هكذا من الاهل

מעריב • MAARIV • معاريف
העתון הנפוץ ביותר במדינה
לגליון זה מצורף: סופשבוע, את, שווקים, מעריב ת"א

75 | היום 56 עמוד
יום ו' 8.8.86 | ג' באב תשמ"ו
גליון מס' 11793 – שנה ל"ט
המחיר 75 אג' (כולל מע"מ) המחיר באילת (ללא מע"מ) 65 אג'
המייסד והעורך הראשון ע. קרליבך ז"ל

כל הזכויות שמורות ל"מעריב" © 1986

דחפון
מודעות לוח ומשפחתיות
מעריב
לוח מעריב
לבעלי כרטיס אשראי
03-611001

מזג אוויר
מעונן חלקית עד בהיר
• הטמפרטורות: ירושלים 18–27; תל־אביב 21–30; חיפה 22–30; אילת 25–39.
הטמפרטורות בארץ ובעולם בעמוד 11.

לך על בטוח
לוח מעריב
ראה עמודים 28, 29, 30, 31
ובמוסף "שווקים" עמודים 9 עד 47.

המשטרה החלה לזמן לחקירה אישים מהצמרת הפוליטית שיצטרכו למסור עדות לגבי חלקם בפרשת השב"כ

הנשיא הרצוג נוטה להעניק חנינה לאנשי שב"כ נוספים

מגעים ראשונים בנושא התקיימו אתמול באורח לא פורמלי ★ לא ברור אם כל אנשי השב"כ מוכנים לבקש חנינה; יש בהם הגורסים שלא עשו דבר שהינו בבחינה פשע או עבירה

שרות "מעריב"

אחד הפרקליטים הבכירים, המעורבים בטיפול בפרשת השב"כ, כבר קיים אתמול מגע ראשון עם נשיא המדינה ביחס לכוונתו להעניק חנינה לאנשי שב"כ נוספים. נודע כי הנשיא הרצוג נוטה לעשות כן במיוחד

(סוף בעמוד 11)

הרוסים אינם מספקים לסורים מיג 29 ו־ס.ס.23

ואין סימנים שיעשו זאת בקרוב, בניגוד למה שפורסם לאחרונה בעתונות חוץ ובג'יינס

מאת עמנואל רוזן

אין סימנים שהרוסים עומדים למסור לסוריה טילי אס.אס.23 ומטוסי מיג 29, זאת בניגוד למה שפורסם לאחרונה בעתונות חוץ ובשבועון הצבאי "ג'יינס דיפנס וויקלי".

בכמה מקומות נכתב כאילו הט־

(סוף בעמוד 11)

אלברט אוחיון, ששכל את אשתו ובנותיו בתאונת הדמים בערבה:

"איזה אסון, הכל הלך: אשתי, הבנות שלי ואחיינתי; איך אוכל להסתכל בעיני אחי"

● אלברט אוחיון הפצוע בבית החולים באילת (צילום יהודית זילברשטיין)

"איטה אשתי היתה אשה נהדרת, עליזה ומלאת חיים; היו לי ילדות נפלאות; כולן תלמידות מצטיינות; כל חיי ברחתי מפירסום, תמיד הייתי צנוע ועכשיו תראו איזה פירסום אני מקבל"

מאת יהודית זילברשטיין ועפרה ישועה־ליית

"איזה אסון קרה. הכל הלך. אישתי, הבנות, האחיינית שלי. איך אעמוד לפני ז'אק, אחי, אביה של ליאן. הוא שלח אותה לכאן כדי לחגוג עימנו את בת־המצווה שלה. איך אוכל להסתכל עליו. איך אוכל להסתדר בלי אישתי. אהיה חסר ארונים בלעדיה", כך אמר אתמול ל"מעריב" אלברט אוחיון, אבי המשפחה שנספתה בתאונת הדרכים בערבה, לאחר שמנהל המחלקה הכירורגית בבית החולים "יוספטל" באילת סיפר לו את בשורת האיוב כי איבד את כל משפחתו בתאונה. (כתבה בעמוד 3).

בקול חנוק הוסיף: "אני זוכר שהאוטו התהפך והידרדר. אני לא זוכר דבר ממה שקרה לפני ואחרי התאונה. אני לא יודע מי חילץ אותי ומי הביא אותי לבית החולים. גם חוקרי המשטרה שאלו אותי מה קרה. לא יכולתי להשיב להם, אני לא זוכר ולא יכול לשחזר כלום".

את בשורת האיוב קיבל אלברט באיפוק. לא היה בכי ולא קריאות צער. את

(סוף בעמוד 11)

בעמוד 12
ספרי תורה נקרעו והמתפללים בכו

טכנאי השיניים הראשי לשעבר בצה"ל עוסק בריפוי בלתי חוקי

מאת אבי רז

טכנאי השיניים הראשי בצה"ל, מיכאל אלער, התקבל לקורס לרפו־ את שיניים המיועד לעולים שהיו רופאי שיניים בארצות מוצאם, בו

(סוף בעמוד 11)

עשרות זוגות ישראלים חשוכי ילדים החלו לאמץ תינוקות ברומניה

ברזיל שהיתה היעד המרכזי בנושא האימוץ ננזחה ועתה פותחת רומניה את שעריה לרכישת תינוקות כאשר הכל זול יותר ופחות מסובך ★ פרקליט חיפני המטפל בהליכים טוען כי אין שחר לשמועות שרוב הילדים המוצעים הם צאצאי צוענים

מאת דוד זהר וק. נפתלי

עשרות זוגות ישראלים חשו־ כי ילדים, החלו באחרונה "הסת־ ערות" על רומניה, כדי להביא משם ילדים לאימוץ, לאחר שברזיל הפ־ כה את נושא האימוץ לעסק סבוך ויקר ביותר עבור הישראלים.

בשנה האחרונה, כך מסתבר, גילו הישראלים כי רומניה היא יעד קל ופשוט הרבה יותר לאימוץ ילדים וה־ שלטונות שם אינם מערימים קשיים מיוחדים. גם מבחינה כספית, מדובר בסכומים הרבה יותר זולים. (כתבה בעמוד 3).

סביב נושא האימוץ התפתחה באר־ רץ "רשת" מסודרת לטיפול באיתור ילדים לאימוץ והפעלת ההליכים

(סוף בעמוד 11)

פרס בטקס סיום במכללה לבטחון לאומי:

סוריה מוציאה "כסף גדול" לפיתוח ראשי חץ כימיים

"משלמת מחיר גבוה כדי להעניק לצבאה ניידות התקפית וכושר לקרב־לילה"

מאת עמנואל רוזן

"סוריה מוציאה סכומים גדו־ לים לפיתוח ראשי חץ כימיים" – אמר אתמול ראש הממשלה שמ־ עון פרס, בטקס סיום מחזור י"ג במכללה לבטחון לאומי.

לדברי ראש הממשלה, "סוריה הפכה את אדמתה לארץ של ביצורים והיא משלמת מחיר גבוה כדי להענ־ יק לצבאה ניידות התקפית וכושר לקרב־לילה. היא מוציאה סכומים גדולים לרכישת טילי קרקע־קרקע ולפיתוח ראשי חץ כימיים... היא מר סיפה לישול על עצמה את הסיכון

(סוף בעמוד 11)

העתונאי הסובייטי ויקטור לואיס:

שיחות הלסינקי הן צעד גדול בנורמליזציה בין ישראל לבריה"מ

"מר גורבאצ'וב מעוניין לקחת חלק בתהליך השלום במזה"ת; ישנם פקידים חדשים עם רעיונות חדשים במשרד החוץ הסובייטי"; מזהיר: המדברים על חידוש היחסים בקרוב – ממהרים להתנבא

מאת י. מינקלסטון ושמי גבאי

"ישנה תחושה במוסקווה כי שיחות ישראל־בריה"מ הן צעד גדול בתהליך הנורמליזציה של היחסים בין שתי המדינות" – זו דעתו של העתונאי הסובייטי ויק־ טור לואיס, בעל הנקודות הבלע־ דיים בקרמלין, בישתה עם עורך חדשות הארץ של "גלאי צה"ל" כרמי קלי. "למרות שפרטים מן השי־ חות לא יפורסמו במוסקווה," אמר לואיס, הוא מאמין שהקרמלין רצה לנהל את השיחות הנוכחיות ברוב נמוך בגלל הפרסום הרב

(סוף בעמוד 11)

קנה שטיח כרמל וצא לבילוי משפחתי ב"דן קיסריה" חינם!
המבצע על כל קניה של למעלה מ־150 ש"ח ועד גמר המלאי.
10% עד 50% הנחה לשטיחי יצוא וסוג ב'
בחנות מפעל שטיחי כרמל באור־עקיבא קיסריה.
החנות פתוחה:
כל יום מ־9.00 עד 20.00
ביום ו' מ־9.00 עד 14.00
במוצ"ש כשעה לאחר צאת השבת מ־21.10–23.00.

הוניגמן
אופנת נשים וילדים
מכירה מיוחדת קיץ 1986
לשבועיים בלבד!
בהנחות 50% ויותר
בחנויות הוניגמן:
● תל־אביב – בן־יהודה 43
● תל־אביב – ה' באייר 70 (כבר המדינה)
● רמת השרון – סוקולוב 82
בשעות 9.00–13.00; 16.00–19.00

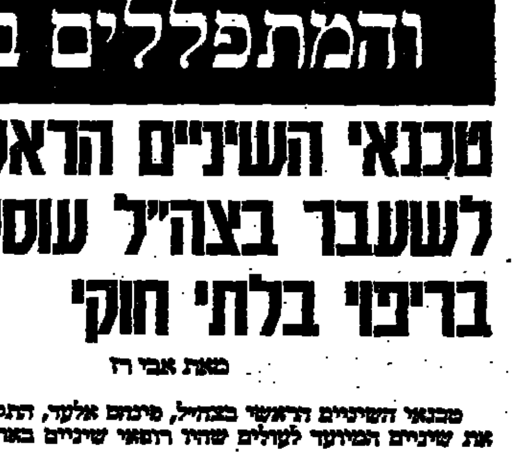

אור הטבע
דודי שמש
586266, 585921
ב־7 תשלומים

כתיבה במכונה בשיטה עיוורת תלמדו ב־12 שעות
"רימון"
ת"א, רח' דיזנגוף 85
281985

יוגוסלביה
עם "מועדון מטיילי מעריב" ו"מאות הכבר"
פרטים: טל. 03-439207

מבצע הוזלות!! ב"אופנת נינה"
לילינבלום 17, ת"א

● בוגרת המכללה לבטחון לאומי מקבל תעודה מידי ראש הממשלה (צילם שמואל רחמני)

אלוף אביעזר יערי מפקד המכללה לבטחון לאומי:

„תחלופה מהירה בין האלופים – מחדל בגיבוש צוות בכיר לצה"ל"

30 חניכים סיימו אתמול לימודיהם במכללה וקיבלו תעודות מראש הממשלה

מאת עמנואל רוזן

בצה"ל ישנם מפקדים שאינם מתעלים מעל לרמה מסויימת וצריך לפסול בהבשרתם ביתול יסודי – אומר מפקד המכללה לבטחון לאומי אלוף אביעזר יערי בראיון המתפרסם השבוע ב„במחנה".

אומר האלוף יערי: „מי שהיה מפקד גדוד מצויין ומפקד חטיבה טוב, הוא עדיין לא מפקד עוצבה משובח. הוא ודאי לא אלוף פיקוד מצויין ויכול להיות גם כשלון. כדי להיות בכושר איכותי חייבים האנשים להתפתח ולהרחיב את תפיסתם. אם קצין הוא בינוני בדרגת אלוף־משנה, הוא יהיה בינוני גם כתת־אלוף ואלוף. המכללה לבטחון לאומי באה לפתור את הבעיה הזאת – אבל רק מיעוט הקצינים הבכירים עוברים דרכה".

בראיון מגלה יערי, כי רק רבע מהאלופים, רבע מתת־האלופים ו־15 אחוז מאלופי־משנה הם בוגרי המכללה. הוא טוען: „אם מתייחסים למיכללה כאל המוסד להכשרה גבוהה ולקצונה הבכירה, לקראת תפקידי תת אלוף ואלוף, צריך היה לקבוע כחובה את מעבר המיכללה לקראת קידום בדרגה ולהכפיל את כמות התלמידים שבה... האיכות לא תצמח מאליה".

בנושא אחר אומר יערי: „ההדלפות מהמטכ"ל הן רעה חולה שצריך לחסל אותה", ועוד הוא אומר: „באשר לתחלופה המהירה בין האלופים במידה שישנה, זהו מחדל בגיבושו ובהכשרתו של צוות הפיקוד הבכיר של צה"ל. אינני מדבר כרגע על אלוף זה או אחר ולפעמים יש גם תריגים. אבל הגישה העקרונית צריכה להיות שאלוף וכן מפקד חטיבה וכן מפקד בחיל צריך למלא תפקיד במשך כל התקופה המיועדת".

● אלוף אביעזר יערי

בטקס סיום המחזור הי"ג של המיכללה אתמול, אמר אלוף יערי כי „יש להעלות את המיכללה לבטחון לאומי לשלב חדש" והציע ש„טובי האלופים וכן רמטכ"לים לשעבר" ימונו כמפקדיה.

30 חניכים סיימו אתמול את לימודיהם במיכללה וקיבלו תעודות מראש הממשלה, שר בטחון והרמטכ"ל. ביניהם היו שמונה אזרחים, קצינה אחת ושוטר. חלק מעבודות הגמר של החניכים ישמשו את המטכ"ל בדיוניו השוטפים, כולל הדיונים הנערכים בימים אלה ממש אודות התוכנית הרב־שנתית של צה"ל.

אליקים רובינשטיין המועמד למזכיר הממשלה אחרי הרוטאציה

הבחור עם הכיפה השמוטה שהיה טוב לדיין ועכשיו הוא טוב לשמיר

מאת יוסף צוריאל

היו לו למלא מקום ראש הממשלה ושר החוץ, יצחק שמיר, כל ההתרשמויות החיוביות והדיפלומטיות הדרושות כדי להשתכנע שאליקים רובינשטיין הוא המתאים ביותר להיות מזכיר ממשלה בראשותו.

איש צעיר, משכיל ופיקח, שהספיק לעבוד במחיצת משה דיין המנוח, ואחר כך אצל מר שמיר במשרד החוץ, ומי שלא רצה אותו לפני כשנתיים כשגריר ישראל באו"ם, יקבל אותו כמזכיר הממשלה. לא מייד. לאחר הרוטאציה.

כבן 40, דתי, בעל השכלה משפטית, וגם מזרחן, שכבר לפני 15 שנה נפתחו בפניו הדלתות לקריירה אקדמאית, אבל מי שהמליץ עליו לפני משה דיין, אז שר הבטחון, עקר אותו ממסלול הלימודים, ועשה אותו תחילה יועץ משפטי ואחר כך יועץ מדיני.

ההבריקה הראשונה שלו גלומה בתיק שהכין עבור משה דיין לצורך הופעתו בפני ועדת אגרנט. ואז נאמר על שר הבטחון של מלחמת יום הכפורים, כי הודות לסיכומים שהכין עבורו אליקים רובינשטיין, נחלץ דיין ממלתעות ועדת חקירה.

לאחר מכן באה התקופה של משרד החוץ, כשדיין המדינאי לא עושה צעד בלי הבחור עם הכיפה השמוטה, והבלורית, וקצב הדיבור המסחרר, והבטחון העצמי שברוב המקרים יש לו כיסוי.

הלך עם משה דיין לאורך כל הדרך, והיה יד ימינו בכל המהלכים המדיניים הסבוכים, בישראל, במצרים ובארה"ב. לכשהושג הסכם השלום לא היה בין הצוהלים. רצה הסכם יותר טוב, ורצה שלום יותר חם.

התפטרות משה דיין ממשרד החוץ לא הביאה להפסקת הקריירה הדיפלומטית של אליקים רובינשטיין. מעתה הוא ברשות עצמו. יצחק שמיר שבא למשרד, אימץ אותו כמות שהוא ונשמע פעם אומר עליו: „אם הוא היה כל כך טוב לדיין אז הוא טוב בשבילי".

כיהן כיועץ משפטי וכסמנכ"ל. אח"כ רצה להיות שגריר ישראל באו"ם. פה נכשל. אמרו שהוא לא מספיק ייצוגי, עדיין צעיר מדי, ושיש מועמד שהשר משה ארנס רוצה בו. ואז בנימין נתניהו קיבל את התפקיד. והוא, באין ברירה, הלך להיות ציר מדיני בשגרירות ישראל בוושינגטון. היה לאחרונה האיש שטיפל בפצצת הזמן הנקראת „פרשת פולרד".

אין אליקים רובינשטיין איש פוליטי במובן הזה שיש לו מפלגה, אבל הוא מוכר כמי שנוטה בצורה ברורה מאוד ימינה.

זה האיש שאמר בראיון עתונאי לפני כשנה וחצי: „הערבים לא חצו עדיין את הרוביקון" והתכוון לשאר־תם לישראל.

ובהתייחסו לבעיה העיקרית הניצבת מול ישראל אמר: „לא הייתי משרת ממשלה שהיתה מקימה מדינה פלשתינית".

ועוד באותו ענין: „אתה מכיר ערבי המוכן לחתום על תוכנית אלון או על ברדור שלה?"

● אליקים רובינשטיין

מחכים לרוטאציה

לפי שעה לא נדון, ובוודאי לא הוחלט, מי יחליף את מאיר רוזן לכהונת שגריר ישראל בוושינגטון אך כי מועמדים לכהונה זו לא חסרים.

דובר משרד החוץ מסר אתמול, כי לאחרונה מוזכרים שמות של אישים שונים לתפקיד הזה, ביניהם: המשנה למנכ"ל משרד החוץ חנן בר־און, ח"כ דן מרידור ושגריר ישראל לשעבר בצרפת ובגרמניה, ארתור בן־נתן. החלטה לא נתקבלה.

ההערכה במשרד החוץ היא שלא יוחלט על מינוי שגריר בוושינגטון לפני הרוטאציה.

„דבר" בקשיים כספיים וזקוק למיליון דולר

גילה מנכ"ל העתון אהרן קראוס בדיון שנערך בוועדה המנהלת של חברת העובדים ★ קיסר תבע לגייס המשק ההסתדרותי לסייע לעתון

מאת סופר „מעריב"

מפעלי המשק ההסתדרותי יסייעו לעתון „דבר" כדי להתגבר על הקשיים הכספיים שבו הוא נתון, כך סיכמה הוועדה המנהלת של חברת העובדים, שדנה השבוע במצבו של בטאון ההסתדרות.

על פי הצעתו של מזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר הוחלט לתבוע מהקונצרנים וממפעלי חברת העובדים לעזור ל„דבר" במודעות ומנויים. בין השאר נקבע כי אחוז מסויים מתקציב הפרסום של מפעלי ההסתדרות יופנה למתן מודעות ל„דבר". כן נקבע כי על כל אחד ממפעלי חברת העובדים תוטל חובה לרכוש מיכסה מסויימת של מנויי העתון ולהציעם לעובדים, כדי להגביר את תפוצתו.

בדיון שהתקיים מסר מנכ"ל „דבר", אהרן קראוס, כי העתון זקוק באופן דחוף לסכום נוסף של כמיליון דולר, בנוסף להקצבות השנתיות של הוועד הפועל של ההסתדרות. יש לציין כי השתתפות ההסתדרות בתקציב תהיה ב־1986 315 אלף ש"ח ואפשר שבשנה הבאה יוגדל מעט הסיוע. בנוסף להקצבה הזו נהנה העיתון מהכנסה ישירה של 10 אחוזים מהכנסות הלוח המשותף שיש לו עם העיתון „ידיעות אחרונות", הכנסה המוערכת על פי נתוני חודש יולי בכמאה אלף שקלים בחודש. מרבית הסכום מהווה הכנסה נקיה משום שהוצאות הנייר אינם גדולות עקב התפוצה הנמוכה יחסית (לעומת „ידיעות" למשל).

מנכ"ל „דבר" מסר ל„מעריב" כי החובות המצטברים נובעים מהשקעות גדולות שנעשו בחידוש ציוד הדפוס של העתון. לדבריו הוא דוחה הצעה לקבל סיוע ישיר מחברת העובדים והוא הבהיר לראשי המשק ההסתדרותי כי אם אכן העתון הוא עתון מוצלח כדבריהם, עליהם להוכיח זאת ע"י שכנוע עובדיהם להצטרף למעגל המנויים. לפי שעה ייאלץ העתון ליטול הלוואות.

קראוס הבהיר כי במצב הנוכחי של הסבת העתונים לצורת דפוס חדשה, ועקב הקפאת המחירים לא ניתן להמשיך ולהרויח מן ההכנסות והתפעוליות בלבד. הוא קבל על כך שלמרות ש„דבר" מזוהה כעתון ההסתדרות הוא אינו זוכה שם עוד ליתרונות. בקיבוצים ובמפעלי חברת העובדים בוחר כל אדם כרצונו את העתון הרצוי לו. סופר „מעריב" מעיר כי לפני כמה שבועות קיימה הוועדה המרכזת של ההסתדרות דיון בעקבות תלונות של כמה חברים על כך ש„דבר" אינו „מפרגן" מספיק להסתדרות ולתנועת העבודה.

מזכיר חברת העובדים דני רוזוליו, שעליו הוטל לשכנע את מפעלי חברת העובדים לפרסם יותר מודעות ב„דבר" וכן לסייע בהפצה, ציין כי יעשה זאת בחודש הקרוב. לדבריו זוהי צורת הסיוע היחידה הבאה בחשבון על רקע המשבר בעיתונות הבוקר ואין כוונה לסבסד ישירות את העתון.

גם השבועון „כותרת ראשית" שבו שותף „דבר" עם „ידיעות אחרונות" ועם חברת „כתר", של קיבוצי כלל, מפסיד מידי חודש כספים בהיקף של כמה אלפי דולרים.

פרס לחברי מרכז מפלגת העבודה

„נוסיף להכין בסבלנות, השטח למו'מ עם הערבים'

מאת אבי בטלהיים

„השיחות שיתקיימו בקרוב עם משלחת מברית־המועצות הן במהותן צעד טכני מוגבל, אך למרות זאת יש בכך משום ראשית של שינוי. אני מקווה שהמיפנה האיטי ההססני של ברית־המועצות לא ייעצר בנקודה מוקפאת", אמר אתמול ראש־הממשלה, שמעון פרס, בנאום שנשא בפני חברי מרכז מפלגת העבודה.

פרס הדגיש: „מה שהישגנו בשנתיים שחלפו מבחינת מעמדה הבינלאומי של ישראל הוא רקורד עצום. נוסיף להכין את השטח בסבלנות ברזל לפתיחת מו"מ עם הערבים. לא נקל ראש באיש ולא נחמיץ שום הזדמנות.

„הבעיה איננה אילו סוכריות נחלק לעולם הערבי: הגדרה עצמית או דבר אחר. דרושים כל הניסוחים שבעולם כדי להסיר את המכשולים למו"מ. איני מאמין שיועילו ניסוחים הבאים לפתור את הבעייה בטרם מו"מ או במקומו".

ראש־הממשלה סיפר בפתח הדיון המדיני שקיים אתמול מרכז מפלגת העבודה על פגישת הפיסגה שקיים עם שליט מרוקו, המלך חסן השני. „המלך טען שאף על פי שהוא ראש הליגה המוסלמית, והיו"ר התורן של ועדת הפיסגה הערבית, מעולם לא התקבלה החלטה בליגה הערבית האוסרת להיפגש פנים אל פנים עם נציגים אחראים של ממשלת ישראל. הוא הדגיש שהוא שובר את הטאבו המסור של מתנה הסירוב. ואל יהיה הדבר קל בעינינו. 38 שנים היפנה לנו העולם הערבי עורף. הסכם השלום עם מצרים בא אחרי חבלי לידה קשים. וכאן יש לנו מנהיג ערבי המעיד על עצמו שבשביל ארצו אין לו מה לתבוע. מה שהוא מחפש זה שלום לעולם הערבי ולמדינת ישראל כאחד".

שר הבטחון, יצחק רבין, המשיך לערוך חשבון עם חברי מפלגת העבודה התובעים מן המפלגה להתמודד עם שאלת ההגדרה העצמית לפלשתינים. „אפילו בתוכנית רייגן כתוב שארה"ב לא תתמוך במתן זכות הגדרה עצמית, משום שבהקשר פתרון הסכסוך יתפרש הדבר אוטומטית כהקמת מדינה פלשתינית. המו"מ בין ירדן ואש"ף התפוצץ על מתן פירוש להגדרה כזו. אז קמים חברים שלנו, שיודעים שזה תמצית הויכוח, שיש פלשתינים בשטחים הרוצים להביע את דעתם ולא להיות עבדי אש"ף ולחיות תחת הטרור שלו. אז במקום לתת להם בטחון ולאפשר להם לקום ולהתבטא, אומרים החברים שלנו את מה שאומרים. בעצם מתייצבים חברים שלנו בעמדה התומכת באש"ף בעימות שלו עם ירדן ומול פלשתינאים מתונים בשטחים. מדוע? מה ההיגיון?"

עתון כוויתי מוסר בשם מקורות בנשיאות רומניה

פרס יבקר ברומניה עוד לפני תחילת הרוטאציה

מאת יוסף צוריאל וסוכנות עתים

ראש הממשלה שמעון פרס נועד אתמול עם ראש המחלקה הבינלאומית במפלגה הרומנית יון סויאן, ושניהם דנו בביקור מר פרס במרוקו וביחסים בין שתי המדינות.

נמסר כי השליח הרומני הביא עימו אגרת מהנשיא צ'אוצ'סקו שעניינה תהליך השלום באזור.

מר פרס השיב באיגרת שבה הבהיר את עמדת ישראל בנושאים שנדונו.

מקורות בנשיאות רומניה מסרו לעתון הכוויתי אלראי אלעאם, כי פרס יבקר ברומניה במהלך החודשיים הקרובים.

העתון מוסר כי „פרס יקיים שיחות חשובות עם ראשי המדינה ברומניה על נכונתה של ישראל לויתורים אזוריים בגולן תמורת השתתפות סוריה בתהליך השלום באיזור ובמו"מ עם ישראל שלא במסגרת הוועידה הבינלאומית לשלום".

פרס יבקר בצרפת לפני שישוב לישראל. זה יהיה ביקורו האחרון כראש ממשלה.

מעריב
המו"ל: הוצאת מודיעין בע"מ
בית דפוס „מעריב" בע"מ

עורך: עידו דיסנצ'יק
סגן עורך: יגאל אליצור
סגן עורך: לוי יצחק הירושלמי
ראש מערכת המוספים: יעקב ארז
ראש מערכת החדשות: אברהם תירוש

יו"ר מועצת המנהלים: עובד בן עמי
מנכ"ל: אמיר דרזון
מנכ"ל: שמעון חפץ

עזריאל קרליבך – מייסד ועורך 1948–1956
אריה דיסנצ'יק – עורך ראשי 1956–1974
שלום רוזנפלד – עורך ראשי 1974–1980
שמואל שניצר – עורך ראשי 1980–1985

(C) כל הזכויות שמורות ל„מעריב"

„אני רוצה לראות איך הגיבור הזה מדיח אותי מועדת החוץ והבטחון"

הטיח ח"כ בן־אליעזר איש „יחד" במערך כלפי ראש סיעתו רפי אדרי ★ „אם יעשה כן אקים סיעת יחיד"

מאת יהושע ביצור

ח"כ בנימין בן־אליעזר (פואד) איש סיעת המערך מחטיבת „יחד", אמר כי יקים סיעה עצמאית בכנסת, אם יעז יו"ר סיעת המערך, רפי אדרי, להוציא אותו מחברותו בוועדת החוץ והבטחון של הכנסת.

התקרית ביניהם התפתחה שלשום כאשר הכנסת דנה בחוק לפיתוח התעשיה. רכז סיעת המערך בוועדת הכספים, ח"כ חיים רמון, הגיש הסתייגות להצעת החוק הממשלתית ואף התכוון להצביע נגדה. כמוהו נהגו הח"כים בנימין בן־אליעזר ושלמה עמר מחטיבת „יחד" של סיעת המערך.

רגע לפני ההצבעה נכנס יו"ר סיעת המערך ח"כ רפי אדרי לאולם המליאה, לאחר ששמע כי בכוונת שלושה חברי סיעתו להצביע נגד הצעת חוק ממשלתית, תקף בהם בקול רם: אתם לא תצביעו נגד החלטת הסיעה. אני אראה לכם. אני אלמד אתכם. אוריד את חיים רמון מתפקיד ריכוז המערך בוועדת הכספים. את פואד מוועדת החוץ והבטחון ואת שלמה עמר מחברותו בוועדת הכספים.

השיב פואד: אני רוצה לראות שאתה תפטר אותי. איפה היית אתמול בלילה? ברחת מן ההצבעה על חוק איסור מגעים עם אש"ף. כך נוהג מי שמוביל סיעה?

השיב לו ח"כ אדרי: זה לא עניינך.

השיב פואד: ועוד איך זה ענייני.

חילופי הדברים הנרגזים גרמו להתרגשות ניכרת בספסלי סיעת המערך. פואד יצא מן האולם וסח באוזני ח"כים אחרים: אני רוצה לראות את הגיבור הזה מוציא אותי מוועדת החוץ והבטחון. אם יעשה את זה, אקים סיעת יחיד.

אלופים במטכ"ל:

„ניסו לטייח פרשת החיילים שנטשו בגלל טיב האוכל"

מאת עמנואל רוזן

אלופים במטכ"ל הביעו אתמול ביקורת על הדרך בה התייחס צה"ל לפרשת החיילים שנטען כי נטשו אימון בגלל שלא היו מרוצים מטיב המזון. אחד מהם קבע: „התגובה של צה"ל היתה איטית ומהוססת. לא הגבנו נכון. חבל שניסו לטייח במשך כמעט חודשיים והתעוררו רק לאחר הפרסום בעיתון".

היום אמורים החוקרים למסור את מסקנותיהם לרמטכ"ל. מקורות צבאיים אמרו אתמול כי מדובר בחקירה מסובכת ומורכבת, שכן מעורבים בה גורמים רבים ולכל אחד מהם גירסה שונה לחלוטין.

המפקד בשטח, שהתלונן בפני הממונים עליו על נטישת החיילים, עומד על דעתו כי טיב האוכל היה הנושא המדובר ביותר באימון וכי זו היתה הסיבה העיקרית לנטישה. הוא מספר כי חיילי חי"ר שחזו בנטישה היו מזועזעים ולא האמינו למראה עיניהם. מפקדי החיילים טוענים לעומת זאת, כי משך יום שלם לא קיבלו אוכל כלל למרות שהתנדבו לאימון מרצונם הטוב ואיש לא כפה את ההשתתפות בו עליהם. אכן היו להם טענות על האוכל אך היו טענות נוספות, חמורות בהרבה, על המיתקן והכנתו לקראת האימון.

BOSTON UNIVERSITY

MASTER OF SCIENCE IN MANAGEMENT CONCENTRATED PART-TIME PROGRAM

Language of instruction: English

Boston University/BGU announces a new Concentrated Part-Time Master of Science in Management Program to be offered on the Beer Sheva Campus. This Program has been designed to satisfy the needs of individuals who find it difficult to pursue regularly scheduled full-time or part-time studies. Starting September 1986 Concentrated Program students will be required to be present on campus only one day each week and will have the opportunity to take two courses scheduled during the afternoon and early evening.
By enrolling in the Part-Time Concentrated Program of instruction students may complete degree requirements in two calendar years.

Program information concerning admission requirements, fees, course schedules and application procedures may be obtained by writing or calling:
Boston University/BGU
Boston University/BGU - MSM Program
Admissions office - MSM Program
P.O.B. 653 Beer Sheva 84120
Tel: (057) 31144 (08:00-12:00)
For Students who wish to complete degree requirements in less than the scheduled two year time period Boston University/BGU offers a regular full-time Beer Sheva based MSM Program. This is offered in addition to the regular part-time and Concentrated Part-Time formats.

BEN-GURION UNIVERSITY OF THE NEGEV

هكذا من الأصل

صكنا من الاحل

„זה יום חג, 200 משפחות חקלאים ערביים יהנו מהפשרת שטח 9"

ראש מועצת סכנין, מוחמד ראניים משבח ההחלטה להחזיר שטח 9 לידי ערביי הגליל ■ תושבי המיצפים בגוש שגב היו אתמול מסוייגים ■ ח"כים מהליכוד והתחיה תקפו ההחלטה בחריפות

מאת יהודה גורן ויהושע ביצור

„אתה יודע מה זה בשביל חקלאי כמוני ששטח אש 9 מוחזר סוף סוף לידי הערבים באזור? זה כמו שהילד של האמא שלו עזב פתאום את הבית ונעלם לשנים רבות ואז, אחרי שכל הדמעות של האמא שלו נגמרו כבר בעיניים שלה, פתאום מופיע לו הבן שלה ונעמד בפתח הבית ואומר לה: „אמא, הנה חזרתי אלייך הביתה", הגיב ואמר אתמול מחמוד נאג'י מסכנין על החלטת ועדה בראשות ראש הממשלה להחזיר את כל שטח אש 9 בגליל-המערבי לידי ערביי האזור.

סכנין, עראבה ודיר־חנא כאילו לבשו אתמול חג. "זה יום חג בשבילנו. זוהי ההחלטה הערביסטית הטובה, הנבונה והצודקת ביותר שהיתה במדינה" – אמר אתמול מחמוד ראניים, ראש מועצת סכנין. „אבן גדולה נגולה מעל ליבנו. היינו כל השנים האלה במצוקה פוליטית ונפשית, בויכוחים, בהתנגשויות עד מעצרים עם המשטרה, הצבא ועם מי לא. 200 משפחות של חקלאים ערבים יהנו עכשיו מהפשרת השטח הצבאי".

סלח נעם מעראבה אמר אתמול: „בשביל ערבי, האדמה, הקרקע זה הדבר היקר והחשוב ביותר בחיים. אתה לוקח לו את האדמה שלו, כאילו הוצאת לו אבר מאברי גופו".

„הליכוד כועס על החלטת הועדה ועל עזר וייצמן? האינטרס הערבי הוא קודם כל לא להכעיס אף אחד משום גוף וסיעה, אבל אם יש מישהו שכועס, שיכעס. שבליכוד ידעו שכאן בישראל ישנם ערבים שיש להם זכויות קיום".

אומר מוחמד ראניים מסכנין: „תושבי הכפרים הערביים הסמוכים לשטח אש 9 לא רצו ואינם רוצים מטר אדמה יותר ממה שמגיע להם וממה ששייך להם מדורי דורות. ואם שרון ושמיר ומיכה גולדמן, ראש המועצה המקומית כפר תבור כועסים וזועמים על ההחלטה, אז שילכו לשמעון פרס. היו כאן בשטח ד"ר יוסף גינת, ואברשקה טמיר, ועזר, ועוד רבים, בדקו ובדקו ומצאו שאנחנו צודקים".

כפיות טובה של שכנים

בישובי גוש שגב הסמוכים לשטח אש 9, רובם מיצפים השייכים למועצה האזורית משגב, היו אתמול התושבים מסוייגים אך ניכר היה שהם נזהרים שלא לחדד את יחסיהם הקורקטיים עם שכניהם ערביי הסביבה. „אני שמח בשמחת החקלאים הערבים בסכנין, עראבה ודיר־חנא. אם הם שבעי רצון מההחלטה, והם שבעי רצון כמובן, אז אני שמח בשבילם. אבל אני מאוד עצוב מהתגובות הפוליטיות" – אמר אתמול אריק רז, יו"ר המועצה האזורית משגב. „הנה כבר קם סגן ראש מועצת דיר־חנא ואומר „סיימנו מאבק אחד בהצלחה ועכשיו על הערבים באזור להתפנות למאבק נוסף על חלק מאדמות משגב". זה רק מחזק את הטענות של חלק מאיתנו שנותנים את האצבע ורוצים כבר את כל היד. מגמות אלה של שכנינו הערבים, מסוכנות וכפויות טובה". חבר מיצפה צורית שביקש להשאר בעילום שם אמר אתמול כי באחרונה הופץ מינשר בסכנין, עראבה ודיר־חנא שהשורה האחרונה בו היתה: „תושבי גוש שגב והסיירת הירוקה מתנכלים לנו תושבי הכפרים". זו ממש בדיחה. הרי מאז שכוננה מועצה אזורית בגוש שגב ישנה סוף סוף תזוזה ניכרת לא רק בחיי היום יום של ערביי הסביבה אלא גם בתכניות המיתאר המצהיבות של הכפרים הערביים.

לאה סבן ממיצפה גילון אומרת: „בעצם לא כל כך איכפת לי למי החזירו את שטח אש 9. העיקר שהשטח לא יהיה יותר שטח אש. הילדים ובני הנוער שלנו, לא יחששו יותר לטייל באזור שמא ייפגעו מאש או מנפיל ובדומה כפי שארע לפני 3 שנים בעת שנער בן 17 מכרמיאל טייל עם חבריו בשטח הזה ונהרג מנפץ שנותר בשטח האש והתפוצץ. אנו חיים באזור הזה ממש כמו שכנינו הערבים ועכשיו נוכל כולנו לטייל בשקט ולא לחשוש".

ח"כים של הליכוד והתחיה הגיבו אתמול בחריפות רבה על ההחלטה. ח"כ עוזי לנדאו (ליכוד) פנה אל מ"מ ראש הממשלה יצחק שמיר וביקש ממנו לתבוע מראש הממשלה שמעון פרס לקיים דיון מחודש בקבינט בנושא שטח 9, ולדרוש ממנו שיעכב בינתיים את ביצוע ההחלטה. ח"כ לנדאו מתריע כי ההחלטה שנתקבלה בראשות שמעון פרס נובעת מרצונו של ראש הממשלה למצוא חן בעיני ערביי הגליל לקראת הבחירות הבאות. אך הוא דורש מראש הממשלה לזכור כי הוא נושא בתפקיד הזה גם עבור הציבור היהודי אשר ישלם את מחיר המדיניות הזו.

לדברי ח"כ לנדאו רק פחות מ־9 אחוזים של שטח 9 שייך לערבים, באשר אדמות אלו רשומות על שם אנשי ציבור ערבים שהיו קבלני קולות של מפלגת העבודה. הם קיבלו את הבעלות על אדמות אלו בעת מערכות הבחירות בשנים 1962 ו־1965. לדברי ח"כ לנדאו תסכל ההחלטה הזאת את הפרוייקט של ייהוד הגליל, ועלולה לפרוץ את הסכר שעמד בפני תביעות של תושבי הכפרים הערבים לגבי אדמות שעליהן שוכנים כיום קיבוצים, מושבים וערים.

יו"ר תנועת התחיה ח"כ יובל נאמן שיגר מברק אל מנהיג הליכוד יצחק שמיר, ומחה בפניו על שהליכוד מוותר בפועל על תוכנית ההתיישבות המיזערית של ממשלת האחדות, ומקבל תכתיבי מדיניות ויצמן לפיתוח הגליל למען הערבים.

ח"כ הרב חיים דרוקמן (מפד"ל) דורש עתה שצה"ל יפנה את שטח האימונים הסמוך ליישוב בית־אל בשומרון, כדי לאפשר את הרחבת הישוב שם. דבר זה הובטח עוד כאשר השר אריאל שרון כיהן כשר הבטחון. מכל מקום, לדעתו לא ייתכן שישובים יהודים יופלו לרעה לעומת כפרים ערבים בגליל. ח"כ יוסי שריד (רץ) בירך את ועדת השרים על ההחלטה להעביר חלק משטח 9 לשימוש הכפרים הערבים בגליל.

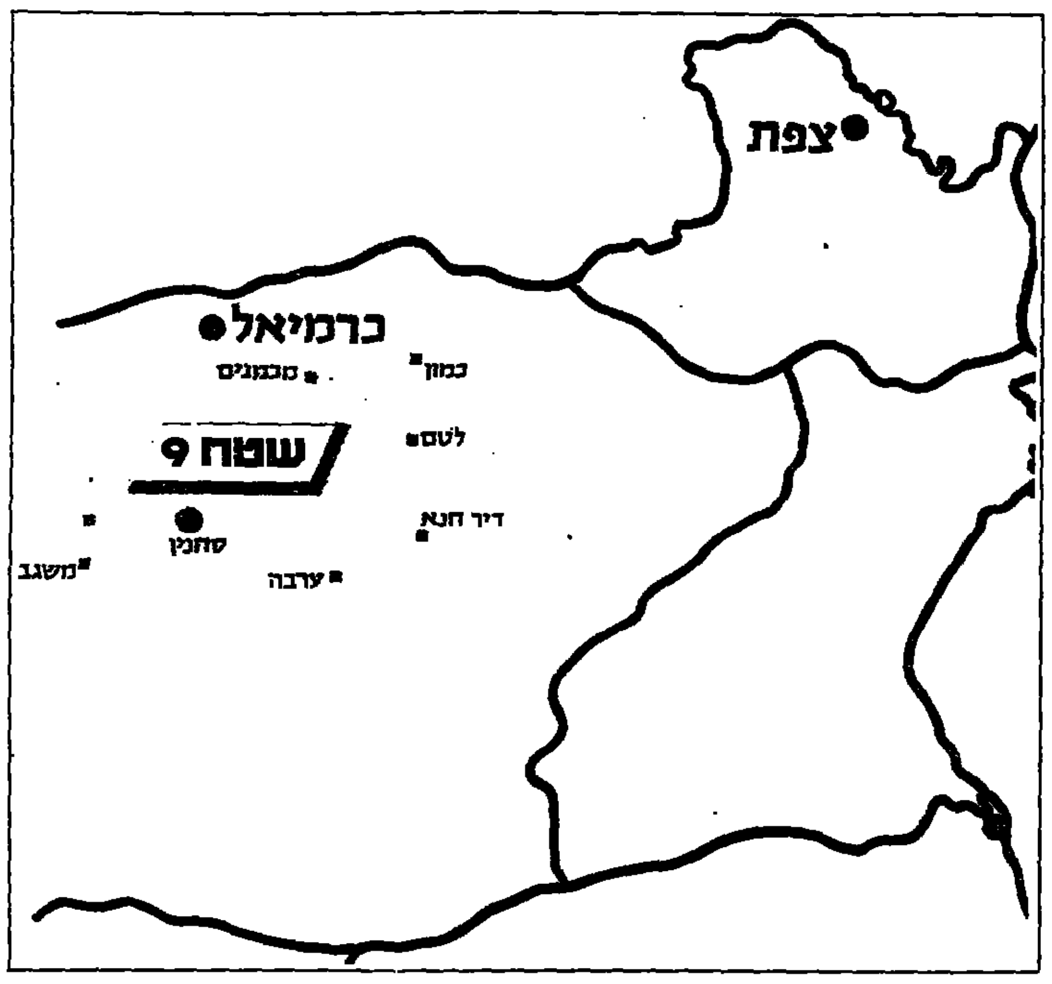

● מפת שטח 9 בגליל

גם באדי ערה היו נסיונות להשתלט על שטחי צה"ל

הפיקוח כאן צמוד יותר לחיסול התופעה בעינה

מאת מאיר הראובני

באיזור ואדי ערה קיימים שני שטחים שהוכרזו (עוד ב־1949) כשטחי אש לאימונים של צה"ל. שלא כמו אדמות שטח אש 9 בגליל, שבמשך שנים רבות לא היו שם אימונים, בשטחים בואדי ערה מתאמן הצבא כל הזמן ולכן העבירות של המגזר הערבי, על ידי נסיונות להשתלט על שטחים באמצעות עיבוד חקלאי רציף, או על ידי בניה ללא היתר היקף, פחותות בהרבה מאלה שהיו קיימות בגליל.

מדובר בקצת יותר מ־10,000 דונם, חלקם ליד העיירה אום אל פחם וחלקם מערבית לכביש ואדי ערה, באיזור הכפר מעאוויה.

„היו מספר נסיונות לזרוע ולנטוע בשטחי האש הללו ולבנות בתים בשולי השטחים, אך התופעה איננה בהיקף כמו בשטח האש בגליל. הפיקוח בואדי ערה צמוד ושוטף יותר גם משום הפעילות של צה"ל ובמקרים של עבירות, הוגשו תביעות משפטיות ונקבעו צווים לחיסול התופעה באיבה" – אמר בשיחה ל„מעריב" מנהל רשות „שמורות הטבע" אורי בירדין. חוליות של הסיירת הירוקה, המתמקדות על הפיקוח בשטח מטעם שלטונות צה"ל, מקיימות סיורים שוטפים בשטח ובדרך כלל מתגלות העבירות.

בטווח קצר ביותר התגובה היא מיידית. בחורף שעבר התגלה נסיון לעבד שטח בתוך שטח האש בואדי ערה והנסיון הוכשל לאחר שהתגלה על ידי חוליה של הסיירת, והגששים של צה"ל עלו על השטח שנזרע.

פקיד במשרד הפנים במחוז חיפה אמר ל„מעריב" כי בשני מקומות נבנו בתים ללא רשיון בתוך שטח האש והוצאו צווים של בתי המשפט להריסת הבתים. הצווים עדיין לא בוצעו. יש עוד כמה מקרים של בניה בלתי חוקית בשטחים אלה שעדיין נמצאים בהליכים משפטיים. היו גם מקרים מעטים שחלקות אדמה קטנות בתוך שטחי האימונים אושרו לעיבוד חקלאי בתאום עם צה"ל במסגרת אישור תכניות מיתאר.

„כשנכנס ויצמן לממשלה נעשה מטעם משרד הפנים נסיון להוריד משטח האש בואדי ערה שני בתים שנבנו ללא רשיון. המשרד של וייצמן התערב לאחר שבית אחד כבר נהרס ומנע את בצוע הצו לגבי הבית השני" – אמר לי פקיד בכיר שכיהן במשרד ראש הממשלה. „עד הקמת הממשלה הזאת גם צה"ל וגם משרד הבטחון התנגדו בתוקף לכל נסיון להכשיר חלקים משטחי האימונים בגליל או בואדי ערה. קשה להבין מה השתנה בשטח או מבחינת הצרכים של צה"ל לשטחי אימונים שהצדיקו את ההחלטה משלשום לוותר על שטחי האימונים בגליל" – אמר אותו גורם.

„הגעתי למעון ברומניה הראו לי שני תינוקות בחרתי אחד מהם והיום יש לי ילדה בת שלוש"

רופאה מנתניה אימצה, באופן רישמי, תינוק ברומניה

מאת טל שחף

התינוקת המאומצת הראשונה מרומניה הובאה לישראל לפני כשנה וחצי על־ידי משפחה המתגוררת בנתניה. האשה, רופאה במקצועה והבעל, קצין מילואים בכיר ועובד התעשיות הממשלתיות, מבקשים להימנע בכל האפשר מחשיפה בעיתונות. הילדה שאימצו היא כעת בת שלוש היום, והם מבקשים לאפשר לה חיים רגילים בכל האפשר.

מספרת האשה: „אני עשיתי זאת דרך דודי הגר ברומניה. הוא גילה שתינוקות רומניים מאומצים באורח קבע על־ידי משפחות בצרפת. כשהתעניין במשרד הפנים הרומני נמסר לו שאין כל התנגדות שיאומצו תינוקות על־ידי משפחות מארצות נוספות. הוא ביקר במעון בו משוכנים תינוקות שהוריהם ויתרו עליהם ושם נמסרה לו רשימה של מסמכים שיש להציגם. „הדוד העביר לארץ את רשימת המסמכים אותם דורשים השלטונות הרומניים, בהם גם אישור מהשירות לאימוץ ילדים בישראל".

מצויידת בכל האישורים המתורגמים לרומנית, יצאה האשה לרומניה. „הגעתי למעון והיו שם שני תינוקות שממתינו לאימוץ. בחרתי אחד מהם ואז הובאתי אל בית־הדין עם האם המוותרת. היא חתמה על טופס הויתור ואני על הסכמתי לקבל את התינוקת. כמו כן פתחו לי תיק אימוץ הרומני".

כעת, לדבריה, רק מתחיל סיפור האימוץ. ההורים המאמצים מתחייבים להמתין שנה תמימה כמעט יקבלו את התינוק המאומץ. בחצי השנה הראשונה נמצא התינוק במעון תחת פיקוח והשגחה, כדי לעקוב אחר התפתחותו, כפי שטוענים הרומנים. לאחר מכן מעבר הטיפול בו לוועדה ממשלתית עליונה שדיוניה אורכים כחצי שנה נוספת. רק אז מתקבל האישור הסופי לאימוץ הילד.

לפני כשנה וחצי, כשהיתה הילדה בגיל שנה ושלושה חודשים קיבלו אותה בני הזוג לידיהם. „דודי סידר לילדה ויזה ודרכון. אני נסעתי לשם וקניתי לה כרטיס טיסה לישראל. כשבאתי לקחת אותה נתנה לי הרופאה האחראית במעון גם מסמך המכיל פרטים על כל הטיפולים הרפואיים שקיבלה התינוקת. בארץ רשמנו את התינוקת כמאומצת ובמשרד הפנים לא עשו לנו בעיה בכלל".

סכום הכסף שנאלצו השניים לשלם נמוך מאוד. לדברי האם מדובר רק בעלות ההחזקה ברומניה במשך שנה, ובמחיר הטיסה לישראל. היא לא ציינה סכום מדוייק אולם ממקורות נוספים נמסר כי העלות מגיעה לכ־600 דולר. כעת, משגדל מספר המשפחות המתעניינות, מועברות הבקשות לאימוץ דרך השגרירות הרומנית. לפני כן נדרשים ההורים להירשם בשירות האימוץ הישראלי.

„לפני נסיעתה שגית הזמינה אותנו ליום חמישי אז באנו – איך לא נמלא בקשתה האחרונה"

אמרו אתמול חבריה לכיתה של בת משפחת אוחיון שנספתה בתאונה בכביש הערבה ★ הם ישבו בחדר המדרגות ושתקו „הרגשנו צורך לבוא אבל הבית נעול ואין איש" ★ הדירה ברח' ביאליק בבאר־שבע היתה מוקד התעניינות ★ אנשים באו נעצרו הרימו עיניים אל התריסים המוגפים מחו דמעה והמשיכו לדרכם בהרכנת ראש"

מאת שלמה גבעון

הבית ברחוב ביאליק 94, ביתה של משפחת אוחיון, בשכונה א' בבאר שבע, היה אתמול מוקד התעניינות ומקום עלייה לרגל להמוני אנשים. המצער והדראמטי שבדבר הוא שהבית נעול, אין בו איש ורק על הדלת חקוקים על לוחית קרמיקה השמות: איטה ואלברט אוחיון, ולידם – פרח ארגמני לקישוט.

אנשים באו, נעצרו על המדרכה, הרימו עיניים אל התריסים המוגפים בקומה ג', מחו דמעה והמשיכו בדרכם בהרכנת ראש. שכנים ממול יצאו למרפסות, העיפו מבטים על הכביש למטה, חיפשו בעיניים כלות אחר מכונית הקורטינה של אלברט, והיא לא היתה שם.

צבט הלב במיוחד לראות את חברותיה וחבריה לכיתה של שגית, מבוגרי כיתה ח' בבית הספר אחווה, נערות ונערים בני 14, כשהם עולים בחדר המדרגות ומתיישבים, פשוטו כמשמעו, ליד דלת הדירה הנעולה.

קרן נוביק, חברתה הטובה של שגית, אמרה בקול חנוק: „הרגשנו צורך לבוא לכאן, לשוחח עם שגית ולשאול אותה לשלומה, אבל הבית נעול ואין איש".

היום אמורים היו חבריה לכיתה של שגית לערוך לה מסיבת הפתעה ליום הולדתה ה־14 שחל לפני כמה ימים בעת שהותה באילת עם הוריה. הם כבר שוחחו על כך ותיכננו את הכל. רק המתינו לשובה של שגית מן החופשה באילת. שגית הזמינה אותם בטרם נסיעתה: „אני חוזרת ביום רביעי – אמרה להם – בואו אלי ביום חמישי ואספר לכם על חוויות החופשה באילת". הם באו אתמול ואמרו: „שגית הזמינה אותנו, אז באנו, כיצד נוכל לא למלא אחר בקשתה האחרונה?"

בני משפחת אוחיון הענפה, האם האלמנה רינה, שתי בנותיה ובן בבאר־שבע ובן נוסף [illegible], אינם מסוגלים עדיין לעכל את גודל האסון. האם רינה נסעה אתמול בבוקר עם בתה רבקה, הנשואה לדני וול, לאילת, כדי להיות ליד מיטתו של בנה אלברט, השוכב בבית החולים יוספטל עם צלעות שבורות וקשיי נשימה. התלווה אליהם עובדיה רבי, ראש האגף לשירותי רווחה של עיריית באר־שבע, שאלברט אוחיון נמנה עם עובדיו. אלברט, שכל חייו היו קודש לעזרה לזולת, ובעיקר לבני נוער במצוקה, נזקק עתה בעצמו לעזרה ונתון במצוקת־אנוש נוראה, שרק איוב ידע כמותה.

שתי המחנכות של שגית ואריאלה, הניה גוריון ודינה איטה, ניסו אתמול לשוות לקולן נימה מאופקת, אך מתוך הדברים השקטים שאמרו פרצה זעקה מרה וכואבת.

אמרה הניה גוריון: „שגית היתה תלמידה מצטיינת. היתה נערה יפהפיה, בולטת, מרשימה, מאוד חברותית והיתה פעילה בתנועת הצופים והיו בה כל כך הרבה מעלות, שקשה למנות את כולן בנשימה אחת".

איטה אוחיון, האם, נתנה דוגמא טובה לבנותיה. היא היתה פעילה בכל תחום אפשרי במסגרת בית הספר ומחוצה לו.

הכל מצביעים על משפחת אוחיון כמשפחה מיוחדת. גם האב אלברט לא פיגר אחר אשתו. זה 15 שנה הוא עוסק בתחום הרגיש והאפור של טיפול בחבורות־רחוב בבאר־שבע. לזכותו יש לזקוף מניעת פשיעה רבה בקרב בני הנוער המתבגרים.

„כאשר נפגשו אלברט ואיטה והקימו משפחה, כאילו נולד כוכב חדש, ועכשיו הכל חשוך כמו ליקוי חמה בצהרי יום", אמרה אתמול אחת מחברותיה הטובות של איטה.

האבל והעצב בבאר־שבע, לא יפוגו במהרה.

אמרה אתמול המחנכת של אריאלה, בת 12, מכיתה ו' בבית הספר היסודי אחווה, דינה איטה: „צילצלו אלי בנות מהכיתה וביקשו לדעת אם זה נכון מה שקרה לאריאלה. איך נלמד בשנה הבאה בלי אריאלה? שאלו, ומה יכולתי להשיב?

שפופרת הטלפון נשמטה מידיו של ז'אק אוחיון בקנדה, כששמע שלשום בלילה את קול אחיו מישראל שהודיע לו על האסון בו ניספתה בתו, ליאן, בת 12, שנסעה במכונית בה נהג אלברט עם כל שאר בני המשפחה. ז'אק מילמל כמה דברים בלתי ברורים ואחר כך השתתק והקו נותק. לאחר מכן, התקשרה אשתו וביקשה לדעת פרטים. היא מיררה בבכי מר. בקנדה חיים זה שנים ארבעה אחים של אלברט. הם ירדו לשם עוד בשנות השישים מישראל. למשפחת אוחיון שישה אחים ושלוש אחיות, ארבעה אחים חיים בקנדה. מפעם לפעם הפצירו האחים באלברט שיבוא אליהם וישתקע לידם והם ידאגו ויעזרו לו בכל.

האסון שפקד את משפחת אוחיון מבאר־שבע התדפק גם על ביתם של הורי איטה, מרים ומאיר ויינריב, במושב בית אליעזר שליד חדרה – ניצולי שואה. בתם היחידה איטה היתה בבת עינם. שליחים שיצאו לבית ההורים התקשרו והודיעו אתמול שההורים הקשישים מבקשים שהלוויית בתם ושלוש הנכדות תיערך אצלם במושב.

„אלברט הוא אדם חזק. הוא יצטרך לעמוד בזה", אמר אתמול עמירם כלפון, הממונה הישיר של אלברט בעבודתו בעיריית באר־שבע. גם עמירם כלפון עמד לצאת הבוקר לאילת כדי לסעוד את אלברט מקרוב ולתמוך בו ברגעים הקשים ביותר שפוקדים אותו עכשיו.

לשרותכם בצפון החדש
משרד מכירות חדש

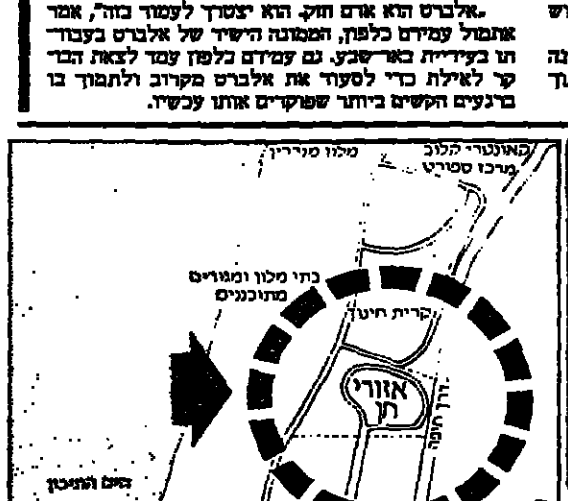

המשרד החדש פתוח באמצע השבוע בין השעות 10.00-18.30 ובשבת 10.00-16.00

אזורי חן
הצפון החדש של תל אביב
משרד המכירות ברח' דרויאנוב 5, תל־אביב.
א'־ה' 09.00-21.00, ו' 09.00-13.00
טלפון: 03-204705, 03-295222, קו פנימי 413

אזורים | מגורים זה ענין של אזורים

בוש לחוסיין ולמובארך: ישראל מתפשרת באשר ליצוג הפלשתיני

שני המנהיגים סיימו אתמול את שיחותיהם באלכסנדריה ★ אש"ף אינו מוזכר בהודעת הסיכום

מאת שפי גבאי, סופר „מעריב" לענינים ערביים

סגן נשיא ארה"ב ג'ורג' בוש, התקשר למלך ירדן חוסיין ולנשיא מצרים חוסני מובארך, בעת שהשניים נפגשו באלכסנדריה, ואמר להם כי ישראל הגמישה את עמדותיה בכל הקשור לייצוג הפלשתיני בתהליך מדיני באיזור, אך הביעה צער שאין כל התקדמות מצד אש"ף – מסרה כתבת רדיו מונטה קרלו.

חוסיין ומובארך סיימו אתמול את שיחותיהם באלכסנדריה שנמשכו יומיים. הם פירסמו הודעה משותפת, התומכת בכינונה של ועידה בינלאומית לשלום בהשתתפות כל הצדדים המעורבים בסיכסוך. ההודעה אינה מזכירה את אש"ף, כנראה על-פי בקשתו של חוסיין, אך מבקשת לגייס משאבים כדי לסייע לעמידתם האיתנה של תושבי השטחים.

נשיא מצרים חוסני מובארך, אמר אתמול, בתום פגישתו באלכסנדריה עם משלחות ישראל, מצרים וארה"ב לשיחות טאבה, כי אומנם הושגה התקדמות רבה בכל הקשור לניסוח של שטר הבוררות אולם נותרו נקודות מחלוקת אחדות.

המשלחת הישראלית תשוב לישראל היום.

החלק האחר של ההודעה מוקדש למלחמת עיראק-איראן. השניים תובעים מכל מנהיגי ערב למלא את התחייבותם הרשומה בחוזה ההגנה הכלל-ערבי המשותף, כלומר להשתתף במלחמה לצד מדינה ערבית מותקפת. תביעה זו ודאי לא נעמה לאוזניה של סוריה התומכת באיראן ואפשר כי תראה בה פגיעה מכוונת מצד חוסיין לאחר חידוש הקשרים שלה עם ירדן.

הפצצות הערים בין עיראק לבין איראן מעוררות דאגה בירדן ובמצרים, אולם מתברר שעיראק היא שבחרה באסטרטגיה הזאת כדי להקטין את קורבנותיה בקרב החיילים, מוגדרים בידי מקורות ביון שונים כ„עייפים מאד". שליט איראן חומייני דחה את קריאתו של הנשיא העיראקי צדאם חוסיין להפסקת המלחמה והבטיח שלא יהיה קץ למלחמה זו. איראן הפציצה אתמול את העיר העיראקית חלבג'ה וגרמה למותם של 74 אזרחים ואילו עיראק הפציצה את בתי הזיקוק הגדולים בעיר האיראנית אספהאן וגרמה למותם של עשרות.

אתמול התחדשו הקשרים הטלפוניים של עיראק עם העולם החיצון אולם כנראה מוטלת צנזורה חמורה על הידיעות היוצאות ממנה.

בוש חזר אופטימי; דיווח לרייגן על שיחותיו במזה"ת

אומר: „פרס נחוש בדעתו יותר מאשר אי פעם להשיג התקדמות בתהליך השלום ★ לשמיר „יש רצון"

מאת עפרה ישועה לייט, סופרת „מעריב" בוושינגטון

סגן נשיא ארצות-הברית ג'ורג' בוש, חזר מהמזרח התיכון בהרגשה, שבין שלושת המנהיגים שאיתם נפגש – ראש ממשלת ישראל שמעון פרס, נשיא מצרים חוסני מובארך והמלך חוסיין, שוררת כיום הסכמה „במספר גדול של נקודות עקרוניות", הרבה מעבר ממה שמקובל לחשוב. בוש אמר אתמול, בשיחה עם עתונאים בלשכתו בבית הלבן, כי לאחר הביקור באיזור, הוא „אופטימי הרבה יותר" מכפי שהיה לפני שנסע לשם.

סגן הנשיא שוחח עם העתונאים, שעה קלה לאחר שסיים את שיחתו הראשונה עם הנשיא רייגן, בה דווח לו על הביקור. הוא אמר, כי מסר לנשיא על התרשמויותיו מתהליך הדמוקרטיה בישראל, ואמר כי היתה זו הזדמנות „רבת ערך" לשוחח עם עם ראש הממשלה המיועד שמיר. לדברי בוש, הוא שוכנע בשיחותיו עם שמעון פרס שראש ממשלת ישראל „נחוש בדעתו יותר מאשר אי פעם" להשיג התקדמות בתהליך השלום. על יצחק שמיר אמר בוש ש„יש רצון אמיתי" מצידו להגיע להתקדמות במשא ומתן.

בתשובה לשאלה אמר בוש, כי התרשם שמלך ירדן יסכים לקיים שיחות שלום רק בתוך מסגרת כלשהי של פורום בינלאומי. הוא הדגיש, שעקרון זה מקובל בישראל על מפלגת העבודה. ארה"ב מקבלת בברכה, לדבריו, את המגעים החדשים בין הסובייטים לישראלים בהלסינקי. עם זה, אין היא מעוניינת לאפשר לסובייטים ליטול תפקיד מרכזי בפתרון הסכסוך, מפני שכוונותיהם אינן „בלתי מזיקות".

סגן הנשיא אמר, כי מסעו למזרח התיכון לא נועד לצרכים פנימיים של מערכת הבחירות במפלגתו, אך אישר, כי „כל מה שאני עושה כיום נמדד במונחים האלה. אם זה עוזר – יופי".

בבחירות מוקדמות שנערכו במדינת מישיגן לקראת הבחירות לנשיאות בארה"ב ב-1988, הודיעו תומכיו של בוש כי מסתמנת מגמה של נצחון על יריביו. נתונים אלה נמסרו לאחר ספירת 25 אחוזים מהקולות בלבד.

בתשובה לשאלה על ההשפעה הגדולה ההולכת של השדולה הישראלית-יהודית בוושינגטון, המשמשת נושא לסידרת כתבות בעתון „וושינגטון פוסט", אמר סגן הנשיא: „מטבע הדברים לשדולה פוליטית יש השפעה. יש להם כוח – אין ספק בכך. יש דברים שאנו מצליחים להשיג ויש דברים שלא. לעומת זה, יש מקרים רבים שאנו מקבלים תמיכה חזקה מהשדולה הישראלית".

בנושא ה„לביא", אין סגן הנשיא מקבל את העמדה הישראלית, שלפיה „רק ישראל יכולה להחליט כיצד להשתמש בכספי הסיוע האמריקאי האם היא בוחרת לבנות מטוס קרב, אין הממשל יכול להתערב".

חסן: פרס קיבל את כל תנאי לפני הפגישה

„סיכמנו שלא תהיה זאת פגישת משא ומתן אלא דיון בתוכנית פס"

מאת שפי גבאי, סופר „מעריב" לענינים ערביים

מלך מרוקו, חסן השני, אמר אמש במסיבה לעורכי עתונים ושבועונים מכל העולם הערבי, כי פגישתו עם ראש ממשלת ישראל שמעון פרס, היתה נסיון להציב את המאבק הערבי-ישראלי בתודעה הבינלאומית.

לדבריו, הוא הסכים לקיום הפגישה רק לאחר שהגיעה אליו הסכמת הצד הישראלי לתנאיו, ובראשם שלא תהיה זאת פגישת משא ומתן אלא דיון בתוכנית השלום הערבית שנתקבלה בוועידת פס.

„זו היתה שיחה שבה הצגתי וניתחתי את התוכנית והעמדתי את הדברים בנאמנות במסגרת הקונסנסוס הכלל ערבי. סירבתי לחפש אחרי הסכם מכל סוג שהוא", אמר.

לדבריו, הסכמת ישראל לתנאיו חיזקה את העמדה הערבית. תוכנית פס, הוא אומר, קיימת כבר ארבע שנים, ולדעתו, אם לא תחול בה תזוזה, היא תיהפך למסמך היסטורי. „חשבתי שהעולם הערבי ניצב עתה בפני חילוקי דיעות שהגיעו למידה חמורה ביותר, וכדי שנוכל לעמוד בפני מצב זה, היה עלי לבצע פעולת הצלה, לעורר את המצפון של כל שליטי ערב לעשייה למען ההצלה ולהציב את הבעייה הפלשתינית במקום הראוי לה", אמר.

הוא דחה את תגובתה של סוריה ואמר, שהיא מעוררת בעיות עם כולם. „אין כל דמיון בין פגישה זו לפגישות בגיד סאדאת. לא ערכתי שום הסכמים סודיים עם שמעון פרס. והיו אלה שיחות לימוד שאינן מובילות למחוייבויות כלשהן".

המלך הפתיע את העתונאים כאשר אמר, שהסכם האיחוד מרוקו-לוב שריר וקיים. בקרוב אף נקבעה פגישת שרים משתי המדינות במרוקו.

הזמינו צוללות ממשרד נסיעות קטן בפאריס

מאת תמר גולן

מה לסוכנות נסיעות קטנה ולהרזים סודיים ביותר העוסקים בציוד צבאי רגיש, כמו רדאר וצוללות? – לכאורה, אין כל קשר, אך לא כך הוא. הקשר הוא בשם „נאוויפראנס". הפרשה, אותה חשפה כאן אתמול תחנת הרדיו אירופה מס. 1, היתה יכולה להיות משעשעת, לולא היו בה פרטים המעידים על טיפשותם וחוסר זהירותם של פקידים ביורוקרטים.

„נאוויפראנס" הוא שמה של סוכנות נסיעות צנועה אשר משרדיה מצויים בלב פאריס, לא הרחק מהאופרה. לפני קרוב לשנה, החלו להגיע למשרדי הסוכנות מכתבים מוזרים, אשר בראשם התנוססה לעתים קרובות חותמת „סודי ביותר". מכתבים אלה עסקו בהצעות לרכישת ציוד צבאי לחיל הים של מספר מדינות. ממשלת הודו, למשל, ביקשה פרטים נוספים על רדאר ימי משוכלל ומשרד ההגנה של קנדה התעניין בצוללות.

בתחילה חשבו עובדי סוכנות הנסיעות, כי מישהו מתבדח בהם. אחר כך התחילו ידיעות מוזרות יוצאות ממכונת הטלקס, וזה כבר לא היה מצחיק.

מנהל סוכנות הנסיעות החליט לפנות למשרד ההגנה ולמסור לידיו את המכתבים. הוא גם הביע תמיהה כיצד הגיעו כל אלה למשרדו. הכתובת היתה נכונה, וגם השם „נאוויפראנס".

בירור קצר העלה, כי לקונצרן החרושת הענקי „תומסון" יש חברה-בת המתמחה בציוד ימי. הנושאת את אותו שם.

האורח התמים שניהל את סוכנות הנסיעות חשב, כי עתה ינקוט הממשל בפעולה. סוקרטוף אין לו עניין שסודות בטחוניים יפלו לידיים זרות. אך החודשים נקפו, ודבר לא קרה. מסתבר, כי מנהלי חברת הציוד הצבאי „התאהבו" בשם שבחרו, ולא רצו לוותר עליו.

אולם בינתיים „עלו" על הכתובת שלו גם גורמים מיסתוריים – אולי ארגון המחתרת השמאלני „פעולה ישירה" וסוכנות הנסיעות החלה מקבלת איומים.

זה היה כבר יותר מדי. מי מוכן להיות קרבן לפיגוע טרוריסטי רק משום שהחברה שלו נושאת שם זהה לזה של יצרנית נשק? וכך יצא הסיפור לכלי התקשורת.

מלתעות בחוף ניו-יורק

[illegible]

„ישראל תוכל לגבור על כל הרכב של צבאות ערב"

מדווח ה„וושינגטון פוסט" ★ לדעת העתון כוחה החזק של השדולה הישראלית משפיע על מדיניות ממכר הנשק למזרח התיכון

מאת צ'ארלס באבקוק, סופר „וושינגטון פוסט"

בעמוד 23 במחקר סודי שערכו שלטונות ארה"ב בשנת 1984 על המאזן הצבאי במזרח התיכון, נאמר: „לא זו בלבד שישראל תקיים את עליונותה הצבאית על הרכב כלשהו של צבאות ערב, אלא שאף יעלה בידה להרחיב את הפער בינה לבין צבאות ערב בחמש השנים הבאות. ישראל תוכל לגבור על כל הרכב של צבאות ערב עד סוף המאה הזאת".

לדעת קציני ביון אמריקאיים נשמרה עליונותה הצבאית של ישראל בעיקר תודות ליחסים המיוחדים השוררים בין ישראל לארה"ב. מאז שנת 1970 ניצלה ישראל סיוע אמריקאי בסך 21 מיליארד דולר, כדי לרכוש את כלי הנשק המתוחכמים ביותר וכדי לבנות תעשיה צבאית עצמאית.

לאחרונה נחלצה ישראל גם בצורה שונה בעזרתם של ידידיה בקונגרס. בעזרתם בלמה את אספקת הנשק האמריקאי למדינות ערב ידידותיה של ארה"ב. בעיני ידידי ישראל בקרב המחוקקים, ההתנגדות למכירת נשק למדינות ערב הוא בחינת מבחן אמינות לנאמנותם למדינה היהודית. אותם חברי קונגרס העומדים במבחן יהיו גם בטוחים שיזכו לסיוע כספי בזמן בחירות מצד יהודים, בבואם להתמודד על כהונה נוספת.

התמיכה בישראל בקרב חברי הקונגרס הפכה כה חזקה, עד כי משקיפים מייחסים לה את ההשפעה המכרעת על כל מדיניות ממכר הנשק האמריקאי למזרח התיכון. לדעת פקידי רשות, עובדה זו מסיטה את המדיניות המסורתית של ארה"ב שביקשה תמיד את קרבתן של מדינות ערב המתונות.

ב-23 בינואר שנת 1985 התכנסו בבית הלבן כמה אנשי מפתח כדי לדון במכירת נשק לסעודיה בשווי כולל של 3 מיליארד דולר. „החבילה" כללה 40 מטוסי אף-15, אלפי טילים ומיכשור אלקטרוני מתקדם. בדיון השתתפו יועצו של הנשיא לבטחון לאומי רוברט מקפארליין, שרי החוץ והבטחון. היועץ דיווח באותו מעמד על התנגדות הולכת וגוברת בקונגרס נגד העיסקה. שר ההגנה וויינברגר תמך במימוש המכירה. לפני זמן לא רב הוא עצמו ביקר בסעודיה שם מסר אישית מכתב בחתימת הנשיא רייגן ובו הבטחה לבצע את העיסקה. אך, בסופו הוא קיבל של דבר את דעתו של מקפארליין, לכלול ב„חבילה" גם סיוע בסך 2 מיליארד לירדן.

אלא שהרוויה פעלה רק לטובת איפ"ק, הוא השדולה הישראלית בארה"ב. השדולה הפעילה שיטה בדוקה היטב הדלפת עצם העיסקה לכלי התקשורת ולאנשי קונגרס נבחרים. בכך נוצר לחץ של דעת קהל עוינת לעיסקה. ראש איפ"ק טום דיין קיים שיחה עם מקפארליין והבהיר לו, שהשדולה תלחם בכל עיסקת נשק למדינה שלא תחתום על הסכם שלום עם ישראל.

הנשיא רייגן התעלם מדעתם של רבים בקונגרס ועוד בחודש מאי הבטיח למלך חוסיין, כי ידאג להעביר את עיסקת הנשק. אך לא יצאו שבועיים והממשל הבין שכדי להציל את העיסקה הסעודית, עליהם לשלוף ממנה את מטוסי אף-15.

המאבק נמשך. ואז ב-7 באוקטובר חטפו מחבלים ערביים את האניה „אכילה לאורו". זה היה עיתוי הרסני לעיסקת הנשק, שנבלמה על הסף. אשר לסעודים, הם רכשו מטוסי „טורנאדו" בבריטניה. התעשיה הצבאית בארה"ב זעמה: היא הפסידה עיסקה ששוויה נאמד ב-12 מיליארד דולר.

„הקופה עם עגילי הזהב היא גילגולה של נערה בת 16"

מאמינים באווה המערבית

קופה העונדת שרשרת זהב לצווארה ועגילים לאוזניה היא בעצם גלגולה מחדש של נערה בת 16 – כך מאמינים תושבים באווה המערבית.

הוריה של הנערה הציעו פרס כספי שמן למי שיצליח לתפוס את הקופה ולהפכה מחדש לבתם. הם טוענים כי הנערה מתה והתגלגלה לדמות קופה משום שלבשה ללא רשות „גלימת קסם" שהיותה ברשות המשפחה.

תושבי סוקאבומי, עיר מגורי הנערה טענו באוזני השוטרים, כי מעולם לא נראתה באזור קופה עונדת תכשיטי זהב וכי לא נראה להם שמישהו יוכל לתופסה.

המשטרה סבורה, כי יתכן שהקופה נמלטה מבית ספר חקלאי סמוך. (רויטר)

סוכן סי.איי.איי. קיבל מיקלט בבריה"מ

לי הווארד, סוכן לשעבר בסי.איי.איי. האמריקאי קיבל מקלט מדיני בבריה"מ, כך דיווחה אמש סוכנות הידיעות הסובייטית טאס.

לדברי הסוכנות קיבל בית-המשפט העליון של בריה"מ את בקשתו למקלט מדיני מתוך „מניעים הומאניטאריים".

בחודש שעבר הואשם האווארד בארה"ב באשמת ריגול לטובת בריה"מ ואולם הוא הצליח ככל הנראה להתחמק מהמדינה, מוסרים הסובייטים.

שגרירות בריה"מ במוסקווה סרבה אמש להגיב על המקרה. „אם יש להאווארד מה לומר – שיגיד זאת בעצמו", אמר דובר השגרירות. האולם הוא הוסיף, כי הענקת מקלט מדיני בנסיבות כאלה היא דבר יוצא דופן בהחלט.

מכריו של האווארד בארה"ב אמרו אמש לכתבים בסנטה פה שבניו מקסיקו, שם התגורר ועבד הווארד מאז פוטר מהסי.איי.איי ועד להעלמו הפתאומי בספטמבר האחרון, כי אינם מתפלאים לשמוע שערק לבריה"מ. מעבידו סיפר כי יום אחד פשוט מצא מכתב התפטרות על שולחנו – ואילו הוואדר נעלם. המעביד סיפר כי כבר בעבר נחקר על ידי האף. בי. איי אודות הוואדר. אני רק משתתף בצער משפחתו.

רעייתו של האווארד עברה להתגורר ככל הנראה במינסוטה, שם מתגוררים הוריה. (א.פ.ורויטר)

סרטי פרתנון גאים להציג:
שתי אצבעות מצידון
הסרט העלילתי שיכבוש את לבכם
במאי: אלי כהן   מפיק: אלי דורי
צלם ראשי: יחיאל סמכן
הפרס הראשון של ישראל בפסטיבל קאן 1986
בכורה עולמית: „פאר" תל-אביב
„הבירה" ירושלים
מוצ"ש: 9.30
חול: 4.30, 7.15, 9.30

אתם „תבכו" מרוב צחוק!
השלומיאל הגדול
ספי ריבלין
★ אריק לביא ★ דינה דורון ★ דב נבון ★ ...

„בן-יהודה" תל-אביב
ליל שישי 10, 12 • מוצ"ש: 7.30, 9.30 • חול: 5, 7.30, 9.30

ירושלים „עדן"	גבעתיים „הדר"	פתח-תקוה „היכל" ליל שישי 10
בת-ים „עצמאות"	הרצליה „היכל"	באר-שבע „חן" ליל שישי 10
נתניה „אסתר"	ראשון-לציון „ראשון"	חולון „סבוי" ליל שישי 10

חיפה „רון"

„המכינה"
סדנא לעיצוב • פנים • אדריכלות
הרשמה מאוחרת לשנת הלימודים תשמ"ז:
אדריכלות ועיצוב אורבני – 5 שנים.
אדריכלות ועיצוב פנים – 4 שנים.
עיצוב כללי (גרפיקה, מוצר, טקסטיל, הלבשה) – 4 שנים.

תכנית מיוחדת:
להנדסאים וסטודנטים עוברים ממוסדות אחרים
(בהנתן מספר מקומות)

משרד הבריאות
ביה"ס לסיעוד אסף הרופא, צריפין
שלוחה לביה"ס לסיעוד ע"ש הנריטה סאלד
ושל הדסה והאוניברסיטה העברית, ירושלים

הסבה לבעלי תואר אקדמי למקצוע הסיעוד
הצעוף למקצוע טיפולי והיה שותף בצוות הרפואי הבריאותי

ההרשמה לתוכנית הסבה מקוצרת – במרכז הרפואי אסף הרופא, צריפין (15 דקות מת"א) טלפון ישיר: 08-225111, 08-228111, שלוחה: 367, 602.
★ הלימודים מתנהלים 5 ימים בשבוע בין השעות 8.00–15.00.
★ ללומדים אפשרות לקבלת:
– מילגות.
– הסעות מאיזור תל-אביב, רחובות, ראשון-לציון.
– מגורים במעון הסטודנטים החדש.
– מעון לילדים.

אקדמאים מובטלים שיופנו ע"י שירות התעסוקה יהיו פטורים משכר לימוד.

מבנים ניידים
בכל גודל ולכל מטרה
רולן בע"מ
04-740656, 055-24417

מכנון الاهل

هكذا من الأصل

בעל חברת שרותי תעופה נעצר בחשד שהחזיק 750 אלף ד' בשויץ

מנהם לאופר חשוד שביקש מחברות שאותם ייצג להעביר את העמלות ישירות לחשבון הבנק שלו בשוויץ ★ שלטונות מס הכנסה והמשטרה מבקשים לחקור אנשים נוספים בקשר לעבירות אלה

מאת סופר מעריב

מנחם לאופר, בעל חברת לאופר שירותי תעופה וקר־קע, נעצר אתמול לשבעה ימים עפ"י בקשת המשטרה ושלטונות מס הכנסה. הוא חשוד בהחזקת חשבון בבנק קרדיט־סוויס שבשוויץ שבו הצטבר סכום של 750 אלף דולר. המשטרה ומס הכנסה מבקשים לחקור אנשים נוס־פים בקשר לעבירות שבוצעו על ידי לאופר. הם ציינו בפני בית המשפט השלום כי לאופר חשוד בביצוע עבי־רה חמורה.

בבקשה לבית המשפט השלום בת"א שהוגשה על ידי פקיד שומה הקירות ת"א, יוסף גולדשטיין, נמסר כי עפ"י מידע ומסמכים שהרמו לשלטונות מס הכנסה מחזיק לאופר את החשבון בשוויץ מזה שנים רבות. בהצהרת הון במרס 79' לא הצהיר לאופר על יתרת החשבון, למרות שהחשבון נפתח בש־נת 1968. עפ"י החשד של שלטונות מס הכנסה הכספים בחש־בון נובעים מהסדרים שקבע לאופר עם החברות שהוא מייצג בארץ להשארת חלק מהעמלות המגיעות עבור השירותים שהם מקבלים והעברתם ישירות לחשבון בבנק בשוויץ וזאת בכוונה להעלים משלטונות המס. נמסר כי בתחילת השבוע נפתחה חקירה שכללה חיפושים בביתו בסביון, במשרדי החב־רות בנמל התעופה בן־גוריון ונתפסו מסמכים רבים כולל ספרי חשבונות, חוזים והתכתבויות.

חוקר מס הכנסה מציין כי בחקירה שהתנהלה, שבה הציגו בפניו ראיות, הודה בקיום החשבון אך טען כי פתח את החש־בון על מנת לתת שירות יעוץ פיננסי לתושב שוויץ בשם פרדמן שבעצמו עוסק שם בייעוץ פיננסי. הוא טען בחקירה כי בחשבון זה אין אפילו דולר מכספו הפרטי.

לאופר נחקר גם על ידי המשטרה על החשבון בשוויץ. בחקירה זו הודה כי בחשבון יש לו סכום של 60 אלף דולר מכספו הפרטי. בידי שלטונות מס הכנסה יש ראיות כי תמורת מכירת 51 אחוז ממניות חברת לאופר ייצוג תעופה בע"מ לקבוצת רוכשים קיבל סכום של 115 אלף דולר, בעוד שבד־והחו למס הכנסה הצהיר שקיבל סכום של 70 אלף דולר בלבד.

עו"ד י. פלס, אשר יצג את לאופר אמר בבית המשפט כי לאופר משתף פעולה עם חוקריו והודה שחלק מהכספים שיי־כים לו, ואילו החלק האחר לאחרה שורצרי. הוא טען שאין מקום להמשך המעצר של לאופר מכיון שאין חשש של תי־אום עם אדם כלשהו. הוא הוסיף כי מדובר באדם ללא עבר פלילי.

פסיפס ירושלמי

רצפת פסיפס צבעו־נית מהמאה ה־3 לספי־רה נתגלתה בחפירות אותה מנהלת משלחת ארכיאולוגית בראשו־תו של הארכיאולוג גר־שון אדלשטין בעין־יא־לו, סמוך לשכונת גילה בירושלים.

הרצפה בת כ־1900 שנה היא מהתקופה הרומית ונראים עליה ציורים של בעלי חיים ודיוקנאות אדם. רוח־בה ואורכה כ־3 מ'. באתר עין־יאלו, שבו מעיין מים שופע של חיים, נתגלו שרידי מבנים מימי בית רא־שון ובית שני, וכן מער־כת מרחצאות, טרסות לעיבוד חקלאי, שרידי בתי בד וגתות ששימ־שו כחווה חקלאית קדומה. הקרן הקיימת בשיתוף אגף העתיקות והקרן לירושלים יקימו במקום חוה חקלאית שבה ישוחזרו וידגמו שיטות העבודה החקל־אית הקדומות.

האתר עדיין אינו פתוח לקהל והעבודות בו ימשכו עוד כשנה.

(כתב: אריה בנדר; צילם: יוסי זמיר, "סקופ 80")

KODAK

דרך צלחה ל"סיטי אוף רודוס"

הפלגות הנופש

בנמלי הים התיכון. באניה "סיטי אוף רודוס" שהחלו אתמול על ידי על ידי חברת "מלחי", זוכים להצלחה ניכרת וכל הכרטיסים לשלוש מתוך ארבע ההפלגות המיועדות נמכרו. מנכ"ל חברת מלחי, איתמר דומב, אמר אתמול במסיבת עתונאים שנערכה באניה כי האניה המפוארת נחכרה מבעליה היוונים לארבע הפלגות נופש של סיורי חופים, לישראלים בלבד. מטעמים בטחוניים, אין מעלים נוסעים בנמלים האחרים אותם היא פוקדת. בעקבות ההצלחה חכרה מלחי את האניה להפלגות נוספות: אחת לסוף אוגוסט ושתיים לראש הש־נה וסוכות. תפוסת האניה היא 540 נוסעים. באניה יש בריכת שחיה, קאזינו, דיסקוטק אוכל משובח כשר ומדי ערב מנעימים לנוסעים אמני צמרת ישראלים, כמו עפרה חזה, גד יגיל, הכל עובר חביבי, ציפי שביט, דודו דותן ועוד. מר דומב מסר כי להצלחת הפלגות הנופש תרם "מועדון מטיילי מעריב" תרומה נכבדה. כתב דוד זוהר; צילם: שלמה מוסקוביץ

השבת: פיקניק בגן מאיר:
זה לא כל כך נעים לראות "גן – חניון"

מאת יצחק בן־חורין

ועד ציבורי של תושבי תל־אביב, שהוקם למניעת הקמת חניון בגן מאיר, "הועד להצלת גן מאיר", מארגן בשבת אחר הצהריים פיקניק המוני בעד גן מאיר ירוק ללא חניון ובטון.

במשך השבוע חתמו מאות תושבים על התנגדות להקמת חניון בגן שנוסד לפני 42 שנה. עירית תל־אביב מתכוונת להקים חניון תלת־מפלסי מתחת לעשירית משטח הגן ומצהי־רה על כוונתה להשיב את מצב הגן לקדמותו.

זיהום המים בגלל נבלות שנמצאו במגדל המים

טוען דוד ראם חבר מועצת עירית קרית אתא ★ לעומתו קובע ראש העיר: הזיהום בקידוח

מאת יהודה גורן

"זיהום מי השתיה בשכונות קרית־בנימין ופרוספיג בקרית־אתא נובע מנבלות ופיגולים שנמצאו במגדל המים בישוב", טען דוד ראם, חבר מועצת עירית קרית־אתא (הלי־כוד) בעת ישיבת המועצה שלשום.

לעומתו טען אתמול ראש העיר קרית־אתא יעקב בן־דניאל כי קרוב ל־18 אחוז מהמים בעיר נשאבים ומגיעים מחברת "מקורות" מקידוח אושה וכי ב־30 באוגוסט נתגלה בקידוח הזה זיהום "ומאד יתכן שזיהום מי השתיה בשתי השכונות בקרית־אתא, מקורו באותו זי־הום שאיש אינו מודה או מגלה דבר או־דותיו".

העיריה תצטרך לבצע ניקוי יסודי במגדל המים בתקוה שהזיהום ייפסק במי השתיה של הצרכנים. בינתיים נאל־צים תושבי השכונות להמשיך ולהרתיח את מי השתיה זה שבוע ימים. בבדיקה שבוצעה במי השתיה לפני יומיים עדיין נמצא הזיהום.

סיפורו של ישיש שהתעללו בו 6 שעות:

"יש לי מזל עשיתי עצמי כמו מת – והם הניחו לי"

שכניו של הזקן – אריה אליאס, בן 29, ורפאל מגבורה, בן 21 – נעצרו כחשודים בביצוע שוד אכזרי, התעללות ופציעת הישיש בן ה־98

מאת אלי דנין

בלשי היחידה המרכזית של משטרת מחוז תל אביב טוענים כי הצליחו לפענח מעשה שוד אכזרי שבו הוכה עד לאובדן ההכרה ישיש בן 98 מתל אביב. הבלשים עצרו שני צעירים המתגוררים סמוך לביתו של הישיש שנשדד ברחוב עמק יזרעאל בתל אביב.

מחקירת בלשי היחידה המרכזית התברר, כי שני החשודים בביצוע השוד ואלים שהו בדירת הישיש במשך שש שעות רצופות במהלכן, היכו את הישיש נמרצות עד שאיבד את הכרתו.

השודדים פרצו לדירת הישיש לפני חודש וחצי. הם חדרו לדירה בחצות הלילה ובמשך שש שעות הפכו את הדירה על פיה בנסיון למצוא דולרים כיון שידעו כי הישיש הוא חלפן כספים.

הישיש, יעקב הנגסבלון המתגורר לבדו בדירה ניסה לזעוק לעזרה, אולם השודדים סתמו את פיו בסמרטוטים, כפתו את ידיו ורגליו. לאחר שעזבו את הדירה בשש בבוקר ונטלו כמה דולרים בודדים ושקלים שמצאו, התקבל טלפון אנונימי במגן דוד אדום על ישיש ללא רוח חיים בדירה ברחוב עמק יזרעאל 78 בתל אביב. צוות של מד"א שהגיע לדירה מצא את הישיש כפות ובמצב קשה. הוא הועבר לבית החולים "הדסה".

לאחר האירוע סיפר הישיש: "יש לי מזל מריבונו של עולם. כשהם היכו אותי עשיתי את עצמי כמו מת. לא זזתי. הם חשבו שאני מת והניחו לי".

שני החשודים שנעצרו בידי אנשי מיפלג בילוש נוש־אי של היחידה המרכזית הם: אריה אליאס בן 29 מתל אביב ורפאל מגבורה בן 21. מעצרם של השניים הוארך בבית המשפט.

סבל לנוסעים ועיכוב בטיסות בשביתה בנמל התעופה בן"ג

עובדי רשות שדות התעופה חזרו לעבודה לאחר "אסיפות הסברה"

מאת דן אריקן

מאות נוסעים שהגיעו ארצה ביום רביעי בלילה נתקעו לבתיהם או לבתי המלון ללא המזוודות שלהם ומאות אחרות של נוסעים יצאו באותו לילה במטוס "אל על" לניו־יורק ובמטוס "פן אמ" לפרנקפורט באיחורים של 4 וחצי שעות ושעתיים וחצי, בגלל אסיפות הסברה שקיימו עובדי רשות שדות התעופה במשך חמש שעות.

במשך הלילה כבר הוכנו צווי ריתוק לחלק מהעובדים המטפלים בנוסעים ובכבודתם, אולם לא עשו בהם שימוש מאחר שבשעה 3 לפנות בוקר חזרו העובדים לעבודה.

מהנהלת רשות שדות התעופה נמסר אתמול כי השביתה פרצה בגלל סירוב ההנהלה להענות לדרישות חריגות של ועד העובדים. העובדים דרשו להקדים מו"מ בכמה נושאים למו"מ המתנהל עתה בסקטור הצבורי, ולכך לא יכלה ההנה־לה להסכים. ההנהלה מוסרת שהעובדים חזרו לעבודה ללא תנאי, להוציא הבטחה שינהלו עמם מו"מ בנושאי המחלוקת עוד השבוע.

מנכ"ל משרד החקלאות:
מי השתיה בארץ הטובים בעולם המערבי

מרבית המים המסופקים לשתיה בארץ מקורם במימי תהום ואיכותם מעולה. זאת אמר אתמול מנכ"ל משרד החקלאות ויו"ר פרויקט הביוב הארצי, מאיר בן־מאיר, במסיבת עתונאים בתל אביב.

הדובר אמר כי המים המסופקים לשתיה בארץ הם הטובים ביותר בעולם המערבי, ובמשך השנה עושה "מקורות" 5,000 בדיקות של מי השתיה, רק ב־0.6 אחוז מהבדיקות נמצאו המים ראויים לשתיה ואילו היתר היו מעל הנדרש לפי התקן. כיוון שהבדיקות הן יום־יומיות, הרי זיהום מתגלה באותו יום.

המנכ"ל הדגיש, כי כאשר מתגלה מקור זיהום, מפסיקים את השימוש במי שתיה. הוא ציין, כי קשה למנוע "תקר", כפי שאירע בשפרעם כאשר ציור כבד חתך את צנור הביוב. בעיה נוספת היא שאין למערכת הממשלתית שליטה על כל רשת עירונית – לא של המים ולא של הביוב. (עתי"ם)

רצה להוכיח ללקוח שהוא "בסדר" – וזייף מסמכים

נעצר רואה־חשבון זאב שביב החשוד בזיוף מסמכי מס הכנסה של לקוחו

מאת איה אורנשטיין

היחידה הארצית לחקירות הונאה במשטרה עצרה רואה חשבון החשוד בזיוף מיסמכים. שלשום הובא החשוד, זאב שביב מחולון, לבית משפט השלום בתל־אביב ושוחרר בערבות.

נציג המשטרה פקד אבי פריש סיפר בבית המשפט ששביב זייף מיסמכים של מס הכנסה והציג אותם ללקוח שלו כדי להוכיח לו שהדו"חות שלו הגיעו לשלטונות המס במועד. פקד פריש ציין כי החקירה טרם הסתיימה אולם הוסיף כי אין למשטרה התנגדות לשחרר את החשוד בערבות מתאימה.

"הודיתי בעובדות ואני מצטער על השטות שעשיתי", הגיב שביב והוסיף: "לא עשיתי שימוש בזכות לאי הפל־לה עצמית. בני השתחרר מצה"ל לפני שלושה ימים, תי־כננו טיול לחו"ל כבר לפני זמן רב, הכרטיסים הוזמנו כבר לפני חודשיים. אני מוכן לשעבד את ביתי ואת המ־כונית לצורך הבטחת שובי ארצה. כל המשפחה יוצאת אתנו".

בית המשפט הורה בתום הדיון הקצר על שיחרורו של שביב בערבות עצמית על סך 50 אלף ש"ח ובהפקדה במזומן של 100 אלף ש"ח. בהחלטת בית המשפט צויין שההפקדה במזומן תהיה תקפה למקרה שהחשוד ירצה לנסוע לטיול לחו"ל יחד עם כל בני משפחתו כפי שהצ־היר. בנוסף לכך הוטל עיקול על ביתו של רואה החשבון החשוד.

המרכז לקשרי תרבות, מדע ותיירות יפן–ישראל
רח' ז'בוטינסקי 105, תל־אביב טל': 03-440287, 03-5461529

יפן והמזרח הרחוק

בהודשים ספטמבר, אוקטובר ונובמבר מתקיימים בחסות המרכז לקשרי תרבות, מדע ותיירות יפן–ישראל סיורים מרתקים לישראלים ל־37–30 ימים לכל המזרח הרחוק (כולל: הודו, קאשמיר, נפאל, ציילון, תאילנד, פיליפינים ועוד...) – במסלולים המעניינים והמלאים ביותר המוצעים כיום בארץ.

הסיורים מלווים ע"י צוות מדריכים מנוסים ומומחים למזרח הרחוק (כולל הצטרפותו של פרופ' יעקב רז כמלווה–מומחה נוסף ביפן).

הסיורים מוזלים במאות דולרים. בסיוע חברות ונופים מיפן.

מועדי יציאה: 9.9.86, 16.9.86*, 23.9.86*, 3.10.86, 6.10.86*, 18.10.86*, 24.10.86*, 3.11.86, 18.11.86.
הערה: לסיורים המסומנים ב(*) – נותר מספר מקומות בלבד.

טיולים נוספים: טיולים לבכנסים רפואיים והנדסיים (אוקט' ונוב'), טיול לחברי הקיבוצים (נובמבר), טיול מיוחד של 21 ימים ביפן (אוקט'), טיול לשומרי מסורת (נוב'), טיול לנבים (נוב'), טיול למרכזי הפולקלור ומראות הטבע בציילון, הודו ונפאל (דצמבר) ועוד.

ייעוץ וסיוע גם למטיילים באופן עצמאי (כולל סיוע באשרות כניסה להודו, טיוואן וכד', סיוע בטיסות מוזלות ועוד...)

מידע נוסף ניתן לקבל במשרדי המרכז לקשרי תרבות, מדע ותיירות יפן–ישראל רח' ז'בוטינסקי 105, ת"א טל' 03-2515401, 03-440287, 03-5461529

שירותי התיירות: ברשיון משרד התיירות מס' ב/354 (גורדון טורס).

קיבוץ צעיר בגליל
מעוניין
בהצעות תעסוקה שונות

★ אפשרות לקו יצור או שלוחת יצור
★ עבודות גימור ו/או עבודות אחרות

בהצעות רציניות נא לפנות לת.ד. 1334 תל־אביב מיקוד 61013 עבור "קיבוץ צעיר".

אפריקה ישראל להשקעות בע"מ
מציעה מכרז למכונית
וולבו 224 1982
אוטומט + מזגן + הגה כח ותוספות

לפרטים נא לפנות: לטל. 03-650281 בין 8.00–15.00. הצעות תתקבלנה עד ה־13.8.86 (כולל בצירוף המחאה בנקאית על סך 5% מהמחיר המוצע). אין החברה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או הצעה כל שהיא.

קורס לנהגי רכב צבורי

קואופרטיב דן מודיע על פתיחת קורס עיוני וקורס מעשי לנהגי רכב צבורי.
יתקבלו מועמדים בעלי רשיון נהיגה לרכב פרטי ומשאית, בעלי ותק של שנה וחצי ומעלה.

למסיימים מובטחת העסקה כנהגי אוטובוסים בקואופרטיב דן

ההרשמה באגף כח אדם בית הדר דפנה, שדרות שאול המלך 39, קומה 8, חדר 814.
פרטים נוספים יינתנו במקום. נא להצטייד בתעודת זהות, רשיון נהיגה, פנקס מילואים ופנקס שבוי.

ימי הקבלה: א'–ה': 9.00–13.00.

הנהלת "דן"

צה"ל מנע גם אמש תפילת אנשי גוש אמונים בבית הכנסת ביריחו

חייל צה"ל שירה לעבר מכונית מתנחלים בשעה שניסתה לפרוץ מחסום של צה"ל ליד יריחו שלשום בלילה נידון אתמול ל־18 יום מאסר על תנאי

מאת אבינעם בר־יוסף ויהושע ביצור

צה"ל מנע גם אמש את התפילה של אנשי גוש אמונים בבית הכנסת ביריחו.

בשיחה שקיים אלוף פיקוד מרכז, אהוד ברק, עם ח"כ גאולה כהן, לפי בקשתה, הבהיר כי חברת הכנסת יכולה להיכנס למקום בליווי אחד או שני אנשים, אולם אין בדעתו לאשר לכל הקבוצה להתפלל. הוא הבהיר עם זאת, כי האתר פתוח במשך היום לכל אדם שרצונו לבקר במקום או להתפלל שם.

גרעין של תנועת התחיה, המתכוון להתיישב ביריחו, יצא הלילה שוב לעיר זו, בכוונה לקיים שם תפילה בבית הכנסת העתיק. ח"כ גאולה כהן הצטרפה אל חברי הגרעין הזה בדרכם ליריחו.

חייל צה"ל שירה לעבר מכונית מתנחלים בשעה שניסתה לפרוץ מחסום של צה"ל ליד יריחו שלשום בלילה, נידון אתמול ל־18 יום מאסר על תנאי, לאחר שהתברר כי חרג מנוהל הירי וכיוון את נשקו לכביש, במקום לירות באוויר, לפי ההוראות.

המו"מ עם האחיות נקלע למבוי סתום

זאת עקב התנגדות האוצר להיענות לתביעות האחיות בכל הקשור לשיפור תנאי עבודתן

מאת דליה מזורי

המו"מ עם האחיות נקלע למבוי סתום. זאת עקב התנגדות האוצר להיענות, ולו לאחת מתביעות האחיות בכל הקשור לשיפור תנאי עבודתן.

עקב כך פוצצה שלשום ישיבת צוות המו"מ לעניני תנאי העבודה של האחיות.

אילנה כהן אמרה, כי האחיות הגישו שורה של תביעות, כגון קיצור שעות העבודה במשמרות, תוספת לעבודה במשמרות, שנת שבתון, הגדלת החופשה השנתית, הסעות, ביגוד ומעונות יום לילדים. ואולם לדבריה נציגת האוצר, חנה פלור, הודיעה להן כי כל דבר שקשור בתוספת לתלוש המשכורת "אינו בא בחשבון" מבחינת האוצר, כי הוא מהווה תוספת שכר.

"אז למה כוונת האוצר במושג תנאי עבודה? אדרבא, שיאמרו לנו מה הם כן מוכנים לאשר. הרי כל דבר מתורגם בסופו של דבר לכסף" – אמרה. לדבריה יצא עתה המרצע מהשק והתברר לאחיות שהאוצר אינו מוכן לתת לאחיות דבר. הן יעלו את מחאתן בישיבת מליאת המו"מ שתתקיים ביום שני הקרוב.

אשר לצוות השני של המו"מ – זה הדן בנושא התקנים – הדיונים בו נמשכים ונקבעה פגישה נוספת לעוד עשרה ימים.

בואינג 707 נחת אתמול לראשונה באילת

מאת דן אריקן

מטוס "בואינג־707" של חברת "ארקיע" ובו 160 נוסעים ביצע אתמול נחיתת בכורה במסלול שדה התעופה של אילת, שבו התקיימו בימים אלה עבודות הרחבה וחיזוק בהיקף גדול.

משך הטיסה מנמל התעופה בן־גוריון לאילת במטוס הנוסעים הסילוני קצר והוא מעתה 30 דקות בלבד. הפעלת מטוס ה"בואינג" מאפשרת לחברת "ארקיע" להטיס 185 נוסעים בכל כיוון, ובשילוב של מטוסי דש־7 בני 52 מושבים, הפועלים בין שדה דב לאילת, מגיע היצע המושבים לאילת בכל יום ל־1,700.

תקף עובדת סוציאלית בגלל ... כאב שיניים

מטופל במחלקת הרווחה תקף עובדת סוציאלית במשרדי המועצה המקומית נס ציונה בגלל ... כאב שיניים בו לקה.

האיש נכנס שלשום אל משרדה של העובדת הסוציאלית ולפתע החל להשתולל ולאיים עליה. משטרת ראשל"צ הוזעקה אולם השוטרים לא הגיעו. מסתבר שהאיש שהשתולל סבל מכאבי שיניים ומשהסבירה לו העובדת כי עליו ללכת לרופא פרטי היות והמרפאה העירונית סגורה החל להתפרע, לנפץ כוסות ולאיים על העובדים, שהשתלטו עליו לבסוף בכוחות עצמם.

ראש המועצה המקומית, ניסן קרופסקי, שזכה באחרונה להבטחה מפי שר המשטרה כי בנס־ציונה תפתח נקודת משטרה, פנה בעקבות התקרית במכתב חריף לשר בר־לב: "תחושת העובדים במחלקת הרווחה היא כי דמם הפקר. השאלה עד מתי ?", כתב קרופסקי.

הציתה עצמה לאחר מריבה עם בעלה

תושבת קרית מלאכי, בבת 30, שניסתה לשים קץ לחייה על ידי הצתה, לאחר מריבה עם בעלה, הועברה אתמול אחה"צ לביה"ח "קפלן" ברחובות, שם נאבקים הרופאים על חייה.

אתמול בצהרים התקבלה קריאת אזעקה בתחנת מד"א בעירה, ואמבולנס יצא מיד לדירת המשפחה. האשה נמצאה במצב חמור. בבית החולים נקבע כי היא במצב כוויה כשל 80 אחוז בכל חלקי גופה.

בחקירה ראשונית התברר שלאחר מריבה עם בעלה, שפכה האשה טרפנטין על בגדיה והציתה אותם. הבעל הצליח אמנם לכבות את האש, אולם לא יכול היה למנוע את הכוויות הקשות. (עתי"ם)

שלושה שוטרים נפצעו בהתפוצץ מטען בעזה

מאת עזרא יניב

מטען חבלה שהופעל על גג הסדנה המשטרתית במרכז עזה פצע שלושה שוטרים מקומיים. אחד מהם שנפצע קשה אושפז בבית החולים הממשלתי "ברזילי" באשקלון שם נמסר כי מצבו קשה. שנים נפצעו באופן בינוני עד קל ואושפזו בבית החולים הממשלתי בעזה.

אתמול סמוך לשעה 11 לפני הצהרים התפוצץ מטען חומר נפץ שהוטמן כנראה בלילה על גג האסבסט של סככת הסדנה המשטרתית ברחוב עומר אל מוכתר במרכז עזה. מתחת לאותו קטע גג עבדו אותה שעה שלושה שוטרים מקומיים בתיקון רכב. בהתפוצצות המטען נפלו חלקי הגג פנימה ופגעו בשלושת השוטרים אשר נחבלו גם מההדף של חומר הנפץ.

גם גונבים וגם תוקפים

בשני מקרים פצעו הגנבים בגוש דן את בעלי הבית שהפתיעו אותם בעת ביצוע הפריצה

מאת אלי דנן

גבר בן 38 תושב שכונת נוה ברבור בתל אביב שהפתיע אתמול בלילה שני פורצים שחדרו לדירתו, נדקר בידי הפורצים שהצליחו להימלט.

בעל הדירה שהגיע אמש לביתו, נדהם לגלות כי בדירה נמצאים אורחים בלתי קרואים. הוא הבחין בשני פורצים השוהים בדירתו. האיש נאבק עימם וניסה לעצור אותם אולם אחד מהם שלף סכין ודקר את בעל הדירה פעמיים. הוא נדקר בכתף ובברך.

שני הפורצים נמלטו. בעל הדירה הועבר לטיפול רפואי בבית החולים "איכילוב" בתל אביב.

אברהם אופיר, בעל עסק למוצרי תינוקות מגבעתיים שהבחין בשעות לילה בפורץ שחדר לעסק הפתיע את הפורץ ונאבק עימו. בעל העסק בן 56 הוכה בידי הפורץ ואושפז בבית חולים.

שעות ספורות לאחר ההתפרצות עלה בידי חוקרי המשטרה לעצור חשוד במעשה ואדם נוסף שעל פי החשד הסיע את הפורץ מהמקום.

אברהם אופיר, המתגורר בקרבת העסק שבבעלותו סיפר: "בשעה 11 בלילה שמעתי את האזעקה בעסק. נמאס לי כבר מהגניבות. בחודשים האחרונים היו לי 9 התפרצויות. החלטתי ללכת ולראות מה קורה."

"בתוך העסק ראיתי פורץ. הפתעתי אותו. הוא התנפל עלי עם מקל והיכה בי חזק במצח ובגב. אחר כך ברח עם מכונית שחנתה קרוב" סיפר.

הוא נלקח לטיפול בבית החולים "שיבא" ושוחרר לאחר קבלת טיפול רפואי. "בפעם הבאה אזעיק קודם את המשטרה ורק אחר כך אגש בעצמי לראות מה קרה" גילה אופיר.

דוגמניות עירית אלסטר־לוין וביאטריס גייר, עם דוגמן ירון פינק, באולם בית־המשפט, לפני תחילת הדיון. צילום: צבי ישראלי

היופי של הדוגמנים – הפשרה של השופט

ירון פינק ישלם 1500 שקל ליורוסקופ כפיצוי על הקמת עמותה מתחרה

מאת יהודית הנוך

תביעת הפיצויים בסך 75.000 ש"ח של סוכנות הדוגמנים "יורוסקופ", שבבעלות הדוגמנים אביב יורק ואילן ויטל, נגד הדוגמן ירון פינק, הסתיימה אמש בפשרה שהציע השופט אמנון הוסינר, בבית המשפט המחוזי בתל־אביב.

סוכנות הדוגמנים "יורוסקופ" תבעה את ירון פינק בטענה כי הם ייצגו אותו בעמותה שלהם והוא התחייב לפעול במסגרתם. אולם "לאחר שלמד אצלנו וקיבל גם רעיונות, ישב במשרדנו ורכש ידע כיצד מקימים עמותה. ניתק כל מגע איתנו. סירב לחתום עמנו על חוזה ומאחורי גבנו פתח בהקמת עמותה מתחרה לשלנו. את הנזק שנגרם לנו אנו מעריכים ב־75 אלף שקל" טענו התובעים.

ירון פינק דחה את טענתם ואמר: העמותה לא נוגעת לעניין. אנחנו לא מאיימים על אף אחד, שאסור לו להיות מיוצג על ידי סוכנות דוגמנים. אמרנו רק שחברי העמותה לא יעבדו עם מי שאינו חבר באגודה.

את ירון ייצג עו"ד ערן פלס, ואת "יורוסקופ" עו"ד גיורא גרינברג.

עו"ד פלס מציג בפני השופט מודעת פרסומת של "יורוסקופ": "היופי שלך – הנסיון שלנו", כפי שאפשר לקרוא פה, מציעים עבודה בארץ ובחו"ל בהדרכת שורנה מאראש ואביב יורק. מדוע לא פרסמתם שמאראש יצאה מהעניין? השיב עו"ד גרינברג: "זה לא נוגע לעניין שלנו."

השופט הוסינר הציע לסניגורים להגיע לפשרה כדי לחסוך מזמנו של בית־המשפט. הוסינר מקציב לצדדים חמש דקות. שני הצדדים חוזרים מהתייעצות בפנים עצובות – מסכימים לפשרה. הפשרה – ירון פינק ישלם ל"יורוסקופ" סך 1500 ש"ח – והתביעה תימחק.

חריש החליט בניגוד לדעתו של מפכ"ל המשטרה

"פוסטר מדייה" לא תואשם על פירסום כרזה שפגעה בחרדי ירושלים

מאת אילן בכר

בניגוד לדעתו של מפכ"ל המשטרה, רב ניצב דוד קראוס, הורה אתמול היועץ המשפטי לממשלה, יוסף חריש, למשטרה לא להגיש כתב אישום נגד חברת "פוסטר מדייה" על פירסום כרזות פירסומת שפגעה ברגשות חוגים חרדיים בירושלים.

מדובר בפירסום כרזה של חברת טופר, בה נראית בחורה הנשענת על שלושה גברים. בעקבות תלונה של חוגים חרדיים ביקש מפכ"ל המשטרה להעביר את הכרזה למיבחן בית המשפט, על מנת שתשמש מיבחן כולל לנושא כרזות הפירסומת לתחנות האוטובוסים.

עורכת הדין שולי דותן מירושלים הגישה בשעתו בשם אותם חוגים חרדיים תלונה למשטרה נגד החברה המפרסמת. משטרת ירושלים בדקה את התלונה ולבסוף המליצה לא להגיש כתב אישום, משום שבית המשפט התייחס לכרזה זו בעת דיון במעצרו של חרדי שהשחית תחנת אוטובוס. בית המשפט קבע אז, כי הכרזה אינה פוגעת ברגשותיו של איש.

המחוז הדרומי אימץ את גישת מחוז ירושלים, אולם מפכ"ל המשטרה הורה בכל זאת להגיש כתב אישום נגד חברת הפירסום, כדי לבחון, כאמור, סוגיה זו בבית המשפט כמיבחן כולל לנושא כולו.

היועץ המשפטי לממשלה סובר כי אין מקרה זה מתאים למשפט מיבחן ולפיכך אין להגיש כתב אישום לבית המשפט. יתכן שהיועץ המשפטי יאתר מקרה ספציפי אחר מתאים יותר לשם העברתו למשפט מיבחן לבדיקה עקרונית של הסוגיה.

טום קונטי · טרי גאר
בקומדיה המטורפת והמטריפה

בכורה ארצית
"דקל" תל־אביב ליל שישי 10 • מוצ"ש: 7.30, 9.30 א' עד ה': 5, 7.30, 9.30
"רון" ירושלים מוצ"ש: 9.30 א' עד ה': 4.30, 7.30, 9.30
ORION

לדיויד ויטמן יש מיליון דולר!
אשה פריג'ידית! ילדים "זרוקים"
וכלב עם פסיכיאטר צמוד...!

ריצ'ארד דרייפוס בסרט
היחפן מבברלי הילס
בקרובו! ברחבי הארץ

כפר הנוער הדתי

פגישת בוגרים

מתארגנת פגישה למחזורים
א'–י"א בחוה"מ סוכות תשמ"ז

בוגרי המחזורים הנ"ל מתבקשים לשלוח למזכירות הכפר את הפרטים הבאים:

1. שם משפחתם הקודם, הנוכחי, ומחזורם.
2. כתובת, טלפון.
3. עיסוקם כיום.
4. שמות וכתובות של בוגרים אחרים.

בוגרי המחזורים הנ"ל המעונינים להשתתף במפגש יציינו זאת במפורש.

כתובת למכתבים, כפר הנוער הדתי – דאר כפר חסידים – מיקוד 20494 טלפון 04־952022 או מרקוס בר עוז 04־952063.

משרד הבריאות
– אגף הסיעוד –

קורס בחדרי־ניתוחים לאחיות מוסמכות

ייפתח בחודש נובמבר 1986,
בביה"ס לסיעוד ע"ש שיינברון
(איכילוב) תל־אביב

תנאי הלימודים בקורס יותאמו במידת האפשר, לצורכי הלומדים.

לקבלת פרטים נוספים, על המעוניינים לפנות למזכירות ביה"ס לסיעוד שיינברון, טל. 03־219870.

מפעל הפיס

למכירה

מכונית סיטרואן G.S.A.
נפח מנוע 1300 משנת ייצור 1982.
מספר רישוי 82–269–20.

את המכונית ניתן לראות ליד בנין מפעל הפיס, ברח' הפטמן 3, תל־אביב, החל מיום א' – 10.8.86 עד יום ה' 14.8.86 בין השעות 08.30 – 12.30.

הצעה בצרוף המחאה אישית בשעור 10% מסכום ההצעה יש להגיש למשרדנו במעטפה סגורה לא יאוחר מיום ה' – 14.8.86, שעה 12.30.

אין מפעל הפיס מתחייב לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

מפעל הפיס

ב"ה
לשמחה אריאלי, אספן המצות מיד אליהו.
אנו רוצים להודות לשמחה מקרב לב על עזרתו ונדיבותו לבוא מת"א לב"ש בשעת לילה מאוחרת. אחרי שעברתי כאבים רבים בגב ואחרי טיפולים רבים ואף נסיעה לרומניה וללא תוצאות אבל משהגיע שמחה לביתי טיפול של כדקה וחצי שינה את אורח חיי.
אני מרגיש מצויין.
משה אביצרור מבאר שבע, טל. 415783.

פרס 500 דולר
נגנב רכב פורד קורטינה 1981
צבע כסף עם גג שחור
מספר רישוי 81–259–73
נא לפנות ל"פרודנשל" חברה לביטוח 04־532683.

מעריב ספורט

שיא ישראלי כמתנת פרידה מהחברים

גלעד חן, בן ה־15, לא עיכל עדיין את מותם של שלושת חבריו בטרנזיט הדמים בכביש התענכים. מחשבותיו היו במקום אחר, אבל את השיא הישראלי ב־200 מ.א. הוא שבר

מאת אלכס פרלסמן

אתמול בשעת בין ערביים הוא ניצב על אדן הזינוק מספר אחד בבריכת וינגייט. במקום להתכונן נפשית למשחה בו עמד להשתתף, גמר ה־200 מטר מעורב־אישי במיסגרת אליפות המדינה, נדדו מחשבותיו שבעה ימים אחורנית. אל תאונת הדרכים הקטלנית בכביש התענכים, שבה ניספו שלושה מחבריו לקבוצת כרכום בקבוץ חפצי־בה לאחר ששבו מקייטנה בקבוץ פלמחים. הנה בנועם ניצן, אסא אריאל ודותן בן־דעת זכרונם לברכה, עימם גדל משחר ילדותו, ושאינם עוד. חשב עוד על שלושה נערים בוגרים ממנו, בני הקבוץ שבגלבוע, שגם חייהם נקטלו בטרנזיט הדמים.

אי אפשר לדעת מאין שאב גלעד חן בן ה־15 את הכוח הנפשי לזנק למים. אולי רצה בסתר לבו להקדיש את המשחה לניצן, אסא ודותן. אפשר ששחה רק בכדי שלא למאן להפצרות חבריו הצעירים לקבוץ ולכתה ט' בביה"ס „אורט גלבוע" בעין חרוד, שגרסו כי החיים חייבים להימשך כרגיל. אבל גלעד, הכשרון הגדול ביותר שקם בשחיה הישראלית בשנות ה־80, ידע גם להתעלות. הוא ניפץ את השיא הישראלי עד גיל 15 והעמיד אותו על 2:16.60 דקות.

הדמות המאושרת ביותר ביום התחרויות השני של האליפות היתה זו של המאמן הותיק שמריהו נאבל. בחודש הבא הוא יחגוג את יום הולדתו ה־68, כמו גם 42 שנים כמאמן שחיה (!). בשנים האחרונות לא היו לו הצלחות מפליגות באגודת הפועל נתניה. ואילו אתמול – חניכתו המקסימה שרון אקסלרוד בת ה־16 זכתה בזהב ב־200 מטר גב. אליאב טל, צעיר ממנה בשנתיים, הציב שיא נערים חדש במשחה המקביל לגברים, 2:20.53 דקות.

הדר קליינמן, בת ה־16 וחצי, הגדילה את מספר מדליות הזהב אותן צברה באליפות לכדי שלוש. היא ניצחה ב־100 פרפר וב־200 מ.א., והוכיחה כי אם תמשיך גם בשנה הבאה להתאמן תחת שרביטו של חנן גלעד בגליל העליון תוכל לנפץ במה וכמה שיאים לאומיים.

בנצחונותיהם של שלושה שחיינים מהאסכולה הוותיקה נתנו מישנה תוקף להנחה שהשחיה הישראלית זקוקה לפריצת דרך גדולה קדימה. אם איש הפלחה מקבוץ בית־קמה זוהר וייס, לו ימלאו השנה 24 תורפים, מנצח ב־200 חתירה בתוצאה למטה מבינונית, וכך גם בני ה־22 וחצי נדב שנל, ב־100 פרפר, ויוחאי ליפשיץ ב־200 מ.א. – סימן הוא שהכשרונות הצעירים עדיין אינם בשלים לחילופי דורות. אבל אמיר שטרנפלד (18) מרעננה, בן אגודת בית־ברל/רמות־השבים, היטיב לשחות, ועורר תקוות מסויימות. לעין גרזמי חסרו 23 מאיות בלבד כדי להציב שיא לאומי חדש במשחה ל־200 מטר גב. מחר, במשחה ל־100 מטר בסיגנון הגב, אפשר שהוא יזעזע את טבלת השיאים. ענת ישראל מסוגלת לחקות אותו במשחי התחירה הקצרים.

האליפות תימשך היום ותסתיים מחר בבריכת וינגייט, משחי הגמר יערכו מידי יום ב־17.00.

KODAK

גלעד חן, מנצח משחה 200 מטר מעורב אישי. צילם עדי אבישי

אליפות השחיה – כל התוצאות

משחה	גברים	נשים
200 חתירה	1. זוהר וייס: 1:57.79 2. יוחאי ליפשיץ: 1:57.89 3. אמיר שטרנפלד: 1:58.07	1. מיכל אמיך: 2:15.26 2. זוהר לבנסברג: 2:16.17 3. הדר גת: 2:19.72
100 פרפר	1. נדב שנל: 59.24 2. ערן גרומי: 59.33 3. אלון קובל: 1:00.08	1. הדר קליינמן: 1:07.35 2. רותם פורת: 1:08.92 3. מורין פרידמן: 1:10.14
200 גב	1. ערן גרומי: 2:12.08 2. זוהר גלילי: 2:13.16 3. טל משקין: 2:17.18	1. שרון אקסלרוד: 2:31.54 2. עינת גבאי: 2:36.51 3. רוית שילה: 2:38.31
200 מעורב אישי	1. יוחאי ליפשיץ: 2:11.63 2. אמיר שטרנפלד: 2:12.54 3. שגיא שטיגמן: 2:12.94	1. הדר קליינמן: 2:32.96 2. זוהר לבנסברג: 2:35.31 3. ענת אסף: 2:37.22

„סוללת המשכנעים" החיפנית הסתערה עליו; ארמלי חייך בנימוס, סירב, קם והלך

ארמלי – טריקה דלת מנומסת

בריאלובסקי – הסחבת נמשכת

מאת יונתן הללי

נסיון כמעט נואש של ראשי מכבי חיפה לשכנע את החלוץ זאהי ארמלי לחזור לאימוני קבוצתו עוד בטרם יסוכמו תנאיו הכספיים, נדחה אתמול על ידי החלוץ על הסף.

ראשי מכבי חיפה, היו"ר צבי וייצנר ומנהל הקבוצה יעקב מעיין, הוזעקו על ידי חברו של ארמלי, איש העסקים שרבל מטר, למסעדת „מקסים". ביוזמתו של שרבל הגיע לפגישה גם מאמן סגנית האלופה שלמה שרף והמגן ציון מרילי. סוללה ידוקה זו אמורה היתה לגרום לכך שהחלוץ ישנה את החלטת פרישתו ממכבי חיפה.

הפגישה נקבעה ל־15.30. 20 דקות חלפו ונראה היה כי ארמלי אינו מגיע לפגישה. דקות אחרות סמוך לשעה 16.00 הגיע, מחייך ואדיב כהרגלו, אך נחוש בדעתו, כך בכל אופן הסתבר בתום הפגישה. תחילה היה זה המנהל מעיין שניסה לדבר לליבו של החלוץ: „תחזור לאימונים רק כדי לשמור על כושר", אמר. המאמן שרף ניסה גם הוא כוחו: „תאמין לי, לא יהיה לך רע במכבי חיפה".

בהמשך נכנס לתמונה גם וייצנר, כשהוא מזכיר לארמלי את השעות היפות שהיו לו בחיפה. „מי עשה לך רע? מדוע אתה נותן לעניינים להתגלגל כך? בוא נגמור וזהו", אמר וייצנר. ארמלי ניראה מחייך כל העת, אך לא הגיב לנסיונות השכנוע. המגן ציון מרילי, הידוע ביחסיו המעולים עם זאהי, הפעיל גם את כוחו והצטרף לחבורת המשכנעים: „עזוב אותך משטויות, בוא להתאמן".

החיפנים כבר נראו מחייכים כאילו הבינו שארמלי שוכנע, ואז בנחישות דעת הגיב לראשונה ארמלי: „כרגע אני לא חוזר לאימונים. בכל מקרה אתייעץ עם עורך דיני סלמאן פרג' ורק אח"כ אחליט". החיפנים, המומים משהו, הבינו שארמלי נחוש בדעתו, בשלב זה, שלא לחזור למכבי חיפה. בטרם יתחיל הסיבוב השני של השיכנועים, קם ארמלי ממקומו ונפרד מהם.

ארמלי עשה דרכו חזרה לשפרעם. בשעות אחה"צ כבר נראה מתאמן במגרש בו גדל בשפרעם. לדבריו האימון אתמול הוא השלישי במספר שערך מאז שב מחו"ל.

בינתיים החליט ארמלי לדחות את תשובתו לכל פניה ובמקביל הודיע לראשי הפועל תל־אביב כי יתן את החלטתו תוך 48 שעות. „לא אחזיק אתכם בגרון, אני צריך אתכם כמו שאתם זקוקים לי", אמר להם ארמלי.

■ **אין התקדמות בעניין דניאל בריאלובסקי**

אור ליום אתמול הגיע תשובתו של המועדון המכסיקני „קלוב־אמריקה", בעניינו של הכדורגלן ההודי־ארגנטיני דניאל בריאלובסקי. המכסיקנים הודיעו, בשיחת טלפון טרנסאטלנטית, כי עקרונית הם מוכנים לביצוע העיסקה, אך ההחלטה הסופית בנוגע לגובה הסכום שידרש עבורו תינתן רק ביום א' הקרוב. החיפנים הודיעו כי לא ישלמו יותר מ־300 אלף דולר עבורו. לא מן הנמנע כי לצורך חתימת ההסכם בין הצדדים ימריא וייצנר למכסיקו. „אני מקווה שלא יהיה צורך בכך", אמר וייצנר.

בן שיטרית, לביא ומכנס מחכים לכשלון עיסקת ארמלי

מאת מאיר ריפמן

כמו מכבי חיפה, גם הפועל ת"א מחכה עדיין לתשובתו של זאהי ארמלי. לרשימת החלוצים המועמדים להצטרף להפועל ת"א – אם עיסקת ארמלי לא תצא אל הפועל – הצטרף אתמול גם דוד לביא ממכבי נתניה. האחרים הם מיקי בן־שיטרית ועודד מכנס.

המאמן דוד שוייצר, שיצא הבוקר עם הקבוצה למחנה אימונים ברומניה, השאיר את רשימת החלוצים הבאים כחשבון, וביקש לנסות להגיע עימם לסיכומים.

המאמן שוייצר הכין כבר תוכנית מפורטת למחנה האימונים, שבו ייערך משחק נגד קבוצה מקומית. „בעבוד על שיפור הכושר הגופני, סיבולת, ויכולת אישית של השחקנים. נגתח את משחקי העונה שחלפה, וגם אתן להם סקירה על משחקי הגביע העולמי והלקחים מהם" – אמר אמש שוייצר.

אלי כהן: משמשון לאימון עמידר

אלי כהן, בלם שמשון ת"א בעונה שעברה, יוחתם בימים הקרובים כמאמן מכבי רמת־עמידר מן הליגה הארצית.

בימים האחרונים קיימו שני הצדדים מגעים בנושא. בעמידר מקווים כי הסיכום עם כהן יאפשר לפתוח מיד את ההכנות לעונה הקרובה. הקבוצה, שהחמיצה בעונה שעברה הזדמנות לעלות ללאומית, סובלת עדיין מבעיות כספיות. לפיכך, עושים בעמידר מאמצים להכניס את המאמן לעבודה בהקדם. עמי כבירי

אוחנה מסיים את הברוגז

אלי אוחנה ישוב ביום ראשון הקרוב לאימוני בית"ר ירושלים – כך סוכם אתמול בשיחה שקיים אתמול הכדורגלן עם יו"ר האגודה, עו"ד רוני בראון.

בשיחה נפתרו חילוקי הדעות בין אוחנה לקבוצתו, ושחקן ייצא עם קבוצתו למחנה האימונים בהונגריה, בעוד כשבועיים.

בבית"ר משוכנעים כי לאחר פתרון המחלוקת עם אוחנה, יפתרו גם הבעיות עם כל שאר השחקנים, לרבות אורי מלמיליאן, שבקשר אליו חלה התקדמות מסויימת ב־24 השעות האחרונות.

בשבוע הבא יתכנסו ראשי הקבוצה הירושלמית במטרה לפתור את המחלוקת עם אהוד אשש, ואילו שלמה שירזי יוצב ברשימת ההעברות, כשהאגודה דורשת עבורו 60 אלף דולר. דב מראל

● שמשון ת"א תקיים מהיתיים בבוקר את ההתייבותה לשחקנית, כי אם יגיעו לגמר הגביע יזכו בטיסה לארה"ב. הקבוצה תשהה בנידי־ירדן ימים אחדים, ומשם תמריא למחנה אימונים בגרמניה, שם תתארח הקבוצה אצל דראמשטרט הגרמנית.

במכבי חיפה מצפים גם לעונת כדורסל טובה

KODAK

מאמן קבוצת הכדורסל של מכבי חיפה, פיני גרשון (משמאל), מדריך את שחקן החיזוק מייק קלארק צילם שלמה מוסקוביץ

מאת יונתן הללי

„הוא צולף כמו מכונת ירייה. למייק לארג' קם מתחרה רציני" – אמרו רבים מן הצופים באימון הבכורה שערך שחקן החיזוק הלבן של מכבי חיפה, מייק קלארק. גם השוער ג'נס פלאוארס, שהגיע רק במחצית האימון, בשל „קצר בתיקשורת" עם מנהלו, אבי ברעם (הגיע לרוממה במקום לאולם מכבי בכרמל), הותיר רושם טוב.

דורון שפע, שיחזור רק ביום ד' מארה"ב, ארי רוזנברג ועדי גורדון הנמצאים בנופש – אומגם נעדרו, אך המאמן פיני גרשון ועוזרו אריה שיבק הריצו את חניכיהם, בהם בלט שחקן מכבי בת־גלים, בן המיעוטים, ריפעת חיידר המכונה „ארמלי של הכדורסל". שחקן הרכש מירושלים, שמואל גנרלמן, נחבט בכתפו, ופרש במהלך האימון, ואילו סטיב שלכטר נראה כחיפני לכל דבר, והפגין כושר משחק מצויין. מאמן הקבוצה אמר במהלך האימון: „יש למכבי חיפה קבוצה טובה, ואני מאמין בכדורסלנים". יו"ר המחלקה אבנר יוסף סיכם את האימון: „אני מאמין שצפוייה לנו עונה טובה".

ויינקרנץ חזר מארה"ב ללא חיזוק להפועל ת"א

מאמן קבוצת הכדורסל של הפועל תל־אביב, משה ויינקרנץ, חזר אתמול ארצה ממסע בארצות־הברית בו תר אחר שחקני חיזוק לקבוצה. הוא מסר כי טרם התם עם מועמד מתאים לחיזוק הקבוצה בעונה הקרובה, אך נפגש עם הכדורסלן ג'יימס טרי ובדק עמו אפשרויות לפיזון ישחק בשורות הפועל ●●● יאיר בן־עטר, מי שהיה קפטן מכבי רמת־גן ואף הנהיג את מרד השחקנים בקבוצה בעונה השלפת – חתם אמש בקבוצת הפועל גליל־עליון על הופעה בשורותיה בעונה הבאה ●●● יואב קימן, מי שהיה שחקן מכבי תל־אביב עד לעונה שעברה – החליט שלא לחתום עם גליל־עליון, והודיע לראשיה כי הוא מעדיף להמשיך ולשחק במיכללה בה למד בעונה האחרונה בארצות־הברית ●●● כדורסלן מכבי ת"א והנבחרת הלאומית, דורון ג'מצ'י, יצא לנופש בן ימים אחדים בגליל, שם הוא מתארח אצל ידידו הטוב, עו"ד... שמואל זיסמן, רכז קבוצת הגליל.

דוד לביא לרשימת ההעברות

מאת מאיר ריפמן

מכבי נתניה הציבה ברשימת ההעברות את מלך שעריה בעונה החולפת (16 שערים), דוד לביא, זאת לאחר שלא הסכימה להענות לדרישותיו לפתוח את החוזה בין השניים שיש לו, ולהיטיב את תנאיו הכספיים.

שלשום נפגש לביא עם [illegible] אגודת מכבי נתניה [illegible] תשובה, מהכירה לו כשבוע [illegible] הוא לא מסתדר עם המנהל [illegible] שים, ואם רוצים לעזוב [illegible] אז אחד מהם צריך להיות גמיש. עד היום אני הייתי הגמיש, ועכשיו אתם צריכים להיות גמישים". תשובה הסכים להענות לדרישה של לביא אך רק לאחר העונה הקרובה. לכך לביא התנגד ואמר: „אבל על הזמן שלי מה. בוא נגמור את עניבתי בצורה יפה". יו"ר מכבי נתניה, אבי אבן [illegible] אישר אמש שאכן לביא הוצב ברשימת ההעברות. בתחילת השבוע הבא. „אנחנו מוכנים לשמוע הצעות בצביה" – אמר. „בנתניה יש גם מי שמאמין שלביא עוד ישאר".

רוני רוזנטל: בטוח שאצליח

„אני לא מתרגש, יש לי בטחון שאצליח. אחפש את השער. אני רוצה כבר להבקיע" – אמר אמש, בשיחה ל„מעריב ספורט", החלוץ רוני רוזנטל, לקראת הופעת הבכורה הרישמית שלו במדי פ.צ. ברי'ז' הבלגית הערב כנגד ספורטינג ליסבון, ומחר בערב מול בנפיקה ליסבון.

רוזנטל נשמע אופטימי מאוד, ולדבריו הוא עתיד לשחק בהרכב הראשון של הקבוצה, הערב ומחר. אל רוזנטל הצטרף עורך דינו, פיטה בן־ישראל, כדי לסכם את תנאיו הכספיים ולחתום על החוזה. מ. ריפמן

איזיד לטורניר בהשתתפות אורטון

מוטי איזיד יטול הערב חלק במשחקה הראשון של קבוצתו החדשה, דורה ההולנדית, בטורניר בהשתתפותן של אוורטון האנגלית ושתי קבוצות הולנדיות נוספות מהליגה הראשונה.

הישראלי, הסובל עדיין מעייפות, סיפר אמש כי הוא צפוי להצטרף למשחק במחצית השניה. „אני עדיין לא בכושר של שאר חברי כאן, אבל כשאחזור לכושרי הרגיל – לא יהיו לי פה בעיות." עמי כבירי

פרקיס נוצח בטורניר הטניס באוסטריה

שחר פרקיס נוצח אתמול בידי ההולנדי טקוף האוסטרי 6–4, 6–4, 6–4 בשמינית גמר טורניר הטניס הנערך בקיצבוהל, אוסטריה בסך פרסים של 150 אלף דולר.

תיקו לנבחרת ישראל בכדוריד נגד נורבגיה

נבחרת ישראל בכדוריד סיימה אמש את משחקה עם נורבגיה בתיקו 25–25 (12–15 לישראל במחצית). המשחק היה במסגרת מסע משחקים שעורכת הנבחרת באירופה. 2 דקות מהסיום פיגרה ישראל 22–24, אך 8 שנ' מהסיום השווה דרוקר. הבקיעו לישראל: גרא 10, דרוקר 8, סוסר 3, בלדר 2, קושניר ודיין 1 כ"א.

חברות שגייסו כספים בשוק ההון מתחרות עם הבנקים במתן אשראים נוחים

מאת דוד ליפקין

חברות שגייסו באחרונה הון באמיסיות של אג"ח החלו להתחרות עם הבנקים במתן אשראים לגורמים שונים במשק. תחרות זו הולכת ומתרחבת בימים האחרונים.

במשך השבועות האחרונים גייסו חברות שונות עשרות מיליוני דולר בשוק אגרות החוב. האוצר התיר לחברות האלה להנפיק אמיסיות של אג"ח, כדי לגייס כספים למימון פעילות שוטפת או השקעות חדשות. למטרה זו האוצר אף צימצם את ההנפקות של אמיסיות של אגרות חוב של בנק ישראל, על מנת שבנק ישראל לא יתחרה עם החברות הציבוריות והפרטיות.

אולם החברות שגייסו את הכספים בשוק ההון מגלות אותו בהדרגה. בשלב זה יש לחברות עודפי כספים בלתי מנוצלים אשר גויסו באמצעות האמיסיות הקן מחפשות דרכים כדי להרוויח עליהן. על כן החברות האלה מציעות לגורמים שונים במשק הלוואות בתנאים נוחים לתקופות קצרות. בדרך זו מתחרות החברות האלה למעשה בבנקים ויוצרות שוק אשראי מקביל לזה של המערכת הבנקאית. הבנקים מודאגים מהתפתחות זו, בשל התחרות הנוצרת עם החברות המגייסות כספים, כאשר חלק גדול מגיוס הכספים נעשה באמיסיות שהבנקים היו החתמים שלהן.

טרם ברור כמה זמן ימשך המצב החדש הזה. גורמים כלכליים במשק ציינו, שהתחרות הזו היא חיובית, כי היא מונעת כל לחצים להעלאת שיעורי ריבית שהבנקים גובים על אשראים שהם נותנים ללקוחותיהם הגדולים.

שר האוצר, משה נסים, ל„מעריב":

„לא נעלה מסים ולא נבצע פיחות השקל כדי לבלום את עליית היבוא"

מאת יצחק דייש

האוצר לא יעלה מסים ולא יבצע פיחות כדי לבלום את עליית היבוא.

שר האוצר, משה נסים, אמר אתמול ל„מעריב", כי הצעתו לקיצוץ תקציב המדינה תביא גם לניטרול הגידול בצריכה וביבוא.

שר האוצר אמר, כי אפשר אמנם לפעול לריסון היבוא על ידי העלאת מסים, אך הוא מתנגד לכך, כיוון שהדבר יגרום לעליית המדד. כמו כן אין מקום להעלות מסים כאשר השיעורים גבוהים בלאו הכי והדבר רק יגרום לעיוותים. אשר לשער החליפין הבהיר, שכל עוד אין התפתחויות מיוחדות, יש לשמור על שער יציב, כדי למנוע זעזועים. עודף יבוא גדול יותר תוך יציבות מאשר שבירת היציבות והכבדה על היבוא. פיחות יגרור אחריו תוספות שכר ואוי בלאו הכי לא ישיג את המטרה.

בדעת שר האוצר להגיש לממשלה את הצעתו לקיצוץ תקציב המדינה בסך 300 מיליון דולר. בימים האחרונים קיים שר האוצר דיונים, כדי להבטיח שהצעת המסגרת תזכה לתמיכה מספקת וכי יובטח ביצוע הקיצוץ הלכה למעשה. צפוי שהצעת הקיצוץ תוגש לממשלה כבר ביום ראשון הקרוב.

מחירים מירביים לממתקים, חטיפים, וופלים ושוקולד במזנונים וקיוסקים

החל מהבוקר הונהגו מחירים מירביים לממתקים, החל מהבוקר הונהגו מחירים מירביים לממתקים, חטיפים, וופלים ושוקולד במזנונים וקיוסקים, תוך קביעת מירווח מיוחד בהשוואה למחיר במכולת.

משרד התעשייה והמסחר החליט על הסדר זה, לאחר שנמצא כי במזנונים וקיוסקים גובים מחירים מופקעים, בטענה כי המירווחים שנקבעו להם והמבוססים על המחירים בחנויות מכולת, אינם עונים לתנאי המכירה שלהם.

המחירים המירביים: וופל „פסקומך" – 70 אג', לעומת מחיר מירבי במכולת של 59 אג'. שוקולד מטולא בחפיסה של 100 ג' – 1.1 שקל (92 אג' במכולת). גומי לעיסה – 20 אג' (15 אג').

הסכם השכר החדש בשירות הציבורי יהיה בתוקף חצי שנה בלבד

מראשית נובמבר 1986 עד סוף חודש מרס 1987

מאת אורי גינוסר

KODAK

● הלל דודאי

הסכם השכר החדש בשירות הציבורי שייחתם בשבוע הבא בין ההסתדרות והאוצר, יהיה בפועל הסכם לחצי שנה בלבד, מ־1.10.86 ועד סוף מרס 1987.

במהלך התקופה זו יקודמו שני שלישים מעובדי השירות הציבורי בדרגה אחת והעובדים הנותרים יזכו בהעלאת דרגה לכל המאוחר ב־1.10.87. משמעות החלטה זו היא קידום של דרגה אחת לכל העובדים בשירות הציבורי מיום חתימת ההסכם החדש, תוך קיצור משך השהייה בין דרגה לדרגה (פז"ם).

הממונה על השכר באוצר, הלל דודזאי, מסר אתמול בפגישה עם חברי תא הכתבים הכלכליים בתל־אביב, כי לראשונה בהיסטוריה עומד להיחתם הסכם מסגרת שאין בו תוספות שכר בכלל וכן לראשונה יחתם הסכם למפרע.

דודאי ציין, כי הממשלה תוכל לעמוד בעלות תוספות השכר הנובעות מן הקידום בדרגות, משום שקידום בדרגה משפיע רק על 75 אחוז מן השכר ומשום שרק 2/3 מן העובדים יתקדמו, כאמור, עוד בשנת הכספים הזו (עד אפריל).

לדבריו לקחה הממשלה מראש בחשבון את העלות הזו ואין סיבה שההסכם במתכונתו הנוכחית ישפיע אפילו בפרומיל אחד על המדד.

הלל דודאי מעריך, כי התקופה הקרובה, עד חודש אפריל, עת יפוג תוקפו של ההסכם החדש, תהיה קריטית באשר לעתיד יחסי העבודה. לדבריו, אם תישמר היציבות עד אז, תעדיף ההסתדרות להמשיך במגמה והיא תציג קו מתון גם במו"מ הבא. אם היציבות תתערער, „היא תוציא לאוצר את המעיים."

בהתייחסו למיגזר הפרטי ציין הממונה על השכר, כי לדעתו אין מקום לכל תוספת שכר שם בשנה זו מעבר לעידכון שיעור שכר המינימום, שכן במיגזר זה שולמו בחודש דצמבר 1985 ובחודש מרס 1986 תוספות מצטברות של כ־15 אחוז והשכר שם נשחק הרבה פחות מאשר בשירות הציבורי.

מי יקודם ומתי

בחודש אוקטובר יקבלו במרוכז תוספת דרגה כל העובדים שהיו מתוכננים לכך בכל מקרה בשנה הקרובה ואשר שהו בדרגה הנוכחית שלהם לפחות שנה.

עובדים שלא חלפה שנה לפחות מיום קבלת דרגתם האחרונה, יועלו בדרגה לכל המאוחר באוקטובר 1987. בשני המקרים מדובר על עובדים רבים שתקצב שהייתם בדרגה.

ההסדר הזה מעניק לכאורה העדפה לאלה שלא תוכננו לעלות מבחינה בדרגה בשנה הקרובה. לפיכך יפותו כל אלה הבאים עד אפריל ממילא לדרגה, בכך שמשך הזמן שעליהם יהיה להמתין עד לדרגתם הבאה יקוצר בחצי. (דוגמא: אדם שיועלה בדרגה באוקטובר 1986 יוכל להמתין בימים כתיקונם 3 שנים עד לדרגה הבאה, יקבל אותה בעמוד שנה וחצי, באפריל 1988).

מן ההסדר החדש יהנו על פי סדר מיוחד גם מיגזרי העובדים שבהם אין הנהגות דרגות. מדובר בעובדים הסוציאליים, באחיות ובמורים, שיצטרכו לקבל תוספת כלשהי בשכרם, וכן באנשי צבא הקבע וכשוטרים.

היצוא עלה בינואר־יולי ב־14%

למרות זאת עלה הגרעון במאזן המסחרי באותה תקופה ב־14%

מאת שרגא מקל

יצוא הסחורות של ישראל עלה ב־7 החודשים הראשונים של השנה ב־14% בהשוואה לחודשים המקבילים אשתקד והסתכם ב־3.9 מיליארד דולר.

למרות זאת עלה הגרעון במאזן המסחרי באותה תקופה ב־14% והסתכם ב־1.3 מיליארד דולר. זאת כיוון שגם היבוא עלה מראשית השנה ב־14%.

הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה מסרה, כי בחודשים שעברו חלה עליה ביצוא הסחורות. בינואר־יולי היה היצוא החודשי הממוצע גבוה ב־4% מזה של אפריל־מאי. ב־4 החודשים הקודמים עלה היצוא (ללא יהלומים) ב־8% בהשוואה לרבע הראשון של השנה.

ב־7 החודשים הראשונים של השנה עלה היצוא התעשייתי ב־6% והסתכם ב־2.5 מיליארד דולר. יצוא היהלומים עלה ב־3.8% והגיע למיליארד דולר. היצוא החקלאי עלה ב־12% והסתכם ב־400 מליון דולר.

שרון: „מצב היצוא איננו טוב"

מאת יצחק דייש

השיפור הקל ביצוא בחודש יולי מבטא גידול בתמורות היצוא, כתוצאה מהתחזקות המטבעות האירופיים, אך הגידול הכמותי ביצוא הוא מזערי בלבד.

שר התעשיה והמסחר, אריאל שרון, אמר אתמול, כי נתוני יולי מצביעים על כך שמצב היצוא איננו טוב. הוא חזר וקרא לממשלה לאמץ את תכניתו לעידוד היצוא, כדי להביא לפריצת דרך. שני הסעיפים העיקריים בתכנית שלא נתקבלו – ביטוח שער מוגדל ליצוא הדולרי ותמריץ מיוחד למי שיגדיל יצואו מעבר לגידול הטבעי – יכולים להביא לתפנית ממשית. הסעיפים שאושרו הביאו לשיפור הקטן, שאיננו מספיק.

התעשיינים:

„מוקדם עדיין להסיק מסקנות על שיפור"

מאת אורי גינוסר

התאחדות התעשיינים אומרת בתגובה לנתוני היצוא של חודש יולי, כי יש בהם כדי לעודד, אולם מוקדם עדיין להסיק מסקנות על שינוי בירידה ביצוא התעשייתי.

התעשיינים מסבירים, כי עיקר הגידול נובע מעליה ביצוא הבטחוני, שכידוע התגוררות בו חריפות לשני הכיוונים. לעומת זאת נמשכה גם בחודש האחרון ירידה ניכרת ביצוא מוצרי כימיקלים, שהם מהמובילים ביצוא התעשייתי, וגם בענף המזון נמשכה הירידה ביצוא.

התעשיינים גם אומרים, כי על פי נתוני חודש יולי מסתמנת עליה של 14 אחוז בגרעון המסחרי בחודשים ינואר עד יולי, לעומת התקופה המקבילה אשתקד.

בנק ישראל
הודעה על תוצאות מכרזים

ביום 7.8.1986 הוצעו לציבור אג"ח צמודות למדד באמצעות מכרזים.

להלן פירוט הסדרות שהונפקו ותוצאות המכרז.

סדרה	צמודה	מחיר המכירה	שיעור ההקצאה ב־%	סה"כ הכמות שנמכרה בסדרה במליוני ש"ח
שגיא 4208 ג'	מדד	88.5	15.78	25.0
גליל 3760 ב'	מדד	83.0	100.00	7.6

ההזמנות במחירים הגבוהים ממחיר המכירה סופקו במלואן.

ההזמנות במחיר המכירה סופקו בחלקן לפי שיעור ההקצאה הרשום לעיל.

ההזמנות במחירים נמוכים ממחיר המכירה לא סופקו.

גבר לעניין

אתה בעניין. יום שני. קבענו.

ראיון גבר לעניין עם שמואל הספרי שכתב מחזה על החזרה בתשובה ■ חתיכות מפארות כתבה מצולמת על חופי ישראל ■ חיפה בלילות ■ מנהיג יהודי בז ליורדים, בסן פרנציסקו, על המים ■ קריעה באימונים נוסח אמריקה ■ פוסטר: המועמדות לתחרות „נערת השנה" של „מעריב לנוער"

וכן המדור הפירסומי: מועדון גבר לעניין

תסתכל מה קורה ב„מעריב"

ספרית מעריב בע"מ

למכירה
פולקסוואגן טרנספורטר

ש. ייצור 1983

מסחרי + 2 חלונות – ספסל

את הרכב ניתן לראות מיום 10.8.86 עד ליום 14.8.86 בבית מעריב, קרליבך 2, ת"א, בחצר, בין השעות 7.00–13.00. לפנות למנהל התחבורה מר עמוס מרז.

על הרכב יש לשלם מע"מ כחוק.

אין החברה אחראית לגבי מצבו של הרכב.

החברה אינה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

מכרז למכירת מכונית

מוצעת למכירה מכונית + מזגן פורד אסקורט 1300 סמ"ק 1984 מס. 32־376־84.

את המכונית ניתן לראות בחצר מפעל אלכור בכפר־סבא בימים א'–ה', 10–14 באוגוסט.

פרטים נוספים בטל. 052־24247.

אין החברה מתחייבת לקבל כל הצעה שהיא.

הועדה המקומית לבנין ותכנון עיר בני־ברק

הודעה ע"פ סעיף 149 לחוק התכנון והבניה תשכ"ה–1965.

מר שמחה סטל הגיש בקשה לועדה את בתוכנית מס' 19613 לבנות בנין בן 4 קומות מעל קומה מפולשת ברח' בן זכאי 39/41 גוש 6188 חלקה 184 בא־ מר מבקש ב' בהקלות הבאות:
1. קומה אחת נוספת מעל 3 קומות מותרות.
2. 13.5% אחוזים בנין בנית מעלית עבור תוספת דיור קומה נוספת מעל 105 המותרים. וזה שלא בהתאם לתכנית בנין ערים 105 ב' החלה במקום.
כל המעונין יכול לעיין בבקשה האמורה במשרדי הועדה המקומית בעירית בני־ברק ורשאי להגיש התנגדות מנומקת לועדה המקומית תוך 14 יום מיום פרסום זה.

מר מ. איינשטיין
יו"ר הועדה המקומית לבנין ותכנון עיר בני־ברק

כתיבה במכונה
בבי"ס למסחר
„רימון"
ת"א, רח' דיזנגוף 85

האוניברסיטה העברית בירושלים
המכון לקומוניקציה

אגוד המפרסמים בישראל
האגוד הישראלי לפרסום

בית הספר לתקשורת, פרסום ושיווק

נפתחת ההרשמה לשנת הלימודים 1986–7 תשמ"ז

אנו מכשירים מנהלי פרסום למפעלי תעשיה ומוסדות, הקציבאים למשרדי פרסום ומנהלים של כלי תקשורת. כמו כן אנו מרחיבים ומעדכנים את הידע התיאורטי והמקצועי של העוסקים בפועל בתחומים הללו.

תכנית הלימודים כוללת:

א. מבנה החברה, הכלכלה והפרסום בישראל.
ב. תקשורת – מודלים, כלי התקשורת והשפעתם, חקר כלי התקשורת, תקשורת פוליטית.
ג. המדיה – מוסדות, עתונות, רדיו, טלויזיה, קולנוע, פרסום חוצות, טכנולוגיות חדישות.
ד. שיווק – עקרונות, מיצוב המוצר, קבוצות מטרה, מערך הפצה, קידום מכירות, מחקרי שוק.
ה. פרסום – קריאטיביות, שיטות וצורות, תכנון מדיה, פרסום בינלאומי, מחלקת פרסום, סוכנות הפרסום.
ו. נתוח אירועים – ניתוח שיווקי, פרסומי, הערכה ומדידת תוצאות.
ז. ביקורים – בעתון, באולפני קולנוע וטלויזיה.
ח. הדגמות (סטאז') במפעלים ומשרדי פרסום.

המנהלים האקדמיים: ד"ר עקיבא כהן וד"ר דב שנער (המכון לקומוניקציה – האוניברסיטה העברית).

המנהל המקצועי: אריה רוטנברג – מנהל קשר בראל.

מועצת בית הספר: א. אוריעל – יו"ר, מנכ"ל דלתא שיווק.

חברי המועצה: י. בהט, מנכ"ל הרץ ישראל, י. גורן, מנכ"ל רים תעשיות מזונים, ד"ר א. גניגר, מנכ"ל תיא ישראל, י. קדרון, דובר חברת החשמל, א. רוטנברג, מנהל פרסום קשר בראל, ב. טאו, מנכ"ל אגוד המפרסמים בישראל.

סגל המרצים: מורכב מבכירי המרצים של האוניברסיטה העברית ואוניברסיטאות אחרות, מטובי הפרסומאים בארץ, ממנהלים כלליים, ממנהלי השיווק וממנהלי הפרסום של גדולי המפעלים והמוסדות בארץ. הרצאות אחדות תינתנה על ידי מרצים אורחים מאנגליה וארצות הברית.

תנאי קבלה: תואר אקדמי.

הלימודים יתקיימו באולמי אגוד המפרסמים בישראל, רח' אלנבי 95, תל־אביב, פעמיים בשבוע בשעות אחה"צ והערב במשך שבעה חודשים.

למסיימים בהצלחה יוענקו תעודות גמר מטעם המכון לקומוניקציה של האוניברסיטה העברית, אגוד המפרסמים בישראל והאגוד הישראלי לפרסום.

מסלול מקביל לבעלי נסיון: הנהלת בית הספר מתכננת לפתוח מסלול מקביל המיועד לתלמידים בעלי נסיון מעשי של שלוש שנים לפחות בתחומי הפרסום, השיווק ויחסי הציבור.

מועד הפתיחה של שנת הלימודים: 2 בנובמבר 1986.

בחינות הגמר: מאי 1987.

פרטים והרשמה: טלפון: 200931־4 בין השעות 12.00 עד 16.00.

ההרשמה תסתיים ב־10 בספטמבר 1986.

מספר המקומות מוגבל

صكن من الأصل

مكان من الاصل

מודעפון 03/383838

שרות מודעות טלפוני 24 שעות ביממה לבעלי כרטיסי אשראי

לחברנו ד"ר רווה וב"ב

אתכם באבל על מות

האב

אגודת העתונאים בת"א

מכון צור, ע"י ישיבת הר־עציון אלון שבות

חזרה אל המקורות

או

"חזרה בתשובה"

ישנה אפשרות להכיר את היהדות ולא על בסיס של חזרה בתשובה.
ישנה יהדות שיודעת לחיות עם לבטים ולהשאר נאמנה.
ישנה יהדות שהיא עולם מלא של הגות ומחשבה שאתה יכול לגשת אליה.

מכון צור פותח בפניך שלשה מחזורי לימוד ביהדות באוירה פתוחה וחמה, בחברית עשירה ומגוונת עם אנשי תורה ורוח בעלי השקפה ציונית דתית.

1) מחזור קצר: ח' באלול תשמ"ו – י' תשרי תשמ"ז (13.9–13.10.86)
2) מחזור ארוך 1: א' חשון – ט"ו טבת תשמ"ז (3.11.86–16.1.87)
3) מחזור ארוך 2: י"ז טבת – א' ניסן תשמ"ז (18.1.87–31.3.87)

הלימודים יכללו עיון בסוגיות של מוסר הלכה, התמודדות עם שאלות יסוד במחשבת ישראל ומפגש עם דמויות בעולם היהודי.
הלימודים יתקיימו במכון צור שבישיבת הר־עציון באלון־שבות.

בדבר פרטים נוספים נא להתקשר לטל. 8–(02)931456 או (02)935186

אפשרות לרווח מעל 3,500 ש"ח לאנשי מכירות בעלי נסיון לעבודה בעתון יומי גדול

פרטים:
זאב ויזל, עפר גל
טל' 333041, 332171, 330369, 333107, 333087.

צרפת !!!

מוסף מיוחד הסוקר את צרפת והגורמים המסחריים הקשורים בה

יצורף ל"מעריב" ביום ב' 18.8

למפעל תעשייתי בענף הרהיטים
דרוש
מבנה תעשיה 2000–3000 מ"ר
באיזור כפר סבא והסביבה
לקניה או להשכרה
הצעות מפורטות מלל מחירים יש לשלוח לת.ד. 5062 ר"ג מיקוד 52100

הנהג, עשה לך מנהג קבוע – קח עמך חייל לדרך

קחי ביומט. עכשיו.

ביומט — אבקת איכות למעולה מושלמת. בעלת כושר ניקוי מעולה, חסכונית ונותנת לך יותר כביסות. היא מכבסת גם במים מושרים, וחוסכת חשמל.

שי לקוראות מעריב

מידי שבוע יוגרלו בין קוראות מעריב 5 אריזות ביומט באריזות מזוודה — 3 ק"ג. השלימי את הסיסמה, מלאי את הפרטים ושלחי לת.ד. 861 חיפה 31008 עבור ביומט.

קחי ________ עכשיו.
שם מלא ________
כתובת ________
טלפון ________

ספרית מעריב

מי שאוהב לקרוא את תמר אבידר בעתון יאהב לקרוא אותה בספר

"חיים ואוהבים"

להשיג בחנויות הספרים ברחבי הארץ, או בספרית מעריב, דרך ב"ה 72, ת"א

לחברנו לעבודה אלברט אוחיון

אתך באבלך באסון הכבד שפקד אותך עם אובדן

האשה **איטה**

והבנות:

שגית
אריאלה
שני

– יחד עם בת אחיך **ליאן**

משפחת עובדי עירית באר־שבע

אסון כבד פקד את משפחת תהיל"ה

איטה ובנותיה

איגן

הומים וכואבים עם
משפחות אוחיון ויעיב

מורות תהיל"ה
באר שבע

למנחם עצמון

משתתפים באבלך הכבד על מות

אביך ז"ל

הראל, פלד,
והוזמן

על מותו של

ישראל מייזלש
ז"ל

אבלים
בית צינורות המזרח התיכון בע"מ

לחברנו ניסים בכר

אנו משתתפים בצערך על מות

האם ז"ל

בית יכין
ההנהלה והעובדים

מינהלת המוסד לביטוח לאומי ועובדי סניף כפר־סבא הרצליה

משתתפים באבלה של

חנה אברמוביץ

על מות

אביה ז"ל

לספי

קבל השתתפותנו באבלך
על מות האב

לוי קרוק ז"ל

נחמה ומרדכי דוד
מורד, חלקי חילוף בע"מ

יוגוסלביה

ביצוע והדרכה: "נאות הכבר" • פרטים: "מועדון מטיילי מעריב" (טל. 439207-03).

במלאת שלושים לפטירת

יפה ויסמן ז"ל

תערך אזכרה וגילוי מצבה ביום שני, ו' באב תשמ"ו (11.8.86), בשעה 16.30, בבית העלמין באשדוד.

המשפחה

עם מלאת שנה למותה של אמנו וסבתנו היקרה

בתיה (מנזון) שטינברג ז"ל

נעלה אל קברה בבית העלמין ברחובות, ביום שני, ו' באב (11.8.86) בשעה 5.30 אחה"צ.

עמי אילת (שטינברג) המשפחה

במלאת שלושים לפטירתה של יקירתנו

אאידה בארנבוים
ז"ל

נעלה לקברה להתייחד עם זכרה ולגלוי מצבה, ביום שני, ו' באב תשמ"ו, 11.8.86, בשעה 5.30 אחה"צ, בהר המנוחות, גבעת שאול, ירושלים.
נפגשים ברחבת הכניסה.

אנריקה ודניאל בארנבוים

תודתנו נתונה לכל מנחמינו
על פטירת יקירתנו

שושנה טרוים
ז"ל

השתתפותכם הכנה בצערנו היתה לנו לסעד ביגוננו הכבד.

ד"ר אליהו טרוים
רבקה רוזנקרנץ וב"ב
דורית בגון וב"ב
רות גרינברג וב"ב
ד"ר משה גולן וב"ב
טובה פלוטניצקי וב"ב

לחברנו ד"ר יוסי שרביט

אתך באבלך
כהילקח ממך

אביך ז"ל

בית מכתשים

לאיציק איסן והמשפחה

אתכם באבלכם הכבד במות

האב

בית־רעים

**לחברנו בעבודה
גדי מאיר**

השתתפותנו הכנה באבלך הכבד
במות

אמך ז"ל

משפחת "אלביט"

ליחיאל האן ומשפחתו

אתכם באבלכם במות האב

מנחם האן ז"ל

אוניברסיטת תל־אביב
היחידה ללימודי חוץ

במלאת שלושים לפטירתו של בעלי,
אבינו וסבנו היקר

דרמר אשר
(אנצ'יל) ז"ל

וולאוין וסטבנה בוקובינה

תערך אזכרה וגילוי מצבה ביום שלישי, ז' באב תשמ"ו (12.8.86) בשעה 16.30 אחה"צ בבית העלמין בנהריה.

הסעה תצא מבית המנות, רחוב רמז 30/4 בשעה 16.15.

המשפחות דרמר וקליין

במלאת שנה לפטירתה של
אמנו היקרה

רצי נויבואר
ז"ל

נצא לבית העלמין לגילוי המצבה ביום ראשון, ה' אב תשמ"ו (10.8.86), בשעה 17.45 בטירת צבי.

המשפחה

שנתיים של קדרות ויגון
מאז נלקחה מאתנו יקירתנו

מירה נויגבור ז"ל

נתייחד עם זכרה ביום ראשון, ה' באב תשמ"ו, 10.8.86, בשעה 16.00 אחה"צ.
נפגשים בבית העלמין כפר סמיר, כניסה ראשית.

המשפחה

במלאת שנה לפטירת יקירנו

אינג' **אריה** (לאו)
ברנטל ז"ל

נערוך אזכרה ביום שלישי, ז' באב תשמ"ו, 12.8.86, בשעה 16.30. נפגשים בכניסה לבית העלמין "הדרום", בכביש חולון–בת־ים, בשער הישן.

אטל ברנטל
הילדים: שרה שרון וב"ב
מנחם ברנטל וב"ב

במלאת 11 חודש למותו הטראגי של חברנו

גד סיידה ז"ל

תערך אזכרה ביום ב', ו' באב תשמ"ו 11.8.86 בשעה 19.00 בבית הכנסת בספסופה.
העליה לבית העלמין בספסופה למחרת, יום ג' בשעה 06.30.

המועצה לענף הלול

במלאת עשר שנים לפטירתו של יקירנו

אריה ברלינסקי ז"ל

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ביום רביעי, ח' באב תשמ"ו (13.8.86), בשעה 4.30 אחה"צ, בבית העלמין בחולון. נפגשים ליד השער החדש.

אשתו: חוה ברלינסקי
בנו וכלתו
והמשפחה

לאהוד נהיד

משתתפים באבלך הכבד במות

אמך ז"ל

חבריך לעבודה

לנתן אופיר ומשפחתו

משתתפים בצערך על מות

אמך ז"ל

חברי עין־הבשור

מלאה שנה לפטירתה של יקירתנו האהובה

רחל בהט

נתייחד עם זכרה

ביום ב', ו' באב תשמ"ו (11.8.86) בשעה 17.00, בבית העלמין בכפר סמיר חיפה.

נפגשים ליד השער הראשי.

המשפחה

בצער רב וביגון קודר אנו מודיעים על פטירתו ללא עת של יקירנו בגיל שלושים ואחת

משה פופובסקי (פופו)

בן פישל יבליא

הלוויה תצא מביתו, רחוב ישראל שחר 1, רחובות, לבית העלמין החדש, היום, יום שישי, ג' באב תשמ"ו (8.8.86), בשעה 2.30 אחה"צ.

האבלים:
משפחות: פופובסקי
יוקלש ווינברג

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של בעלי, אבינו וסבנו היקר

שמואל יצחק גונורוב

ב"ר ישעיהו ז"ל

הלוויה תצא היום, יום שישי, ג' אב תשמ"ו (8.8.86), בשעה 10.30 לפנה"צ מבית הכנסת „אילון", רח' עמק אילון, יד־אליהו, תל־אביב, לבית העלמין „הדרום" בגבול חולון בת־ים.
אוטובוס יעמוד לרשות המלווים.
יושבים שבעה בבית המנוח, רח' עמק אילון 5, יד־אליהו, תל־אביב.

אבלים:
משפחות: גונורוב, טילבור, אונגרזון

לדבורה קשפיצקי ובני משפחתה

אתכם באבלכם הכבד בהילקח מכם אבי המשפחה

יעקב קשפיצקי ז"ל

מייסד ובונה החברה. מופת לכולנו בחייו ובמותו.

דורה מפעלי ריקמה בע"מ
ההנהלה וצוות העובדים

במלאת שנה לפטירת יקירנו

וילי זאב אדלר ז"ל

(מקליש)

תיערך אזכרה ביום ראשון, ה' באב תשמ"ו (10.8.86), בשעה 16.30.

נפגשים בכניסה לבית העלמין „הדרום", בגבול חולון–בת־ים (שער חדש).

המשפחה

תורנות לקבלת מודעות אבל לגליון יום א'
במוצאי־שבת
מצאת השבת עד שעה 24.00 (חצות)
(ביום א' לפנות בוקר, אין קבלת מודעות)
ב„מעריב" תל־אביב, רח' קרליבך 2, טל. 439111, 439434, 439269

במלאת שנה לפטירת יקירנו

הרצהפט יעקב

ז"ל

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ביום ראשון, ה' באב תשמ"ו (10.8.86), בשעה 16.00, בכפר־סמיר.

נפגשים ליד השער ב־15.45.

המשפחה

קבלת מודעות 24 שעות ביממה
מודעות משפחתיות דחופות
וכל יתר סוגי המודעות ל„מעריב"
ב„מעריב"
מתקבלות 24 שעות ביממה ב' דיזנגוף דיזנגוף
רח' דיזנגוף 118 (מול כסית)
טל. 246363, 239952

במלאת שלושים לפטירתו של יקירנו

יצחק אסנת ז"ל

נקיים אזכרה וגילוי מצבה ביום שני, ו' באב תשמ"ו, 11.8.86, בשעה 4 אחה"צ בבית העלמין באשדוד.

נפגשים ליד שער בית העלמין.

המשפחה

הנוהג
עשה לך מנהג – קח עמך חייל לדרך

יעקב נחמן

הי"ד

„ואהבת לרעך כמוך"
(ויקרא י"ח, י"ט)

יעקב נחמן קסטנבוים נתגלה לי כאדם בעל לב תם, נפש עדינה, נעים הליכות, ער, שופע חכמה המתמצא בשטחים רבים. לכל הסובב אותו התייחס בבקורת של תבונה. היה חבר לכל מפני שאהב חברה, ידידותו היתה פשוטה וכנה ונבעה מתוך נכונות לבוא לעזרת הזולת, שיתוף פעולה ונתינה מיכולתו. היה מסוגל לתת ללא סייג למען הידידות ולא היה מוכן להכבע לאורח חיים שסטה מהמוסר הטמון ב„ואהבת לרעך כמוך".
עד מהרה נקשר יעקב ליחידה בקשרי ידידות, וקנה לו מקום נכבד ביחידה בגלל מקצועיותו כחובש ואישיותו כרע המוכן למלא ולעזור לכל פניה ולסייע.
בקרב היחידה על מוצב אוייב ממערב לתעלה בעת שנתן סיוע רפואי לפצועים, נפצע יעקב נחמן.
ד"ר יהודה ערות רופא היחידה וגם חברך אבי הערמל
בשבת לכל חברי ארגון בני־עקיבא בסניף קרית־אתא התקיים קידוש ונערכה מסיבת פרשת השבוע אותה ניהל יעקב קסטנבוים.
הנביא ירמיהו אמר: איש מרעהו השמרו ועל כל אח לא תבטחו כי כל אח עקב וכל רכיל יהלוך, ואיש ברעהו יהתלו ואמת לא ידברו וילמדו לשונם לדבר שקר. שבתך יעקב בתוך מרמה ובמרמה הכשילו אותך; ומאנו דעת אותי נאום ה' אלו הם הרשעים הכי גדולים, האמנת לתנופה שלהם כדי להכשיל אותך לעזוב את תורת ה' שכל כך אתה אוהב ותמיד חורת על התורה הגית בו יומם וליל, האמנת להם, חשבת שהם מסורים וישרים כמוך.
אין הכי נמי יעקב:
עזרתך דרושה בחוג המשפחה, כמו להאיר לתפילת שחרית את בני חוני, כל שבת פרשת השבוע, לאמך ולאחיך שיחיו, לחניכיך בבני־עקיבא אתה חסר, דרושה עזרתך, כתבו לך חבריך בהזמנה לפורים.

אמך, אשתך, בנך
אחותך וב"ב
אחיך וב"ב

__שבת הארגון בקרית אתא__

שבת הארגון בקרית אתא נערכה בסימן מלחמת ששת הימים והשיבה לגוש עציון. בליל שבת נערכה מסיבה לחברי חבריה ב'. בשבת בבוקר לכל חברי הסניף. המצעד במוצ"ש עבר דרך הרחובות המרכזיים של הקריה. לאחר המצעד נערך מפקד בו נכחו 260 חניכים. את המפקד ניהל מרכז הסניף יעקב קסטנבוים. שליח ההנהלה הארצית של בני עקיבא היה יעקב חבר.
פה.

במלאת חמש שנים לפטירת יקירנו

עקיבא פת

ז"ל

תתקיים אזכרה לזכרו ביום ראשון, ה' באב תשמ"ו, 10.8.86, בבית העלמין „הדרום", בגבול חולון–בת־ים, בשעה 17.00.

נפגשים ליד השער החדש.

המשפחה

במלאת שנה למותה של יקירתנו

פרידה (פרדל) ירוסלביץ

לבית קרגר מהעיר שינובה

נעלה לקברה ונתייחד עם זכרה ביום שני, ו' מנחם־אב תשמ"ו, 11.8.86, בשעה 17.00, בבית העלמין „הדרום", בגבול חולון–בת־ים.
נפגשים ע"י השער הישן.

המשפחה

במלאת שלושים לפטירת יקירנו

אינג' פסח זקלד ז"ל

תתקיים אזכרה וגילוי מצבה ביום שני, ו' באב תשמ"ו (11.8.86) בשעה 5.00 אחה"צ בבית העלמין נחלת יצחק.
נפגשים ליד השער.

אשתו: חיה
בנו: רפי ודייל
בתו: מלכה
אחותו: רחל וצבי לפידות
נכדיו וכל בני המשפחה

תודתנו נתונה לכל מנחמינו בכתב ובע"פ

לחברנו היקר
עמרם רבר ומשפחתו
לורד, גיא ומיכל

תנחומינו עם פטירתו של

אורי רוה (רבר)

הלוויה תתקיים ביום ראשון, ה' באב תשמ"ו, 10.8.86 בשעה 4.00 אחה"צ בבית העלמין של הקבוצה.

בית קבוצת כנרת

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של בעלי, אבינו, אחינו וסבנו היקר

אליעזר דב שפירא

הלוויה התקיימה ביום חמישי, ב' באב תשמ"ו (7.8.86).

המשפחה המתאבלת

במלאת שלושים לפטירתו של יקירנו

אהרון ברנע ז"ל

(בדארויז)

תתקיים אזכרה וגילוי המצבה ביום א', ה' באב תשמ"ו (10.8.86), בשעה 5.00 אחה"צ, בבית העלמין בחולון.
נפגשים ליד השער החדש.

המשפחה

במלאת שנה למותו של

עקיבא כרמי

ז"ל

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ביום רביעי, ח' באב תשמ"ו, 13.8.86, בשעה 16.30.

נפגשים ליד בית העם בכפר יחזקאל.

המשפחה
ומושב כפר־יחזקאל

במלאת שלושים לפטירתה ללא עת של בתי, אשתי, אמנו, אחותי, כלתי, גיסתנו ודודתנו

מרגלית (מגי) זיכלינסקי (סנדמן)

ז"ל

תתקיים אזכרה וטכס גילוי מצבה, ביום שני, ו' באב תשמ"ו (11.8.86), בבית העלמין בכפר סמיר, חיפה.
נפגשים ליד השער הגדול ביגירה, שער 3, בשעה 17.00.
תחבורה תצא מבית המנוחה בחיפה, רח' הנביאים 123, בשעה 16.30.

אנו מודים לכל מנחמינו.

המשפחה האבלה

אזכרה וגילוי המצבה של יקירנו וידידנו

אנדרה סלומון ז"ל

יתקיים ביום שני, ו' במנחם־אב תשמ"ו, 11 באוגוסט 1986, בשעה 5.45 אחה"צ.
מתכנסים בכניסה לבית המנוחות, גבעת שאול, ירושלים.

המשפחה

נציב בתי הסוהר ב/ס עתלית
משתתפים בצערו של
רס"ר אסיס מאיר
במות עליו **אחיו** ז"ל

ברוך דיין האמת

אנו מודיעים בצער רב על פטירתו של בעלי, אחי, אבינו וסבנו היקר

יהודה (לוהיג) כהן ז"ל

הלוויה התקיימה אתמול.

האבלים:
אשתו: מרים
אחיו: מאיר–מקס
בניו: גבי, גדעון, אורי ויאיר
כלותיו, נכדיו ונכדותיו

יושבים שבעה ברח' טרומפלדור 33, פתח־תקוה.

לחברנו בעבודה גדעון כהן ומשפחתו
איתך באבלך במות

אביך ז"ל

ההנהלה
ועובדי לשכת הפרסום הממשלתית

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה של אמנו, אחותנו וסבתנו היקרה

פרידה הבר

הלוויה תתקיים היום, יום שישי, ג' אב תשמ"ו, 8.8.86, בשעה 12.30 בצהרים בבית העלמין „הדרום" בגבול חולון בת־ים.
אוטובוס יצא בשעה 11.30 לפנה"צ מבית המנוחה רח' מודיעין 155 רמת־גן.

המתאבלים:
בנותיה: יעל וד"ר ברוך משורר וב"ב
איתי ושלמה ז'ולטי וב"ב
אחותה: חייקה ומולקה ברנצ'וק
אחיה: יעקב ורחל פוגלשטיין

השבעה בבית המנוחה.

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה של יקירתנו ואהובתנו

נחמה גאגין (לבית אבוטבול)

אלמנת אברהם גאגין ז"ל

הלוויה תצא היום, יום ששי, ג' באב תשמ"ו, 8.8.86, בשעה 12.00 מבית ההלויות העירוני, רחוב שמגר, רוממה, ירושלים.
שבעה יושבים בבית המנוחה, רח' פלמ"ח 12, חיפה.

אבלים:
בנה: יגאל גאגין וב"ב
בתה: רחל ואמנון בן־יוחנן וב"ב
אחיה: דוד אבוטבול וב"ב

בצער רב וביגון קודר אנו מודיעים על פטירתו ללא עת של בעלי ואבינו היקר

מרדכי פינקספלד

הלוויה תתקיים היום, יום שישי, ג' באב תשמ"ו, 8.8.86.

בדבר פרטי הלוויה נא להתקשר 03־296495 או 03־289052.

המתאבלים: דורה פינקספלד
אורית פינקספלד
שמעון ודפנה פרן

בצער רב אנו מודיעים על פטירת

אלישבע פטרנקר ז"ל

הלוויה תתקיים ביום ראשון, ה' באב תשמ"ו (10.8.86), בשעה 10.00 לפנה"צ, בבית העלמין הישן בחוף הכרמל, חיפה.
נפגשים על יד השער הראשי.

נעמי ירדני לבית פטרנקר, בעלה וילדיה

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של בעלי ואבינו היקר

יואל (יוליק) זטלנד ז"ל

לאחר מחלה קשה

הלוויה תתקיים היום, יום שישי, ג' באב תשמ"ו, 8.8.86, בשעה 13.00, בבית הקברות ברמות השבים.

המשפחה המתאבלת

במלאת שלושים לפטירתו של

משה מורגנשטרן ז"ל

תתקיים אזכרה וגילוי מצבה ביום שני, ו' מנחם אב תשמ"ו (11.8.86) בשעה 5.00 אחה"צ בבית העלמין „הדרום" בגבול חולון בת־ים.
נפגשים ליד השער החדש.

המשפחה

مكنز الأهل

هكذا من الاحمل

הנשיא הרצוג נוטה

(סוף מעמוד 1)

לאחר שבג"ץ קבע כי מותר לחון עבריינים בטרם הרשעה.

רשמית, איש מאנשי שרות הבטחון הכללי לא פנה עד כה ללשכת נשיא המדינה או למשרד המשפטים בבקשה לזכות בחנינה על חלקו בפרשת אוטובוס קו 300.

בחוגים עשויה להתעורר בעיה אחרת. מקור מקורב לפרקליט אחד של אנשי השב"כ, מסר אתמול, כי לא ברור אם כל אנשי השב"כ, שעלולים להיות מואשמים בקשר לאירועי אוטובוס 300, מוכנים לבקש חנינה. נראה כי אחד או יותר מהם סבורים שלא עשו שום דבר שהוא בבחינה פשע או עבירה ואין הם רוצים להיות מוכתמים כעבריינים ולו רק לזמן קצר עד שיקבלו חנינה ועבירותם "תימחק כלא היו".

הפרקליט שעשה בירור אצל הנשיא, לא עשה זאת באורח פורמאלי ולכן עד שלא תהיה הבקשה מונחת לפני הנשיא והוא אכן ייענה ויחון, אין לדעת אם אכן כך יקרה.

מקורות מוסמכים מסרו אתמול כי עדיין לא נקבע מחליף לראש השב"כ, אברהם שלום, שהבטיחו לו תפקיד. נראה כי אין נטייה להאיץ בו להתפטר אם כי יש להניח שברגע שייקבע מחליף – הוא יפרוש. המשטרה, כך מסר מקור מהימן, היתה מעדיפה ששלום לא יהיה בתפקידו בעת החקירה, שכן כל עוד הוא בתפקיד יקשה לחקור לא רק אותו אלא גם כאלה שעדיין סרים למרותו.

אילן בכר מוסר:

אתמול נפגש היועץ המשפטי לממשלה עם מפכ"ל המשטרה ודן עימו בדרך חקירת הפרשה לאחר קביעת הבג"ץ. המשטרה החלה אתמול לזמן לחקירה אישים מהצמרת הפוליטית אשר יצטרכו למסור עדות לגבי חלקם בפרשה.

מקור בכיר המקורב לחקירה, אמר אמש ל"מעריב" כי החקירה כולה תסתיים בתוך זמן קצר וכבר בשבוע הבא תחל המשטרה בגביית עדויות ובחקירת אישים פוליטיים, אנשי צבא ושרות הבטחון הכללי.

עורכי־הדין דוד יפתח ומשה מעוז מתל־אביב, מהעותרים בנושא החנינות, החליטו אתמול לא לבקש מנשיא בית המשפט העליון מאיר שמגר לקיים דיון מחודש בהרכב מורחב. עורכי הדין הסבירו, כי הם מעדיפים שהחקירה המשטרתית, המתקיימת בימים אלה, תימשך ללא עיכובים ותסתיים.

הם הביעו חשש כי אם יגישו בקשה לדיון נוסף, יחלוף זמן עד שנשיא בית המשפט העליון יחליט אם להעתר לבקשתם ולאחר מכן יחלוף עוד פרק זמן עד שייקבע מועד לדיון הנוסף.

יהושע ביצור מוסר: חברת הכנסת שולמית אלוני יזמה תיקון לחוק יסוד הנשיא, לפיו ייקבע כי הנשיא יוכל להעניק חנינה רק לעבריין אשר הורשע כבר בפסק דין סופי. ח"כ שולמית אלוני אמרה כי היא מעדיפה שלא להזדקק לדיון נוסף בפני הרכב מיוחד של הבג"ץ, אלא ליזום את תיקון החוק נוכח תוצאות הסוגיות הקונסטיטוציוניות שעליהן הצביע השופט ברק.

זמני הדלקת הנרות

פרשת השבוע: דברים

	ע"ש	מוצ"ש
ירושלים	6.53	8.10
תל־אביב	7.11	8.12
חיפה	7.05	8.13
באר־שבע	7.09	8.04
אילת	7.05	8.05

לכו בפיס

בהגרלת דב"פרס מצטבר של מפעל הפיס שהתקיימה אתמול זכו הכרטיסים הבאים:

בסך 170,000.00 ש"ח זכה המספר 029620

הפרס המצטבר בסך 180,000.00 ש"חים עובר לשבוע הבא.

מקסימום פרס ראשון בשבוע הבא יהיה 440,0000.00 ש"חים (כולל צבירה).

בסך 11,000.00 ש"ח זכה המספר: 285629.

בסך 5,000.00 ש"ח זכו המספרים: 197232 176405

בסך 275.00 ש"ח זכו המספרים: 016445; 063041; 087321; 128260; 130987; 135176; 157855; 163383; 183915; 186444; 260509; 278450; 395067; 449725; 454813; 537564; 547930; 586477; 598695; 635472; 635752; 650483; 664388; 664748; 666080; 696642; 729180; 746748; 812872; 868253; 876125; 887960

בסך 130.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 3980; 9736

בסך 20.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 123; 608

בסך 15.00 ש"ח זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב: 242; 341; 702

כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בספרה 2 זכו בסך של 2.20 ש"ח.

בסך 4.40 ש"ח זכו המספרים התלת־ספרתיים: 001; 004; 033; 040; 052; 122; 134; 257; 263; 286; 289; 323; 391; 396; 435; 447; 491; 496; 508; 526; 556; 584; 642; 704; 812; 866

בסך 2.20 ש"ח זכו המספרים הדו־ספרתיים: 01; 04; 08; 09; 10ש; 18; 19; 22; 25; 40; 45; 48; 49; 51; 52; 54; 56; 66; 78; 83; 85; 91; 93; 98; 99

רק הרשימה הכוללת של תוצאות ההגרלה מחייבת את מפעל הפיס.

שיחות הלסינקי

(העברה מעמוד 1)

פרי שניתן בשנה שעברה לקשרים בין שגריר־ישראל בצרפת לבין השגריר הסובייטי, שהובילו בסופו של דבר להפסקת המגעים.

לדעת לואיס הקרמלין אינו מעוניין להרגיז את הערבים שלא לצורך, אולם "לאט לאט יבלעו הערבים את הגלולה ויכירו במצב הקיים".

עוד אמר לואיס: "הפגישה חשובה מפני שהיא יוצרת אווירה חדשה, אווירה של נורמליזציה וקביעת עובדות בשטח. נבקש צעדים הן על־ידי בריית המועצות והן על־ידי בנות בריתה במזרח אירופה לשיפור היחסים עם ישראל. כך למשל פולין, כך למשל העלייה במספר התיירים הישראליים היוצאים להונגריה, האפשרות לטלפן ישירות ממוסקווה לישראל וכן נסיעתו של הרופא הישראלי למוסקווה בעקבות אסון צ'רנוביל, שנתקבל בברכה".

לואיס מוסיף: "מר גורבאצ'וב מעוניין ליישב את כל נקודות המחלוקת, כולל המזרח התיכון, ולקחת חלק בתהליך השלום. ישנם פקידים חדשים במשרד החוץ הסובייטי ולהם רעיונות חדשים, וישנו אנאטולי דוברינין, ששב מוושינגטון, לאחר שהספיק ליצור קשרים רבים במערב".

ואולם, ויקטור לואיס מזהיר כי אלה שמדברים על חידוש היחסים בין בריית המועצות לישראל בעתיד הקרוב, ממהרים להתנבא.

שגריר בריה"מ בדמשק מסר אתמול למשרד החוץ הסורי את הבהרות מוסקווה על הידיעות בדבר האפשרות לחידוש הקשרים הקונסולריים עם ישראל.

השגריר מסר כי בריה"מ אומנם מוכנה בכל עת לחדש את הקשרים הדיפלומטיים המלאים עם ישראל בשני תנאים: הצהרה ישראלית וחד־משמעית על נטישת מדיניות ההתפשטות שלה על חשבון הערבים והסכמה לכינונו של שלום צודק וכולל במזרח התיכון בהתאם להחלטות האו"ם, כלומר: נסיגה מכל השטחים הכבושים.

השגריר הודיע כי פגישת הלסינקי שתתקיים בקרוב בין משלחות בריה"מ וישראל היא טכנית בלבד ואין בה כל חריגה מהיחסים הקבועים הקיימים בין שתי המדינות מאז ניתוק היחסים ביניהם ב־1967.

אריה בנדר מוסר:

"קשירת יחסים דיפלומטיים איננה מעשה של חסד ומדינת ישראל לא תהיה מוכנה לשלם תמורתה. אבל גם אם יכונו יחסים דיפלומטיים בין ישראל לבריה"מ תהיה לרוסים זכות להשתתף בתהליכים המדיניים באזורנו רק אם בריה"מ תקיים יחסים נורמליים עמנו ורק אם תשנה את יחסה כלפי היהודים" – אמר אמש מ"מ ראש הממשלה ושר החוץ יצחק שמיר, בפני באי כנס המגבית היהודי העולמי שנפתח אתמול בבנייני האומה.

מ"מ ראש הממשלה הזהיר עוד כי ישראל תתנגד לועידה בינלאומית עם או בלי השתתפות בריה"מ. "ועידה בינלאומית אינה יכולה להביא שלום וישראל תתנגד לפתרון כפוי. הפתרון חייב לבוא מתוך האיזור ע"י הצדדים לסכסוך. ישראל תהיה מוכנה לקבל ליווי בינלאומי למו"מ ישיר לשלום אבל לא ליווי לועידה בינלאומית לפי המתכונת שהסובייטים מתכוונים אליה".

"עם זאת יכולה מעצמה כבריה"מ להשפיע על מהלך העניינים במזה"ת בכך שתנהג בצורה אחראית, בכך שתתמוך בצעדים בתהליך השלום ובכך שתמנע מתמיכה במשטרים תוקפניים וטרוריסטיים".

אמש בתיאטרון

רחוק מן האדם, רחוק מן הלב

"מיכאל קולהאס" – התיאטרון הקאמרי

יש להצגת "מיכאל קולהאס" נתוני פתיחה אחדים שבכוחם להבטיח ארוע תיאטרוני מעניין ולא שגרתי. עיצוב הבמה המיוחד של רות דר, מראות מסוגננים להפליא בשחור, אפור ולבן, שחקן שכמו נולד לגלם את דמותו של סוחר־הסוסים רודף הצדק, יוסף כרמון, אך מעל לכל – יצירת מופת של הספרות האירופית כולה, הנובלה הנפלאה של היינריך פון־קלייסט.

אלא שהנובלה הנפלאה הזאת היא גם מוקש בדרכו של התיאטרון. כוחו של קלייסט בנוסחה שבין שתוף רומנטי ותפיסה ריאליסטית מדוייקת בפרטיה האמינים. כל מה שאנושי בסיפורו של קלייסט, הופך לפסטוני בעיבודו של ג'יימס סונדרס. אם נשם הסיפור דחף, הנובע אמנם בטירוף, של צדק אבסולוטי, הרי בהצגה הוא הופך לבעייה מופשטת, שהדחף האנושי מאחוריה נעלם, או לפחות מטושטש. בתיאטרון אי אפשר לשחק בעיות מופשטות. בתיאטרון נדרשים בני אדם. הקושי בבימויו של אילן רונן הוא על כן באי יכולתו להפיח עוצמה אנושית אמינה ומשכנעת לדרמה הזאת. במהלך ההצגה הופכת בעינינו של קולהאס לאוויליות, למגוחכות. הריאליזם אינו משכנע, ואילו מידת הסגנון אינה מספיקה. עיצוב הבמה היה מסוגנן, אך ההצגה נגררה אחריו באיטיות ובאי בהירות. קלייסט לא היה אוהב את זה. הוא היה אמן הדיוק. "אווירה" ותמרוני עשן אינם יכולים לבוא במקום אמת אנושית פשוטה. ובאו כמעט ולא נתקלתי בהצגה.

אליקים ירון

קצינים שוהים יותר זמן בתפקידיהם בגלל צמצום תקנים בצה"ל

מאת עמנואל רוזן

הקיצוצים בתקציב הבטחון וצמצום התקנים בצה"ל גורם לקצינים לשהות זמן רב יותר בתפקידיהם. בצה"ל אומרים כי זו התופעה החיובית הכמעט יחידה הנגזרת מהקיצוץ.

שנת 1985 היתה שנת השיא בשהות בתפקיד: רס"ן שהה בממוצע 16 חודשים בתפקידו וסא"ל 21 חודש.

יחד עם זה, נמשכת התופעה של נטישת אנשים טובים, המעדיפים למצוא פרנסה טובה בחוץ, כאשר הטובים פחות נשארים בלית ברירה בשרות.

כיום, כמחצית ממפקדי החטיבות בצה"ל הם בעלי השכלה אקדמית מלאה ו־35 אחוז בעלי השכלה חלקית אותה רכשו בבית הספר לפיקוד ומטה של צה"ל.

הסתננה ללבנון דרך שדות מוקשים בגבול ולא נפגעה

מאת מנחם רהט

אזרחית ישראלית עברה אתמול ללבנון, לאחר שהצליחה לחצות את הגדר האלקטרונית ושדות המוקשים מבלי להיפגע. רק בהיותה בשטח הלבנוני הבחינו בה חיילי צד"ל והחזירו אותה לישראל.

האשה, ככל הנראה ברזילית, נראתה באחרונה ליד קיבוץ יראון שעל הגבול עם לבנון, באזור מרום־הגליל. היא היתה בחברת גבר, והתווכחה עמו נמרצות.

בשלב מסויים נראה כי לא הגיעו לידי הבנה. הגבר הסתלק מהשטח, והאשה יצאה אל גדר הגבול. איש לא הבחין כאשר חצתה את גדר הגבול האלקטרונית, והגיעה אל שדות המוקשים שמעבריה.

לאחר שהוחזרה לישראל היא הוסגרה לידי המשטרה ונעצרה לחקירה.

הצייד הפצוע הוחזר לסוריה

מאת מנחם רהט

הצייד הסורי השני, שנלכד עם חברו לפני שבוע בדיוק בעת שהדביקו לגבול עם ישראל בדרום הגולן – הוחזר גם הוא לידי הסורים.

חברו הוחזר זמן קצר אחר לכידתו.

הצייד הסורי השני נפצע קשה בבטנו והועבר לאישפוז בביה"ח בצפת. תחילה ביקשו להוסיף ולאשפזו עד שייצא מכלל סכנה, אך לנוכח תביעתה הנחרצת של ממשלת דמשק לקבל את האיש למרות פציעתו, הוחלט להחזירו לידי הסורים והדבר נעשה באמצעות אנשי הצלב האדום במעבר קוניטרה.

שני הציידים נעצרו ביום ו' שעבר בדרום הגולן, כשהגיעו חמושים לגבול עם ישראל ועוררו חשד כי פניהם לביצוע פיגוע בשטח ישראל.

איזה אסון, הכל הלך

(העברה מעמוד 1)

רגשותיו הוא מפנים רק עיניו עצובות ושטופות דמע כל העת. בבוקר, כאשר נכנס הרופא לחדרו, שאל אלברט: "מה קרה?".

"אינך זוכר", שאל הרופא.

"לא" השיב אלברט.

"כולם נהרגו" גילה הרופא.

"גם אחייניתי", שאל.

"כן, גם היא".

"היתה לי הרגשה שכך קרה", אמר אלברט.

ל"מעריב" אמר אלברט: "כל חיי ברחתי מפירסום. תמיד הייתי צנוע ועכשיו תראי איזה פירסום אני מקבל". מצבו של אלברט אוחיון הוגדר כיציב אך הוא סובל מקשיי נשימה כתוצאה משבירת צלעותיו. התחבושים בראשו ובפניו נתפרו.

בשעה אחת עשרה לפנה"צ הגיעו לבית החולים באילת בני משפחתו. אימו, שני אחיו, אחותו וגיסו. בהתייעצות שערכו בני המשפחה בבית החולים הוחלט כי אחיו של אלברט, יהודה, יטוס לקהיר ביום ראשון עם ארונה של ליאן האחיינית.

על הדרך בה נודע לבני המשפחה דבר האסון סיפר ל"מעריב" אחיו יהודה: "בשעה תשע בערב צפינו בחדשות בטלוויזיה. הבנו מיד שהמדובר באלברט ובמשפחתו. כל הפרטים התאימו".

ליד מיטתו של אלברט בבית החולים ישב כל העת הבוס שלו, עובדיה רבי, מנהל אגף הרווחה בעירית באר־שבע. משנודע לו האסון יצא מיד לדרך ובשעה ארבע בבוקר הגיע לאילת.

"אלברט הוא מרכז היחידה לחבורות רחוב. הוא עובד ותיק ומסור. בעצמו שיקם אין ספור נערות ונערים במצוקה וכן בוגרים. כאשר ראה אותי בבוקר הבין בעצמו שקרה אסון כבד".

אלברט מרבה לדבר על רעייתו, אישה. "היא היתה עליזה ומלאת חיים", אמר ל"מעריב". "אהבה את עבודתה. יצרה קשר בקלות עם כל השכבות. היא היתה פעילה באיגוד המורים ובבית־הספר בו לימדה. היא היתה אשה נהדרת".

על בנותיו אמר, "היו לי ילדות נפלאות. כולן תלמידות מצטיינות. הבכורה, שגית היתה בת 14 וכבר התנשאה לגובה של 1.80. היא כל כך אהבה אותי. היא באמת היתה מיוחדת במינה". על אחייניתו ליאן אמר: "אחי שלח אותה לפני שבועיים לארץ כדי לחגוג כאן את בת־המצווה שלה. היא רצתה להיות עם בנותי. נסענו לטייל, ילדה נהדרת היא דיברה אנגלית, צרפתית ועברית. למדה בבית ספר עברי במונטריאול".

המשטרה סיימה אתמול את בדיקת שרידי מכונית הקורטינה. ל"מעריב" נמסר כי עפ"י הממצאים לא התגלה במכונית כל ליקוי מכני. המשטרה שללה כגורם לתאונה ליקוי בכביש. "המכונית היתה בסדר. הכביש במצב טוב. נראה שהסיבה לתאונה היא גורם אנושי".

גופותיהן של הניספות בתאונה הועברו בשעת לילה מאילת למכון הפאתולוגי. הלוויות יתקיימו היום בבית העלמין של בית אליעזר ליד חדרה.

במונטריאול שרויה משפחתה של ליאן אוחיון, הנערה בת 12 שנהרגה בתאונה בדרך הערבה, בהלם קשה. "מצבם נורא", אמרה ל"מעריב" דודתה של ליאן, מורין (אחותה של האם), בשיחה טלפונית ממונטריאול.

קרובי המשפחה בארץ הודיעו על האסון טלפונית ביום ד' אחר הצהרים לאחיו של ז'אק, המתגורר במונטריאול. האח יצא מיד אל בית העסק למכונות תפירה שמנהלים ז'אק ואשתו, איזבל. הוא הביא את בשורת האיוב.

52 הרוגים בחופש הגדול

אילן בכר מוסר:

52 בני אדם ניספו בכבישי הארץ מאז ה־1 ביולי, תחילת החופש הגדול. 23 מהם נהרגו מאז יום חמישי שעבר ועד אמש.

מראשית השנה נהרגו בכבישי הארץ 242 בני אדם. עוד כ־12 אלף איש נפצעו בכ־8300 תאונות דרכים.

נתונים אלה מצביעים על עליה של כ־15% בשיעור תאונות הדרכים לעומת אותה תקופה אשתקד.

טכנאי השיניים

(העברה מעמוד 1)

כות המלצה של מנכ"ל משרד הבריאות, פרופ' דן מיכאלי, שהיה בעבר קצין רפואה ראשי בצה"ל.

אלעד השתחרר מצה"ל ב־1978 והוא עוסק מאז, באופן בלתי חוקי, בריפוי שיניים. בתגובה אמר פרופ' מיכאלי בין השאר: "תפקידו המוגדר (של אלעד) בצה"ל היה טכנאי שיניים ראשי. אבל בתוך התפקיד הזה הוא עשה הרבה יותר מכך".

חקירה מיוחדת המתפרסמת היום במוסף "סופשבוע" של "מעריב" מגלה, כי בענף רפואת השיניים רווחת התופעה של טכנאי שיניים העוברים לעסוק בריפוי שיניים בלתי חוקי והמסתננים לבסוף לקורס המיועד למרפאי שיניים עולים. בוגרי הקורס, הנמשך שנתיים, מקבלים בסופו רשיון רופא שיניים. לדברי מנהל המחלקה לבריאות השן במשרד הבריאות, ד"ר משה קלמן, המיסמכים שבעזרתם מתקבלים לקורס בן השנתיים, מפוברקים "בהרבה מקרים".

קלמן נימנה עם המרצים בקורס כזה, המתנהל עתה באוניברסיטת בר־אילן. שכר הלימוד הוא כ־8,000 דולר לתלמיד. בבר־אילן אין פקולטה לרפואת שיניים ואף לא לרפואה כללית. בעבר התקיימו חמישה קורסים מסוג זה באוניברסיטה העברית ובאוניברסיטת תל־אביב ובהם למדו מרפאים עולים. משהתרוקן מאגר המרפאים העונים על הקריטריונים, סירבו המורים לרפואת שיניים בשתי האוניברסיטאות ליטול חלק בקורסים נוספים.

מספר העוסקים בישראל בריפוי שיניים בלתי חוקי נאמד ב־120 לפחות. החוק קובע, ללא סייג, כי "מי שאינו מורשה לריפוי שיניים, לא יעסוק בריפוי שיניים". אולם פרופ' מיכאלי אמר ל"מעריב": "משרד הבריאות לא פונה למשטרה בדרישות לחקירות פליליות (על עיסוק בריפוי שיניים ללא רישיון – א"ר) נגד אנשים שנרשמו לקורסים, מאחר שעצם קיום הקורסים על פי החלטות הכנסת מעיד על הכוונה לאפשר לאנשים אלה לקבל רשיון. אין הגיון במתן אפשרות לרכוש את הרשיון לעסוק במקצוע תוך כדי הבאה לדין על אותו ענין."

עשרות זוגות ישראלים

(סוף מעמוד 1)

החוקיים, שבראשה עומד עורך הדין החיפני שמעון אולמן, איש דתי ועסקן מפד"ל בולט בעיר. אולמן, עוסק בעיקר בצד המשפטי כאשר לידו פועל מתווך חיפני, יוצא רומניה, הדואג לקשר עם השלטונות הרומניים. גם אשת דיפלומט ישראלי היושבת בבוקרשט מסייעת במגעים עם שלטונות רומניה בנושא.

עד כה הובאו לישראל עשרות תינוקות ורבים אחרים נמצאים בעיצומם של תהליכי אימוץ. מרבית התינוקות המועמדים לאימוץ הם בגיל עד שנה המתגוררים בבתי־יתומים. אלה ילדים שנולדו לנשים לא נשואות, או בני משפחות הרוסות. אחת השמועות אומרת כי חלק מהילדים הם ילדי צוענים שנעזבו על ידי הוריהם בגלל מצוקה כלכלית וסיבות אחרות.

כפי שנודע ל"מעריב", הליכי האימוץ ברומניה הם חוקיים ונעשים בידיעת השלטונות הישראלים והמאמצים אף מסתייעים בנציגות הדיפלומטית הישראלית ברומניה. החוק הרומני מרשה אימוץ ילדים והוצאתם לחו"ל, אחרי מתן אישור מטעם בית המשפט. המחיר שנדרשים המאמצים הישראלים לשלם למתווך, עבור הטיפול בהליכים ברומניה, הוא 1200 דולר (2 תשלומים של 600 דולר) וכנראה שרב הכסף הולך למתווך.

עו"ד שמעון אולמן, אישר אתמול בשיחה עם סופר "מעריב" כי הוא עוסק בנושא אימוץ ילדים מרומניה, אולם הסביר שהוא פועל כפרקליט בלבד, ואינו מטפל בהבאת הילדים ובמגעים עם השלטונות. עו"ד אולמן מדגיש כי הליך נוסף עליו הינו מקפיד הוא שהגיור ייעשה אצל רב מוסמך ברומניה או בישראל. עו"ד אולמן טען בתוקף כי השמועה שרבים מהתינוקות המאומצים הם ילדי צוענים הנמכרים שלא כחוק היא "עלילה מרושעת".

הזוגות הישראלים נוסעים בעצמם לרומניה, שם הם מבקרים בבתי יתומים ובוחרים בעצמם את התינוק המיועד לאימוץ (כולם בני חודש עד שנה). לאחר הבחירה הם שבים לארץ ובתום ההליכים הם שוב נוסעים לרומניה וחוזרים עם התינוק. מיד לאחר בחירת התינוק הוא עובר בדיקות רפואיות דקדקניות.

השמועות הראשונות על אפשרות לאימוץ ילדים ברומניה, הגיעו מבוקרשט מפי תיירים ישראליים שחזרו משם. הם סיפרו בהתפעלות על "ירִיד" של תינוקות המתקיים שם, באחד מבתי המלון המרכזיים של הבירה.

בינתיים התברר כי מימדי התופעה עד כה צנועים מכפי שאפשר היה להבין לפי השמועות הראשונות. חוגים רומניים רשמיים שנשאלו, טוענים, כי בארצם מוסדר האימוץ בצורה חוקית, יש בית משפט הפוסק בכל מקרה לגופו, אחרי שהוא בודק אם הזוג המבקש את הילד מסוגל לטפל בו בצורה מניחה את הדעת. כן נודע כי התשלום הרשמי שנדרש תנבגה, הוא כ־600 דולר, המשולם לבית המשפט בתור הוצאות.

המדיניות הרשמית ברומניה מעודדת את הילודה ונוטרת משפחות גדולות, בהן לא פחות מארבעה ילדים. איסור חמור יש בחוק הרומני על מבצעי הפלות מלאכותיות והפסקת הריון בלי סיבה רפואית מספקת, נחשבת עבירה חמורה על החוק.

אשר לצד החוקי מהבחינה הישראלית, הרי כל אימוץ המאושר שם על ידי בית משפט מתקבל גם כאן. אם בני הזוג הולכים בדרך הרשמית ומגיעים לשגרירות ישראל ברומניה, כדי לרשום את הילד המאומץ בדרכון שלהם ולקבל עבורו ויזה ישראלית – אזי יודעים בארץ, כי הילד אינו יהודי והוא נרשם בתור כזה.

הבעיה מתעוררת אם וכאשר בני הזוג יוצאים מרומניה לארץ מערבית, שוהים שם זמן־מה ואחר כך חוזרים ארצה. "במקרה כזה יכולה האשה לטעון, כי היא ילדה את התינוק בהיותה בחו"ל" – אמר מומחה לנושא הגיור, המתמצא ב"שיטות" העוקפות, כדי לרמות את הרבנות ו/או את משרד הפנים בנושא זה.

בחוגי משרד הפנים חוששים, כי האימוץ הבא מרומניה יפתח "חזית" חדשה של הרמות לא־יהודים לישראל.

בכל הידוע חלק ניכר מאימוצי ברזיל עברו גיור כיאות והרבנות הראשית נערכת עתה לטיפול גם באימוצי בוקרשט, אם וכאשר יתברר, כי המימדים יש בהם כדי לעורר דאגה.

הרוסים

(העברה מעמוד 1)

לים כבר נמצאים בסוריה, אולם ממקורות בטחוניים בכירים מתברר כי הסובייטים טרם מסרו אותם ואין סימנים שיעשו זאת בקרוב.

מומחים אמריקניים וישראלים העריכו בשעתם, כי טילי אס.אס.23 בסוריה יפרו כליל את המאזן באזור וישראל תאלץ להנחית עליהם מכת מנע. המומחים העריכו כי סוריה תנצל את הטילים כדי לפגוע בשדות התעופה של ישראל בשעות הראשונות של המלחמה.

מדובר בטילים ארוכי טווח המסוגלים לפגוע במטרות עומק בדיוק מירבי של 300 עד 400 מטר. הם מדוייקים יותר מטילי האס.אס.21, הנמצאים כבר בידי הסורים מאז קיץ '83, ומסוגלים לשאת גם ראשי נפץ גרעיניים. הטווח המירבי היעיל שלהם הוא 500 קילומטרים וכל ריכוזי האוכלוסיה במרכז ודרום ישראל (את הצפון "מכסים" הסקאד והאס.אס.21) מצויים בטווח פגיעתו של הטיל. הטילים האלה החלו להיקלט בצבא הסובייטי לפני זמן לא רב והם החליפו את הסקאד־בי הבלתי מדוייק.

סוריה

(העברה מעמוד 1)

של היותה מדינת טרור לכל דבר. למרות הכחשותיה ונסיונות הטשטוש שלה היא נשארה מדינת הטרור הגדולה ביותר במזרח התיכון".

על משא ומתן אפשרי עם ירדן אמר: "אנו חוזרים ומציעים לירדן קיצורי תהליכים תוך אמונה שאם תכריע בלוי ובאופן מיידי בעד הדרך המדינית היא תמצא גם שותפים פלשתינים". פרס קבע: את השותפים הפלשתינים נמצא תוך כדי המשא ומתן.

מעריב

תל־אביב: מערכת, הנהלה, מודעות, דפוס: "בית מעריב", רח' קרליבך 2 (מיקוד 61 200). ת.ד. 20010, טלפון 439111.

ירושלים: המערכת – רח' הלל 14 (מיקוד 94 581), טלפון 221151. הפצה ומודעות: רח' הלל 16, טלפון 231769. מרכז הפצה: טלפון 521159.

חיפה: רח' הנביאים 29 (מיקוד 33 104). טלפון 674674. הפצה ומודעות: רח' הנביאים 32, טלפון 673254.

באר־שבע: רח' קק"ל 90, המערכת: 37553, 74973, מודעות ושיווק: 74850, 31772.

מזג האוויר

בארץ — הטמפרטורות החזויות:

ירושלים 18–27; תל־אביב 21–30; חיפה 22–30; באר־שבע 18–32; רמת־הגולן 18–28; צפת 16–27; טבריה 23–35; עפולה 21–32; שומרון 20–29; לוד 21–30; יריחו 23–36; עזה 22–29; אילת 25–39.

בחוץ לארץ — מזג האוויר בערים הגדולות בעולם:

אוסלו 8 עד 20 גשם; אמסטרדם 20 עד 24 בהיר; אתונה 23 עד 34 בהיר; בריסל 12 עד 25 מעונן; בואנוס־איירס 10 עד 16 מעונן; וינה 17 עד 28 בהיר; ז'נבה 15 עד 30 בהיר; יוהנסבורג 6 עד 18 בהיר; לונדון 14 עד 19 מעונן; לוס־אנג'לס 18 עד 23 מעונן; ליסבון 15 עד 29 בהיר; מונטריאול 15 עד 25 גשם; מדריד 15 עד 33 בהיר; ניו יורק 22 עד 29 מעונן; פריס 15 עד 29 בהיר; פרנקפורט 13 עד 28 בהיר; קהיר 24 עד 35 בהיר; קופנהאגן 15 עד 21 בהיר; רומא 20 עד 36 מעונן. רומא 18 עד 35 בהיר.

מעריב

עמוד 12 — יום ו', ג' באב תשמ"ו – 8.8.86

הטירוף בדרכים נמשך

מרים בת 25 התנגשה בעמוד חשמל ונהרגה

התאונה אירעה אמש בצומת הקאונטרי בתל אביב

מאת אלי דנון

מרים דגמי בת 25, תושבת רמת גן, נהרגה אמש בתאונת דרכים כאשר מכונית האוטוביאנקי, שבה נהגה סמוך לצומת הקאונטרי־קלאב בהרצליה, סטתה ממסלולה והתנגשה בעמוד חשמל. היא נהרגה במקום.

השוטרים ואנשי מגן דוד אדום הבחינו בתא המטען של המכונית בכמות גדולה של טיטולים לתינוקות. הם חששו כי במכונית שנמעכה היה גם תינוק ועמלו במשך כשעה כדי לפרקה עד שהוברר בוודאות כי לא היה שם תינוק.

מרים דגמי נהגה מצומת הכפר הירוק לכוון צומת הקאונטרי־קלאב בשעה 8 בערב. כחמישים מטרים לפני הצומת בעיקול הכביש, סטתה המכונית למסלול הנסיעה הנגדי, עלתה על אי תנועה והתנגשה בעמוד חשמל.

מעוצמת ההתנגשות התרסקה המכונית והנהגת נהרגה במקום.

חוקרי לשכת התנועה של משטרת מחוז תל אביב עדיין אינם יודעים מה גרם לסטיית המכונית ממסלולה.

ספרי תורה נקרעו, טליתות הושחתו ובימת החזן של בית הכנסת חובלה

המשטרה חושדת כי ערבים פרצו לבית הכנסת של חב"ד בגבעת שאול בירושלים וחיבלו בו מסיבות לאומניות ★ נבדקת גם אפשרות שמטורף ביצע את המעשה ★ מתפללים פרצו בבכי וקרעו בגדיהם

מאת איתן רבר

משטרת ירושלים בודקת אפשרות שערבים, העובדים באזור גבעת שאול בבירה, הם שחדרו לבית הכנסת של חב"ד, חיללו ספר תורה, קרעו ספרי קודש והשחיתו את תמונת הרבי מלובביץ'.

מקור משטרתי בכיר, שמסר זאת אמש ל„מעריב", אמר כי לפני כשבוע היתה פריצה למחסנים של הביטוח הלאומי במרכז ספיר, לא הרחק מבית הכנסת, וכי מלבד גניבת ציוד משרדי רב השחיתו הפורצים את דגלי ישראל ועל הקיר כתבו באנגלית: „אני אוהב את פלסטין". ייתכן – אומר המקור – כי מדובר בגורם ערבי לאומני קיצוני, אשר בצד ההתפרצות לשם גניבת רכוש מביע גם את רעותיו בהשחתת דגלי הלאום ועתה בחילול ספרי קודש.

יחד עם זאת, המשטרה לא מוציאה מכלל אפשרות כי מדובר במטורף, שכן, לדברי מקורות במשטרה, באזור גבעת שאול ממוקם בית חולים לחולי נפש.

הפריצה היתה כנראה שלשום בלילה. הפורצים שברו צוהר זכוכית קטן מעל לדלת הכניסה הראשית וחדרו לבית הכנסת. הם פרצו את מנעול ארון הקודש, שם היו ארבעה ספרי תורה – אחד כשר ושלושה ספרי קודש פסולים. האלמונים הוציאו את ספר התורה הכשר, קרעוהו לשני גזרים והטילו אותו על שולחן. הם השליכו על הרצפה ספרי קודש רבים, שהיו על המדפים ועל השולחנות, חיבלו בבימת החזן, השחיתו טליתות ופגעו בכסאות והספסלים. דבר לא נלקח מבית הכנסת.

ראש עיריית ירושלים, טדי קולק, ביקר גם הוא למקום והבטיח לספק לבית הכנסת ספר תורה עוד היום.

המתפללים הביטו כלא מאמינים בספרי הקודש שהושחתו, פרצו בבכי וקראו קריעה בגדיהם כביטוי לאבלם, על פי ההלכה.

„אין קשר לחילונים"

דובר חב"ד, ברוקה חולף, סיפר אמש כי המקרה עורר הדים רבים בקרב הקהילה החרדית בכלל וחסידי חב"ד בפרט. הוא אמר כי ספרי חסידות חב"ד הושחתו ונקרעו יחד עם ספרי תורה וכמו כן הושחתה תמונתו של הרבי מלובביץ'.

אריה בנדר מוסיף: „הרבנים הראשיים לירושלים והמועצה הדתית בעיר מביעים את הזדעזעותם מחילול בית הכנסת בגבעת שאול ב'. אנו פונים למשטרה לעשות כל מאמץ כדי לסיים את החקירה במהירות האפשרית ולהביא את האשמים לדין", אמר אמש יו"ר המועצה הדתית של ירושלים הרב רלב"ג, „אנחנו מצידנו נסייע להנהלת בית הכנסת לשקם את המקום ונסייע במימון התקנת סורגים כדי למנוע השנות פריצה. יחד עם זאת אנחנו משוכנעים שהמעשה אינו קשור למתיחות האחרונה ביחסים בין חילונים לדתיים ואיננו מאמינים שיד של יהודי היתה במעל", הוסיף הרב.

„כל גופי הצטמרר"

יצחק פוקס, עולה חדש מארצות הברית המתגורר בשכונת הר־נוף הסמוכה לבית הכנסת, הגיע לבית הכנסת עם בנו יצחק אתמול כ־5 אחר הצהריים, כמנהגו בכל יום חמישי, כדי לנקות את המקום ולהכשירו לקליטת המתפללים בשבת. הוא מספר על שראה: „כל גופי הצטמרר. חשבתי לרגע שאני בגרמניה הנאצית".

פוקס הזעיק את המשטרה ולמקום הגיעו כוחות גדולים בפיקודם של מפקד משטרת ירושלים תת ניצב חיים אלבלדס וראש אגף החקירות, סגן ניצב עמי פלייסיק. הם קיימו שיחה ארוכה עם רב בית הכנסת, הרב מרדכי שטרן, וקיבלו ממנו פרטים על היקף הנזקים.

● בודקים את הנזקים – „כמו בגרמניה הנאצית" (צילום: יוסי זמיר)

סורין הרשקו: עיזרו לי למצוא את כלבי

הצנחן בעל מאה אחוזי הנכות שנפצע במבצע אנטבה אומר: „הכלב הזה חי איתי 8 שנים, חבל לי עליו"

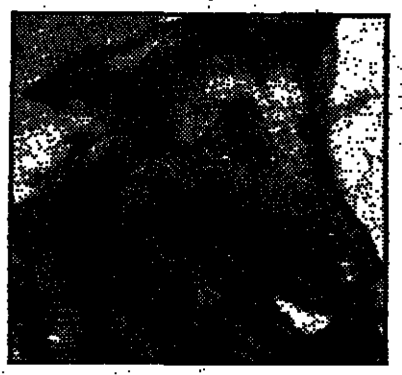

מאת גיל יודילוביץ'

כלב הזאב הגזעי של הצנחן הנכה סורין הרשקו נעלם לפני עשרה ימים. „הכלב הזה הוא ידידי וחי איתי 8 שנים", אומר סורין, שהוא בעל מאה אחוזי נכות, מפציעתו במבצע אנטבה.

הכלב, צבעו שחור עם כתמים חומים באיזור הצוואר, עונה לשם רוס על־שם הדמות הטלוויזיונית רוס פולדארק.

„הוא לא אומן לסייע לי בחיי היום יום, אבל זו פשוט חיית שעשועים מאוד נאמנה", אומר סורין, המתגורר כיום באופקה.

מספר הטלפון של סורין הרשקו הוא 429944.

העבריין החמוש שברח מאברבנאל – „מסוכן לציבור"

טוענת המשטרה ★ נראה כי מאיר כליפה תיכנן את בריחתו מיד לאחר מעצרו בחשד להתפרצויות ★ האקרח הוברח לבית החולים שם לא הוצבה כל שמירה על כליפה

● מאיר כליפה – זהירות

מאת אלי דנון

המשטרה סבורה כי מאיר כליפה, העבריין שנמלט מבית החולים הפסיכיאטרי אברבנאל בבת ים, לאחר שירה לעבר אח בית החולים, תיכנן את בריחתו מיד לאחר מעצרו בחשד להתפרצויות.

על־פי החשד, הוא תבע להישלח לבדיקה פסכיאטרית כדי להתאשפז בבית חולים פסיכיאטרי ולהימלט משם תוך שימוש באקדח שהועבר אליו באמצעות גורם חיצוני.

בדרך כלל נוהגת המשטרה להציב שמירה הדוקה רק על עבריינים שביצעו פשע חמור, אבל על כליפה החשוד בהתפרצויות לא הוצבה שמירה כלל.

בבית החולים אברבנאל אין מבצעים חיפושים על גופם של המבקרים ולכן לא היתה בעייה להחדיר פנימה את האקדח.

המשטרה מודיעה כי הוא מסוכן לציבור.

למאות הידידים

אשר ברכו אותי
לרגל הגיעי לגבורות

מובעת תודתי ואיחולי הלבביים

עובד בן־עמי

תמוז תשמ"ו

ש עברון
תיירות ונופש בע"מ

משרדים החדשים:
רח' יהודה הלוי 75 ת"א 65796
טלפונים:
03-615740 • 623052 • 623918

מוסך גדול בפיקוק בחיפה
מציע
ציוד מושלם כולל:
★ מרימים הידראוליים
★ מגבים
★ קומפרסור
★ כלים
★ מכשירים
נא לפנות טלפונית 04-722225

יצירות רות בע"מ
אופנת ילדים
מציגים
אופנת סתיו־חורף 1986
בימים ב' וג' 11-12.8.86
במלון „שרתון" ת"א.
התצוגה לקניינים ולבעלי חנויות בלבד !
נשמח לראותכם בין מבקרינו

לצה"ל דרושים כלבי עבודה

מהגזעים הבאים:
★ רוטוילר ★ שנאוצר ענק
★ בוקסר ★ דוברמן ★ רועה גרמני ★ דני־ענק ★ בולטרייר
★ סטפורדצ'ר אמריקני

בפרטים נא לפנות לטלפון:
03-909217

לרבקה ואב גולדשטיין

ברכת מזל טוב
בהגיע בנכם
אייל למצוות

„מעריב" הפצה

האגודה הבינ"ל לזכויות האדם (ISHR) – ישראל
ת.ד. 9246 תל־אביב 61091

★ **בכנס, יוסף – והיכן ההורים?**
★ **חידוש היחסים עם ברה"מ רק בתנאי של עליה חופשית ושחרור כל אסירי ציון!**

בואו להפגין איתנו מול משרד רה"מ, הקריה – ירושלים, יום א', 10.8.86, שעה 8.30 בבוקר.

לא להפקיר את אחינו!

טבע תעשיות פרמצבטיות בע"מ
מכרז למכירת רכב 1/86

סוג הרכב	מס. רישוי	נפח מנוע	מבחן שנתי
פולקסווגן LT35 מסחרית	29-814-82	2000	14.4.87
פיג'ו J9 מסחרית	68-438-81	2000	24.1.87
סובארו 1300 פרטית	41-889-81	1300	22.12.86
פיאט 128 פרטית	42-398-82	1100	31.1.87

א. את המכוניות ניתן לראות בחצר בנין המשרדים, רח' בזל 5 פתח־תקוה ק. אריה, החל מיום א' 10.8.86 בין השעות 16.00–08.00.
ב. לגבי רכב מסחרי – על מחיר ההצעה תחול תוספת מע"מ.
ג. טופסי הצעה ניתן לקבל ולמסור במקום עד לתאריך 20.10.86.
ד. אין החברה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

משפט עברי
סמינריון בדיני עונשין

יום ה'-מוצ"ש, כ"ג-כ"ה באב תשמ"ו (28-30.8.86), מלון לרום, ירושלים

דברי פתיחה: השופטת מרים בן־פורת
המשנה לנשיא בית המשפט העליון

מרצים: פרופ' ש"ז פלר
האוניברסיטה העברית ירושלים
פרופ' דב פרימר
הנושא: הגנת "צורך" בפלילים
הרב מרדכי הלפרין
מנהל מכון שלזינגר לרפואה והלכה
הנושא: הקפאת עוברים והקפאת בני־אדם

פרטים והרשמה: משרד המשפטים 02-270266

הכנס הבין-לאומי הרביעי למשפט העברי

(בשיתוף המכון לחקר המשפט העברי, האוניברסיטה העברית בירושלים)
הכנס יתקיים בקיבוץ רמת רחל שליד ירושלים, בתאריכים י"ג-ט"ז באב תשמ"ו (18-21.8.86), בהשתתפות מרצים מן הארץ ומחו"ל. לקבלת תכנית מפורטת: משרד המשפטים 02-270266; ד"ר ח' בן-מנחם, האוניברסיטה העברית 02-882501.

מבצע – 10% הנחה

ENCYCLOPAEDIA BRITANNICA

הגיעה מהדורת 1986
אשראי עד 18 תשלומים חודשיים

הנציגים הבלעדיים בישראל:
מועדון קוראי מעריב בע"מ
רח' לבונטין 24, תל־אביב
☎ 03-612948, 03-622703

מכירה פומבית של דירת גג ומפעל

1. הדירה שמספרה 11, נמצאת ברח' אונקלוס 4 ת"א (שיכון בבלי).
2. שטחה הכולל של הדירה כולל הגג הוא 168 מ"ר.
3. המפעל נמצא ברח' חובת הלבבות מס' 37 בשכונת שפירא תל־אביב.
4. המפעל שהוא מבנה תעשייתי בן 2 קומות, ממוקם על חלקה, ששטחה 235 מ"ר.
5. את הדירה ניתן לראות בכל יום החל משעה 17.00 עד שעה 21.00.
6. את המפעל ניתן לראות כל יום החל מהשעה 8.00 עד השעה 16.00.
7. המכירה הפומבית של הדירה תערך ביום שישי ה־15.8.86 בשעה 10.00 במשרדו של עו"ד רומן קסלר ברח' אחד־העם 30 תל־אביב.
8. המכירה הפומבית של המפעל תערך ביום ראשון ה־17.8.86 בשעה 12.00 בכתובת הנ"ל.
9. אין הח"מ מתחייבים לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.
10. המכירה כפופה לאישורו של בית הדין הרבני האזורי בת"א–יפו.
11. פרטים נוספים אצל הח"מ בשעות לפני הצהרים.

עו"ד דניאל לאופר טל' 624102 — עו"ד משה ורמוט טל' 252605
כונסי נכסים מטעם בית־הדין

מועדון מטיילי מעריב

טיולים מיוחדים לשומרי־מסורת בחודש ספטמבר

★ ספרד ופורטוגל 13 יום □ היציאה: 10.9.
★ אירופה הקלאסית ל־17, 10 או 9 ימים. □ היציאה: 7.9.
ביצוע הטיולים: „גשר"
פרטים והרשמה: „מועדון מטיילי מעריב", קרליבך 2 תל־אביב ☎ 03-439207

במלון פלאזה טבריה ★★★★★

סוף־שבוע ארוך 15 עד 17 באוגוסט
במחיר מבצע
60 ש"ח לאדם *
(50% הנחה לילד בחדר ההורים)

לפנות ל־דגל חברה לתיור – ריינס 32 תל־אביב, טל' 231580, 241602

* המחיר ללילה לאדם בחדר זוגי כולל ארוחת בוקר.

מטבחים דיור 2000

חדרי־שינה, סלונים, מזנונים, פ. אוכל.
מול היפר־כל החדש מפרץ חיפה, צומת ק. אתא
טל' 04-720720

מח' לתכנון ולעיצוב פנים!

מכנז מן الاهل

هكذا من الاجل

יום ו' ג' באב תשמ"ו 8.8.86

חפציבה: קיבוץ יושב „שבעה"

דוקרב בביהמ"ש העליון

יוסקאי ובנו

הרב מיתן – „הטרוריסט המסוכן"

קרנות הכנסיה: על קרן הצבי

מותו של המוסקטר ההוגן

סאטירה

ספרות

שופטים בירושלים: מאיר שמגר, מרים בן-פורת, אהרון ברק (מימין לשמאל) – כתבה בעמוד 15

(צילום: חנניה הרמן, דן לנדאו)

הלסינקי: פגישה מֵעֵבֶר לרחוב

מאת
סופר מיוחד בהלסינקי

שגרירות ברית-המועצות בבירת פינלנד הוקמה כחלק מן הפיצויים, שנאלצו הפינים לשלם לרוסים □ בעבר עמד שם בית-חולים, שנהרס על מנת לפנות את השטח למבנים שבהם שוכנו השגרירות והסגל הסובייטיים □ שגרירות ישראל שוכנת בבית דירות רגיל, אין בה אולם ישיבות ואם יוחלט לקיים בה אחת הפגישות בין משלחות ישראל ובריה"מ – תתעורר בעיה □ יתכן שהישראלים יארחו את הרוסים במעונו של השגריר הניצב בדיוק מול שגרירות בריה"מ

הלסינקי מצפה לבואן של משלחות ישראל וברית-המועצות לשיחות הקונסולריות. פינלנד תמיד גאה לשמש במה למגעים בינלאומיים, גם אם היא איננה קשורה אליהם. דוברים רשמיים טרחו השבוע לחזור ולהדגיש, שלמרות העובדה שפינלנד ייצגה במשך 19 שנים את האינטרסים הסובייטיים בישראל, אין לה נגיעה בשיחות.

אך ממשלת הלסינקי מעוניינת בשיחות ותוצאותיהן. אם יעלו יפה ושני הצדדים יחליטו לכונן יחסים קונסולריים, ישתנה אופי הייצוג הפיני של ברית-המועצות בישראל. יהיה אפשר לסגור את הלשכה המיוחדת שעסקה בנושאי בריה"מ, וקיבלה קהל שבוקע לשרותיה. לכל היותר תשמש שגרירות פינלנד שלט לנציגות הסובייטית, וגם זאת רק עד בוא השלב של כינון יחסים מלאים בין ישראל לבריה"מ.

בחירתה של הלסינקי כמקום מפגש ראשון היתה אפוא טבעית. למרות שהכל ידעו מראש שמבחינה אחת לפחות לא יושג בה „האיזון" המקודש על הדיפלומאטיה. ישראל לא תוכל לגמול למשלחת הסובייטית, לארחה בתנאים ובאווירה, לה יזכו הישראלים בשגרירות בריה"מ.

לסובייטים בהלסינקי נציגות התופסת שטח של מאות דונמים, ואילו שגרירות ישראל בפינלנד יושבת בדירה בבית מגורים בלב העיר. הדירה היחידה שאינה משמשת למגורים.

מאז ניתוק היחסים בין מוסקווה לירושלים, אין כל מגעים בין שגרירי שתי המדינות, למרות שהם שכנים. מעונו של שגריר ישראל, מרדכי לדור, בווריניקקאטו (רחוב וורניקה) שוכן בדיוק מול שגרירות ברית-המועצות בהלסינקי. ממעונו של השגריר אפשר לראות את התכונה הרבה סביב נציגות בריה"מ, המגלה פעילות מרובה. במרכול הקרוב שולטת השפה הרוסית.

הפינים ליבם כבד על אותה נציגות. היא קשורה לפרק דואב בתולדות המדינה. השגרירות מהווה חלק מן הפיצויים שפינלאנד אולצה לשלם לברית-המועצות, אחרי מלחמת החורף 1939, בה לחמו הפינים בגבורה עילאית נגד הצבא האדום והוכרעו אחרי 105 ימי לחימה. כאשר פרצה מלחמת העולם השניה ופינלאנד לא יכלה לעמוד בפיתוי להצטרף לגרמנים, כדי לזכות בחזרה בשטחים נרחבים שנכבשו על-ידי הסובייטים, היא שוב הובסה.

הפעם היה המחיר גבוה עוד יותר. פינלאנד נאלצה לוותר על עשירית משטחה, במחוז קאריליה ובניתוק מן האיזור הארקטי. הסובייטים הטילו עליה קנס-פיצויים בסכום השווה לתוצר הבלאומי הגולמי של פינלנד בשנה תמימה.

בתחילה תבעו הרוסים מהפינים פיצויים בשיעור 600 מיליון דולאר. רק אחרי מו"מ הוסכם להפחית את הסכום ולהעמידו על 300 מיליון. פינלאנד עמדה בהתחייבויותיה, למרות שהדבר פגע קשות ברמת חייה של אוכלוסיתה. היא שילמה את מלוא הפיצויים עד 1952.

השגרירות הסובייטית היתה חלק מן הפיצויים. בעבר ניצב במקום זה – ריבוע בין ארבעה רחובות בשכונה יפהפיה – בית חולים ליולדות. בתיו העתיקים של המוסד נחשבו יפים במיוחד, אך לא היה מנוס: הם נהרסו כדי לפנות את השטח למבנים חדשים בסגנון הבניה הסובייטי, שבהם שוכנו משרדי השגרירות הגדולה על אגפיה וחלק מן הסגל שלה.

למרות שמדובר במאות דונמים, לא היה אפשר לאכסן שם את כולם. בשגרירות ברית-המועצות בהלסינקי עובדים כאלף ומאתיים איש ואשה. נוסיף עליהם את בני המשפחות והרי לנו מושבה ענקית. אין פלא שרישומם ניכר בעיר כשהם מתמזגים עם תיירים סובייטים רבים הפוקדים את הבירה הפינית ועם המלחים הסובייטים שאניותיהם – אניות מלחמה וסוחר – עוגנות בנמל.

לעומת זאת, הנוכחות הישראלית בהלסינקי קטנה מאוד. שגרירות ישראל שוכנת בלב העיר העתיקה בוורינג-קאטו (רחוב וורינג), באיזור של משרדי ממשלה ונציגויות זרות. זה איזור של בתים נמוכים יחסית, הדחוסים בחצי אי הנושק למפרץ הנמל. הנציגות צנועה, מספיקה לשלושה דיפלומאטים המאומנים שם. השגרירות תופסת קומה בבית דירות רגיל. בקומת הקרקע יש בנק ובקומות האחרות דירות מגורים. אין שם אולם ישיבות ואם יוחלט לקיים שם את אחת הפגישות בין שתי המשלחות, תתעורר בעיה לוגיסטית.

כמובן, אפשר להעביר את השיחות למעונו של השגריר, שם יש חדר קבלת אורחים רחב ידיים, שיכול להתאים לפגישה פורמאלית בין שתי המשלחות. הדבר יהיה נוח גם לסובייטים, שיצטרכו רק לחצות את הרחוב.

ממשלת פינלאנד הודיעה שהיא נכונה להעמיד לרשות שני הצדדים סיוע במקום מפגש או שרותי-עזר אחרים. הדברים כלולים בהודעה שפירסם מנהל האגף המדיני במשרד החוץ הפיני, השגריר קלאוס טורנוד.

הלסינקי עיר קטנה ונעימה, בעלת אווירה רגועה, ומאירת פנים. עיר, בה אפשר לראות את ראש הממשלה פוסע בניחותא מלשכתו לדירתו הפרטית, כדי לסעוד סעודת צהרים עם רעייתו. אך זו גם עיר האוהבת מדי פעם בפעם למקד את תשומת ליבה של התקשורת העולמית. ומפגש פומבי בין ישראלים לסובייטים הוא נושא המושך תשומת-לב העולם.

מוסקווה רוצה דריסת־רגל בישראל

מאת יוסף חריף

זמן לא רב אחרי שמיכאיל גורבצ'וב נכנס לתפקידו, ביקר במשרד החוץ הסובייטי, שחל בו „מהפך" עם פרישתו של אנדרי גרומיקו, שעמד בראשו עשרות שנים. מנהיגה החדש של ברית־המועצות אמר לצמרת המשרד, בנוכחות היורש אדוארד שוורנדזה: דרושות יוזמות; חשיבה קונסטרוקטיווית.

עידן גרומיקו נתאפיין בקונספציות קפואות, שבסופן, כפי שהוכח במזרח־התיכון, איבדה בריה"מ מאחזים חשובים שהיו כבר בידה ונדחקו רגליה מן התהליך המדיני באזור, שכן נהנתה בתקופה מסויימת – בסוף שנות השישים ובראשית שנות השבעים, עד לועידת־ז'נווה – ממעמד שווה לזה של ארה"ב.

בתוך זמן קצר ניכרו שינויים במשרד החוץ הסובייטי: ותיקים הוחלפו, הוזרם דם חדש. העיקר: הם נתבעים, כמצוותו של גורבצ'וב, שלא לקפוא על השמרים. מי שממונה על מהפכה שקטה אך שיטתית זו הוא אנטולי דוברינין. שגרירה לשעבר של בריה"מ בוושינגטון כפוף במישרין לגורבצ'וב ונחשב לכעין „נציב עליון" של מדיניות החוץ הסובייטית.

אין כלל ספק, שהמהלך הסובייטי האחרון – פגישת משלחות של ישראל ובריה"מ בהלסינקי – נגזר מן הפעילות היזומה של מעצביה החדשים של המדיניות המזרח־תיכונית. זהו צעד הססני, זהיר ומבוקר, שאינו עשוי להביא לחידוש היחסים עם ישראל מהיום־למחר. אבל הוא ממחיש את אשר ידעה ישראל, מתוך שיחות חשאיות, קודם לכן: בריה"מ מחפשת דרך לחדש את יחסיה עם ישראל אחרי שנוכחה לדעת כי בלא הצעד הזה לא תוכל להשתלב במהלך מדיני באזור לצד ארה"ב ולהשפיע על תוצאותיו.

הסיפור שלמוסקווה דרוש פתאום איזה קונסול, אשר יטפל כאן בבעלי דרכונים סובייטיים (שמספרם מגיע למאתיים) וברכוש רוסי, אינו מתקבל על הדעת. סביר להניח כי סיפור זה לא נרקם, אלא בשביל לכסות על מה שמתרקם מאחורי הקלעים בנסיון להביא לידי חידוש היחסים עם ישראל.

ב־11 באפריל השנה הודיעה ברית־המועצות לשגרירות פינלנד (המייצגת את האינטרסים של בריה"מ, מאז ניתקה את הקשרים בשנת 1967), כי יש בדעתה לשגר לישראל משלחת שתבדוק כמה ענינים: דרך הטיפול בבעלי דרכונים סובייטיים הנמצאים בישראל; מצב נכסי דלא ניידי השייכים לרוסים; ואת תיפקודו של מדור האינטרסים הסובייטיים בשגרירות פינלנד.

כעבור שבוע, ב־17 באפריל, מסר שגריר פינלנד בישראל למשרד החוץ בירושלים על הבקשה הסובייטית ובמשך חדשים לא נשמע דבר ממוסקווה.

מלכתחילה לא נראה הענין בוער במיוחד – מה כבר דחוף בענייני דרכונים וכו'. מכל מקום, ישראל ציפתה בסבלנות להודעה הבאה וזו בוששה לבוא. אחר־כך נתברר כי אחרי שהאמריקנים תקפו את לוב, היססה מוסקווה לשגר לכאן את המשלחת הקונסולרית.

לפני כשלושה שבועות חזרו הפינים והודיעו כי הסובייטים מוכנים לבוא. הפעם לא נזדרזה ירושלים להשיב מיד בברוך־הבא. התשובה הישראלית היתה, כי לפני שהממשלה תחליט בענין זה היא רוצה שנציגיה ייפגשו עם הנציגים הסובייטים, לאו דווקא בישראל, כדי לשמוע בדיוק מה בפיהם ומה כוונותיהם המעשיות.

במגעים אלה לא דובר על פתיחת קונסוליות בישראל ובמוסקווה. מצד ישראל הובלט רק „עקרון הדדיות", שצריך להנחות את שתי המשלחות. מכאן, שאם מתכוונת בריה"מ להקים בישראל קונסוליה למען אותן שלש המטרות האמורות, יהיה צורך לבחון בשם עקרון ההדדיות הקמת קונסוליה ישראלית במוסקווה.

התשובה הסובייטית לא אחרה לבוא ולא עוד, אלא שדובר סובייטי מוסמך הודיע על הפגישה הצפוייה בין משלחות בריה"מ וישראל בהלסינקי.

ברור, מדובר בצעד התחלתי בכיוון חידוש היחסים עם ישראל. על כך לא רק דובר בשיחות גישוש אקראיות בתקופה האחרונה, אלא הוחלט עליו עקרונית בהתכנסות האחרונה של ועידת המפלגה הקומוניסטית, בהשתתפות גורבצ'וב.

אכן, בריה"מ רוצה בחידוש היחסים. השאלה: איך עושים זאת? יש לשער כי „התרגיל הקונסולרי" בא במקום כל שאר המהלכים שקדמו לו ושבהם לא הצליחה מוסקווה לשכנע את ישראל לבוא לקראתה.

גם בעידן גרומיקו נבחנה השאלה. אך בתקופות של ברז'נייב, אנדרופוב וצ'רניינקו, כשגרומיקו היה מעצב

ספק אם בריה"מ צריכה קונסול לטפל בבעלי דרכונים סובייטים □ ברור שהיא רוצה להכין את חידוש היחסים

מיכאיל גורבצ'וב: חשיבה קונסטרוקטיווית (צילום: אי.פי.)

המדיניות, לא הסכימה מוסקווה לבוא לקראת ישראל במאומה. הפעם, בעידן גורבצ'וב־דוברינין, היא מוכנה גם לשלם מחיר מסויים ולא רק להציג את התביעה האולטימטיווית הנודעת: אם ישראל תסכים להקמת מדינה פלשתינית בשטחים שכבשה ב־1967 (אפילו „מדינה פלשתינית קטנה", כפי שהתבטא גרומיקו בשיחתו האחרונה, לפני כשנתיים, עם שר החוץ יצחק שמיר) – תחדש מוסקווה את קשריה הדיפלומטיים.

מאז עלה גורבצ'וב לשלטון נתרבו המגעים עם נציגים ישראלים. ואולם, טיבם של אלה שב לא נמדד בכמות אלא באיכות.

כדי להעריך את השינוי ראוי אולי להשוות בין המגעים הללו לבין אלה שהיו עד לעידן גורבצ'וב.

גרומיקו השתדל שלא ליזום פגישות עם שרי חוץ של ישראל, אלא לפגוש אותם „באקראי". כך היה ב־1977, כשהודיע לשר החוץ המנוח, משה דיין, שיהיה מוכן לפגוש אותו באחת מקבלות־הפנים בניו־יורק, בזמן עצרת האו"ם. שיחכה לו בפינה מסויימת ואז יגש אליו...

בוא נצא יחד, אמר ורונצוב לסופר □ אבל בחוץ עומדים שומרי הראש הצרפתים, ענה שגריר ישראל בפאריס □ אין דבר, אמר השגריר הסובייטי והם יצאו יחד לרחוב

דיין סרב. הוא היתנה את הפגישה בקיום „צורה מסודרת", כיאה לשרי חוץ. לא בפינה במסיבת קוקטייל.

לימים שינה גרומיקו את טעמו. הוא נפגש שנה אחר שנה עם שמיר בניו־יורק, במהלך העצרת הכללית של האו"ם ובין השאר דן עמו ביחסי שתי המדינות. כאשר טען שמיר כי אי־קיום קשרים דיפלומטיים עם ישראל סותר את עקרון האוניברסליות המקובל על מוסקווה, השיב גרומיקו, כי „יש משהו בזה". אבל, הוסיף, אתה מבין, במזרח־התיכון יש מצב מיוחד...

בפגישתם האחרונה, לפני שנתיים, כבר לא חזר גרומיקו על התיזה הידועה, שכל עוד „לא תשנה ישראל את מדיניותה" לא תוכל בריה"מ לחדש את יחסיה עמה. הוא ביקש לעודד את שמיר שישראל תסכים לקיום ועידה בינלאומית בהשתתפות בריה"מ. שמיר השיב כי ישראל לא תסכים ל„טריבונל" כלשהו, שיכפה מבחוץ פתרון לסכסוך באזור. „מה איכפת לכם", אמר גרומיקו, „הרי בכל מקרה לא נגנוב מכם חתיכת ארץ ובלי הסכמתכם לא יהיה שום דבר... תסכימו רק לוועידה בינלאומית ובכך תשפיעו גם על ידידיכם הגדולים (ארה"ב)".

עם הסתלקותו של גרומיקו מהגה מדיניות החוץ הזאת מסתמנת גישה שונה המצטיינת בריאליזם כלפי המתחולל עתה באזור: מהותו האמיתית של מה שקרוי „העולם הערבי", מעמדה של ישראל, ומשקלה המיוחד במישור האסטרטגי והמדיני (דוברינין מעריך מאוד את כוח השפעתה של ישראל בקונגרס האמריקני, למשל).

את ההמחשה הטובה ביותר למהותו של העידן החדש ולאפשרויות הגלומות בו, ניתן אולי למצוא בשיחה הבלתי שכיחה, שלא היה לה תקדים מאז ניתוק היחסים, בין שגריר ברית המועצות בפאריס, יולי וורונצוב, ובין שגריר ישראל, עובדיה סופר, בקיץ אשתקד.

ב־16 ביולי 1985 נפגשו השניים בדירתו של הפסנתרן דניאל ברנבוים. בתחילה הציע וורונצוב לקיים את הפגישה במסעדה. אחר כך הסביר לסופר: ביקשתי להחליף את מקום הפגישה לא מפני שרציתי להסתיר משהו. כל מה שרציתי היה שנוכל לנהל את השיחה בשקט.

ואמנם, כשנסתיימה השיחה, כעבור שעתיים, הציע השגריר הסובייטי: הבה נצא מן הבנין יחד.

אבל, אמר סופר, בחוץ ממתינים שומרי הראש הצרפתים.

אין דבר – אמר וורונצוב והם יצאו יחדיו לרחוב.

יש מי שרואים גם בזוטות שכאלו סמל לרוחות החדשות בקרמלין. אבל הסמליות האמיתית מצוייה בתוכנה הנדיר של אותה שיחה, שעל רקעה ניתן להעריך גם את משמעותו של המהלך האחרון, שעליו בישרה השבוע מוסקווה רשמית.

באותה שיחה שיזם השגריר הסובייטי, הוא הודה כי ניתוק היחסים עם ישראל ב־1967 היה משגה חמור. צעד רגשי ובלתי מחושב, שהזיק לברית־המועצות, אמר. אבל, בדיעבד, קשה לבריה"מ לתקן את אשר נעשה בלא התפתחות כלשהי וקיום נסיבות אשר יצדיקו את חידוש היחסים.

הניתוק, אמר השגריר הסובייטי, היה קשור ב„כיבוש שטחים" בידי ישראל. מכאן, כדי שבריה"מ תוכל לחדש את יחסיה עם ישראל, חייב להיווצר „הקשר מתאים בסוגיית השטחים".

וורונצוב דיבר אך ורק על רמת הגולן. הוא לא התייחס ליהודה ושומרון או לבעיה הפלשתינית.

שאל אותו סופר: האם בכוונה אתה מדבר רק על רמת הגולן? בהחלט – השיב וורונצוב – בגלל ההתחייבות שלנו כלפי סוריה. אי אפשר יהיה לחדש את היחסים עם ישראל בלי שתהיה „תנועה" כלשהי ברמת הגולן. אחרת, יתפרש הדבר כהפרת התחייבות סובייטית כלפי סוריה ופגיעה בבעלת־ברית של בריה"מ.

הסתבר כי הסובייטים מודעים לחשיבות האסטרטגית שמייחסת ישראל לרמת הגולן. אמר וורונצוב: אני מבין את החשיבות האסטרטגית ואני, אישית, מסכים עם הטיעון הישראלי שאין לכרוך את שתי הסוגיות הללו (רמת הגולן וחידוש היחסים). אבל רציתי שתדע כי זו בעיה ואבן־נגף עיקרית לכינון היחסים.

אפשר היה להניח כי בכך תיתם השיחה. אבל השגריר הסובייטי הכין את כל שיעורי הבית. אני מסכים, אמר בהמשך, כי מבחינה פרגמטית אין להתום עד לפתרון בעייה מורכבת זו. לכן אנו צריכים לחפש נוסחה שתוכל לאפשר לבריה"מ להתקדם בסוגיית היחסים לפני שיימצא פתרון סופי לבעיית רמת הגולן.

יתכן, הדהד בקול, שיש לחפש בשלב ראשון „פתרונות פרוצדורליים", היינו, שתוצב נכונות ישראלית לנהל מו"מ על רמת הגולן. בתוך כך הדגיש, כי בריה"מ לא תתנגד להשארת רמת הגולן או חלק ממנה בידי ישראל, אם רק יהיה ניתן להשיג הסכמה סורית, אפילו במכללא, לנוסחה כלשהי.

מנקודה זו הוביל השגריר הסובייטי את השיחה לענין „הועידה הבינלאומית". הוא אמר: ברית־המועצות אינה יכולה להסכים למו"מ בחסות או במעורבות אמריקנית בלעדית. אני נכון להסכים עם הטיעון הישראלי שלא ייתכן מו"מ בהשתתפות בריה"מ בלא שישוקמו יחסיה עם ישראל...

על כך נסב בעצם עיקר השיחה. אחת הדרכים – אמר וורונצוב – שבאמצעותה יכולים להתגבר אפילו על בעיית רמת הגולן היא הסכמת ישראל למו"מ בחסות ועידה בינלאומית, בהשתתפות בריה"מ, כאשר השלב המקדים יהיה חידוש היחסים. „בדרך זו תוכל בריה"מ להצדיק את חידוש היחסים בנימוק שהוא נועד לאפשר להחזיר שטחים לסוריה"...

יתר על כן, לדעת השגריר הסובייטי ניתן להגיע ל„נוסחה" שתהיה קבילה הן על בריה"מ והן על ישראל בלא שזו תצטרך להתחייב מראש לגבי תוצאות המו"מ – קרי, החזרת רמת הגולן או שטחים אחרים.

אחד המסרים העיקריים שאותם ביקש השגריר הסובייטי להעביר לישראל היה: עליית גורבצ'וב היא הזדמנות שאין להחמיצה. הוא ואנשיו רוצים בחידוש היחסים עם ישראל ולו מן הטעם שבלי הסכמת ישראל, כך משוכנעת מוסקווה, ישלל ממנה כרטיס הכניסה לועידה בינלאומית וכל התהליך המדיני יישאר בלעדית בידי ארה"ב.

שליחיה של מוסקווה שוקדים עתה על הכשרת הקרקע לקראת המהפך האפשרי ביחסי בריה"מ־ישראל.

איתן: הבכי לא יוצא

חמדה: קשה להמשיך

לאה'לה: כולם היו בניה

עידית: נזדקק לפסיכולוג

קיבוץ יושב „שבעה"

מאת עמוס לבב

בחפציבה, הקיבוץ ששכל עשרה מבניו בתאונה, מתמודדים עם הטראגדיה בכבוד ובאיפוק □ ילדים מדברים על המוות: „פעם הרגשתי שמוות ואני זה שני דברים רחוקים – עכשיו אני לא מרגיש כך"

הכביש המוליך לקיבוץ חפציבה רצוף מהמורות. על תמרור בסיבוב, ממש לפני הכניסה, הדביק מישהו פתקית „די בתאונות". מישהו מבטיח שבקרוב ייסגר הכביש הזה וייסלל כביש חדש. הבטחות, הבטחות. היום מסתיימים ימי ה„שבעה". נכנסים לקיבוץ על קצות האצבעות. רבים באים. משלחות מקרית־ארבע, חברי קיבוצים שכנים ולא שכנים, ערבים מכפרי הסביבה. גם הורים שכולים מאסון הרכבת, בחוף הבונים, לפני יותר משנה. משפחת השכול האזרחי מתרחבת.

בכל מלחמות ישראל, מאז קום המדינה, שכל קיבוץ חפציבה 16 מבניו. בשבוע שעבר נקטפו בחטף עשרה פרחים. עם אסון כזה אפילו משפחת חפציבה החסונה והמחוסנת, מתקשה להתמודד.

קיבוץ יושב „שבעה".

לפסיכולוגים ולמומחים שהגיעו למשק ונתקבלו בפתיחות, כפי שנתקבלו אלפי המבקרים, אין ספק: בחברה מיוחדת כמו הקיבוץ, קל יותר לפרט ולמשפחה השכולה, להתמודד עם מכה כזו. אבל שקט. אין זעקות. הרבה איפוק.

„תבכו, תבכו", מייעצים המומחים. לא תמיד פורץ הבכי. מרכז המשק, איתן גרין, גבר שקט, בן 54, מודה: „לאחר שזיהיתי את העשרה, את כולם, יצאתי אל המשפחות, דמעות חנקו את גרוני, אך לא בכיתי. פשוט לא יצא לי". כשהוא מתאר מה עבר עליו מאז אותו ערב, ביום חמישי בשבוע שעבר, עד היום, אתה שואל את עצמך: איך הוא עומד בזה, הסלע האיתן הזה, תוצר העמק שלרגלי הגלבוע?

איתן: „ביום חמישי, בשעה 7.10, קראו לי לחדר ואמרו שמחכה לי שוטר. הוא אמר לי שהיתה תאונה בתענכים. שאלתי אותו אם זה טרנזיט שלנו. הוא אישר. לפי הפנים שלו הבינותי שיש נפגעים". מעט קודם לכן, בשעה 6.00, הגיע האוטובוס מהקייטנה. 60 ילדים ומדריכים התפזרו לחדריהם, ולכולם היה ברור שהמיניבוס כבר הגיע. איש לא שאל היכן הוא. היו כמה הורים שהופתעו לראות את הילדים מגיעים מהאוטובוס וילדיהם אינם איתם. הסבירו להם שתשעה נערים ונערות נסעו בטרנזיט בנפרד, והם נרגעו.

כשהופיע שוטר וחיפש את מרכז המשק, החלה לכרסם הדאגה. הגיעו אל איתן שני הורים ושאלו אם קרה משהו. הוא אמר להם שהוא נוסע לבית החולים בעפולה, וכך יצאו שני כלי רכב לבית החולים. גם רמי, מרכז הקייטנה, הצטרף. השוטר לא דיבר. „היתה תאונה", שב ואמר ולא יסף.

איתן: „בבית החולים התברר לנו גודל האסון. קצין משטרה חיכה בחוץ וסיפר לנו עד כמה גדול האסון. אחר כך נתבקשתי להיכנס ולזהות".

– וזיהית את כולם?

איתן שותק קצת, ואחר כך אומר בשקט: „את כולם". הדמעות חונקות את גרונו, אך שוב, הבכי לא יוצא.

בחוץ כבר מצא את כל המשפחות. כולן ישבו בחדרו של המנהל, שפינה אותו בשבילן.

איתן: „מסרתי הודעה קצרה שכולם נהרגו. היה הלם. היה בכי. אני לא גיבור גדול, אבל בכי לא יצא לי. אחר כך נפגשה כל משפחה עם רופא, עובדת סוציאלית ואתי. ואז יצאו כולם הביתה".

איתן התעכב כחצי שעה בבית־החולים, ונסע אף הוא: „את המראה הזה לא אשכח לעולם. חזרתי ומצאתי את כולם בוכים על הדשא. הקיבוץ לא הלך לישון באותו לילה".

לאה'לה גרסיאני היא מטפלת. כולם היו בניה. גידלה את הילדים האלה מביתה א'. „לא גידלתי, ליוויתי", היא אומרת וגם לה הבכי לא יוצא.

שריג („בן 25 וקצת") נכנס בימים אלה לתפקידו כמרכז החברה הבוגרת. „נשארו 36", הוא אומר בשקט. הוא יודע ומבין מה קשה יהיה העול.

חמדה פרנקל, בת 16, אומרת: „קשה יהיה להמשיך לחיות. פה, בקיבוץ, אנו גדלים ביחד. אלה לא רק חברים. אלה אחים ואחיות".

רון אשכנזי („בן 15 וקצת"): „חמדה ואני ירדנו עכשיו לאורווה. דותן ז"ל ואני קבענו שנרכב. תכננו לאתמול. עכשיו חמדה ואני יורדים לשם בלי חשק. רק בגלל שאלה בעלי חיים, אנו חייבים לטפל בהם".

חמדה: „יותאי ז"ל בנה טוסטוס. הוא נתן אמר לאביו, ועכשיו סיים לבנות את הטוסטוס שלו. בדיוק לפני הקייטנה". הקייטנה התקיימה ארבעה ימים בחוף פלמחים.

„היתה קייטנה מושלמת", אומרת עידית מזרחי, בת 15.

חמדה: „היה נהדר. היה גם ערב חפשי בתל־אביב".

תמיר („אל תזכיר שם משפחה"): „לפני הקייטנה היה צוות שעבר, הקים סככות, מקלחות. עבדנו קשה, השקענו את הנשמה, ובגלל שטות הכל הולך. היום פרקנו מהמשאית את כל הציוד. בלי חשק. הכל נעשה בלי חשק". גם הפריקה נעשתה בלי בכי. „צריך לעבוד. לא צריך לבכות", אומר תמיר.

עידית, נערה שקטה, מרשימה מאוד, נעזרת בפסיכולוגים. „לי זה עזר מאוד. הפסיכולוג אירגן לי את המחשבות".

„סיפרת לו מה את מרגישה?"

עידית: „הוא סיפר לי מה אני מרגישה". הפסיכולוגים מציעים לחזור לשיגרה. עידית מבינה שזה חשוב. „צריך לחזור לשיגרה, אני יודעת. אך איך אפשר?"... המוות כל העת מרחף בחלל האוויר. עתה, לפתע, מדברים עליו. „בגילכם לא חושבים על המוות", אני אומר.

חמדה: „דווקא דיברנו עם אחד הילדים שנהרגו על המוות. על אנשים מבוגרים וחולים, שכאילו מוכנים למות. הוא אמר שאיננו פוחד מזה. שזה דווקא טוב בגיל מבוגר לגמור יפה את החיים".

לאה'לה: „את פוחדת מהמוות?"

חמדה: „תמיד פחדתי שהורי ימותו. עכשיו פתאום אני חושבת גם על עצמי".

רון: „פעם הרגשתי שמוות ואני זה שני דברים רחוקים. עכשיו אני לא מרגיש כך".

עתה מתחילים ה„אילו": „אם היינו נשארים עוד יום, כמו שחשבנו; אם היינו מתעכבים וקונים עוד גלידה; אם היינו יוצאים דקה מאוחר יותר; אם לא הייתי מוותר ונוסע בטרנזיט"...

שחר יושב כל העת בשקט. על עיניו משקפי שמש כהים. פתאום הוא אומר: „אני ישן בחדר לבד, עם אחד שנהרג. כלומר, בחדר שאחד שנהרג היה גר בו. זה לא מפריע לי. אני רק מכריח את עצמי לחזור מאוחר לחדר, כדי שארדם מיד".

מה הם חשים לגבי הנהג של הטרנזיט? הכוונה דווקא לנהג המשאית, אבל הם עונים במהירות: „בחור זהב, היה ביחידה מובחרת, בעל אחריות, אחד הנהגים הטובים בקיבוץ, הוא יצא כמציל לקייטנה". רון מוסיף: „תפקיד של מציל נותנים רק לאנשים בעלי אחריות".

אחר־כך הם מדברים על בעיה שנוצרה. „נשארנו 36 על 24 חדרים", אומר מישהו. „אז 12 ילדים יצטרכו לישון לבד", מסביר אחר. ושחר שב אומר בקול שקט: „זה יהיה קשה לחלק מהילדים".

לאה'לה: „זו לא תהיה חובה". שחר: „אני דווקא רוצה לישון לבד". הוא מוסיף פתאום, כמו קורא מהכתב: „חיינו יהיו קשים בלי עופר לוי וחבריו. עופר במיוחד היה ידיד ותיק. עברתי איתו אלפי מאורעות בחיים. רוב החבורה שנהרגו היו מעמודי התווך של החברה. הזיזו דברים. שניים היו אחראים על הדיסקו. היה נעים להיות בחברתם".

הנערים והנערות של חפציבה מבקשים מהנהגים לעצור ולשתות משהו בדרכים המוות. תמיד מוסיף: „כולם מזלזלים. חושבים שלהם זה לא יקרה". הם גם מאחלים הצלחה לשריג. „אתה נכנס לחברה הרוסה", הם אומרים לו והוא שותק.

עידית: „לא הרוסה, פצועה".

תמיר: „לא פצועה. שסועה".

שחר: „בלי עמודי תווך".

תמיר: „תצטרך לבנות הכל מחדש".

ושריג שותק.

עידית: „כשהלכתי לפסיכולוג, לא הרגשתי כחולה אצל רופא. הלכתי אליו כי הייתי צריכה עזרה, ואני עדיין צריכה, ועוד אצטרך הרבה זמן. כולנו נצטרך".

כשהילדים הולכים, אני נשאר עם שריג ועם לאה'לה. „לאה'לה, את קצת קשוחה, נכון?". לאה'לה: „לא. יש לי בעיה עם זה. אני לא קשוחה. אני מרגישה כאילו חתמתי על הילדים האלה לפני שיצאתי, ולא החזרתי את כולם. אני מאוד מבולבלת".

רון: רק בגלל שחייבים

שחר: בלי עמודי התווך

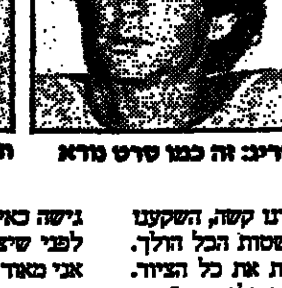
שריג: זה כמו סרט נורא

תמיר: לבנות הכל מחדש

שריג: „אני עוד לא הספקתי לתת לעצמי דין וחשבון מה אני מרגיש. עכשיו כולנו, כל הזמן, ביחד. כל מי שהיה בקייטנה הזו, מדריכים וילדים, אנו כל הזמן ביחד". לאה'לה: „משהו לא מאפס עוד". שריג: „זה כמו סרט נורא שמתרחש במקום אחר. אני לא מרגיש שאני שייך אליו".

מאז התאונה הלוויה הילדים והמדריכים כמעט אינם הולכים הביתה. יושבים שם למעלה, בחברת הנוער. הם הקיבוץ.

לאה'לה: „בשעה 6.00 הרגשתי שהקייטנה נגמרה, הלכתי הביתה בתחושה שנגמר והיה מוצלח, ופתאום ב־8.00 החל הכל. נפרדנו מהטרנזיט, ועלינו לאוטובוס, והטרנזיט עוד לא הגיע".

שריג: „אנו עדיין מחכים לטרנזיט".

קיבוץ חפציבה. 320 חברים. בן 64. מתמודד, כמו כולם, עם שאלות קיום, עם בעיות דיור לבנים השבים מהצבא, עם הפעלת שלושת המפעלים והחקלאות. גם כועסים על המשטרה שמפיצה גירסאות שונות על החקירה שטרם תמה, אך גם מלאי התפעלות מהטיפול המשטרתי לאחר התאונה ובעת ההלויה. כועסים קצת על כלי התקשורת שבתשפוכת ה„צבע" פלטו גם כמה שטויות, אך גם מדברים בהערכה על ההזדהות ועל ההשתתפות. פותחים דלתותיהם ואינם מסתגרים.

„שכול בממדים כאלה ובצורה כזו עוד לא היה אצלנו", אומר איתן גרין. בקיבוץ חפציבה מתמודדים עם המכה הזו, בכבוד ובאיפוק מעוררי הערצה. ועדיין מחכים לטרנזיט...

هكذا من الاصل

مكتز من الأجل

שופטים בירושלים

דו־קרב בבית המשפט העליון

חילוקי הדעות בין נשיא בית המשפט העליון מאיר שמגר לבין השופט אהרון ברק, הם הבולטים בפרשת בג"ץ החנינות □ ניכר ביניהם פער בתפיסה תחיקתית, משמעות הפרדת הרשויות, סמכויותיו של נשיא המדינה ופירוש לפסקי דין קודמים בנושא זה □ ניכרים גם הדגשים שונים בתחום הבטחוני־הממלכתי □ שמגר: גם הבטחון הלאומי נשען על שלטון החוק... □ ברק: אין בטחון ללא חוק, שלטון החוק הוא מרכיב בבטחון הלאומי...

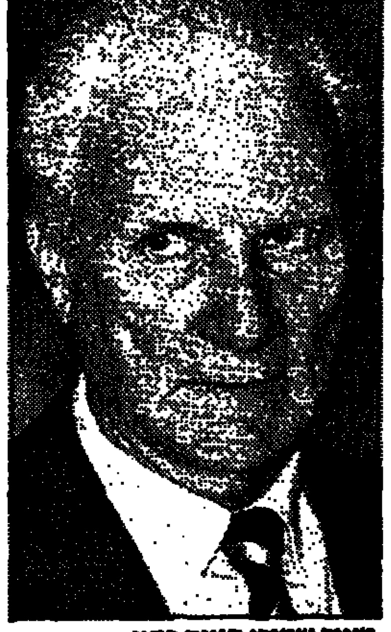
מאיר שמגר: חנינה כדין

מרים בן־פורת: נורה אדומה

אהרון ברק: בטלה ומבוטלת

מאת גבריאל שטרסמן

חילוקי הדעות בין נשיא בית־המשפט העליון מאיר שמגר לבין השופט הפרופ' אהרון ברק, הם אולי המאפיין המאלף ביותר בפסק־הדין בפרשת בג"ץ החנינות, כפי שתיקרא בוודאי בהיסטוריה המשפטית שלנו.

לא פעם חולקים שופטים זה על דעתו של זה. פסקי־דין של מיעוט הם דבר של יום־יום. שופטים מתפארים ב"הופעות יחיד" שלהם. עם זאת, יש בפסק־דין זה ביטוי חריג כלשהו לפער בין שני שופטים אלה: פער בתפיסה תחיקתית, במשמעות הפרדת הרשויות, בסמכויותיו של נשיא המדינה ובפירוש שיש לתת לפסקי־דין קודמים בנושא זה.

השופטת מרים בן־פורת, המשנה לנשיא, היא שהכריעה את הכף בוויכוח אדירים זה, בהצטרפה לדעתו של מאיר שמגר, כי אכן יש לנשיא סמכות לחון עבריינים גם בטרם הרשעה.

אולם מי שימצא בפסק הדין עב־הכרס – 160 עמודים בקירוב – רק פרשנות משפטית לבעיה קשה, יטעה. הפעם נחלקו הדעות בין שני היועצים המשפטיים לשעבר של הממשלה, השופטים שמגר וברק, במידה ניכרת. במידת־מה יש בפסקי־הדין של השניים ביטוי לחילוקי־הדעות בנושא הביקורת השיפוטית, שהשופט ברק הוא חסיד גדול שלה והנשיא שמגר אינו נלהב ממנה באותה מידה.

השופט ברק קובע בין השאר כי דבריו של הנשיא שמגר, "אינם מקובלים עליי" ורק "בשל מגבלות הזמן" אין הוא עומד על רבים מהעניינים שבהם הוא חולק על הנשיא. בפתח דבריו הוא אומר כי "הסוגיה כולה מסעירה את הציבור, אך לא סערה זו היא המכוונת את דרכנו. אנו פועלים על פי אמות מידה קונסטיטוציוניות ועל פי עקרונות יסוד משפטיים... לא הלכי רוח חולפים מכוונים את גישתנו, אלא תפיסות יסוד ממלכתיות של קיומנו במדינה דמוקרטית".

משיב לו הנשיא שמגר באותה מטבע: "במובן שאין לי מחלוקת עם הנחת היסוד העיונית לפיה עלינו לפסוק לפי מיטב ידיעתנו והבנתנו המשפטית, מבלי לתת דעתנו להשפעות הסביבתיות, שהזמן או הנושא מולידון"...

מוסיף ברק: "פסק דיננו עשוי לשמש כלי במאבקי הכוחות הפוליטיים. על כך אנו מצרים, אך את תפקידנו השיפוטי עלינו לבצע". הוא טוען, כי הנחת היסוד של הנשיא שמגר בדבר סמכות החנינה באנגליה ובארה"ב "אינה תואמת את המציאות העובדתית". כי ברק ולא מצא "כל רמז עובדתי שיש בו כדי לאשש תיאוריה זו (של הנשיא שמגר)". הוא קובע כי "אין בסיס עובדתי ואין בסיס משפטי" להנחותיו של שמגר בדבר ההיסטוריה הפרשנית של החנינה ו"למותר לציין כי אין גם בסיס עובדתי־משפטי להנחה אחרת באותו תחום".

הנשיא שמגר אינו נשאר חייב ובסוף הערותיו הוא מצטט מפסק־דין תחוקתי ראשון במעלה בארה"ב שבו אמר זקן השופטים מרשל במובן "לעולם אין לבצל את סמכות השיפוט כדי לתת ביטוי לרצונו של השופט; תמיד כדי לתת ביטוי... לרצונו של החוק". רמז בוטה כלשהו.

בין השאר מעיר הנשיא שמגר על דברי חברו השופט ברק, את הדברים הללה:

● ..."עם כל ההערכה, גישה זו איננה מקובלת עלי מאחר ואיננה תואמת את הנתונים העובדתיים"...

● "המענה לשאלה מה משמעותן של מלות החוק אינו עולה מן הנסיון לגלות את חקר־הלב של חברי הוועדות, שתמציות דבריהם שורדו בפרוטוקולים שמעולם לא פורסמו. מקובלת עלי ההשקפה כי התשובה לשאלה זו טמונה בהבנתה של התכלית התחיקתית וזו האחרונה עולה מן הפרשנות החוקתית הרחבה... של מלות החוק על פי מסורתן הגלויה"...

● ..."חברי הנכבד ביקש להצביע על השוני הקיים, כביכול, בין הגישה הפרשנית כביטויה בפסק־דין מתאנה לבין זו שלי. בכך חברי הנכבד לא רק פותח אין כל שוני מהותי בין הביטוי 'גישה היסטורית־פרשנית' אותה ייחס לדברי בעקבות האמור לעיל, לבין מה שחברי מכנה 'גישה משפטית־חוקתית' של השופט אגרנט וההבדל בכותרת הוא אך סמנטי"...

● "ההשוואה הנוכחית, כמצב המשפטי הקיים, בין השיטות הקונסטיטוציוניות לאלו שלנו, היא על כן מוקשה ועיתויה אינו נכון".

● "חברי הנכבד ביקש להבדיל בין המצב החוקתי בארה"ב לבין המצב החוקתי בישראל על פי מבחן המעוגן במעמדו של הנשיא רשם כראש הרשות המבצעת. הבחנה זו אינה מקובלת עלי".

● ..."אין גם ממש בגירסה כאילו עצם קיומה אצלנו של סמכות החנינה במלוא היקפה הקיים בנגד את שלטון החוק".

● ..."שלילת קיומו של שלטון חוק אפקטיווי, כל מקום בו קיימת סמכות החנינה במלוא היקפה, היא בגדר מסקנה קיצונית הנעדרת בסיס מציאותי".

● "התיזה המשתמעת מדברי חברי הנכבד (בקשר ל"פרשת מתאנה" – ראה מסגרת)... כל אלו הן תיזות שאינן מתיישבות עם האמור בפסק הנדון"...

חילוקי הדעות בין השניים מוצאים את ביטויים גם בתחום הבטחוני־הממלכתי. הנשיא שמגר אינו פוטר עצמו מן השאלות החשובות של החוק והסדר הממלכתי. אומר הוא: "שלטון החוק אינו נוצר יש מאין ואינו דבר ערטילאי... שלטון החוק, האינטרס הציבורי הגישה הממלכתית – אינם מושגים סותרים או מתנגשים"... ועוד: "לא יתואר מימשל תקין, אם אינו שוקד על קיומו של שלטון החוק, כי הוא שבונה את חומת המגן בפני האנרכיה והוא שמבטיח את קיום הסדר הממלכתי. סדר זה הוא היסוד לקיומן של המסגרות המדיניות והחברתיות ולהבטחת זכויות האדם. הללו אינם מתקיימים באווירה של לית דין".

ואילו ברק אומר באותו עניין: "שלטון החוק במובנו הפורמלי משמעותו, שכל הגורמים במדינה, בין הפרטים כיחידים ובין כהתאגדויות ובין זרועות המדינה, חייבים לפעול על פי החוק ופעולה בניגוד לחוק צריכה להיתקל בסנקציה של החברה. שלטון החוק, במובן זה, משמעותו כפולה: חוקיות השלטון והשלטת החוק. זהו עקרון פורמלי, שכן אינו מתעניינים בתכנו של החוק אלא בצורך להשליטו, יהיה תכנו אשר יהיה. שלטון החוק במובן זה אינו קשור לטיב המשטר אלא לעקרון של הסדר הציבורי. בכל הנוגע לרשות המבצעת, שלטון החוק משמעו חוקיות המינהל... לאיש השלטון בתור שכזה אין יותר זכויות, כחות או חסינויות מאשר לכל אדם אחר במדינה"...

שמגר קובע: "גם הבטחון הלאומי נשען על שלטון החוק, הן בשמשו להבטחת הסדרים הפנים־מדינתיים והן כעזר ביצירת הכלים המאפשרים התמודדות עם גורמים עויינים. אין פעולה מאורגנת של יחידת אנשים כלשהי ולא תיתכן משמעות בלי קביעות נורמאטיביות היונקות מן ההוראה החוקית והמחייבת".

ברק משיב: "אין בטחון ללא חוק. שלטון החוק הוא מרכיב בבטחון הלאומי. הבטחון מחייב מציאת כלים ראויים לחקירה. שאם לא כן, לא יוכל שירות הבטחון הכללי למלא את יעודו. כוחו של השירות באמון הציבור בו. כוחו באמונו של בית המשפט בו. אם שיקולי בטחון יכריעו את הכף, לא יהא אמון של הציבור ולא יהא אמון של בתי המשפט בשרות הבטחון ובחוקיות חקירותיו. בלא אמון לא יכולות מערכות השלטון לתפקד"...

בניגוד לדעת הרוב קובע השופט אהרון ברק חד־משמעית כי החנינה שנתן הנשיא לאנשי השב"כ "בטלה ומבוטלת היא, שכן הנשיא פעל ללא סמכות".

ואילו מסקנתו של הנשיא שמגר, שאליה הצטרפה הגב' בן־פורת היא, כי החנינה שנתן הנשיא הרצוג לראשי השב"כ – כדין ניתנה.

השופט ברק חוזר ומחזק את השקפתו בזכות הביקורת השיפוטית החיונית ש"בלעדיה הופכת הסמכות... לבלתי מוגבלת. סמכויות בלתי מוגבלות של רשויות השלטון נוגדות את האופי הדמוקרטי של המשטר... סמכות (החנינה) ללא ביקורת שיפוטית, ולו עקיפה, עשויה להביא, בהפעלה בלתי ראויה, לשיבוש כל הליכי השלטון".

כדי לנמק את מסקנתו, שאין חנינה למי שלא הורשע בדין ותוך שהוא מסכים כי הביטוי "עבריין" בחוק הישראלי הוא מורכב, פונה השופט ברק ל"תכלית החקיקה". הוא בדק מסמכים מלפני עשרות שנים (על בדיקה זו מעיר השופט שמגר את הערותו לעיל) והגיע למסקנה, כי "בעלה הוא מעל כל ספק כי המודל של סמכויות החנינה של המלך האנגלי או נשיא ארצות הברית או הנציב העליון או ראש מדינה אחרת כלשהי לא עמד לנגד עיני העוסקים במלאכה".

הוא קובע: "נשיא מדינת ישראל אינו 'מקור הצדק'; אין הוא מגן הציבור; אין הוא המעיין ממנו שואבים בתי המשפט את כוחם; אין הוא מבצע החוקים; אין הוא התובע לדין פלילי". אין גם אפוא להשוות את סמכות החנינה של המלך שם לנשיא אצלנו. הוא הדין בהשוואה לנשיא ארה"ב – אין לה מקום, שהרי שם הנשיא הוא הרשות המבצעת.

אשר לתבנית הקונסטיטוציונית בישראל, אצלנו מטפלות רשויות שונות בחשוד בביצוע עבירה: המשטרה חוקרת; התביעה תובעת; בית המשפט שופט; שירות בתי הסוהר מחזיק במעצר. "אין זה עולה בקנה אחד עם מבנה קונסטיטוציוני כי סמכות החנינה של הנשיא תתפרש באופן שיש בכוחה לחזור ולפעול במקביל לכל אחת מהרשויות האלה".

ועוד: הנשיא "מסמל את המדינה. הוא אינו חלק במאבקי הכוח במדינה. הוא עומד מעל לפוליטיקה היומיומית. אין זה סביר להניח, כי לנשיא כזה ביקש המחוקק להעניק סמכות להתערב בפעולתן היומיומית של הרשויות השלטוניות השונות. התערבות שכזו, כמוה כירידה 'לשדה הקרב' ואין היא הולמת את נשיא המדינה". והוא מצדיק את הביקורת השיפוטית על מעשי הנשיא מפני ש"כוח בלא ביקורת – סופו שרירות. בלא דיין – אין דין".

ואף מעבר לזה: "...עלינו לקחת בחשבון אפשרות של שימוש לרעה (בסמכות). עלינו לקחת בחשבון את הדינמיקה על פיה חריגים מיוחדים ביותר הופכים לחריגים מיוחדים פחות ולימים הופכים לכלל". ומסקנתו: הביטוי "לחון עבריינים" חל רק על מי שהורשע בפסק דין סופי.

בכלל, סבור השופט ברק, "עלינו לפרש את החוק באופן שיתאים למערכת החיים הלאומיים שלנו ואלה משתנים עם הזמן. במקביל משתנה גם פירוש החוק". והוא מסיים: "אין שלטון החוק קיים, אם מפלים בין שווים... כאשר חוקרים את האחד ולא את השווה לו, נפגם עקרון שלטון החוק; כאשר נותנים חנינה לאחד ולא לשווה לו, נפגם עקרון שלטון החוק; כאשר מעניקים לאחד את מלוא האפשרות להגן על עצמו ולמסור את גירסתו ושוללים זאת מהאחר השווה לו, נפגם עקרון שלטון החוק".

השופט שמגר בחן את הבעיה שלושה מבחנים: הראשון – ניסוחי־לשוני; השני – ביטול סמכות הנשיא בשל קיומן של סמכויות אחרות; השלישי – מהותי־חוקתי.

בתחום הראשון הוא מביא בהרחבה את דעותיהם של משפטנים שונים ומספר כי הפרופסור ה. קלינגהופר, שר המשפטים לשעבר עו"ד חיים צדוק והפרופ' ש. ז. פלר סבורים כי "עבריין" הוא רק מי שהורשע בדינו. לעומתם סבר השופט בדימוס חיים כהן כי עבריין הוא "כל מי שהעיד על עצמו כי עבריין הוא". ואכן מסכים השופט שמגר לעמדתו זו של השופט כהן, באמרו כי "עבריין הוא מי שביצע מעשה המוגדר כעבירה ואין בביטוי כשלעצמו כדי ללמד על כך שהמחוקק אינו נוקט לשון 'עבירה' ו'עבריין', לפי העניין, אלא לגבי מי שכבר הוכח לגביו בהליך פלילי חלוט, שנסתיים בהרשעה, כי עבר עבירה"...

מסקנתו הלשונית של הנשיא שמגר היא כי "השימוש במונחים 'עבירה' ו'עבריינים' יכול ויפנה... אל המעשה או אל המואשם או החשוד בביצועה של עבירה ולאו דווקא להרשעה או למי שהורשע כבר".

אשר להיבט השני, מנתח השופט שמגר לעומקה את ההלכה ב"פרשת מתאנה" ומביע את הדעה, כי אין להסתפק במענה לשאלה אם פסק הדין ההוא עסק במישרין בעניין החנינה־טרם־הרשעה, אלא יש לבחון את "גרעינם ההלכתי" של השופטים. הוא מתעכב בעיקר על הטענה כי חנינה־בטרם־הרשעה היא מעין סמכות מקבילה לסמכותו של היועץ המשפטי לממשלה לעכב הליכים פליליים. מסקנתו כי "היועץ המשפטי רשאי לחדש הליכים אם טרם עברה תקופת זמן מינימלית, בניגוד לחנינה, שמשעה שניתנה, אין לבטלה... עיכוב הליכים חובה לנמק; חנינה – לא".

אשר להיבט המהותי של החנינה, בוחן השופט שמגר את המצב בכמה וכמה מדינות וקובע כי אין לה מתכונת אחידה. בישראל יש לשים את הדגש במהות של הסמכות ולא במי שמפעיל אותה או איך הוא עושה זאת. בישראל נקבע שמעניקים לנשיא המדינה את המתכונות הרחבות ביותר של סמכות חנינה ומחילת העונש וכי בכוחו למחוק אף את הכתם שבעבירה ולא רק את תוצאותיה (כפי שהדבר בצרפת, למשל).

חרף כל אלה, סבור שמגר כי טוב שסמכות החנינה־טרם־הרשעה תופעל במקרים חריגים בלבד שבהם "עולה אינטרס ציבורי עליון או נסיבות אישיות קיצוניות ביותר אשר בהן לא נחזה פתרון סביר אחר"... זהו "אמצעי נדיר וקיצוני"... בעל "אופי של שסתום בטחון". שמגר שוב מביע את דעתו הידועה, כי אין מקום שהחנינה־בטרם־משפט תיהפך לערכאת ערעור על החלטות התביעה הכללית. בעניין זה מצא הסכמה מוחלטת עם מי שישבו אתו בדין.

מיהו עבריין

השאלה העיקרית שעמדה במרכז הדיון בבג"ץ היתה, אם המונח "לחון עבריינים" בחוק יסוד: נשיא המדינה, חל גם על מי שטרם הועמד לדין, לא כל שכן, לא הורשע במשפט. שאלה זו לא הוכרעה עד כה בבית־המשפט, אף כי היא נזכרה אגב אורחא בשני משפטים קודמים.

כן – קבעו שופטי הרוב, הנשיא מאיר שמגר והמשנה לו השופטת מרים בן־פורת.

לא – פסק השופט אהרון ברק.

הראשונים אימצו למעשה את חוות־דעתו של היועץ המשפטי דהיום יוסף חריש, שהיה בדעה כי המונח "עבריין" חל גם על מי שלא הועמד לדין.

שופט המיעוט אימץ למעשה את חוות־דעתו של היועץ המשפטי לשעבר, הפרופסור יצחק זמיר, שפסק בזמנו, כי המונח "עבריין" תופס רק לגבי מי שהורשע בדין.

מעתה הלכה היא איפוא כי הדבר יתכן. יכול אדם להיות "עבריין" גם אם לא הועמד לדין.

מבחינה זו הציח בית־המשפט העליון השבוע נדבך חשוב במערכת המשפטית שלנו, באמצו את הגישה המקובלת בבריטניה ושרמז לה נזכר בפסק־דין מראשית ימי המדינה. לראשונה הכיר בית־המשפט העליון פרשנות זו לפני שלושים וחמש שנה (בבג"ץ ראובן נ. יו"ר חברי המועצה המשפטית) כשהשופט ד"ר שמעון אגרנט קבע כי "אפשר לתת חנינה לפני או אחרי הרשעה", באמצו את הגישה שלפיה סמכות החנינה של הנשיא בישראל אינה שונה בדרך־כלל מזו המוקנית למלך אנגליה או לנשיא ארה"ב.

הנושא חזר להעסיק את בית־המשפט הגבוה לצדק בד"נ היועץ המשפטי לממשלה נ. אהרון מתאנה, שעד שלשום היה פסק־הדין המנחה בכל הקשור לנושא החנינה בישראל.

אשר לבדיקת סמכות החנינה של הנשיא פסק השופט שמגר, כי "הנושא הוא אמנם דבר חקיקה ישראלי חדש ועצמאי, אך לשם הבנת מהותו ניתן להעזר גם בעיון בסמכויות המקבילות באותן ארצות אשר שימשו מעין דגם השוואתי עיקרי, ממנו שאבו בעת שהחקיקה שלנו עוצבה". והוא מביא אסמכתאות מוצקות להוכחת הדעה, כי גם באנגליה וגם בארה"ב יש למלך ולנשיא סמכות לחון עבריינים גם לפני שהועמדו לדין.

על הוויכוח האקדמי בא אפוא הקץ, אף כי עדיין פתוחה הדרך לכל בעלי הדין בבג"ץ לבקש דיון נוסף בפרשה. כבר היו דברים מעולם ו"פרשת מתאנה" עצמה הוכרעה לפני כעשרים וחמש שנה בדיון נוסף שישבו בו חמישה שופטים.

לא מן הנמנע אפוא שהנושא יידון מחדש. במקרה כזה יישבו בדין שלושת שופטי ההרכב שפסק שלשום ויתוספו אליהם עוד שניים, ארבעה או ששה שופטים. וכבר אירע שבדיון נוסף הפך בית־המשפט העליון על פיה את החלטתו שניתנה בהרכב של שלושה.

שמגר פסק, ברק העיר, שמגר הגיב, בן־פורת הכריעה

המשנה לנשיא בית־המשפט העליון השופטת מרים בן־פורת כתבה את פסק־דינה לאחר שקראה את דברי שני חבריה. קולה הכריע את הכף.

מקריאת פסק־הדין ברור, כי תחילה כתב השופט שמגר את פסק־הדין שלו. אחר־כך כתב השופט ברק את שלו והוסיף עליו הערות לדברי הנשיא שמגר. בשלב זה הוסיף השופט שמגר הערות־נגד להערותיו של השופט ברק ורק אז כתבה השופטת בן־פורת את פסק־הדין שלה.

הגב' בן־פורת מצדיקה את החנינה לגופה, כי האיזון בין השוויון בפני החוק ושמירת האינטרס הציבורי הדין במקרה הנדון בא לביטוי בשיקולו של הנשיא: "נחה דעתו שטעמי בטחון חיוניים של המדינה מטלים על הכף הכן שקיים צורך לשים קץ למחול השדים" ועל כן החליט להיענות לבקשות החנינה.

עד חקיקתו של חוק המעבר עם קום המדינה, אומרת השופטת בן־פורת, היתה אחת ממטרות החנינה לחון עבריין כדי שימסור מידע נגד עבריין עיקרי. כלומר לא בבחינת פרס, כי "אם השגת מטרה הנראית למעניק החנינה חשובה מהעמדת הנחון לדין". כמו השופט שמגר סבורה היא, כי "לא מעמד של נשיא ישראל כרשות המבצעת בכללותה הוא הקובע, אלא היותו סמל המדינה הנושא בסמכות החנינה כשליחו של העם".

לעומת זאת, היא מסכימה עם השופט ברק, כי יש לראות בנשיא בעל סמכות "שיורית" או "רזרווית" והוצאת עליה להישאר. "בכל שיקפיד נשיא המדינה לא לרוץ בחנינה כאשר קיימת רשות אחרת המוסמכת עדיין לפעול, כן ייטב".

השופטת בן־פורת קובעת עוד כי "החנינה־בטרם־הרשעה מבטטת תמיד על מאבק בין האינטרס של שוויון הכל בפני החוק לבין אינטרס הציבור חשוב אחר. בכך יש כדי לצמצם עד מאוד את המקרים בהם מן הראוי להשתמש בסמכות זו".

השופטת בן־פורת מסכימה עם דברי השופט ברק בכך, ש"לעתים מחייבת התפתחות חוקתית מאוחרת שינוי בגישה הפרשנית... גם השקפות משתנות ברבות השנים ומוצאות דרכן לפסקיו של בית המשפט, בחינת יציקתו של יין חדש בכד ישן, אם מתגלים נימוקים כבדי משקל לסטות מהלכה קיימת, ולו גם מושרשת היטב".

אולם היא דוחה את פרשנותו של השופט ברק באשר למטרת החנינה. לדעתה ניתן למצוא רציונליזציה לדיון של העדפת האינטרס הציבורי החשוב על פני העמדה לדין או מיצוי הדין עם עבריין כבר ב"פרשת ראובן" וב"פרשת מתאנה", בניגוד לדעת ברק. זאת בתנאי שעושים בשיקול שימוש נבון, ראוי והוגן.

על השב"כ אמרה: "מן הראוי להדגיש את חומרתן הרבה של העבירות שנגולו בפנינו אשר לפי טיבן וטבען חייבות להדליק נורה אדומה ולחייב בדק בית יסודי בשירות הבטחון כדי לקבוע נורמות והנחיות הוגנות עד קצה האפשר".

עם זאת, "אין לכחד שבפני בעלי תפקיד בטחוני מובהק ניצב קושי מיוחד לפעול תמיד על פי החוק. מידת הסטיה אמנם שונה בארצות שונות, אך היא קיימת, כולל במדינות שמשטרן הדמוקרטי האמון על שמירת זכויות האזרח אינו מוטל בספק... אל לנו כשופטים, שבתוך עמנו אנו יושבים, לשגות באשליות והמקרה הנוכחי יוכיח מצב כזה מביך ובלתי רצוי הוא. יש מן הסתם מקרים בהם קברניטי המדינה הנושאים באחריות לקיומה ולבטחונה רואים בסטיות מסויימות מתפקד לשם שמירה על בטחון המדינה הכרח בל יגונה".

יוסקאי ובנו: מוות ביריה

מאת בוקי נאה

ביום חמישי, ה־31 ביולי, נורה חיים מזרחי מכדורים בידי סוכן אף. בי. אי. במרתף ברחובות מנהטן בניו־יורק. 14 שנים קודם לכן, בסוף יולי 1972, ניתן בבית המשפט המחוזי בתל־אביב גזר דינם של רוצחי אביו „יוסקאי", אחת הדמויות הבולטות בעולם התחתון של תל־אביב בתחילת שנות השבעים.

שמעון מנחם (בעבוע) ואברהם אקרשבסקי, שניהם כיום בשנות החמישים המאוחרות לחייהם, נשלחו למאסר עולם. במנהטן בודק קצין משטרה מקומי, אם הירי בחיים נעשה בהתאם לכללים. המשפחה טוענת: חיים נרצח בדם קר, כפי שנרצח אביו.

ארבע עשרה שנים אחרי, הסיפור של יוסקאי מזרחי נראה כמו מערבון ישן. זירת הרצח, שכונת מנשיה ביפו, נמחקה בשרשרות דחפורי עיריית תל־אביב. במקום שנרצח יוסקאי הקימו מגדלים רבי־קומות. העולם התחתון של היום, זה לא העולם התחתון של תחילת שנות השבעים. היום כבר לא מתעסקים בקטנות, שבהן עסק גם יוסקאי מזרחי – הימורים והדולרים מזויפים. היום העסק החם בעולם התחתון הוא שליטה על רשתות יבוא והפצה של הרואין. בגלל ההרואין הזה נורה חיים בן יוסקאי בידי בלשי האף. בי. אי.

אהבת חייו של יוסקאי נעלמה גם היא כבר מזמן מהעולם. מגרש הכדורגל „גלי גיל", מגרשה הביתי של קבוצת הכוח מכבי רמת־גן, נהרס ובמקומו הקימו את הבורסה. לפני שסחרו שם ביהלומים, היה יוסקאי המלך הבלתי מוכתר של השטח וזרע הקוצים והעשבים.

יוסקאי: שני פרצופים

הכל השתנה. התובע הצעיר במשפט רצח יוסקאי, אורי ודגמן, הוא היום תותח כבד ובעל משרד פרטי. גם הסנגור הצעיר של רוצחי יוסקאי, צבי לידסקי, רץ מהר קדימה. רק יוסקאי נשאר כשהיה בתמונות: אחד הגברים המהודרים בתל־אביב של אז. היום היה נראה כמו דוגמן של אופנה שאבד עליה כלח. הפאות הארוכות שהגיעו עד אמצע גרונו נעלמו כבר מזמן והחליפות סאקרופון שלו יצאו גם הן מן האופנה.

כשרצחו את יוסקאי וכתבו שהוא „עולם תחתון" היינו בהלם. יוסקאי היה בעינינו ה„אבא" של עתידנו בעולם הכדורגל. מגרש „גלי גיל" היה ביתנו השני. אהבנו את אגודת הכוח יותר משאהבנו את עצמנו. כשניצחנו לא ידענו אושר גדול מזה. כשהפסדנו, לא ישנו בלילות. כשהשופט איתן פסל פעם גול בטוח לטובת הכוח רצינו להתנקש בחייו.

כדי ללכת בדרך אלילינו, עברנו יום־יום את כביש חיפה והלכנו למגרש ב„גלי גיל". האליל הראשון היה המאמן יהודה שהרבני. האליל השני היה יוסקאי. יהודה הבין בכדורגל, יוסקאי הבין בלהיות אבא טוב. היה לו כזה אוטו גדול ושחור כמו שרואים בסרטים, חליפות מהודרות תעלי לכה.

כשהיה בא ל„גלי גיל" היה מכין לו האפסנאי כוס תה קטנה. יוסקאי, עם התה ביד, היה מסתובב על כר הדשא ופותר את כל הבעיות. המוכתר הכל־יכול של „גלי גיל".

פעם, באימון של ה„בוגרים", בא אליו דני הפסל הבלם ובכה שאין לו עם מה לגמור את החודש והוא לא יכול ללכת לעבוד בגלל הפציעה ברגל. יוסקאי שלף חבילת שטרות מהכיס ונתן להפסל. פעם מאיר מול טרים חיפש עבודה. יוסקאי שלח אותו לסלול כבישים. „תסע לכיוון נתניה, תראה בצומת עובדים בכביש. תרד, תלך למנהל ותגיד לו שיוסקאי שלח אותך לעבוד. תעבוד עם מכוש וטוריה. שום מלאכה אינה מביישת את עושיה", אמר לו. מפעם בפעם היה מושיב אותנו על הדשא ואומר „אני רוצה בראזיל. בראזיל". אנחנו לא רצינו לאכזב. היינו ילדים בני שלוש־עשרה, ארבע־עשרה, שרצים להיות שפיגלר כשהם יהיו גדולים.

בשבת ההיא כשבאו ואמרו שרצחו את יוסקאי היינו בהלם. רקה לפני המשחק עמדו אלפי צופים ושחקנים דום ונתנו כבוד לזכרו של יוסקאי. אבא של הכוח מת. כשגדלנו, התחלנו להבין את שני הפרצופים: עולם תחתון בלילות ומנהל קבוצת כדורגל ביום.

השבוע, כשרווח בעתונים שחיים, בנו של יוסקאי, נורה למוות במנהטן ותמונת יוסקאי שוב התנוססה תחת כותרות גדולות, נזכרתי איך לפני ארבע־עשרה שנים, יאיר שהיום הוא פסיכיאטר בניו־יורק ושפיצר שהיום הוא מהנדס מחשבים בלונדון, תכננו נקמה ברוצחי יוסקאי. ילדים תמימים בני ארבע־עשרה, שמגרש „גלי גיל" ויוסקאי היו בשבילם הכל.

כשיוסקאי מת כתבו שזה היה פסק דין מוות נוסף בסדרת חיסולי חשבונות בעולם התחתון בתל־אביב. יוסקאי היה מהמר, מנהל מקצועי של משחקי הימורים, שומר ראש ומאבטח של מועדוני קלפים ובעליהם. את רצח יוסקאי פענחו הודות לעדות שמסר דקות לפני מותו.

בתחילת שנות השבעים בוצעה סדרה של רציחות בקרב אנשי העולם התחתון בתל־אביב. גואל תעשמי, אמנון הוד, עודד קפליצקי, אהוד אורפלי, אהרון מלית, ועזרה שם טוב מזרחי, היו פנים מוכרות למשטרה ונחשבו או לגנגסטרים מקומיים. בזו אחר זו מצאו את גופותיהם נקובות הכדורים וזרוקות במקומות שונים. המשטרה אמרה אז: סכסוכים בעולם התחתון, פסקי דין מוות של בית דין פנימי של העולם התחתון.

יוסקאי מזרחי הואשם בבית הדין של העולם התחתון בבגידה. הוא היה שומר ראשו של עזרה שם טוב מזרחי, בעל מועדון קלפים, שנרצח באפריל 1970 בפינת הרחובות אלנבי והירקון. הטענה של קרובי מזרחי היתה שיוסקאי, שומר הראש, לא חש לעזרת אדונו כשנרצח והוא שזימן אותו לפגישה במקום הרצח.

בליל שבת, 21.1.72, לא בא יוסקאי לאסיפת הלילה של קבוצת הכוח, שעמדה להתמודד למחרת עם מכבי נתניה. סמוך לשעה עשר בלילה ניקב כדור של אקדח תופי את צוארו. עוד שני כדורים נתקעו במותניו. לאחר שהרוצחים הסתלקו עוד הספיק לזחול כשלוש מאות מטר, כשהוא שותת דם, עד שמצא מונית שהובילה אותו לבית החולים. בזמן הניתוחים הספיק לומר לשוטרי המשטרה „בעבוע ואקרשבסקי הרגו אותי". בעבוע – שמעון מנחם ואברהם אקרשבסקי, דגי רקק בעולם הפשע בתל־אביב, נעצרו למחרת בבוקר על ידי המשטרה כחשודים ברצח.

בפסק דינם קבעו השופטים צלטנר, בייסקי וולנשטיין, שאקרשבסקי הוא שהחליט למשוך את יוסקאי בערמה למקום מבודד בשכונת מנשיה כדי לרצוח אותו. לשם כך הציע לו עיסקה של רכישת דולרים מזויפים במחיר זול. יוסקאי התפתה ובא לפגישה יחד עם אקרשבסקי. למקום המיפגש הופיע שמעון מנחם כשאקדח בידו. אקרשבסקי זז הצידה מהמכונית כדי לאפשר למנחם להתקרב לחלון המכונית. זה ירה ביוסקאי. לאחר מכן השליכו את האקדח לים. השניים נשפטו, הורשעו ונשלחו למאסר עולם.

תשעה חודשים לאחר הרצח הפסיקה התביעה את ההליכים נגד יהושע מזרחי, אחיו של שם טוב מזרחי, „אדונו" של יוסקאי. יהושע מזרחי שוחרר. התביעה טענה כי הוא שכר את אקרשבסקי ובעבוע תמורת שלושים אלף לירות.

יוסקאי היה בן 35 במותו. הוא נקבר בחלקת קבר שקנה עוד בחייו, צמודה לזו של שם טוב מזרחי. מה באמת התרחש שם בין השניים, רק הם, הקברים זה לצד זה בנחלת־יצחק, יודעים. לאחר הרצח של יוסקאי חששו מגל רציחות נקם בעולם התחתון בתל־אביב אבל הגל לא בא.

ארבעה ילדים השאיר יוסקאי. בנו השלישי, חיים, הלך לחפש את עולמו באמריקה לאחר שחרורו מצה"ל. הוא היה שם תושב לא חוקי, בלי אישורי עבודה ושהייה. הבן התחבר בארצות־הברית עם גורמים פליליים. סוכני האף. בי אי. התחזו לצרכני סמים ורכשו ממנו הרואין. כשעמדו לעצרו, כך טענו, עשה תנועה חשודה כאילו הוא עומד לשלוף נשק ואז נורה.

לבנה מזרחי, אלמנת יוסקאי, יושבת עכשיו שבעה על בנה שנורה, כאביו.

כשנרצח יוסקאי לפני 14 שנים, הסיפור שלו רץ עם כותרות ענקיות ורצה שבועות. רצח היה עוד דבר נדיר יחסית. כשנורה הבן, אפילו לא פירסמו בארצות־הברית את שם משפחתו.

מוחמד אבו־שהיבאן: בלי חשמל

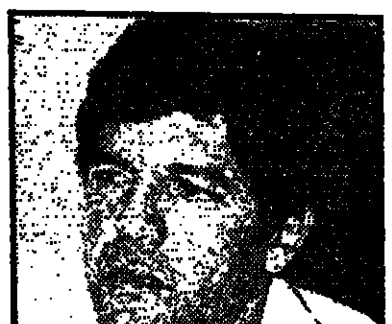
פייצל אל־הוזייל: אין מניע

טלאל אל־גרנאוי: שקט וביישן

עזאת אל אי־פיניש: לא מאמין

רהט הבדואית: „הלך האוהל, הלך הגמל, הלך הכבוד"

עיירה לתפארת היא רהט, אך מעצרם של 4 מבניה בחשד הצטרפות למחבלים מראה שהפיתוח לא פתר את כל הבעיות □ לצעירים וקשישים יש גישה שונה לקידמה, אך הכל אומרים: „אנחנו לא בוגדים"

מאת שלמה גבעון

העיירה רהט על בתיה, מבני הציבור שבה והמסגד הנישא, נראים למרחוק לנוסע בכביש הישן ממשמר־הנגב לבאר־שבע. כאשר החל לפני כ־15 שנה בהקמת העיירה בנגב הצפוני, רק מעטים האמינו שאפשר ליישב את נוודי המדבר בישובי־קבע.

חלפו שנים. עיירה לתפארת עוטרת היום את הגבעות שבחלקן לבשו ירוק וגירשו את המדבר. כ־15 אלף נפש. כבישים חוצים את העיירה המחולקת לשכונות. במרכז העיירה עומד בניין המועצה המקומית שאיננו נופל משום מבנה אחר של רשות מקומית בארץ, מרכז מסחרי קטן ובו חנויות, מזנון ובית קפה. בתוך, המסגד.

מעצרם של ארבעה מבני העיירה בחשד בהשתייכות לארגון מחבלים, הטיל מבוכה גדולה בקרב רבים מתושבי העיירה. תחילה התעטפו בשתיקה. לאחר יומיים קרא השייח ג'דוע אל־הוזייל – אחד מבניו של שייח סלימאן אל־הוזייל עליו השלום, שבראש השבט, שלט באנשיו ביד רמה – באוזני עתונאים ובנוכחות עשרות שייחים, תושבי רהט כמותו, הצהרה מן הכתב.

בהצהרה שקרא באולם הישיבות של המועצה המקומית נאמר: „אנו, תושבי רהט, מגנים ומוקיעים מקרה זה בחריפות רבה. איננו מאמינים. למעשה, זה דבר שנוגד את התפיסה המחושבה לאורך כל הדרך של מהלך החיים הבידואים במדינת ישראל. אנו וכל האוכלוסיה הבידואית בנגב בכלל וברהט בפרט נאמנים לבטחון המדינה.

„הבדואים בנגב ידועים מאז ומתמיד בסיועם למדינה. חלק גדול מבני הבידואים משרת בצה"ל ביחידות קרביות ומדי שנה בשנה מספרם הולך וגדל. כאשר לתושבי רהט, אנו חוזרים ומגנים בחריפות ובחומרה את המקרה המצער, צעירים כמבוגרים, כל השכונות והחמולות שברהט".

לא בכדי נקט ג'דוע אל־הוזייל בלשון „שכונות" ו„חמולות". רהט, שהמימסד היהודי בישראל רואה בה הצלחה אורבנית, בנויה שכונות־שכונות ובכל שכונה מתגוררת חמולה אחרת.

רהט היא העיירה הבידואית הראשונה שנבנתה בשיטה זו, בניגוד גמור לנסיון קודם שנעשה בישוב הבידואי תל־שבע שנחל כשלון חרוץ. כיום נבנות כל העיירות הבידואיות בנגב לפי שיטה זו. אך מתברר שהבידואים חלוקים בינם לבין עצמם. יש חושבים שזו הצלחה ויש אומרים שזה כשלון. הטוענים לכשלון סבורים שהיה צריך לבנות עיירות לכל חמולה בנפרד.

חסיין אל־זייארנה הוא אביו הישיש של אחד העצורים, חליל אל־זייארנה, מנהל בית ספר יסודי ברהט. חליל נעצר יחד עם עטווה אבו־עגוה, מורה בבית הספר התיכון ברהט, יוסף אבו־ג'עבר, סטודנט לרפואה שהחל את שנת הלימודים הראשונה שלו באיטליה, ויונס אבו־חסן.

האחרון, דמות ססגונית, שהה כמה שנים בתורכיה, למד שם הנדסת חשמל וחזר עם אשה תורכיה. אבו־חסן ביקש עם שובו לישראל להתקבל לעבודה במפעל התעשיה האווירית ונדחה. הוא התפרנס בשנה האחרונה מחלוקת מכלי גז בשותפות עם יהודי, חבר באחד המושבים בנגב.

עם כל הקידמה שמסביב, מתגורר חסיין אל־זייארנה באוהל, כמו אביו וסבו לפניו. „תפאדל" – אמר חסיין והצביע על המחצלת שהיתה פרוסה על ריצפת האוהל. לאחר שהורה להגיש תה מתוק וקפה מריר כמנהג הבידואים, אמר: „אני לא מאמין לכל הסיפור הזה שמספרים על הבן שלי חליל. אני מכיר אותו יותר טוב מכל אחד אחר. אני גידלתי אותו כאן באוהל הזה. אנחנו כבר גרים כאן מאות שנים. חיינו בשלום עם כל שלטון, עם התורכים ועם האנגלים. מאז הקמת מדינת ישראל אנחנו חיים בשלום עם השכנים היהודים. למה שחליל יעשה דברים כאלה? יש משפט צדק במדינה ואני בטוח שחליל ייצא זכאי".

באוהל נכח אחיו של חליל, עקיל, הצעיר ממנו בכמה שנים, עובד חברת הפוספטים בארון. עקיל רץ להועיק את חמשת ילדיו של אחיו היושב במעצר, הושיבם ליד הסבא שלהם ואמר: „תראה את הילדים האלה, לא חבל עליהם? הם שואלים כל הזמן איפה אבא שלהם. מה נגיד להם? אנחנו בטוחים שחליל חף מפשע. מדוע עצרו אותו? אלה יודעים? ב־2 ביולי באו מהמשטרה וחיפשו אותו. חליל לא היה בבית. השאירו הודעה שיבוא למשטרה כשיחזור. כשחזר, הלך למשטרה. עצרו אותו ומאז לא ראינו אותו. היינו בבית המשפט בלוד, אבל לא נתנו לנו לדבר אתו".

בתחילת השבוע הזה גילו אנשי רהט יותר נכונות לגלות את לבם. בקבוצה של צעירים היו פייצאל אל־הוזייל, נכדו של שייח סלמאן המנוח, טלאל אל־גרנאוי, מנהל סניף בנק ברקליס ברהט, עזאת אל אי־פיניש, מזכיר בית ספר יסודי וסעיד אל־עובּרה, קבלן עצמאי, סאלם אבו סיאם, מדריך במשרד החקלאות ומוחמד אל־גרנאוי, מנהל בית ספר יסודי. כולם צעירים משכילים שנולדו לאחר קום המדינה, דוברי עברית רהוטה.

כולם חזרו ואמרו שהם מקווים בכל לבם שארבעת העצורים מבני העיירה חפים מכל פשע. אמר טלאל אל־גרנאוי: „בשום פנים אינני יכול לייחס דבר כזה לחליל. דווקא הוא? מדוע? הוא ידוע כאדם שקט וביישן. בבחירות האחרונות גייס מצביעים למפלגת העבודה. אם חלילה יתאמת החשד הנורא, אני פונה לאזרחי, השכנים היהודים, ולכל אזרחי המדינה ומבקש שלא יעשו הכללות. אנחנו הבידואים היינו נאמנים למדינה מאז ומתמיד".

פייצאל אל־הוזייל סיים את בית הספר היסודי ברהט, למד בתיכון בנצרת ושנתיים באוניברסיטת בן־גוריון, שירת במשטרה ועכשיו הוא משתתף בקורס למינהל מוניציפלי במכללת „שער הנגב". הוא משמש מנב"ל מחלקת החינוך של המועצה המקומית ברהט. „לא יכול להיות שום מניע למעשה כזה כפי שמיוחס לעצורים מבני העיירה", הוא אומר. „אם חלילה יתאמת החשד, זה מחייב את המימסד לשינוי במערכת ההסברה".

בשיחה עם הצעירים הבידואים צצה גם בעיית העם הפלשתיני. שאלה זו העלתה סימני מבוכה על פניהם. טלאל אמר שהיה מעדיף שלא לשוחח על כך, אך מכיוון שהשאלה עלתה, הוא אומר שהוא רואה עצמו כערבי ישראלי שעתידו הפוליטי הוכרע.

רק אחד מהם אמר שהוא מתנגד להקמת מדינה פלשתינית. אך בלחץ חבריו ביקש לבטל את התשובה ולא להזכיר את שמו.

ביחס לדימוקרטיה, כולם סבורים שזה משטר טוב המאפשר בישוי לכל מי שרוצה להשמיע את דברו ולפעול בדרכים מקובלות.

סאלם אבו־סיאם: „מאז קום המדינה עברו שבטי הבידואים בנגב התפתחות עצומה. פעם גרנו באוהלים, אחר כך בפחונים ובצריפים וכיום יש לנו בתים עם מים זורמים וכל השירותים המוניציפליים. יש לנו מערכת חינוך עניפה וטובה, אך חסרים מתנ"סים ומועדונים לצעירים ולמבוגרים. אין קייטנות לילדים בחודשי הקיץ ואין שום פעילות לגיל הרך".

עזאת אל אי־פיניש משמש מזכיר בית הספר היסודי ו' ברהט. בעבר עבד במחיצתו של עטווה אבו־עגוה, אחד מארבעת העצורים. עזאת אומר: „עבדתי עם עטווה כשהיה מנהל בית הספר. אני מכיר אותו. אני לא מאמין שעשה את הדברים שמייחסים לו. זה נכון שהוא סירב להטביע על תעודות התלמידים את סמל המועצה המקומית, אבל לא בגלל שהוא מתנגד למדינת ישראל, אלא משום שרצה שברהט תהיה מועצה מקומית נבחרת ולא ממונה מטעם משרד הפנים. דיברנו אתו והוא השתכנע שלא ייתכן להוציא תעודות בלי סמל המועצה".

סעיד אל עובּרה: „אנחנו צריכים עכשיו להוכיח שבניגוד לגל המכוער של שמועות ולחישות, שהיהודים והערבים יכולים לחיות ביחד בשלום".

סעיד אל־עובּרה: „אם שבט אל־הוזייל היה מוסיף להתקיים במתכונתו המקורית לא היה קורה מה שקרה. הביאו לתוך העיירה כל מיני אנשים משבטים אחרים. זה גרם להשפעות שליליות".

אחרים מהצעירים הבדואים הביעו את דעתם שהפתיחות במדינת ישראל והמשטר הדימוקרטי, שהרזו יצירת מגעים עם ערבים מהגדה ומעזה וייתכן שהדבר גרם הקצנה בעמדותיהם של אנשים מסויימים.

פייצל: „התהליך של הקמת העיירה רהט הצליח מבחינה רשמית, אך נכשל חברתית. הדרך נכונה, אך נותרו כמה סימני שאלה. לא היתה היערכות נכונה מצד השלטון. עם זאת, אני רואה את עצמי ישראלי לכל דבר".

בעיות שהעלו הצעירים: העדר מקומות תעסוקה לתושבי העיירה, אי־אכיפת חוק חינוך חובה, בעיקר לגבי בנות, הצורך לשלב במערכת החינוך יותר כוחות הוראה מקומיים, תעסוקה לבני־נוער ועוד.

„בינתיים אנחנו רק ניזונים משמועות", אמר עטווה אל־עובּרה, ראש פלג אל־עובּרה ממשפחת רומיילי הגדולה. „כל פעם יש סיפור אחר שקשור בבידואים. לפני כמה זמן פרסמו בעתונים שתפסו בידואי חשוד ברצח תיירת ליד רביבים. אחר כך התברר שזו טעות ושיחררו אותו".

לשייח סלימאן אל־נסאסרה יש טענות כבדות משקל על עוול שנעשה לו בעת בניית שדה התעופה בנבטים. יש לו תביעת פיצויים על שטח קרקע של 570 דונם והוא אומר: „לא עלה בדעתי לפעול נגד בטחון המדינה. אנחנו אזרחי המדינה ומי שמאשים אותנו בשיתוף פעולה עם המדינה, זה מצוק אותי. אם אחד העצורים רצה להרוג משתף פעולה, הוא צריך להרוג את כולנו".

„פעם היה לנו יותר כבוד", אמר שייח מוחמד אבו־שהיבאן. „באה המודרניזציה, לקחו לנו את האוהל ואת הגמל וגם את הכבוד. אני מעדיף את שנות ה־50, בלי חשמל, בלי טלפון, כשאת המים היינו שואבים מהבור ושותים מהג'ארה. היה יותר שקט והיה כבוד. בעזה אומרים עלינו שאנחנו כמו יהודים. אנחנו בחרנו בישראל ב־48 לטוב ולרע ועכשיו באים ומקלקלים לנו את החיים".

לגבי מעצרם של ארבעה מבני העיירה בחשד פעילות עויינת השתייכות לארגון מחבלים היתה לשלושת הנכבדים הבדואים תשובה אחידה: „אנחנו מצטערים על המקרה הזה. אבל בינתיים אנחנו לא יודעים מה אמת ומה לא אמת. הבדואים לא פוגעים במדינה ואנחנו לא בוגדים. אנחנו מקווים שהצדק ייצא לאור ויתברר שכל העניין לא אמת, אינשאללה".

סניף קופ"ח ברהט: „אך חסרים מתנ"סים" (צילומים: דוד גרינשפן)

מים, טלפון, קופ"ח

רהט היא העיירה הבידואית הראשונה שהוקמה ביוזמת משרדי השיכון והפנים לפני כ־15 שנה. העיירה שוכנת בנגב הצפוני, כ־20 ק"מ צפונית לבאר־שבע, על כביש משמר־הנגב – קרית־גת, סמוך לקיבוץ שובל.

להקמת העיירה הוקצה שטח של 9000 דונם. בתכנית נקבע שלאחר הכשלון בהקמת העיירה הבידואית תל־שבע, יש לאפשר לבידואים שיעברו לרהט להקים בתים בכוחות עצמם במגרשים שמינהל מקרקעי ישראל יעמיד לרשותם תמורת 1000 לירות למגרש.

ב־1980 הוכרזה רהט מועצה מקומית על־ידי שר הפנים. השר מינה 11 חברי מועצה, ביניהם ארבעה פקידי ממשלה. ליו"ר המועצה נבחר ראובן ויסוקר, מוותיקי העובדים של מינהל מחוז הדרום במשרד הפנים.

העיירה מאוכלסת כיום בכ־15 אלף תושבים המתגוררים כ־25 שכונות, שכבישים מחברים ביניהן. בתכנון – 34 שכונות.

ברהט יש שבעה בתי ספר יסודיים, בית ספר תיכון ובית ספר מקצועי של רשת „עמל", שבו לומדים מכונאות רכב, נגרות, מסגרות ותפירת קונפקציה לבנות.

בתקציבי הממשלה הותקנו ברהט רשת מים מסודרת, קווי טלפון (כל דר ברהט יכול לקבל טלפון כמעט מיידית) ותאורה. קופת חולים הקימה ברהט מרפאה מרכזית ומרפאה נוספת באחת השכונות. בתחנת המשטרה במקום משרתים 11 שוטרים שאינם תושבי המקום.

לפי נתוני הנהלת המועצה המקומית, כ־60 אחוז מאוכלוסי העיירה הם בגיל עד 16. רשת החינוך המקומית מקיפה כ־5000 ילדים ובני־נוער, ביניהם כ־300 שאינם מבני העיירה, בעיקר משבטי בידואים באיזור הנגב.

נתוני המחלקה לחינוך של המועצה המקומית אומרים שכ־1500 ילדים בגיל חינוך חובה (80 אחוז מהם בנות) אינם מבקרים בקביעות בבתי ספר. עד כה לא נעשה נסיון רציני להפעיל את חוק חינוך חובה, בהתחשב במסורת הבידואית שאינה רואה בעין יפה כתות מעורבות של בנים ובנות.

ברשת החינוך המקומית מועסקים כ־200 מורים, רק כ־70 מבני המקום. עתה נעשה מאמץ מוגבר להכשיר מורים מוסמכים מבני רהט.

בעיירה יש תחבורה פנימית מסודרת, הן בין השכונות והן לצורכי קשר לכביש הראשי.

مكنز من الأهل

مكذا من الاجل

הרב „הטרוריסט" הוסע לכלא בשבת

בעצרת הפלמ"ח לציון 40 שנה ל„ליל הגשרים" ו„השבת השחורה" נמסר אחד האותות לידי גאולה רפאל □ היא קיבלה אותו בשם אביה, הרב יהודה־לייב הכהן מיימון, ממנהיגי הציונות הדתית □ „אבא נחשב לטרוריסט מסוכן", הבריטים סירבו לחכות עד צאת השבת וכשהתנגד, גררו אותו בכוח ובמהלומות קת למכונית □ על ימי המאבק, על הידידות וההתנצחות בין אבא לבן־גוריון, מספרת הבת

מאת אהרון דולב

השבוע, נקראה מפד"לניקית מבטן ומלידה לעלות על בימת היכל התרבות ולקבל את מדליון ההגנה בעצרת הפלמ"ח לציון 40 שנה ל„ליל־הגשרים" (17 ביוני '46) ו„השבת השחורה" (29 ביוני '46). „העניין פשוט, אין בו מסתורין", אומרת גאולה בת־יהודה רפאל. „אבא, הרב יהודה־לייב הכהן מיימון, נחשב לטרוריסט מסוכן בעיני השלטון הזר. החיילים הבריטים פרצו לביתנו בשחר השבת השחורה והשליכוהו, עם יתר ראשי היישוב, למחנה לטרון".

גאולה קיבלה את המדליון ואת התשואות בשם אביה שבשנת 1962 הלך לעולמו שבע־פעלים ושנים. טרוריסט בן שבעים היה בשבת השחורה. כל כך מסוכן – גם כ"ם של דוד בן־גוריון (שהמק לפאריס) בהנהלת הסוכנות היה – עד שפקודת־המעצר של הבולשת הבריטית התירה חילול שבת בביתו של הרב.

„שבת היום, אמרנו לחיילים", מספרת גאולה בת־יהודה. „אבא אמר להם שישארו בבית עד צאת השבת ואז יקום ויתלווה אליהם. משלא הסכימו, התיישב בכורסא ולפת משענותיה בכוח. ניסו וניסו למשכו. לבסוף הרימוהו עם הכורסא וכך הורידוהו במדרגות עד שער הכניסה לבית. שם אחז בגדר בשארית כוחותיו. חייל אנגלי הכה בו בקת הרובה, חזר והכה, עד ששמט ידיו, בצה ארצה הוסיף להתנגד. החיילים דחפו את אבא בגסות. הרימו אותו והשליכוהו אל המכונית. אחר־כך סיפר, כי הובילוהו לחדר אשום במגרש הרוסים. מהחדר לא אבה לזוז, עד שהערימו עליו וסיפרו לו שבני־המשפחה באו, הביאו לו טלית לתפילה. האמין להם, יצא לחצר, נלכד, הוכנס למכונית בכוח ועבר ארבע שעות חילול־שבת בדרך למחנה המעצר בלטרון".

שם מיחה הרב מיד על חילול השבת בשביתת־רעב. שמועות נפוצו ביישוב – הרב פישמן (מיימון) מת מחולשה. המשפחה חרדה. הבת גאולה פנתה בקריאה נרגשת אל מפקד הצבא הבריטי, הגנרל באריקר ונתקלה בסירוב. מן האסירים המסוכנים נשללה הזכות לביקורי קרובים. מקץ 13 ימי מעצר ושביתת־רעב הוזמו השמועות. הרב מיימון שוחרר בריא ושלם והמריא אל בן־גוריון בפאריס.

השניים היו ידידים קשי־עורף, קנאים לעקרונותיהם, פולמסנים חריפים ומפולפלים. מסכת היחסים ביניהם פרושה על־פני יובל ומעלה, כל שנות המדינה בדרך ובחיתוליה מקופלת בה. מסכת רצופה קירבת־לבבות והתנצחויות נעשות בענייני דת ומדינה. על „הכימיה" בין מיימון וב.ג. מהלכות אגדות. גם על הריבים הסוערים.

הבת גאולה זוכרת ברקים ורעמים בבית, כששני האריות מהדיר־הזימה היו מתנצחים בלהט קודש בסוגיות כגון „מיהו יהודי". השולחן נעתק ממקומו בהלמות אגרופיו של ב.ג.. מיימון פסק „לפי ההלכה", ב.ג. ביטל הסתמך על אנשי־רוח. מיימון קצף ופסל השניים נפרדו, בחרה והערצה הדדית. גם בשיקולים של תלות תועלתיות פוליטית.

מנהיג הציונות הדתית קיבל מב.ג. „קונצסיות" הלכתיות. מנהיג הציונות המדינית קיבל ממיימון את תמיכת הציבור הדתי־לאומי. תחילה במוסדות היישוב (הסוכנות), אחר כך בממשלה.

הזיקה היתידה ביניהם נבעה הן מן המפריד הן מן המשותף. ב.ג. אהב במיימון את עממיותו העסיסית, את מיגנו הסוער וכיבד את קנאותו לעקרונות. יחד הפליגו לספירות פילוסופיות בויכוחים נצחיים, בין השאר בסוגיית הסוציאליזם. מיימון דוחה את הסוציאליזם הדיאלקטי. הוא עצמו, אמר, סוציאליסט אמיתי. המשנה הסוציאליסטית שלו, כולה מעוגנת במקורות היהדות. ב.ג. נהג לומר עליו, כי סוציאליסט טוב ממנו לא פגש מימיו.

„תמיד", מספרת הבת גאולה, התייצב לימין העובדים במאבקיהם, תמיד היתה דלתו פתוחה לפני אנשים פשוטי־העם. „ב.ג. אהב את זה". בשניהם בערה שלהבת הגאולה. באחדות העם ראו ייעוד עליון ולמענה כרתו ביניהם ברית פשרה.

הכרעות ההיסטוריות בענייני דת ומדינה, העתידות להתרץ אודותו חיים בארץ עד עצם היום, נחתכו בין השניים בוויכוחים הדדיים. כך „הסטטוס־קוו".

גאולה רפאל טוענת כי בטעות סבורים רבים שהסטטוס־קוו בענייני דת הוא הסכם קואליציוני מימי הממשלה הראשונה. „אבא 'עבד' על ב.ג. שנים בעניין הסטטוס־קוו". לקראת סוף המנדט החל במגעים עם ר' איצ'ה מאיר לוין, ראש אגודת־ישראל, לצרפם להנהלת היישוב המתארגן לקראת הבאות. אגודת־ישראל היתנתה במילוי תביעות בענייני דת.

טוענת גאולה בת־יהודה: „ראשי 'האגודה' מנפנפים היום בסטטוס־קוו כאילו המציאוהו. לאמיתו של דבר, אבא הוא שהשיגו מב.ג. והגיש אותו לאגודת־ישראל כבחינה מן המוכן".

גאולה רפאל אומרת: הסטטוס־קוו נחתם עוד בהנהלת הסוכנות, בין הרב מיימון וב.ג., עם יצחק גרינבוים (אח"כ שר הפנים בממשלה הזמנית) כשושבין. במכתב מוסכם, על דעת חתומיו, חלקה של המדינה העתידית בהשלטת דיני ושרותי דת על כלל ישראל: חוקי השבת והכשרות ושרותים דתיים לכל נצרך, ע"ח המדינה.

גאולה רפאל: אין נוטשים עמדה

בדיעבד, הסטטוס־קוו נוסח מיימון־ב.ג. נשא חן בעיני איצ'ה מאיר לוין, שעד אותה עת דגלה תנועתו החרדית בהתבדלות גמורה מן המימסד הציוני. מיימון ראה בסטטוס־קוו תמצית שיטת „המזרחי", לימים מפד"ל, לאיחוד פלגי העם תחת מטריה אחת של מכנים משותפים. הוויתורים נזקפו לחובת ב.ג.. איך השיגם מיימון? בהתנצחויות מתישות לאורך שנים עם ב.ג.. גם באיומים.

בכלל, עוד בהיותו חבר הנהלת הסוכנות ואח"כ כשר הדתות בממשלה, יצאו לו מוניטין כאלוף המאיימים בהתפטרויות. כשלא היה מרוצה ורצונו לא נתקבל, נהג לקום משולחן הדיונים ולזרוק את הגט בהברה אשכנזית, שהיתה שגורה על־פיו כל ימיו – „אני מיטפטר".

מה שהחל כאימפולס, התפתח לשיטה. כי התפטרויותיו החוזרות של מיימון תמיד השתלמו לו ולצאן־מרעיתו. ב.ג. לא רצה לאבד את תמיכת היהדות הדתית־לאומית ופחות מכל רצה בקרע אישי עם מיימון יקירו. אך מעבר להסכמות, שהשלכותיהן על חיי המדינה הורישו עם השנים, נמשכו גם המחלוקות, בעזה ולהט. אך תמיד בהוקרה וכיבוד הדדי. ההסכמות, ההוקרה והמחלוקות, מבצבצות מכל שורה באיגרות ב.ג. למיימון.

בשנת 1913 עלה יהודה־לייב פישמן־מיימון מבסרביה – לאחר שני ביקורים (1908, 1911), שבהם תר את הארץ רכוב על חמור. כשבא עם רעייתו הצעירה, סירב להשתקע ביפו והלך להרחיב את גבולות ת"א עם ראשוניה, בבית קטן בקצוי רחוב השחר. בן־גוריון פגש כמעט מיד. שניהם היו אויבי השלטון העותמני, נרדפו על ציוניותם ובשנת 1915 הוגלו, תחילה למצרים. שם, בהתערבות הנרי מורגנטאו, אז השגריר היהודי של ארה"ב בתורכיה, הותרה יציאתם לגלות בניו־יורק. ארבע שנות גלות משותפת העמיקו ידידות־לוחיים.

בנו של תלמיד חכם וסופר סת"ם, ינק מיימון יודאיקה מילדות ובארץ החל מיד בהקמת ספרייתו המהוללת. לימים היתה לאוסף הספרים הפרטי הגדול ביותר בארץ ולאחת הספריות הפרטיות הגדולות בעולם. כשנפטר, בן 86, ב־1962, הניח במוסד הרב קוק, שיסד בירושלים, עזבון בן יותר מ־40 אלף ספרי משפט עברי, מורשת הרמב"ם, מחשבת ישראל וגם ספרות ההשכלה.

בצאתו לגלות ניו־יורק, הפקיד את ספרייתו בידי אחיו הצעיר, זכריה פישמן. כשהתקדמו צבאות בריטניה לגבולות הארץ, גירשו התורכים את תושבי ת"א והאח זכריה מצא מרתף נסתר והצפין בו את הספריה. ב־1919, כשחזר מיימון, ראה בהצלת ספרייתו אצבע אלוהים.

בניו־יורק, בשנת 1917, נולדה הבת היחידה גאולה, לימים רעייתו של ד"ר יצחק רפאל, שר לשעבר, מראשי המפד"ל לשעבר ומנהל מוסד הרב קוק היום. בתו היחידה של הרב מיימון ובתו הבכירה של דוד בן־גוריון נולדו בניו־יורק באותה שנה סמלית, שנת כניסת הגנרל אלנבי לירושלים והקמת „קרן־הגאולה" (גאולת הקרקעות).

מיימון ובן־גוריון, בתיאום ביניהם, קיבלו את החלטתם המשותפת הראשונה – לקרוא לבנותיהם בשם גאולה. כאמור, נולדה גאולה בת־יהודה בניו־יורק ולארץ עלתה בת שנתיים. אך בדרכון ושאר מסמכים נכתב: מקום הלידה – ירושלים.

כך היה: „גם אבא, שבבסרביה נולד, ארץ־ישראל היא מקום לידתו בדרכון. פשוט החליט שכולנו בארץ־ישראל נולדנו. מישאלת־לב וגם צו־השעה. כשגזרו התורכים על כל הנתינים הזרים לעזוב את הארץ, היסס מאד להצהיר שבועת־שקר כי בארץ נולד. כמוהו כרבה של פ"ת, הרב ציטרון. פנו שניהם אל חתנו של ציטרון, הגאון הרוגאצ'ובי ברוסיה וביקשוהו לפסוק. תשובתו הגיעה בגלויית־דואר ועליה הפסוק מתהילים (פ"ז) ולציון יאמר איש ואיש ילד בה. פירושו בגמרא, אחד הנולד בה ואחד המצפה לראותה. אבא סיפר לי כי מיד הבינו את הרמז – דינו של המצפה לראותה כדין הנולד בה וראו היתר להישבע".

עוד בשנת עלייתו ניגש מיד להקמת לשכת „המזרחי" בארץ, כמרכז עולמי שלישי, אחר רוסיה וגרמניה. כשחזר מגלותו בניו־יורק העביר את המרכז העולמי מגרמניה לירושלים, שאליה העתיק את ביתו ומשפחתו. עקבי בהספותיו הלוהטות להרחבת גבולות היישוב, סירב הרב מיימון להשתקע בין החומות. בשכונת נחלת־שבעה שכר את בית הרופא אבו־ג'דיד, התיישב בקומת העליונה ואת המרכז העולמי ניהל בקומת־הקרקע.

בשנת 1923 יצא משם להתיישב בסביבה ערבית טהורה, בגבול ליפתא, אז כפר פורעים, ויסד עם ראשונים את שכונת רוממה. בחזית הבית מוזקר עד היום מגן דוד שחקק הרב מיימון ובתוכו הפסוק „בימיו תיוושע יהודה וישראל ישכון לבטח". שכנו, אך לא לבטח.

גאולה בת־יהודה זוכרת היטב איך היה. גם משום שרק לפני כשבע שנים הנציחה את זכר אביה במונוגרפיה של 650 עמודים („הרב מיימון דהדרתיה"), שראתה אור בהוצאת מוסד הרב קוק. „בפרוץ מאורעות תרפ"ט (1929) ניטשה השכונה וניצלה בזכות אבא, שסירב להתפנות. אין מפקידים עמדה, טען ושיכנע שתי משפחות נוספות להחזיק מעמד בגלי ההסתערות הערבית, עד שהגיעו ראשוני אירגון ההגנה תחילה, ואחר־כך התמקמה פלוגה בריטית בין רוממה לליפתא".

בפרוץ מאורעות תרצ"ו (1936) עקר הרב מיימון מרוממה, עתה שכונה מיושבת, אל העבר האחר של הכביש וייסד את שכונת־מיימון ובמרכזה, כיום, מוסד הרב קוק – קרוב עוד יותר לקו הראשון של בתי ליפתא. מישיבות הוועד־הפועל הציוני חזר כשקליעים ניתכים על מכוניתו. הביתה נכנס בזחילה. בתש"ח פילחו כדורים את אחד מארונות הספרים שמילאו את הבית ונעצו בקיר. „במקום הצלקת בארון תלה אבא את מגילה העצמאות על קלף ועליה, בין החותמים, גם חתימתו בתוספת בעוה"י".

מלחמת השיחרור שיחררה גם את השכונות רוממה ומיימון. „אבא תמיד אמר – אם נימלט, יישארו הפורעים במקום. אם נישאר, ינוסו הפורעים. מנוסת פורעי ליפתא בתש"ח מילאה אותו גאווה, שהרי מאז תרפ"ט דבק בעקרון שאין נוטשים עמדה".

עמדה אחת נטש מטעמי גמישות ופרגמטיה, מעידה עליו בתו. במהותו היה אביה „בז פוליטי" במושגי היום. את האנגלים שטם ותמך במאבק המזוין לסילוקם מהארץ. במאורעות תרצ"ו התייצב בראש מתנגדי מדיניות „ההבלגה" ובעט בקו הסוכנותי. בה בעת היתה בו שניות, מציאותיות, „אחריות לאומית" היתה שגורה כסיסמה בפיו.

בערוב ימי המנדט, כששאלתה שאלת החלוקה, נרתע והתקומם, תחילה. אחר־כך – „בהשפעת השואה", אומרת גאולה – הסכין לראות בחלוקה השנואה צרי־השעה. עכשיו, אמר אז, צריך לקחת מה שנותנים, להציל שארית הפליטה ולהתפלל ולקוות שיום יבוא והקדוש ברוך הוא ישיב לעמו נחלת־אבות.

מלטרון, ביולי 1946, נסע אל ב.ג. בערבה „ועידת פאריס". באו כל ראשי הסוכנות בתפוצות והחליטו לקבל חלוקה. חתנו של מיימון, יצחק רפאל, אז פקיד סוכנות, שימש מזכיר הוועידה. בשובו נשא עמו את הפרוטוקול הסודי, אך הוא אבד.

מפי בעלה רשמה גאולה את נאום אביה בוועידה, שעיקרו: „מקבל (את החלוקה) בכאב ודאבה". בפרישה מן היישוב המאורגן ראה פגיעה באחדות העם והחלשת המאבק בבריטים שנואיו. תוקף התנגדותו העקרונית ל„פורשים", ימי „הסזון" זכורים לבתו כאחת התקופות המרות בחיי אביה ואחת המסוכסכות ביותר בינו לבין ב.ג.. „אבא התקומם בכל נפשו נגד הסגרת יהודים בידי יהודים לשלטון זר. הצלת יהודים, בעיניו, היתה הנעלה במצוות. הסגרת יהודים, הניקלה בעוונות. רב את ריב 'הסזון' עם ב.ג.".

במשפט „בחורי שני" – עשרים לוחמי אצ"ל, שנתפסו באימונים בנשק – הדהים מיימון את הבריטים ואת היישוב, כשהתייצב בבית המשפט כעד הגנה. לשופט הבריטי אמר: „יהודים מצווים מן ההלכה לאחוז בנשק להגנת חייהם וארצם". אילו היה, הוסיף ואמר, בן־גילם של הנאשמים, היה גם הוא אוחז בנשק. הצהרה זו היא שזיכתה אותו בעיני הבריטים בתואר „טרוריסט מסוכן" ונזקפה לחובתו בבוא „השבת השחורה".

„אבא", מעידה גאולה בת־יהודה, „היה מרוצה מאד כשהוקמה תנועת המרי העברי על בסיס הסכמה בין שלוש המחתרות. קודם כל, היא אומרת, תקופת המאבק המשותף בבריטים זכורה לה כתקופה אידילית ביחסי מיימון־ב.ג.. אפילו הוויכוחים הנצחיים בענייני דת ומדינה נכנסו להילוך נמוך.

קץ „האידיליה" בא באוגוסט 1946, כשהחליטה ההגנה להפסיק את הפעילות ההתקפית נגד הבריטים ולמקד את הכוח ב„מאבק צמוד" להעפלה והתיישבות. אצ"ל הכריז על המשך „מאבק רצוף" בבריטים עד סילוקם. הרב מיימון, שונא השלטון ומחייב הצלת שארית הפליטה, נקרע בנפשו.

עם הבריטים בא־חשבון בלי מורא. בשנים 1946־47, כשיצא עם ראשי הסוכנות ללונדון, היטיח בהם מלים כדורבנות. גם בשר החוץ בווין. מיימון, זקן נציגי הסוכנות, דיבר עברית. נחום גולדמן תירגם לאנגלית במבוכה לא־מעטה.

שנים אחר־כך סיפר גולדמן לגאולה: כל אימת שמיימון קצף והוא, גולדמן, תירגם, חשד בו מיימון, כי סינן את ביטוייו הקשים וריכך אותם. מיימון גער בו בכעס לעיני בווין: „אתה תגיד לו (לבווין) בדיוק מה שאני אומר!" לבווין אמר: „ידע מעלתו, משמיים נגזר. ימי שלטונכם בארץ־ישראל ספורים. ימי חידוש עצמאותנו בארץ־ישראל מתחילים"...

הרב מיימון עם דוד בן־גוריון (באמצע – יצחק בן־צבי): סוציאליסט טוב ממנו לא פגש מימיו

מועדון מטיילי מעריב | מעריב הופשות וטיולים לקוראי | מועדון מטיילי מעריב

שני סמינרים מיוחדים בשיתוף „שורשים":

יהודות וקבלה בצפת: הסטוריה, התפתחות והשפעות

סמינר סופשבוע (כולל שני לילות במלונות בהר־כנען בצפת) ● מרצים ומשתתפים: פרופ' משה אידל, פרופ' רבקה שץ, פרופ' יוסף דן, מר אלחנן ריינר, הארכיאולוג עמנואל דמטי, מר יוסף ספטנסקי, ד"ר מרדכי פבסר ● הסמינר יתקיים בתנאי כלכלה מלאה ● התאריך: 7–9 בספטמבר.

יהדות גרמניה:
מהאימפריה הגרמניה לא"י או: מהיינה ועד בובר

סמינר של שלושה ימים (כולל לינה שני לילות במלון כפר־המכביה) ● מרצים ומשתתפים: פרופ' משה אידל, פרופ' אליעזר שביד, ד"ר אישה שידלצקי, פרופ' מרדי ברויאר, מר גרשום שוקן, גב' אידיס גישון, פרופ' צבי אבני, פרופ' יהודה פרידלנדר, ד"ר עודד שוגר, ד"ר יחזקאל כהן, פרופ' שלמה אבינרי ● התאריך: 7–9 בספטמבר.

– הסמינרים בשיתוף המחלקה לחינוך מבוגרים במשרד החינוך והתרבות –

טיולי קיץ עם „נאות הככר"
★ מסלולים ייחודיים ★ צוות מדריכים מעולים ★

□ **סקנדינביה: 18 יום**
טיול קלאסי של 18 יום בדנמרק, שוודיה, נורווגיה ופינלנד. היציאה: 12.8

□ **ספרד ופורטוגל: 15 יום**
● הטיול הקלאסי (כולל סביליה, שמורת הטבעוקו ו„הרים הלבנים"). היציאה: 4.9; 18.9; 2.10; 16.10; 20.10.
● הטיול הקלאסי – מסלול ב' (כולל ברצלונה). היציאה: 28.9; 17.10.

□ **ספרד ופורטוגל: 19 יום (כולל ברצלונה) או 20 יום (כולל ברצלונה והפירינאים).**
● טיול מקיף של 19 יום, כולל ברצלונה. היציאה: 2.10; 14.10; 20.10.
● טיול מקיף של 20 יום, כולל ברצלונה והפירינאים. היציאה: 4.9; 18.9.

□ **הונגריה ואוסטריה:**
● טיול מקיף של 16 יום בהונגריה ואוסטריה. היציאה: 16.9; 30.9; 7.10; 14.10.
● 9 ימים בהונגריה ווינה. היציאה: 16.9; 30.9; 7.10; 14.10.

□ **יוון: 16 יום**
מסלול הכולל גם את איי הים האגאי (כולל מיקונוס וסנטוריני) ● היציאה: 10.10.

□ **יוגוסלביה: 16 יום**
הטיול הקלאסי בנופים, אתרים ותרבות ● היציאה: 8.9; 30.9; 14.10.

□ **יוגוסלביה והונגריה: 18 יום**
היציאה: 7.9; 28.9; 12.10.

□ **יוגוסלביה, הונגריה (אוסטריה): 25 יום**
היציאה: 7.9; 28.9.

□ **ספארי בקניה: 9 או 16 יום**
● ספארי לחיים בשמורות המפורסמות של קניה. היציאה: 11.9; 9.10.
● טיול קמפינג: 16 יום. (4.9; 9.10).

□ **תורכיה: 8, 15 או 18 יום**
● הטיול הקלאסי – 18 יום. היציאה: 19.9; 3.10; 10.10. במסלול תמים מקוצר ל־15 יום. היציאה: 15.10.
● הטיול הקצר, 8 ימים סביב איסטנבול. היציאה: 3.10; 17.10.

טיול יחיד ומיוחד – בחופשת סוכות:
15 יום בספרד – לשוחרי אמנות
טיול ייחודי לשוחרי אמנות באתרי התרבות והאמנות של ספרד □ המדריך: ד"ר אליקים ירון (הפקולטה לאמנויות באוניברסיטת תל־אביב) □ ביצוע „נאות הככר" □ תאריך יציאה: 10.10.

הווי דתי, אוכל כשר ומלווה דתי:
טיולים לדתיים ושומרי מסורת
המבחר הגדול ביותר של טיולים לארה"ב, המזרח־הרחוק ואירופה (כולל סקוטלנד, סקנדינביה וספרד)
● 10 ימים באיטליה ושוויץ. היציאה: 19.8.
● 9 ימים בפאריס ולונדון. היציאה: 23.8.
● אירופה הקלאסית ל־21 יום; 14 יום; 12 יום. היציאה: 19.8.
● איטליה, שוויץ, צרפת ואנגליה: 17 יום. היציאה: 17.8; 7.9.
● ארה"ב מחוף אל חוף: 25 יום. היציאה: 17.8; 24.8.
● ספרד ופורטוגל: 13 יום. היציאה: 20.8; 30.9.
ביצוע: „טיולי גשר"

המזרח הרחוק
לדתיים ושומרי מסורת
27 יום ביפאן, הונג־קונג, פיליפינים, תאילנד, סינגפור ומאיליאן □ היציאה: 29.10.

2 מסלולי טיול בארה"ב
● 31 יום בארה"ב וקנדה
המחיר: 2399 $ (כולל טיסות) □ היציאה: 28.9
● 29 יום בארה"ב המזאי
המחיר: 2299 $ (כולל טיסות) □ היציאה: 24.9

● **17 יום באירופה**
המסלול: איטליה, שוויץ, צרפת ואנגליה □ המחיר (כולל טיסות): 1,290 דולר – לפני ההנחה למטיילים ותיקים □ תאריכי יציאה: 30.9; 12.10.

● **11 ימים בפאריס ולונדון**
המחיר (כולל טיסות) 870 דולר – לפני ההנחה למטיילים ותיקים □ היציאה: 15.10.
ביצוע: „אבוהודה" בע"מ

★ **טיולים ומבצעי־נופש מיוחדים בראש־השנה ובסוכות** ★
פרטים מלאים בקרוב.

מועדון מטיילי מעריב | מועדון מטיילי מעריב

קרנות הפנסיה: על קרן הצבי

מאת דוד ליפקין

לעומת אנשי האוצר, שמעריכים כי משבר קרנות הפנסיה יפרוץ בעוד כעשרים שנה, יש מומחים המזהירים שמצבן חמור יותר וכי המערכת עלולה להתמוטט בעוד 7־8 שנים □ מנכ"לים, שרים וחברי כנסת דואגים לעצמם לפנסיות מנופחות □ היו מקרים שהטבות שניתנו באמצעות פנסיה תקציבית – שלדעת מומחים היא שורש הרע – עולות על פיצויים בגובה 600 אחוז

גורמים המעורבים בענייני קופות הפנסיה מזהירים, כי כל המערכת הפנסיונית במדינה עלולה להתמוטט בעוד 7־8 שנים, אם לא יתחילו לנקוט מיד צעדים הכרחיים. לדעתם, הדו"ח של האוצר הצופה שהמפולת הזו צפויה בעוד כ־19 שנה, הוא אופטימי מדי. תחזית זו מעניקה – לדעת גורמים אלה – פסק־זמן ארוך מדי, ומתעלם מן ההתרחשויות המהירות, היוצרות עובדות חדשות בקרנות הפנסיה.

מומחה לפנסיה, פרופ' יהודה כהנא מאוניברסיטת תל־אביב, הזהיר לא מכבר שקיימות כמה קרנות פנסיה סקטוריאליות, שמצבן הפיננסי צריך להדליק נורות אדומות במוסדות ההסתדרות ובגוף המפקח. לקרנות אלה יש גרעון אקטוארי, זאת אומרת שנכסיהן פלוס ערך הגביה העתידית הצפויה, אינם מכסים את הערך של ההתחייבויות לחברים הפעילים ולאלה שכבר פרשו לגימלאות.

מצב זה מעיד שמדיניות הקרנות לא היתה שקולה, אומר פרופ' כהנא, ויש לתקנה כבר עתה על מנת למנוע מצב שבו הקרנות לא יוכלו להבטיח פנסיה לחברים שפרשו או יפרשו לגימלאות.

הבעיה היא, אומר פרופ' כהנא, שקיימות קבוצות עובדים שהשיגו אחוזי פנסיה ניכרים וזכויות רבות – כנגד הפרשות מועטות. לקבוצות אלה, הוא מדגיש, אין אינטרס להישאר בתוכנית לטווח ארוך, שכן השיגו את מה שרצו ונותר להן רק לממשו. הבעיה של קרנות הפנסיה היא שקבוצות גדולות מדי השיגו הטבות ניכרות והן מעמיסות על קרנות הפנסיה "גיבנת" כבדה שקשה לשאתה. אם ידרשו, מדגיש פרופ' כהנא, מהאוכלוסיה הצעירה, לממן חטוטרת זו של גרעונות אקטואריים, יהפוך נטל דמי הביטוח את תוכנית הפנסיה לבלתי כדאית עבורם והם ישתדלו לחמוק מהתוכנית ברגע שיתאפשר להם.

משמעות האזהרה של פרופ' כהנא היא, שגם אם יעלו את דמי הביטוח הנגבים עבור פנסיה מקיפה מ־16 אחוז כיום (המורכבים מחמישה אחוזים שהעובד מפריש משכרו ו־11 אחוז שהמעסיק משלם) ל־20 אחוז, לא תיפתר הבעיה, בלי שיינקטו צעדים דראסטיים.

הדו"ח של האוצר מזהיר, שאם לא יעשה שינוי מיידי בתחום הפנסיה, התקציב הלאומי שיידרש למימון הגימלאות יגיע ל־18 אחוז מההכנסה הלאומית. יותר על כן, המשק לא יוכל לעמוד בעתיד בנטל ההתחייבויות הפנסיוניות הניתנות היום.

אולם הוועדה של האוצר מתנגדת לתביעה להעלות את דמי הביטוח שמשלמים חברי קרנות הפנסיה. לדעת הוועדה, פעולה כזו תגדיל את עלות העבודה, בלי לפתור בעיות בעתיד. לדעת הוועדה, עדיף להתחיל בתהליך צמצום ההבטחות הפנסיוניות הניתנות היום.

פרופ' יהודה כהנא: גיבנת כבדה

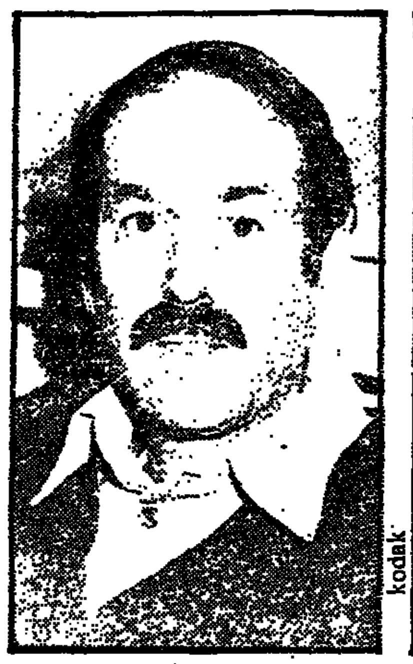

מיכה וינטר: שניים על הגב

כאחד הצעדים הדחופים לבלימת ההחמרה במצב קרנות הפנסיה, תובע מנכ"ל "מבטחים", עמוס ערן, מהאוצר להוציא איסור על הוצאת כספים מקרנות פנסיה וקופות גמל מסויימות, לפני הגיע החבר לגיל הפרישה. רק בדרך זו, סבור ערן, אפשר לבלום את התופעה שכאשר יש פיטורים במשק, מודרים העובדים המפוטרים להוציא את הכספים שהצטברו בקרנות הפנסיה, תוך התעלמות מן העובדה כי הם מאבדים את כל זכויות הפנסיה שצברו.

כעבור זמן מה, כאשר הם מצליחים למצוא מקום עבודה חדש, הם מבקשים לרכוש מחדש את הזכויות. אבל הם נדרשים לשלם סכומים ניכרים עבור הזכויות האלה ואין הם יכולים לעמוד בהוצאה. לדעת מנכ"ל "מבטחים", רק איסור הוצאת כספים ישנה את היחס לחיסכון הפנסיוני ויראו בו חיסכון לטווח ארוך.

הוועדה של האוצר מסכימה עם דרישה זו. היא מציעה להתיר לעובד מתפטר לקבל רק את מרכיב הפיצויים בהצבר הפנסיה. עם זאת, עומדת הוועדה על ההכרח ליצור הסדרים לפיהם עם קבלת הפיצויים יוסיף העובד להיות מבוטח בפנסיה, עם זכויות חלקיות, בהתאם להצבר התגמולים.

החמרה נוספת המוצעת ע"י הוועדה באוצר היא שלא להתיר פרישה מוקדמת לפנסיה, כל עוד העובד כשיר לעבודה ומסוגל להשתכר למחייתו. יו"ר הוועדה, מיכה וינטר, המכהן כסגן הממונה על שוק ההון, הביטוח והחיסכון באוצר, טוען כי הפרישה המוקדמת של עובדים, היא תופעה מזיקה. אדם הצובר אמצעים לעת פרישה במסגרת קרן פנסיה ועוזב את מקום עבודתו ואת קרן הפנסיה בטרם עת – מזיק לקרן משני כיוונים: מצד אחד הוא משלם פרמיות לקרן פחות שנים, ומצד שני הוא מקבל ממנה פנסיה יותר שנים.

וינטר שולל את הגישה הגורסת שפרישה מוקדמת יש בה פתרון הולם לבעיות תעסוקה. רפיון עבודה הינו בדרך כלל מצב חולף. עם תום המשבר הזמני בתעסוקה, ייכנס למעגל העבודה עובד חדש, במקום זה שיצא לפנסיה מוקדמת. התוצאה: אותו מקום עבודה ישא על גבו שניים – העובד החדש וזה שפרש.

הוועדה של האוצר מתריעה על מקרים רבים, בהם הכנסתו של הפנסיונר, לאחר הפרישה, גבוהה יותר מהכנסתו לפני הפרישה. לפיכך, ממליצה הוועדה להפחית את היחס בין הכנסת הפנסיונר אחרי הפרישה לבין הכנסתו לפני הפרישה.

במיוחד יצאה קצפה של ועדת וינטר נגד שיעורי הריבית הגבוהים, מהם נהנות כיום קרנות הפנסיה וחברות הביטוח, דבר שהוא תוצאה מהתערבות הממשלה בשוק ההון. לפי שיעורי הריבית האלו, הקרנות יכולות לתת התחייבויות פנסיה העולות על מה שהמשק יוכל לשאת בעתיד.

ליו"ר האגף לבטחון סוציאלי בהסתדרות, דב פלג, כבר ברור שקרנות הפנסיה לא יוכלו לקבל מהממשלה, בטווח ארוך, ריבית בשיעור של 6.3 אחוזים לשנה, צמודה למדד, על ההון שלהן. הוא מוכן, שהאוצר יקטין את הריבית על אגרות־החוב המונפקות לקרנות הפנסיה ל־4.5 אחוזים צמוד לשנה, אבל יתרת שני האחוזים תמומן מתקציב הממשלה. כלומר, יהיה סעיף בתקציב המדינה לצורך זה.

"איננו רוצים ללכת לשוק ההון, כי אין להוסיף סיכונים נוספים לקרן הפנסיה" – מסביר פלג את גישתו. מכיוון שההון של הקרנות תורם לצמיחה במשק, יש לדאוג שהיתרה תכוסה מתקציב המדינה, הממומן מכיסי האזרחים, טוען פלג.

מנכ"ל "מבטחים" מתנגד לגישה זו של יו"ר האגף לבטחון סוציאלי: מה שמציע פלג הוא הלאמת הקרנות ע"י הממשלה. אם היא צריכה לסבסד את קרנות הפנסיה, היא תדרוש מעורבות פעילה בענייני הקרנות ולכך לא נוכל להסכים, מבהיר עמוס ערן. הוא לא מסתיר את חששו כי בדרך זו או אחרת ינסו להלאים את קרנות הפנסיה, דבר שלא יהיה, לדעתו, לטובת המשק וכלל חברי הקרנות בפרט.

בשבועות הקרובים יעסקו בהסתדרות בניתוח ההמלצות של ועדת וינטר, ביחס למיזוג קרנות הפנסיה. צפויה התנגדות להמלצות מצד חלק מהאיגודים המקצועיים, שלא ירצו לוותר על שליטתם בקרנות הקשורות בהם. תהיה גם התנגדות מצד קבוצות עובדים, שישללו את הנסיון לפתור את המשברים בקרנות פנסיה מסויימות, ע"י מיזוג הקרנות עם קרנות מבוססות ובריאות.

מנכ"ל "מבטחים" תומך במיזוג. הוא גורס, כי המיזוג ישיג חיסכון ניכר בהוצאות, כתוצאה מצמצום ניכר במספר עובדי קרנות הפנסיה שמספרם הוא כיום כ־1,600, שיתבצע בהדרגה. גם יוחסכו בהוצאות על מסירת עבודות לחברות מחשבים, הנותנות שירותים לקרנות הפנסיה.

הוועדה של האוצר קובעת, כי העיסוק בנסיון לבנות מערכת פנסיה ממלכתית מושלמת, מנע עיסוק בשיפור המערכת הפנסיונית הקיימת. יש נושאים רבים הזועקים לתיקון במערכת הנוכחית. אחת מהן, היא העובדה שיותר מדי אנשים מגיעים היום לגיל הפרישה, ללא זכויות כלל או עם זכויות מזעריות. לעומתם, אחרים פורשים לפנסיה עם זכויות יתר, חלקם בגיל צעיר.

פרופ' כהנא קבע, כי הפנסיה התקציבית היא שורש הרע לגבי חלוקת הטבות לקבוצות עובדים ע"י קרנות הפנסיה. זאת משום שהפנסיה התקציבית יוצרת את הסטנדרטים, לפיהם מנסים להתיישר הגופים האחרים. לא ניתן להתמודד עם גופים שיכולים לתת התחייבויות ללא חשבון ולממנן לאחר מכן ע"י הדפסת כסף.

קל מאד להבטיח הטבות פנסיוניות במסגרת הסדרי שכר שונים, מדגיש פרופ' כהנא. מנכ"לים, שרים וחברי כנסת דואגים לעצמם לפנסיות מנופחות, ובעקבותיהם באים ראשי גופים ציבוריים הניזונים מכספי ציבור.

בדיונים שנערכו באוצר, התריעו בכירים במשרד זה שלעובדי מדינה מחלקים הטבות באמצעות הגדלת אחוזי הפנסיה. אין פועלים לפי קריטריונים וכל משרד ממשלתי פועל על פי הבנתו, תוך קבלת אישורים מתאימים. על פי חישובים שנעשו ע"י ועדת וינטר, נמצא שבמקרים מסויימים שווי ההטבות שניתנו באמצעות פנסיה תקציבית, עולה על פיצויים בגובה של 600 אחוז.

הוועדה גם מצאה, שהפנסיה התקציבית המוענקת לקבוצות מסויימות, שווה בערכה להכפלת השכר. יתר על כן, עלות הפנסיה הסטנדרטית בשירות הממשלתי גבוה מזו של הסקטור היצרני. החלוקה הנדיבה של פנסיות גבוהות, מטילה מעמסה כספית גדולה על תקציב המדינה לשנים רבות.

מסקנת הוועדה של האוצר כי יש להעביר את כל הסקטור הציבורי לשיטת הפנסיה הצוברת, כלומר לקרנות פנסיה. במידת הצורך תוקם לשם כך קרן פנסיה חדשה. מוצע, שעובדים חדשים המתקבלים לעבודה בשירות הממלכתי, יחוייבו בתשלום של חמישה אחוזים משכרם לפנסיה. צעד נוסף יהיה להשוות את תנאי הפנסיה בכל הסקטור הציבורי לרמה שלא תעלה על זו של הסקטור היצרני.

המבחן בתחום הפנסיוני הוא בראש ובראשונה של האוצר. האם יצליחו ראשי האוצר לחולל שינוי יסודי בכל הטיפול בנושאי הפנסיה, כדי למנוע התמוטטות קרנות פנסיה מצד אחד והגדלת מעמסת התקציב, כתוצאה מהסדרי פנסיה תקציבית נדיבים?

(כתבה שניה ואחרונה)

קל להיות בריא
בחוות הבריאות בזכרון יעקב

בוא לשבוע של פעילות בתנאי בריאות ונופש

● תזונה נכונה ● הפגת מתחים ● הפסקת עישון ● פעילות חברתית

על כל אלה ועוד, תלמד בעזרת רופא, פסיכולוג, דיאטנית ומדריך חברתי של קופת חולים. נמשכת ההרשמה לחוות הבריאות של קופ"ח בחודש ספטמבר בבית הארחה "מבטחים" בזכרון יעקב.

פרטים והרשמה:
★ תל אביב - רח' אבן־גבירול 51, טל. 03-219211
★ חיפה - רח' אחד העם 7, טל. 04-664241
★ בבית הארחה מבטחים - טל. 063-90345

קופת חולים
ענף ההבראה

אנשים השבוע / מרק סגל

מי יבקש סליחה מהנשיא

אם פסיקת הרוב בבג"ץ, שתמכה בהחלטת הנשיא חיים הרצוג בעניין החנינה לראש השב"כ אברהם שלום ולאחרים, עוררה פטרונים של גוש אמונים כמו השר־בלי־תיק יוסף (יוסקה) שפירא וח"כ גאולה (לה פאסיונאריה) כהן לפעול למען חנינה קיבוצית למחתרת היהודית, מוטב שישקלו שנית. הרצוג הבהיר שיוסיף לשקול כל מקרה לגופו.

בעוד הרצוג מתמיד בסירובו להגיב על פסיקת בג"ץ, נודע כי מצא סימוכין משפטיים בגזר הדין של שופט בית־המשפט המחוזי בארצות־הברית, מייקל פוקס. הוא שאישר החנינה לנשיא לשעבר ריצ'ארד ניקסון מידי הנשיא דאז ג'יראלד פורד, בפסיקה מ־1975, במשפט נרגנותי מרפי נגד הנשיא פורד.

השופט האמריקני שיבח את פורד על "שפעל בלשונו וברוחו של סמכויות הנשיא, בנסותו להשיב את השלווה בציבור במתן חנינה בעיתה".

מומחים משפטיים אומרים עכשיו, כי בית המשפט העליון אימץ, למעשה, תקדים אמריקני זה, בהרחיבו את סמכות החנינה של הנשיא, שתכלול גם סיבות של בטחון המדינה.

מעניין כמה בעלי־טורים ייענו להזמנתו של ח"כ אהוד אולמרט להתנצל לפני הנשיא על האשמותיהם כי "היטה את החוק".

יורים בפסנתרן

מאז חזר ראש הממשלה ממרוקו, נראה שאנו טובעים ברייטה של אותיות, נוסח "המלך ואני": המסע לרבאט גרר נאום חוצב־להבות מפי שר הבטחון יצחק רבין נגד הח"כ היוני חיים רמון, התלויים עתה, שניהם, על בלימה בעוד כולנו מוכנים להמשך הפעולה מצד המלך חסן, המלך חוסיין והנשיא חוסני מובארך.

יש כאלה ששואלים את עצמם האם, כמו במערבונים, שם האקדוחן יורה בפסנתרן אף שכיוון אל השריף, היתה הכוונת של יצחק רבין למעשה על שמעון פרס, ולא על חיים רמון?

הערכה מצרית

לאחר שסייר שר התיירות המצרי, פואד סולטן, בבית התפוצות, יחד עם מיופה־הכוח המצרי מוחמד בסיוני וראש הדסק הישראלי במשרד החוץ המצרי, באדר חמאן, הוא כתב בספר האורחים: "הריני מביע בזאת את הערכתי לתפיסתכם המתוחכמת איך צריך להיראות מוזיאון".

למדריכתם, מנהלת המחלקה לקשרי ציבור של בית התפוצות, מרים בך־חיים, אמר השר כי "אפילו מצרים, ארץ שבה יש מוזיאונים מפורסמים רבים, יכולה ללמוד ממקום זה כיצד לחנך את עמנו להתגאות במורשתם העתיקה".

פאולים בכנסת

יו"ר הכנסת, שלמה הלל, קיבל באמצע השבוע את המשימה הנעימה של קבלת הפנים לנבחרת הכדורסל הלאומית שלנו, בהנהגת הקפטן מיקי ברקוביץ, אשר חזרה מזכיה במקום השביעי באליפות העולם.

כמו תמיד, חמשת השחקנים היו מלווים במשלחת של תריסר עסקנים, בראשות יו"ר ההתאחדות לכדורסל, יוסף ענבר.

הלל העיר: "אצלכם, השחקנים עפים אחרי חמש עבירות. בכנסת, אני מעיף אותם כבר אחרי שלוש".

פרסקי, יזרניצקי...

עדיין לא בא הסבר מספק לשאלה מדוע עשה סגן שר החוץ, רוני מילוא (מיליקובסקי), עסק כזה גדול מהעובדה ששר האנרגיה, החליף את שמו ממורים פסאל למשה שחל.

מאז ימי דוד בן־גוריון (גרין) ומשה שרת (שרתוק), זה נחשב טעם טוב לעברת את השם. אילמלא כן, הבוס של מילוא היה עדיין נקרא איצק יזרניצקי, ועמיתו לרוטאציה היה נשאר סימון פרסקי, והמתחרה של הבוס שלו במפלגה, שר המסחר והתעשיה, היה עדיין נקרא אריה שיינרמן ועוזרו של שמיר, בנה של גאולה כהן, היה נקרא איזק שטראסברגר (שם משפחתו של אביו, עמנואל) ולא צחי הנגבי.

אי אפשר לשכוח גם את הח"כ מהליכוד מיכאל הירשפרונג (איתן), וגם לא עמיתים ליבראלים כמו שר התיירות, אברהם שריד (שריר) ואלברט אסולין (אוריאל לין). גם לא את סגנית שר הבריאות, פחימה (שושנה) ארבלי־אלמוזלינו.

חיל החלוץ של קואומו

בבת־עינו של מושל מדינת ניו־יורק, מאריו קואומו, בתו הסטודנטית היפה מאדלן (בת 21), מסיירת בימים אלה בישראל.

את ביקורה בארץ הקודש ארגנו שניים מחבריו היהודים הקרובים ביותר של קואומו, הרב ישראל מושכוביץ והעו"ד מגל סטרים, ליאון צ'אראני. האחרון אמר בשיחת טלפון כי המושל, המועמד הדימוקרטי המועדף ביותר לנשיאות ארה"ב, יגיע ארצה בנובמבר.

פרופסורים ולורדים

ראש ממשלת בריטניה, מרגרט תאצ'ר, הסכימה שתיערך לכבודה הרצאה שנתית באוניברסיטת תל אביב – כך סיפר נשיא האוניברסיטה, פרופ' משה מני, כשנפגש מקום מיוחד בדאונינג 10, שם העניק לה תואר דוקטור כבוד.

יחד אתו היו יו"ר הוועד הפועל של האוניברסיטה, בנו גיטר, הרקטור, פרופ' יהודה בן־שאול, ויו"ר חבר הנאמנים סר לזלי פורטר. בנאומה דיברה תאצ'ר על "המקום המיוחד שיש לישראל בלבי".

איש חבר הנאמנים של האוניברסיטה, לורד וידנפלד, ערך לכבוד פרופ' מני ארוחה בביתו בצ'לסי, בנוכחות הלורדים זיו, וולפסון ומישקון.

בחזרה בת"א סירב מני להגיב על הידיעות שכוונתו למנות את מי שהיתה שנים רבות נספחת התרבות של אוסטריה בישראל – היום בפאריס – ברבורה טאוטר, ליועצתו המיוחדת.

דולרים ברצפה

בהופעת הבכורה שלו השבוע כיו"ר המועצה הבינלאומית של מוזיאון ישראל, התלוצץ אשף־הכספים מוול־סטריט, מייקל שטיינהארדט, בארוחה לכבוד עמיתי המוזיאון: "אסור לי למעשה לתת עצה כזאת, אבל המקום הטוב ביותר להחזיק את הדולרים הוא מתחת למזרן".

הקהל, שכלל את ראש בנק הפועלים, עמירם סיון, מנהל "כלל" אהרון דברת, מנהל החברה לישראל אהרון צלר ויו"ר הבורסה חיים שמטל, שמע ממנהל המוזיאון, ד"ר מרטין וייל, סיפור מפתיע: אשה זקנה שהחזיקה את הדולרים שלה בפת"ס־בלאטה, גילתה שדליפת מים הפכה אותם לגוש מוצק. היא באה למעבדה של המוזיאון בירושלים והתחננה שיפרידו שם את השטרות ויחזירו לה את הדולרים שלה...

גיצים

● התמיהות אם עדיין יש רצון חזק בציבור ובממשלה לשקם את הכלכלה, מזכירות לשר הכלכלה והתכנון גד יעקובי את הסיפור על הברון למוות, שביום הוצאתו להורג גילו כי הוא שמן מכדי להתאים לכסא החשמלי. כאשר אמר לו התליין לחזור רק אחרי שיוריד ממשקלו 30 קילו, השיב לו הברון למוות: "הייתי מאוד רוצה לרזות, אבל חסרה לי מוטיבאציה".

(בהסכם עם "ג'רוזלם פוסט")

مكتز من الاحل

נצחונו האחרון של המוסקטר ההומו

מאת רן דגוני,
סופר "מעריב" בניו־יורק

העורך־דין היהודי רוי כהן, שמת מאיידס בוושינגטון, היה יד ימינו של ג'וזף מקארתי, הסנאטור שערך את "ציד המכשפות" נגד האדומים באמריקה □ כתובע הביא את בני הזוג רוזנברג לכסא החשמלי □ כפרקליט פרטי, חשבון הוצאותיו היה מיליון דולר בשנה, אולם על רוי כהן אמרו שהיו לו יותר אויבים מדולרים

כבר לפני שנים ניבא רוי כהן, שאפילו ימות בגיל 100, יכתירו העיתונים את הידיעה על מותו כך: "מת רוי כהן, שהיה עוזרו של סנאטור מקארתי".

"אין אפשרות אחרת", אמר הפרקליט, "אשאר עוזרו של מקארתי כל חיי. לא תהיה כל חשיבות לדברים האחרים – הרעים או הטובים – שעשיתי או אעשה". הוא צדק.

עורך הדין היהודי, שמת בשבת בוושינגטון מסיבוכי מחלת האיידס, היה נושא כליו – ונושא דגלו – של צייד הקומוניסטים המפורסם ביותר. סנאטור מקארתי התווה את המסגרת ה"אידיאולוגית" לטיהור ארה"ב מ"הסכנה האדומה" ואילו רוי כהן יצק בה ממשות: הלשנות, חקירות, חיפושים, חיטוטים, פיטורין. אם תקופת מקארתי היתה צל תלוי בחייה של ארה"ב, רוי כהן היה אחד מהעננים שהטילו אותו.

כהן היה דמות שנויה במחלוקת – ושאב מכך סיפוק. חבריו מספרים, שהוא ידע לשנוא בלהט וינק חיות מהידיעה שהוא שנוא. את החיים ראה כשדה קרב, את האנושות סיווג למנצחים ולמנוצחים.

ברגע של גילוי לב, אמר לעיתונאי ויליאם ספאייר: "אני מוציא את הדברים הגרועים ביותר מתוך אויבי וכך אני גורם להם להביס את עצמם".

כהן היה יהודי, הומוסקסואל, חריג בשירות הציבורי באותם ימים, אבל שאפתנות קרה, מחושבת, ומשטמה לכל דבר שריח של קומוניזם נדף ממנו, חיפו על ה"חסרונות". אויביו אמרו עליו, שהיה אדם ללא מעצורים, מכבש דורסני. הוא היה ראוי למקארתי ומקארתי היה ראוי לו.

את דרכו ללבו של מקארתי החל כהן לסלול, לא בידיעתו, במשפטם של יוליוס ואתל רוזנברג, היהודים שנמצאו אשמים במסירת סודות אטומיים לבריה"מ והוצאו להורג בכסא החשמלי ביוני 1953. לימים יאמרו רבים, שמשפט רוזנברג הוא כתם על המערכת המשפטית האמריקנית.

כהן היה אחד התובעים במשפט. "הצעיר המבריק והשחצן" – כך כתבו עליו אז – היה "חריף, קר ומרשים" באולם 110 של בית המשפט הפדראלי בכיכר פולי, דרום מנהטן. הציבור החל לגלות בו עניין לאחר שצלב, בחקירת שתי וערב מבריקה, את אחד העדים המרכזיים, דוד גרינגלאס, אחיה של אתל רוזנברג.

בשיאה של החקירה, הוחלפו הדברים הבאים:

רוי כהן: "האם... נתת לרוזנברג תיאור של פצצת האטום עצמה?".

דוד גרינגלאס: "כן... שרטטתי תרשים של פצצת אטום והכנתי 12 דפים של חומר כתוב. יוליוס קרא זאת ואמר, 'זה טוב מאוד; צריך להדפיס זאת מיד'".

כהן: "מי הדפיס זאת, מר גרינגלאס?".

גרינגלאס: "אתל הדפיסה".

גרינגלאס שלח את אחותו וגיסו לכסא החשמלי (הם אמנם יכלו למלט נפשם לו הסכימו להודות בפשע שלא ביצעו) בתיווכו של כהן. בשביל כהן, היה המשפט מקפצה לוושינגטון, למשרות רמות יותר.

דרכיהם של כהן ומקארתי הצטלבו במשפטו של איאן לאטימור, מומחה לענייני סין באוניברסיטת ג'ונס הופקינס, שנלכד בקורי מקארתי והואשם במתן עדות שקר. מקארתי תאר את לאטימור כ"סוכן הסובייטי הראשון במעלה בארה"ב". כהן הכין כתב אישום בן שבעה סעיפים נגד הסינולוג. אמנם התביעה התמוטטה כעבור זמן, אך מקארתי לא היה יכול להתעלם מהכוכב העולה.

ג'וזף מקארתי, רפובליקני ממדינת ויסקונסין, עמד בראש ועדת משנה של הסנאט, שהוגדרה כוועדת חקירות. למעשה זו היתה רשת לשליפת מי שנחשד שדבק בהם שמץ של קומוניזם. בתחילת שנות ה־50, הטביעה הוועדה חותם של קלון בעשרות אמריקנים: סופרים, אמנים, פקידי רשות ואחרים, שהוקעו כבוגדים, קומוניסטים ושאר כינויי גנאי. המוקעים איבדו את מקורות פרנסתם ואת כבודם. מקצתם היגרו.

על רקע זה צמח רוי כהן. בתחילת 1953 מונה הפרקליט הצעיר יועץ ראשי לוועדת מקארתי. המינוי היה מכה קשה למשפטן אלמוני, רוברט קנדי, שרצה במשרה. כך נבטה השנאה התהומית בין קנדי לכהן, שלימים התלקחה לקטטה של דחיפות וצעקות באחד ממסדרונות הקונגרס.

כדי לסייע למקארתי במשימתו "לבער את הקומוניזם מן הממשל", הביא כהן לוועדה "ידיד קרוב", דייוויד שיין, יהודי בן 25, בן למשפחת מיליונרים, שבין נכסיה היו בתי־מלון ורשתות של בתי־קולנוע. שיין, שעבד בהתנדבות, קיבל תואר של "יועץ ללוחמה פסיכולוגית" להועדה.

כהן היה גבר מכוער, גופו גמלוני, חסר חן. הוא נטה להקריח. סנטרו הבוטה הקנה לו ארשת של כלב תוקפני. שיין היה היפוכו הגמור: עלם תמרודות, תמיר, בעל פנים חטובות וחזות אצילית, נינוחה.

השניים היו צמד חמד. כהן, שהיה רווק עד יומו האחרון, הכחיש שהוא הומוסקסואל. אבל, לפי רכילויות אותם ימים, חרגה ידידותם מעבר לכתלי המשרד.

כהן ושיין היו נהגי המכבש של מקארתי – ובדרך למטרה שלהם דרסו אנשים. במאמר "הספד" כתב השבוע בעל הטור הניו־יורקי וזוכה פרס פוליצר ג'ים סה: "...(כהן) היה עמנו למן 1946. הוא ידע מוות וגרם לאנשים לאבד את הדרתם, את שפיות דעתם ואת הקריירות שלהם – ואיש לא קם לסלקו".

לפי בקשת מקארתי, יצאו כהן ושיין למסע "ביקורת" בן 18 יום בבסיסי צבא, שגרירויות ומשרדי שירות האינפורמציה האמריקני באירופה. המטרה היתה לחשוף "מוקד ניהול כושל" ולבדוק "האם פקידי

רוי כהן: 40 שנות רשעות

רשות אמריקאים בחו"ל ערים לסכנות הקומוניזם".

פיטר קנן, חבר בכיר בצוות הנציב העליון לגרמניה, הואשם שחתם בשעתו על עצומה של המפלגה הקומוניסטית. קנן גינה את נערי מקארתי כ"צמד בלשי חרש האורב בחשאי לטרף", אך בתוך זמן קצר מצא עצמו מובטל. משרד החוץ נכנע לוועדת מקארתי. משרד החוץ ו"קול אמריקה" היו יעדי הביקורת הבאים. כהן ושיין היו בכל מקום, כשהם דואגים "להשליך את הקומוניסטים לאסלה".

קרבנות מקארתי היו צריכים להיות מלאכים, כדי לא לאמץ את טקטיקות השמצה שהופעלו נגדם ביעילות כה רבה. מקארתי, כהן ושיין – שהיו אז רווקים – מצאו עצמם קרבנות של מקארתיזם הפוך. נושא שיחה פופולרי בסלונים ובמסדרונות בנייני הממשל בוושינגטון של ראשית שנות ה־50: היה ניתוח עוקצני של "שלושת המוסקטרים ההומוסקסואלים". המחזאית ליליאן הלמן כינתה אותם "בוני, בוני וקלייד"...

על כך היה כהן נוהג לומר: "אני לא הומו ואין לי נטיות הומוסקסואליות: מקארתי נישא לאשה והוא אב לבן ודייוויד שיין נשא לאשה את מיס תבל לשעבר ויש לו המון ילדים". אבל איש לא התייחס להכחשות ברצינות.

כהן גילה לשיין נאמנות כלבית. כשגוייס ידידו לצבא, פתח כהן במערכה להעניק לטוראי שיין דרגת קצונה. כשנכשל, "הכריז מלחמה על הצבא", כדברי "ניו יורק טיימס" באותם ימים.

הוא ניסה – והצליח – להמתיק את חייו האפורים של שיין בבסיס האימונים בפורט דיקס, ניו־ג'רזי. הוא דאג שיתנו לידידו "פסים" ליציאה לילה לילה מהמחנה, שלא ישבצו אותו לתורנויות מטבח. בקיצור: שינהגו בו כבאח"מ.

הצבא לא אהב זאת. סבלנותו של שר הצבא, רוברט סטיבנס, פקעה, והוא פרסם ספר לבן שבו פרט כיצד דאג כהן לידידו. לפי אותו מסמך, איים כהן ש"יהרוס את הצבא, אם לא ייענו תביעותיו".

הדיונים המשפטיים שבהם לובן הסכסוך בין סטיבנס לבין כהן ומקארתי, שחלקם הונצחו בטלוויזיה, היו תחילת הסוף של מקארתי. הציבור ראה את המלך במערומיו את התנהגותו הבלתי רציונלית בדיונים, את שיטות החקירה הגלוחות שלו. מאז החלה הפופולריות שלו לרדת. לפני מותו, ב־1957, היה מקארתי רחוק מהפסגה שאליה הגיע בתחילת העשור.

עבודתו של כהן בשביל מקארתי נסתיימה ב־1954. היו שסברו אז כי נחרץ גורלו להיות "מי שהיה הגדול ביותר מאז שירלי טמפל". כהן גרס, שהוא רק מתחיל לחיות. הוא הצטרף למשרד עורכי הדין סאקס, בייקון ובולאן, במנהטן, ובנצלו את עצמתה הפוליטית של משפחתו – אביו, אלברט כהן, היה שופט בבית המשפט העליון לערעורים של מדינת ניו־יורק ומוקד כוח במפלגה הליברלית – החל לגייס לקוחות גדולים.

בתוך זמן קצר קנה לו כהן שם של פרקליט לוחם, המסתער על יריבים באולם בית המשפט. אפילו אויביו נאלצו להסיר כובע נוכח הטקטיקות המשפטיות שלו: תקף את התובע, הבך את העד, עשה רושם על העדים. כהן, בעל הזיכרון הצילומי, עשה לו מנהג לא להסתייע ברשימות בעת הגשת טיעוניו. המושבעים "קנו" כמעט תמיד את נאומיו מלאי הפאתוס.

בין לקוחותיו היו כארמין גלאנטה, "בוס כל הבוסים" של משפחות הפשע המאורגן בארה"ב ואנתוני (טוני השמן) סאלרנו, הסנדק של משפחת הפשע סאלרנו. אבל רוב לקוחותיו היו בני החברה הגבוהה ואפילו הכנסייה הקתולית.

ידידיו של כהן העריכו את יכולתו להשיג להם כרטיסים להצגות בברודוויי או לתחרויות בייזבול, שהכרטיסים להן אזלו לפני חודשים, לא פחות מאשר את יכולתו לייצג אותם היטב בבית־המשפט.

הוא היה נאמן לידידיו – והם גמלו לו בנאמנות. הוא מנה בין חבריו את הנשיא רייגן, נורמן מיילר, ביאנקה ג'אגר, השדרנית ברברה וולטרס, רופרט מרדוק ואסתי לאודר.

לפי הגדרה של טור רכילות, חי כהן "חיי רולס רויס במסלול המהיר". כדי להימנע מתשלום מיסים גבוהים, קצב כהן לעצמו משכורת נמוכה יחסית, 100 אלף דולר בשנה, אבל משרדו קיים אותו ברמת מחיה של מיליונר: דירת פאר במנהטן (שהיתה מלאה בפוחלצי חיות), חלק מסירה כפרית בקונטיקט, מכונית עם נהג, ארוחות במסעדות פאר – מ"21" עד "לה סירק" – מדי יום ביומו. חשבון ההוצאות של כהן נאמד במיליון דולר בשנה...

כהן ניהל מאבק מתמיד נגד מס הכנסה – או להיפך. התביעה האחרונה של שלטונות המס היתה בסך שבעה מיליונים דולר.

אומרים, שהיו לכהן יותר אויבים מדולרים. שלוש פעמים נתבע הפרקליט לדין בחשד שמעל באמון שניתן בו כעו"ד. שלוש פעמים יצא זכאי. הוא טען כי אויביו מתקופת מקארתי – "כולם סתגלתנים עלובים" – אורבים לו בפינה.

השנאה לכהן, שבעבעה בחוגים רבים, פרצה במלוא עוזה בשנת חייו האחרונה. בשכבו על ערש דווי, החלו העיתונים האמריקניים המכובדים ביותר לפרוש בשקיקה חטטנית את סודותיו הכמוסים. כהן טען, שהוא גוסס מסרטן בכבד. אך בעל הטור ג'ק אנדרסון, שהסתמך על מסמכים רפואיים, גילה, כי כהן עובר טיפול בתרופה נגד איידס וכי הוא ביקש מרופאיו מידע כיצד לנהוג בחדר המיטות. אפילו "וול סטריט ג'ורנל" הצטרף לחגיגה ויום לפני מותו של כהן גילה, כי בהתערבות הבית הלבן הועדף האיש על אחרים בקבלת טיפול חדשני.

כמה חודשים לפני מותו סולק כהן מאגודת עורכי הדין של ניו־יורק, לאחר שחבר שופטים מצא כי התנהגותו המקצועית אינה הולמת את תקני האגודה. כמנהגו, ניסה כהן להילחם – אבל לא הספיק.

על הטרגדיה של ימי כהן האחרונים כתב העיתונאי ספאייר: "...אגודת עורכי הדין של ניו־יורק ירדה לשפל המדרגה המשפטי בהמתינה שהפרקליט הלוחם יהיה על ערש דווי (כדי לסלקו משורותיה) ולא יוכל להשיב מלחמה שערה. מעניו השיגו את מטרתם ברמזים ורמיזות אפלות, שהמחלה חשוכת המרפא אינה אלא תכסיס נוסף של כהן שנועד לעורר את רחמי בית המשפט".

ובעל הטור ברסלין הוסיף: "עתה, לאחר 40 שנות רשעות צרופה, מביט כהן ממיטת חוליו ורואה כיצד כל האנשים הטובים באים לרמוס אותו. עכשיו זה בטוח. כשהחליט בית משפט בניו־יורק לסלקו מאגודת עורכי הדין... נחל כהן ניצחון, שכן הוא מת בידיעה שגרם לאחרים להיות מנוולים כמותו".

חור בחומה (אחרי הפיצוץ בסוף החודש שעבר): קץ האשליות האחרונות (צילום: אי.פי.)

חומת ברלין: כבר לא שמים לב

מאת רחל ברגר,
סופרת "מעריב" בברלין המערבית

25 שנים מלאו להקמת החומה החוצה את ברלין □ זו היתה טראומה, היום כבר התרגלו

הרעיון שעירם עדיין תהיה חצויה גם ב־1986 היה מזעזע ברלינאים רבים לפני עשרים וחמש שנה. אך חומת ברלין שהקימו חיילים מזרח־גרמנים ב־13 באוגוסט 1961 עדיין עומדת והיתה לאחד מקווי־ההפרדה המבוצרים ביותר בעולם.

בשנים הראשונות לאחר הקמת החומה ניסו להימלט דרכה מאות בני־אדם. עשרות נהרגו בידי שומרי הגבול המזרח־גרמנים. היום, חומת־הבטון הנמשכת לאורך שבעים קילומטר ומחלקת את העיר אינה ניתנה לפריצה. 14,000 שומרים מזרח־גרמנים מצויידים ברובים ומלווים בכלבי־שמירה מאבטחים אותה. מגדלי־תצפית מוצבים לאורך החומה. הקיר החיצוני כל־כך עבה, שהוא מסוגל, ככל הנראה, לבלום אפילו טנקים.

אולם המשטחים הלבנים אינם יכולים לבלום את האמנים המקומיים, שמילאו את רוב השטח בכתובות, בציורי קיר ואמירות סאטיריות. לדברי אילונה פאלקובסקי מלשכת התיירות הברלינאית, החומה היתה למוקד־המשיכה התיירותי החשוב ביותר בעיר. היא חוששת שאנשים באים לברלין רק כדי לראות את החומה ולא מתעניינים בעברה ההיסטורי העשיר של העיר ובחיי התרבות שלה.

"במאה העשרים, נוטים לחשוב שחומה כזאת היא משהו בלייאמן", היא אומרת, לאחר סיור לאורך הגבול. "אני הסתגלתי אליה, עלי לחיות אתה ואני גם באה על מה שעשינו כאן, בצד השני, בחומה שסביבנו. אני אוהבת את עירי, אבל לקבל את החומה – לעולם לא אוכל".

אך רוב הברלינאים אומרים שהם כבר אינם שמים לב לחומה.

פריץ קינדרמן מתגורר במרחק רחוב אחד מהחומה. לדבריו, הוא מטייל לאורכה עם כלבו מדי יום ביומו, אך הוא לא חושב כלל על החומה, משום שהתרגל למראיה. הוא אומר כי האדם הוא יצור המשועבד להרגלים.

שכנו, האורי לאנג, מסכים אתו כי החומה נהפכה לחלק מחיי היום־יום. "רק כשהנכדים באים, אנחנו עושים טיול לאורך החומה ומספרים להם סיפורים עליה", הוא אומר.

לאנג אומר, כי ברלין אינה מקרה יחיד במינו. איחוד ירושלים מפיח בו תקווה לאיחודם של שני חלקי עירו. אך הוא אומר, שהעיר תלויה לחלוטין בבעלות־הברית וביחסים בין מעצמות־העל. לגבי לאנג, ולגבי ברלינאים רבים אחרים, חלוקת העיר נהפכה ממשית ביום הירצחו של נשיא ארה"ב ג'ון פ. קנדי, כשנתיים לאחר שקמה החומה.

"ציפינו מאמריקה ליותר. קנדי היה אחד הפוליטיקאים הצעירים והדינאמיים ביותר של התקופה", הוא אומר. "הוא נחל הצלחה מסויימת עם קובה. חשבנו שאולי תהיה לו הצלחה גם עם ברלין".

ההיסטוריון ריכארד לוונטל חושב, כי למשבר הטילים בקובה היתה השפעה חזקה מאוד על משבר ברלין. לדבריו, סבורים פוליטיקאים רבים מחוץ לגרמניה כי כאשר הוקמה החומה, הסתיים המשבר הגרמני. הוא סבור, כי החומה לא היתה אלא פעולת־הסחה של הסובייטים, וכי מטרתם האמיתית היתה להוציא את כוחות המערב מברלין ולכפות הכרה במזרח־גרמניה. לוונטל אומר, כי חרושצ'וב קיווה שלאחר הצבת כוחות וטילים סובייטיים בקובה, יוכל לאלץ את האמריקנים להיכנע בשאלת גרמניה.

"אבל כאשר גילה קנדי תכנית זו וכאשר נקט פעולה נגדית, לא זו בלבד שאילץ את הסובייטים לסגת מתכניתיהם לגבי קובה, הוא גם שם קץ למשבר ברלין, משום שלאחר מכן הבין חרושצ'וב, שלא יוכל לקבל מה שרצה".

לוונטל סבור, כי ברלין מסוגלת להתקיים לנצח כעיר חצויה, גם אם אין זה מצב אידיאלי. הוא אומר, כי חלוקת גרמניה וברלין תהיה כנראה קבועה כל עוד אירופה כולה מפולגת למזרח ומערב, הואיל ומזרח־גרמניה היא אחת המדינות החשובות באימפריה הסובייטית.

"מה שאנו יכולים לשנות זה את הרע שבחלוקה כפי שהיתה פעם, במיוחד מיד לאחר הקמת החומה. ואכן שינינו זאת", הוא מוסיף. "משום שיש לנו יחסים הרבה יותר נסבלים עם ממשלתה של מזרח־גרמניה והרבה יותר מגע עם תושביה".

ראש עיריית ברלין לשעבר, היינריך אלברץ, מסכים כי החומה היא הקץ למה שהוא מכנה האשליות האחרונות לגבי איחוד מחדש. לדבריו, הקמת החומה כשלעצמה לא הפתיעה אותו, אלא העיתוי שלה. מאות אלפי בני־אדם נמלטו ממזרח־גרמניה למערב בשנים שקדמו להקמת החומה, ואלפים זרמו לתוך העיר יום יום בשבועות שלפני ה־13 באוגוסט. אלברץ אומר, כי מזרח־גרמניה היתה צריכה לקבל החלטה: להיות מדינה בלי תושבים, או להקים חומה.

לרוב הברלינאים, אומר אלברץ, גרמה החומה זעזוע עצום: "זה כמו ניתוח בבשר החי, בלי הרדמה".

לדבריו, לעתים קרובות דיבר עם ראש העירייה דאז, וילי בראנדט, על האפשרות שתוקם חומה. שניהם הסכימו, כי הדרך היחידה להתמודד אתה לאחר הקמתה היא דרך הפוליטיקה – לנסות לשכנע את הצד השני להשאיר את הגבול פתוח ככל האפשר.

בסופו של דבר, הגישה הפוליטית של בראנדט ושל אלברץ אכן הפכה את החומה לגבול פתוח יותר. למשל, בזמן שהפוליטיקאים המערב־גרמנים עדיין השוו את מזרח־גרמניה, שעוד לא זכתה להכרה, למחנה ריכוז, הצליח בראנדט לחתום על הסכם עם מנהיגיה, שלפיו יורשו המערב־ברלינאים לחצות את החומה בפעם הראשונה מאז הקמתה, לרגל חג המולד 1963.

בסופו של דבר העניק ההסכם בין ארבע המעצמות, שנחתם בברלין ב־1971, למערב־ברלינאים את הזכות לבקר בברלין המזרחית ובמזרח־גרמניה. אחר כך הושג הסכם, שלפיו יכולים גימלאים מזרח־גרמנים, בני 60 ויותר, לחצות את הגבול למערב באופן חופשי, מצויידים באשרות ליום אחד. רבבות מזרח־גרמנים מקבלים עתה אשרות יציאה למערב־גרמניה לאירועים משפחתיים כמו חתונות, הלוויות וימי הולדת.

עדיין המצב רחוק מלהיות נורמלי. כדי להגיע למזרח־ברלין, צריכים המבקרים להוציא חמישה מארקים על אשרה ולהמיר עוד עשרים־וחמישה מארקים למטבע מזרח־גרמני. ההמתנה בנקודות המעבר לאורך החומה יכולה להסתכם לעתים בשעות, כרוכה בבדיקות ובחקירות. נוסף על כך, כפי שאמרה צעירה מערב־גרמניה, ידידות חד־סטרית היא עסק מתסכל מאוד. חוסר היכולת לגמול על הכנסת אורחים מפריע ליחסיה עם ידידים ממזרח־גרמניה, היא אומרת.

העתונאית פטרה קאסטל, מרדיו ברלין, אומרת כי למדה לחיות עם החומה. בהיותה ילידת פוטסדאם, יש לה עדיין הרבה חברים במזרח־ברלין, והיא מבקרת אצלם תכופות.

"אי אפשר לבכות כל יום על המצב, מה שנורא באמת אינו החומה ברחוב, אלא החומה שבלב", היא אומרת.

האגודה לקידום אמנות הצילום
SOCIETY for the ADVANCEMENT of PHOTOGRAPHIC ART
P.O.B. 11480 ת.ד. TEL-AVIV 61113 תל־אביב 61113

תערוכת צילום ארצית

נושא: תל־אביב בעיני העדשה
(תל־אביב רבתי, הנוף הסביבתי והאנושי)

ההשתתפות פתוחה לכל צלם, מקצועי או חובב.
מתקבלים תצלומים בשחור/לבן, בצבע ושקופיות.
פורמט: 18x24 עד 50x60 ס"מ, שקופיות במסגרת 5x5 ס"מ
מותר להגיש מקסימום 10 תצלומים + שקופיות
על גב כל תצלום ועל כל שקופית: שם מלא של הצלם כתובת מדוייקת, כולל מיקוד, מס' טלפון, שם התצלום, על כל שקופית נקודה אדומה בפינה ימנית עליונה (במצב הקרנה)
כל משתתף יקבל תעודה.
דמי הרשמה: תצלומים – 10 ש"ח, שקופיות – 6 ש"ח לחברי "האגודה לקידום אמנות הצילום" ולחברי "מועדון הצילום" תצלומים – 5 ש"ח, שקופיות – 3 ש"ח
את התצלומים ואת השקופיות יש לשלוח לת.ד. 11480, תל־אביב 61113
מועד אחרון להגשת העבודות: 15.10.1986
נא לצרף מעטפה מבויילת עם כתובת להחזרת העבודות.
לתצלומים ושקופיות תינתן תשומת לב מירבית, אך המארגנים לא לוקחים על עצמם אחריות עבור כל תקלה אפשרית או אבידה.

ארבע כנפות תבל

גרמניה המערבית: האווזים שיצילו את ארה"ב

מאת ג'ורג' בהמר, סופר אי.פי. בפרנקפורט

שאלה: למי יש כנפיים ונוצות, והוא אחד האמצעים הבטחוניים החדשים של ארצות־הברית?
תשובה: אווז.

כוחות הבטחון של צבא ארה"ב משתמשים כעת באווזים, המביעים בקולניות את מחאתם כאשר צליל בלתי־מוכר חודר לאוזניהם הרגישות. האווזים משמשים מערכת התרעה מוקדמת בשלושה אתרים במערב־גרמניה, והצבא האמריקני מתעתד להפעילם עוד בכ־30 מיתקנים צבאיים בתחילת ספטמבר.

האווזים השומרים הם תופעה חדשה בצבא ארה"ב, אולם יש להם מסורת ארוכת־ימים. זכורה האגדה על האווזים שהצילו את רומא.

פיקוד ההגנה האווירית מספר 32 של הצבא האמריקני מחזיק היום 18 אווזי־התראה במיתקני תקשורת ומכ"ם וליד תותחי נ"מ.

"הפיקוד בחן את האווזים בכמה אתרים והם עדיין שם", אמר רב־סרן ג'ו פארילה, דובר הפיקוד, בראיון טלפוני. "הם אמורים להיות מערכת התרעה טבעית", הוסיף. "הם משמיעים הרבה רעש כאשר הם חשים במשהו זר בסביבה. רעש זה מזהיר את הסיורים שלנו, והם ניגשים לבדוק מה קורה".

"האווזים לא יחליפו את השומרים. הם נמצאים שם כדי להזהיר את השומרים", אמר.

עוד אמר פארילה, כי את רעיון השימוש באווזים הגה מפקד היחידה, מייג'ור־ג'נראל ויקטור הוגו.

"הוא היה עם הכוחות המיוחדים במשך זמן־מה, ואלה ידועים בשיטותיהם המקוריות", אמר פארילה.

הוגו שלח את עוזרו, סרן דיוויד תומאס, לסקוטלנד, כדי להתרשם מהאווזים השומרים על מזקקת הוויסקי "בלנטיין", לאחר שנודע לו על כך מתכנית ששודרה בטלוויזיה הפנימית של הצבא.

לדברי רב־סרן פארילה, מזקקת "בלנטיין" כבר החלה להשתמש באווזים ב־1959, ואפילו הציבה שלטים המזהירים את מסיגי־הגבול מפני התקפות אפשריות של השומרים בעלי־הכנף.

לאחר ביקורו של תומאס בסקוטלנד רכשה היחידה 18 אווזים, לצורך בחינתם בשלושה מיתקנים. "הם נתגלו כיעילים מאוד במערכות התרעה. לכן הוזמנו 900 נוספים", אמר פארילה.

כל המיתקנים שאמורים להיות שמורים על־ידי בעלי הכנף הצווחניים מצויים במרכז גרמניה המערבית.

הדובר אמר, כי צבא ארצות הברית ירכוש 750 אווזות ו־150 אווזים, במחיר 25,000 דולר – "הרבה יותר זול מכלבי שמירה".

פינלנד: טנגו ארקטי

מאת פטר ורשור, סופר רויטר בפינלנד

הקצב הסוחף והאירוטי של הטנגו נעשה כמעט מלה נרדפת למזג הלטיני הלוהט של תושבי ארץ מוצאו, ארגנטינה.

אולם בצפון־מזרח אירופה, למרות הקור שנושב מהחוג הארקטי, פיתחו הפינים תשוקה עזה לריקוד זה.

הטנגו הפיני, הנחוג בפסטיבל השנתי בעיר הצפונית סינאיוקי, שונה מרעהו הלטיני, בכך שמאפייניו הם סולמות מינוריים, המשרים עליו אווירה מלנכולית.

"הטנגו הפיני מספר כמעט תמיד על אהבה נכזבת", אמר הזוכה בפסטיבל השנה, הזמר טיונו אירנאס. "האופייני לטנגו הפיני הוא העצב והרגשות העמוקים המתוארים בו".

במשך יומיים בסוף חודש יולי מושל הטנגו בעיר, בקונצרטים, ריקודי רחוב, וחשוב מכל – התחרות לזמרים, המתמודדים על תואר "מלך הטנגו".

אירנאס, בן 31, הוא נגן־באס מקצועי, המתגורר ברובאנימי, מעל החוג הארקטי.

הפסטיבל מושך אליו שוחרי־טנגו מכל רחבי פינלנד. הכל, צעירים כזקנים, אוהבים את הטנגו. "אם כי לצעירים יש תקופה בחייהם שרק דיסקו מעניין אותם", אמר המוסיקולוג יוהני סימילה.

כאשר מלאו לו 30, "הבנתי שהטנגו הוא באמת חלק מהמורשת המוסיקלית של פינלנד, והתחלתי להעריך אותו", אמר סימילה, בן 36.

תחרות הזמרה ריכזה השנה 128 זמרי טנגו, שבאו מכל קצות פינלנד. למרות הגשם העז, הגיעו לפסטיבל כ־15,000 שוחרי טנגו. מצויידים במעילי־גשם מפלסטיק, הם הפקידו את עצמם למקצבים הלוהטים של התזמורות.

רק האמיצים ביותר העזו לרקוד תחת כיפת השמיים, המסעדות של סינאיוקי מלאו חוגגים.

תשוקתם של הפינים אל הטנגו החלה בתחילת המאה. "מאז ועד היום שמר הטנגו על הפופולאריות שלו, ובתקופות מסויימות, כמו אמצע שנות ה־30 ותחילת שנות ה־60, נהנה הטנגו מפריחה", אמר סימילה.

תחום שירת הטנגו בפינלנד הוא עדיין נחלתם בלעדית של הגברים.

"קשה מאוד לשיר את הטנגו", אמרה זמרת הפופ סאריה ילימאלו. "הוא מצריך קול חזק, בוגר ומלא, כך שבעיקר גברים מסוגלים לשיר אותו".

במסעדה עמוסת מאות פינים המתנועעים על רחבת הריקודים, נראתה הילקה פאטינן קצת שונה, לבושה כמו לדיסקוטק, ולא כמו לטרקלין טנגו.

אולם גם היא חובבת־טנגו מושבעת. "הטנגו כל־כך בסיסי, כל כך חלק מפינלנד, שהייתי ממש מוכרחה לבוא לפסטיבל", אמרה, מתרחקת בצעדי ריקוד בזרועות בן־זוגה.

פרשה ופשרה
"דברים" "שבת־חזון"

בכייה לדורות...

"חזון ישעיהו בן אמוץ אשר חזה על יהודה וירושלים...

איכה היתה לזונה קריה נאמנה, מלאתי משפט צדק ילין בה – ועתה מרצחים. כספך היה לסיגים, סבאך מהול במים. שרייך סוררים וחברי גנבים, כלו אוהב שוחד ורודף שלמונים, יתום לא ישפטו וריב אלמנה לא יבוא עליהם... ואשיבה ידי עליך ואצרוף כבור סיגייך ואסירה כל בדיליך. ואשיבה שופטייך כבראשונה ויועצייך כבתחילה, אחרי כן יקרא לך עיר הצדק, קריה נאמנה. ציון במשפט תיפדה ושביה בצדקה" (ישעיהו א, כ"א, כ"ו, הפטרת השבוע).

הפטרת השבוע, "חזון ישעיהו", קשורה לפרשתנו, פרשת "דברים", קשר עניני ומגמתי כאחד. בפרשת השבוע, הפותחת את ספר "דברים", מוכיח משה רבנו בסקירתו את קורות עם ישראל, מיום צאתו ממצרים ועד היום הזה. וכשם שדברי משה רצופים תוכחה, כך מכילה ההפטרה אם אחת מנבואות הזעם המוחצות של ישעיהו, בה מייסר הנביא את העם ("כבד עוון, זרע מרעים, בנים משחיתים") בשבט לשונו.

משה המשחזר את פרשת המרגלים, מגלה כאן לראשונה כי היוזמה לשליחת המרגלים לארץ כנען יצאה מהעם, בהיותם קטני־אמונה, ולא ממנו. אחר כך, כאשר התוצאה לא איחרה לבוא והמרגלים המסו את לב העם, הנה "ותרגנו באהליכם ותאמרו: "בשנאת ה' אותנו הוציאנו מארץ מצרים, לתת אותנו ביד האמורי להשמידנו... ובדבר הזה – קובע משה בצער – אינכם מאמינים בה' אלוקיכם" (דברים א, כ"ז, ל"ב).

משה הולך ומונה את התוצאות: הגזירה שנגזרה על דור יוצאי מצרים למות במדבר ולא להיכנס לארץ המובטחת ושחור הערה אישית, נוגעת ללב: "גם בי התאנף ה' בגללכם לאמר: גם אתה לא תבוא שם" (שם, ל"ז).

ישעיהו – שלפי חז"ל היה אחיינו של אמציה המלך; בדרכו, הרגיל בארמון המלוכה – שם את הדגש בתוכחתו על המנהיגות, על השכבה העליונה, על ה"שרים הסוררים" ועל השופטים שאינם עושים משפט צדק. משה רבנו, העומד בין העם ובין הקב"ה, מייסר את העם שראה נסים ונפלאות, יציאת מצרים, קריעת ים סוף, מעמד הר סיני, המן, השלו, הבאר – ועדיין עומד במרדו.

□

פרשת "דברים" והפטרת "חזון ישעיהו" באות תמיד בשבת שלפני תשעה באב, יום האבל הלאומי על חורבן שני מקדשים ואבדן עצמאות ישראל, שחל בסיומם של שלושת שבועות האבל, הנקראים "בין המצרים", על שם הכתוב "כל רודפיה השיגוה בין המצרים" (איכה, א'). הקשר הסמנטי מתבטא במלת הקישור "איכה", המופיעה הן בפרשתנו, הן בהפטרה והן במגילת "איכה", הנקראת בט' באב.

משה רבנו, המספר כאן על תהליך הקמת האדמיניסטרציה ומינוי שרי האלפים, שרי המאות, השופטים וכו', נותן את הרקע: "איכה אשא לבדי טרחכם, משאכם וריבכם" (דברים א, י"ב).

על הקשר בין ה"איכה" הזה ובין "איכה היתה לזונה" של ישעיהו ו"איכה ישבה בדד" של ירמיהו, אומר המדרש:

"רבי נחמיה אומר: אין 'איכה' אלא לשון קינה, כמו שנאמר "איכה ישבה בדד", "איכה יועיב", "איכה יועם" (מגילת איכה, א,ב,ג). משל למטרונה שהיו לה שלושה שושבינין. אחד ראה אותה בשלוותה, אחד ראה אותה בפחזותה ואחד ראה אותה בניוולה. כך משה ראה את ישראל בשלוותן, אמר "איכה אשא לבדי". ישעיהו ראה אותם בפחזותם, אמר "איכה היתה לזונה". ירמיהו ראה אותם בניוולם, אמר "איכה ישבה בדד". (ילקוט שמעוני, ישעיהו שפ"ט).

□

"אלה הדברים אשר דיבר משה..." (דברים א').

דברי משה הם דברי תוכחה קשים, עטופים בסגנון אבהי, מלטף, של מנהיג אוהב ישראל. מדוע הוכיחם דווקא משה? אומר המדרש:

"אמר ר' אחא בר' חנינא: ראויות היו התוכחות להיאמר מפי בלעם והברכות – מפי משה. אלא, אילו הוכיחם בלעם, היו ישראל אומרים: שונא מוכיחנו ואילו ברכם משה, היו אומות העולם אומרות: אוהבם ברכם! אמר הקב"ה: יוכיחם משה שאוהבם ויברכם בלעם ששונאם, כדי שיתבררו הברכות והתוכחות ביד ישראל" (דברים רבה, א,ד).

המקורות מתארים את אהבת משה רבנו לעם ישראל כאהבת אב רחום לבנו, אשר ככל שמרגיז ומקניט אותו וממרה את פיו, אין הוא יכול להתנער מאהבתו אליו. ואכן, האכילו ישראל את משה מרורים ולא חסכו ממנו את לשונם הרעה, אף בתוכם הקשה. הנה, על הכתוב כאן "איכה אשא לבדי טרחכם, משאכם וריבכם", אומר המדרש:

"טרחכם – מלמד (משתמע מזה) שהיו טרחנים. היה אחד מהם רואה שחברו נוצחו בדין, אומר: יש לי עדים להביא, יש לי ראיות להביא, למחר... מוסיף אני עליכם דיינים (בלשון ימינו: מבקש אני להעביר את הדיון בפני הרכב גדול יותר של שופטים).

"משאכם – מלמד שהיו אפיקורסים (כאן במובן של מבזה תלמיד חכם, שנקרא ע"י חז"ל אפיקורס, עיין סנהדרין צ"ט). הקדים משה לצאת, אמרו: מה ראה בן־עמרם לצאת (מוקדם) שמא אינו שפוי בתוך ביתו ("בוודאי אשתו האכילה אותו מרורות ושיצא עד שיאחר היום, כדי לברוח מן הבית" – פירוש המובא בקובץ "מעם לועז"). איחר לצאת, אמרו: מה ראה בן־עמרם שלא לצאת (בזמן)? מה אתם סבורים? הוא יושב ויועץ עליכם עצות רעות וחושב עליכם מחשבות רעות... ובידוע שאשתו יועצתו..."

"וריבכם – מלמד שהיו רגזנים ואנשי ריב ומדון..." (ספרי, דברים, א', י"ב).

□

"אלה הדברים אשר דיבר משה... בין פארן ובין תופל ולבן וחצרות ודי זהב" (דברים א, א').

זיהויים הגיאוגרפי של המקומות המוזכרים גורם קושי מסויים. זה נותן למדרש מרחב מתאים, לדרוש אותם כמין חומר. וכך אומר המדרש, כי "די זהב" מרמז, כי משה רבנו הוכיח את בני ישראל על חטא העגל שעשו. מדברי המדרש אנו רואים, כיצד רועה נאמן, המתווך בין שולחיו ובין הבורא, צריך לנהל מו"מ, במסירות ובחוכמה וכיצד הוא צריך לעמוד בפרץ, כדי להשיג תוצאות טובות לשולחיו.

הנה מה אומר המדרש:

"מוכיח אדם אחרי, חן ימצא ממחליק לשון" (משלי כ"ח, כ"ג). אמר הקב"ה: כביכול משה הוכיחני אחר ישראל והוכיח לישראל אחרי. לישראל אמר: (בעניין העגל): "אתם חטאתם" (שמות ל"ב, ל) ולקב"ה אמר "למה ה' יחרה אפך בעמך" (שם, י"א). בשעה שעשו ישראל את העגל, ביקש הקב"ה לכלות שונאיהם של־ישראל (לשון סגי נהור, הכוונה לישראל – נ.ק.). אמר לו משה: רבונו־של־עולם, העגל הזה טוב הוא לסייע לך! אמר לו הקב"ה: מה מסייע לי? אמר לו משה: אתה מוריד גשמים, הוא מפריח טללים. אתה מוציא את הרוחות, והוא את הברקים. אמר לו הקב"ה: משה אף אתה טועה בעגל?! (חושב שיש בו ממש?). אמר לפניו: אלא, "למה ה' יחרה אפך בעמך"? (אם כדבריך, אבן הוא אפס ואין בו מועיל, אז למה אתה כועס כל כך על אלה שעשו את העגל?). (דברים רבה,א, ב).

□

"ותשובו ותבכו לפני ה' ולא שמע ה' בקולכם..." (דברים א', מ"ה). דברי משה בפרשתנו. בפרשת המרגלים עצמה, כאשר שמע העם את דיבת הארץ מפי המרגלים והאמין להם, נאמר: "ותשא כל העדה ויתנו את קולם ויבכו העם בלילה ההוא" (במדבר י"ד,א').

תיאור פלסטי של טקטיקה דמגוגית שנקטו המרגלים, מצוי במדרש: "כיון שבאו המרגלים מתור את הארץ, עמדו ופיזרו עצמם בכל שבטי ישראל, כל אחד ואחד בתוך שבטו ומתנפל לתוך זווית ביתו (מתפלש על הארץ?) ובניו ובנותיו באים אליו ואומרים לו: מה לך מרי? ובעוד שהוא עומד, עושה עצמו נופל לפניהם. אומר להם: אוי לי עליכם בני ובנותי וכלותיי, היאך האמוריים עתידים לתעתע בכם, היאך הם עתידים לשלוט בכם... מיד הם כולם גועים בבכייה... עד שהיו השכנות שומעות את הדבר ואף הן היו בוכות, עד שהיתה משפחה למשפחה משמעת, עד שהיה כל השבט בוכה. וכן חברו (המרגל) מבכה את שבטו... עד שנעשו ששים ריבוא חבורה אחת וגעו ונתנו קול בבכייתם למרום... אמר ר' יוחנן: אותו יום ליל ט' באב היה. אמר להם הקב"ה: אתם בכיתם בכייה של חינם ואני אקבע לכם בכייה לדורות. ומן אותה שעה נגזרה גזירה על בית המקדש ליחרב ועל ישראל שיגלו לבין אומות העולם" (ילקוט שמעוני, פר' שלח, ליז).

נפתלי קראוס

עולם יהודי

וושינגטון: פיחות "היהודי" של הבית הלבן

מאת עפרה ישועה־ליית, סופרת מעריב בוושינגטון

הקביעות הפסקניות שהעלה בשבוע שעבר בעל הטור המפורסם ג'ק אנדרסון, שרשימותיו מתפרסמות במאות עתונים בארצות־הברית, גרמו אי־נחת מרובה בחוגים יהודיים כאן. אנדרסון אמר בין היתר שיחסי הבית הלבן ומנהיגי הקהילה היהודית בארצות־הברית הגיעו ל"שפל המדרגה".

קשה מאוד להוכיח שיחסי היהודים והנשיא הם "בשפל המדרגה". לעומת זאת, לא היו הרבה חולקים על הקביעה שמשרד הקישור לענייני יהודים בבית הלבן איננו מוסד חשוב במיוחד ושבמעמדו של העומד בראשו חל פיחות.

"השגיאה הגדולה של אנדרסון", אומר היימן בוקביינדר, איש "הוועד האמריקני היהודי" שבמשך שנים היה ראש משרד הוועד בוושינגטון, "היא שהוא מערבב את מעמדו של היועץ לענייני יהודים עם מצב היחסים בין היהודים לבין הנשיא, שהם מצויינים".

אך האם צריך בכלל לקיים תפקיד של "איש קשר לענייני יהודים"? יהודי ארה"ב רואים עצמם אזרחים שווי זכויות בארצם ולא כמיעוט הסובל מבעיות.

במצב הקיים, אומר בוקביינדר, המשרד פעיל והעומד בראשו, מקס גרין, הוא "בחור מסור ומוכשר העושה עבודה טובה". רוב העסקנים היהודים לא רואים שום סיבה לבטל את המשרד, הקיים כבר שנים רבות לצד משרדי קשר לקבוצות אוכלוסים אחרות בארה"ב.

מקס גרין עצמו, המשמש בתפקיד שמונה חודשים בלבד, רואה את תפקידו ככפול: להביא את עמדות הבית הלבן לידיעת האירגונים היהודיים, ולשטוח את עמדות היהודים לפני עוזרי הנשיא.

במסלול הדו־סיטרי הזה עלולות להיות לעתים גם התנגשויות. גרין אינו רוצה להרחיב את הדיבור עליהן. אבל הכל זוכרים את המחלוקת הקשה מכולן שמשקעיה עדיין לא נעלמו לגמרי: פרשת ביטבורג.

באותה תקופה מילא את תפקיד "היהודי של הבית הלבן" קודמו של גרין, מרשל בריגר. בריגר נהנה ממעמד של "יועץ מיוחד" לנשיא, שאיפשר לו גישה ישירה לרונלד רייגן – פריווילגיה שמקס גרין אינו נהנה ממנה. כאשר החלה להתגלגל פרשת תוכניתו של רייגן להיענות להזמנת הקאנצלר הגרמני קול, להניח זר פרחים בבית קברות שבו טמונים חיילי אס.אס., נעדר היועץ מן הבית הלבן לתקופה ממושכת יחסית. בכך עורר את חמתם של הממונים עליו, שנחשפו השופים מול זעם היהודים.

לבסוף חזר ונאלץ להשתתף באירגון פגישתו המפורסמת של הנשיא עם הסופר אלי ויזל, ערב צאתו של רייגן לגרמניה. בריגר קיבל הוראה קשוחה מראש הלישכה של הנשיא, להגביל את ויזל "שלא ידבר יותר מדי". לידעך, מספרים אנשים שהכירו את הפרשה מקרוב, לא היתה ברירה, והוא אמר לוויזל שהוקצו לו רק שלוש דקות. אלי ויזל התעלם מן ההוראה ומול מצלמות הטלוויזיה קרא לנשיא בהתרגשות שלא ללכת לביטבורג.

המעמד כולו זכה לתהודה עצומה, ובריגר העלה על עצמו את חמתם של היהודים ואת כעסם של הממונים עליו בבית הלבן גם יחד. נשיא אירגון "בני ברית", ג'ראלד קראפט, כעס אז כל כך, עד שכתב מכתב לנשיא וביקש שמשרד הקישור לענייני יהודים ייסגר. בטור שכתב בשבוע שעבר ציטט ג'ק אנדרסון את המכתב הזה – אך שכח להזכיר שעברה יותר משנה מאז נכתב...

בריגר עצמו טרח להכחיש במכתב למערכת "וושינגטון פוסט" בשבוע שעבר את דבריו של אנדרסון, שלפיהם ניסו עוזריו של הנשיא להתנכל לעצם קיומו של משרד הקשר היהודי. בשיחה ל"מעריב" לא היה בריגר מוכן להגיב על הפיחות שחל במעמדו של יורשו.

המשרד עדיין שוכן ב"בניין המנהלה הישן" שלצד הבית הלבן בשדרות פנסילווניה בוושינגטון ומעסיק, לצד מנהלו מקס גרין, צוות קטן של פקידים ומזכירות.

גרין אינו נעלב מכך שאיש הקשר של הקהילה הליטאית בבית הלבן, לינאס קוייליס, קיבל את התואר "יועץ מיוחד לנשיא" שפעם היה בידיו של ראש המשרד היהודי. הוא עצמו כפוף לקוייליס, אך רואה בכך תוצאה טבעית מהעובדה שהליטאי ותיק ממנו בבית הלבן. גרין מכחיש בתוקף את דבריו של אנדרסון, שקוייליס מקורב לחוגים אנטישמיים.

הוא גם אינו רואה פגיעה בעובדה, שאישי הצמרת בקהילה היהודית אינם נזקקים תמיד לשירותיו כדי להעביר את דעותיהם לנשיא ועוזריו. לדבריו, הדבר רק מוכיח כמה הדוקים וטובים קשריהם של היהודים עם הבית הלבן. עם זאת, לוח העבודה שלו מלא בפגישות בין אישים בלשכה הנשיאותית – כולל מנהלה הכל־יכול דונאלד ריגן והממונה על התקשורת פאטריק ביוקנאן – לבין מנהיגים יהודים.

"מעולם לא התקיימו כל כך הרבה פגישות בין אנשי הבית הלבן לבין המנהיגים היהודים. אני אינני הקשר היחיד של יהודי ארצות־הברית לממשל – אבל אני יכול להקל", הוא אומר.

על השאלה, אם המשרד בכלל נחוץ, הוא אומר: "בסופו של דבר אין אדם שאין לו תחליף".

מוריסטאון: "פסק־זמן לנשמה"

מאת דן דגוני, סופר מעריב בניו־יורק

הולכת ונשלמת הקמתו של המרכז הגדול ביותר בעולם ללימודי החסידות: המכללה הרבנית של אמריקה, מיסודה של תנועת חב"ד.

שלא כמוסדות יהודיים אחרים, הדחוקים ברבעים ישנים בברוקלין ובדרום מנהטן, שוכנת המכללה הרבנית בעיר מוריסטאון בניו־ג'רזי. הקמפוס החדש יפאר את הגבעות המשקיפות על העיר.

אשתקד רכשה המכללה 264 דונם של אחוזת יערות מידי צ'ייני סמריסט, קולונל ביחידת המילואים של הנחתים. השטח נמצא סמוך לקמפוס הנוכחי של המכללה, בבניינים ששיכנו בעבר מוסד לנערות קתוליות.

הנשיא רייגן לוחץ את ידי הרב הרסון: לא חשוב הגיל

המכללה אינה רואה עצמה רק סמינר רבני, אלא גם מרכז להשכלה יהודית, המציע תכניות בדרגות שונות למבוגרים ולילדים.

"אנו מרכזה של תנועת חב"ד. לומדים אצלנו סטודנטים מ־21 מדינות בארה"ב ו־10 מדינות ברחבי תבל", אמר הרב משה הרסון, דיקן המכללה, ל"ניו־יורק טיימס".

בקיץ, עורכת המכללה מחנה קיץ ל־180 ילדים מקהילות סמוכות. בית ספר של קיץ, שיוזמת המכללה, מושך כל שנה עשרות ילדים ממשפחות אורתודוכסיות, המגיעים גם ממדינות מרוחקות של ארה"ב.

במוקד המכללה תכנית ההכשרה הרבנית, המעניקה ל־200 סטודנטים כל שנה לא רק תואר רב, אלא גם תואר ראשון בלימודי דת, המוכר ע"י משרד החינוך של מדינת ניו־ג'רזי. אך דומה שגאוותה של המכללה היא תכנית לחוזרים בתשובה, הקרויה "כיוון חדש".

השנה רשומים בתכנית כ־100 גברים צעירים. רבים מהם בעלי תארים אקדמאיים ולא מעטים פיתחו קריירה מבטיחה. בעולם שמחוץ למכללה הם נחשבים משכילים. לפי אמות המידה של מורי המכללה הם תינוקות של בית רבן.

במערכת קורסים אינטנסיביות, הנמשכת שנתיים או שלוש שנים, לומדים החוזרים בתשובה מה שמלמדים במוסדות החינוך של חב"ד מגן ילדים עד השנה הראשונה בישיבה.

הדרישות נוקשות: לומדים 14 שעות ביממה, חמישה ימים בשבוע – הרבה יותר ממה שמקובל במוסדות להשכלה גבוהה בארה"ב. אבל אין לחץ. כל אחד לומד כפי יכולתו, בקצב שלו.

"לא חשוב לנו באיזה גיל מגיעים אלינו. אדם יכול להיות בן 17 או בן 40. הלימודים פה הם פסק זמן לנשמה", אמר הרב הרסון.

תלמיד טיפוסי ב"כיוון חדש" הוא משה אייזנברג, שמשפחתו אינה שומרת מצוות. הוא היה שקוע בלימודי דוקטוראט במשפט בין־לאומי באוניברסיטת ייל, כאשר התחוור לו שללימודים באוניברסיטה "חסר משהו".

"ידעתי הרבה על משפטים, אך רק מעט על חוקי היהדות", הוא אומר.

לאחר שלמד עם חסיד בעיר ניו־הייוון, בקונטיקט, בא אייזנברג למכללה הרבנית במוריסטאון עם אשתו הטריה. רק שני זוגות נשואים גרים בקמפוס הישן. בקמפוס החדש, על הגבעות, ירבה מספרם.

"ההבדל הבסיסי בין המכללה לבין מוסדות הדומים לה הוא שהתכניות שלנו מכוונות לעודד את הסטודנטים לחזור הביתה, לנהל חיים ברוח המסורת ולשמש דוברים מוצלחים של היהדות המסורתית", אמר הרב הרסון.

לוזאן: "ניצני פאשיזם"

מאת שרי רובר, סופרת מעריב בז'נבה

מורה להיסטוריה בגימנסיה בלוזאן חוללה סערה שקוממה נגדה את אמצעי התקשורת והקהילה היהודית והביכה את שר ההגנה השווייצי.

המורה, מארייסה פאשו בת 35, משמשת גם שופטת צבאית במסגרת שירות המילואים. הכעס נגרר והתעורר לאחר שנסעה לפאריס והתייצבה לימינו של אנרי רוק, כותב הדוקטורט השולל את קיומם של תאי הגזים. בצרפת נשלל ממנו תואר הדוקטור, אך הגברת מלוזאן התייצבה לימינו והעלתה גם היא פקפוקים באשר לאמיתות העובדות על השמדה.

בעלה של מארייסה פאשו הוא איש הימין הקיצוני המוציא לאור חוברת ושמה "פאמפלט" ובה כתבות בעלות אופי פאשיסטי.

נשיא הקהילה היהודית בלוזאן, יצחק מנשה, הוקיע בטלוויזיה "ניצני פאשיזם" בשווייץ וקרא לשלטונות לאסור על המורה ללמד, כדי שלא תרעיל את הדור הצעיר.

הליגה השווייצית למלחמה בגזענות ובאנטישמיות פירסמה קריאה דומה.

שר ההגנה השווייצי אמר שדעותיהם הפרטיות של אזרחים אינן נוגעות למילוי תפקידיהם הצבאיים. כלומר, הגברת תוסיף להיות שופטת צבאית.

האם תמשיך ללמד? הדבר תלוי במידת הלחץ שהקהילה תצליח לארגן. משרד החינוך השווייצי פנה מצדו בענין זה לנשיא הקהילה היהודית בלוזאן וגם לליגה נגד גזענות ואנטישמיות.

مكنز الأهل

סימני נפט

יואב שנצר ויורם נאמן

מגדלי הדולרים השחורים בדרום מתמוטטים

עשרות מגדלי דולרים שחורים בדרום נקלעו למצוקה קשה: מחירו של הדולר השחור ירד לשיא חדש והגיע אל מתחת למחירו של הדולר היציג. מגדלי דולרים מיואשים מסתובבים חסרי מעש ברחובות ומנסים, ללא הצלחה, להיפטר מהסחורה. „בתנאים הנוכחיים", אמר לנו אחד המגדלים, „אין עוד טעם להתעסק בדולרים שחורים ולנו לא תהיה ברירה אלא לרדת מהארץ. גידלתי דולרים שחורים כל השנים ואף פעם לא הפסדתי. אבל עכשיו הגיעו מים עד נפש. הפוליטיקאים הרסו לנו את הפרנסה. נתקענו עם עודפים גדולים ואם ולא יקנו אותם מיד — נשמיד את כל המלאי. אחר־כך, כשיהיה מחסור בדולרים שחורים, שלא יאשימו אותנו."

מבחן בתיאוריה

רכבת שאורכה 50 מטר נוסעת מצפון לדרום במהירות 240 קמ"ש, מתקרבת למפגש עם כביש וצופרת. בזוית העין מבחין נהג הקטר בסמיטריילר שעוקף אותו מימין בלי לעשות חשבון. לא ברור אם שדה הראיה של נהג הסמיטריילר כולל את האוטובוס שנכנס לתוך הצומת בדוהרו מכיוון מזרח. מי שמבחין לבטח באוטובוס, הוא נהג הטיולית שמגיע במהירות של 140 קמ"ש ממערב תוך שהוא קורא במדור הספורט בעתון.

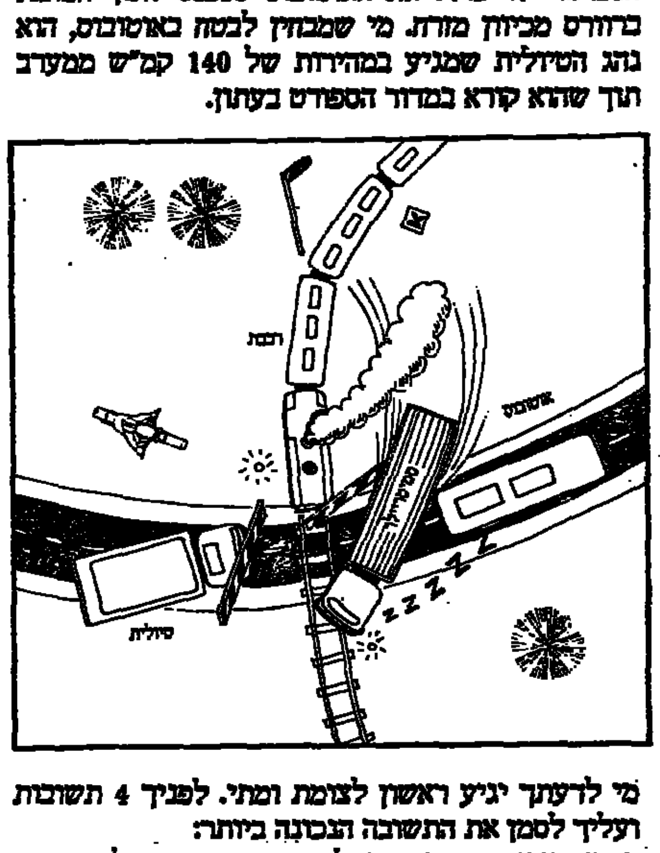

מי לדעתך יגיע ראשון לצומת ומתי. לפניך 4 תשובות ועליך לסמן את התשובה הנכונה ביותר:
א. האוטובוס. ב. הסמיטריילר. ג. הרכבת. ד. כולם ביחד.

ערק חבר המישלחת המצרית לשיחות טאבה

ערק 40 אחוז כוהל בנפת, גרם כנראה לעריקתו של אחד מחברי המשלחת המצרית לשיחות טאבה. כבר עתה ברור כי לפני שעריק, הצליח הנציג המצרי להעריק לקרבו שנים וחצי ליטרים מהנוזל השקוף. כתוצאה מכך השתבש חוש הכיוון של האיש והוא נסע לתל־אביב במקום לקהיר. לכתבנו נודע כי אין זו הפעם הראשונה שהאיש עורק, וחיבתו לטיפה המרה גרמה בעבר לתקריות דיפלומטיות מביכות.

שצ'רנסקי: אמא שלי תדבר בטלפון עם אמא של רייגן

בביתו של נתן (אנטולי) שצ'רנסקי כבר מתכוננים להגעתה לארץ של אם המשפחה. „אמא שלי תרים טלפון לאמא של רייגן מיד כשתגיע לארץ", אמר שצ'רנסקי. „אני חושב שעדיף לטלפן בחיוג ישיר ולא דרך המרכזיה הבינלאומית, אבל אביטל אומרת שיותר זול לטלפן קולקט."

נשיא ארצות־הברית רונלד רייגן, אמר בתגובה כי הוא מאוד מקווה שאמא שלו תרשה לו להשאר ער כשיגיע הטלפון מאמא של שצ'רנסקי. הוא אמר כי לדעתו אמא זה דבר חשוב מאוד וכי הוא שמח שסוף סוף יהיה לשצ'רנסקי איפה לאכול בערב שבת.

הכנסת אישרה בקריאה שישית ושביעית את חוק איסור פירסום חמץ

שום דבר לא יוכל ככל הנראה לעצור את תנופת החקיקה הסוחפת של הכנסת. אתמול בשעה שבע בבוקר אישרה הכנסת בקריאה שלישית ורביעית את החוק למניעת מפגשים עם גוענים. עד להפסקת העשר אישרה הכנסת בקריאה רביעית והחמישית את החוק המונע מפגשים עם חזירים בפסח ועד לארוחת הצהריים אושרה מחדש בקריאות הטרומית והטרום־טרומית חוק תגרפת החקיקה שנועד לייעל סוף סוף את עבודתה של הכנסת: על פי החוק החדש יובאו לכנסת מחוקקים ערבים מעזה, שתחת פיקוחו של מנהל עבודה יהודי יתחילו לחוקק חוקים לפי קבלנות.

משרד החוץ

מכתב התנצלות רשמי (טופס 620)

עבור: ממשלת ארה"ב
מאת משרד החוץ של ישראל

ממשלת ישראל ומשרד החוץ שלה מביעים בזאת צער עמוק / שאט־נפש* על הפרסומים סביב פרשת.......... מהם עולה כביכול כי ישראל ריגלה / גנבה / מכרה לאיראן / הבריחה / מעלה באמון* ופגעה בכך כביכול באינטרסים חשובים כביכול של ארה"ב.
הננו נשבעים בהן צדק כי.......... וכי אין לנו / ולא היה לנו* שום קשר עם.......... שעל פי הפרסומים אחראי/ם* לפרשת.......... . גם בעבר ניסו גורמים אנטישמיים לקשר בין ישראל לבין פרשת.......... ופרשת.......... ופרשת.......... .
כנראה שמישהו במכס / במשטרה / במשרד ההגנה* שלכם מקבל משכורת מאש"פ / קדאפי / בריה"מ*.
ישראל היתה ותשאר בת בריתה הנאמנה של ארה"ב. כאות לכוונותינו הדיפלומטיות והטהורות אנו מתכבדים להזמין את שגרירכם בישראל לסולחה שתתקיים ב.......... בתאריך.......... ושבה נשחט כבש וניישר את ההידורים בינינו.

* מחק את המיותר

בברכת חברים נאמנה

....
משרד החוץ, ירושלים

★★★★★
הסרט שזכה בתואר: הסרט המעצבן ביותר בפסטיבל קאן

— רק ברי מזל מצליחים לתפוס אותו
— הוא לא עושה חשבון לאף אחד
— מה שתשלמו לו — תמיד יהיה מעט מידי
— הוא לא מפעיל מונה ולא עוצר באדום

נהג מונית

הסרט הישראלי שצולם בתל־אביב

„האדם החדש" של ניקראגואה

מאת ג'ואן אומאנג,
סופרת „וושינגטון פוסט" במנאגואה

חוליו קסטילו, תוצר־למופת של החינוך המהפכני בניקרגואה, יוצא בחודש הבא לשש שנים לברית־המועצות. בשבילו, זהו פרס על השגיו וכרטיס־כניסה להנהגה.

קסטילו, בן 22, שימש בלדר בשביל מורדים סנדיניסטים קשישים ממנו, כאשר הדיחו את הרודן אנסטסיו סומוזה, ב־1979. לאחר שבע שנים של לימודים תיכוניים בתר־מהפכניים ואימונים צבאיים, הוא יכול להיות דוגמה לאידיאל של הממשלה הסנדיניסטית: „האדם הניקרגואי החדש", בעל תודעה מעמדית, מעורבות חברתית ומסירות להגנה על עתיד המשטר הסנדיניסטי.

מושג זה הוא הד לסיסמת „האדם הסובייטי החדש".

בספרי הלימוד, בפעילויות הקבוצתיות ובפירסומים בתקשורת שעיצבו „אדם חדש" זה, מוצג המימשל האמריקני כמקור לרוב הטראומות בעברה של ניקרגואה, לכל תלאותיה בהווה, ולחלק נכבד ממצוקתם של עניי העולם.

העבודה היא אצילית, יש לכבד את העניים ולעזור להם, הסנדיניסטים הם מושיעי האומה, שקועים במאבק צבאי על עתידה של ניקרגואה נגד היינקים.

אנשים צעירים המצודדים בלהט בסיסמאות אלה הם עדיין במיעוט, אך אין ספק שמספרם הולך וגדל. כתוצאה מכך, מגבשת בהדרגה המהפכה הסנדיניסטית עתיד בעל כיוון סוציאליסטי, שעה שהמורדים, בתמיכת ארצות־הברית, מגבירים את פעילותם.

„חיכינו יותר מדי זמן" בניסיון להדיח את הסנדיניסטים מהשלטון, אומר פקיד אמריקני המוצב באיזור.

מחצית משלושה מיליוני התושבים בניקרגואה הם בני 16 או צעירים יותר ורובם זוכרים רק במטושטש את עידן סומוזה. שר החינוך, פרננדו קארדנל, אמר בראיון, כי באותם ימים עודד החינוך צריכה, תאוות־בצע וקידום עצמי והגיע רק למספר קטן של אזרחים מועדפים.

כעת, אחד מכל שלושה תושבים לומד באחד מ־1400 בתי הספר שהקימו הסנדיניסטים בחמש השנים הראשונות לשלטונם, או משתתף בשיעורי־ערב למבוגרים — לפי נתוני משרד החינוך.

„המהפכה כולה היא חינוכית", אומר קארדנל. „אנחנו מנסים ליצור גברים ונשים בעלי תחושת צדק, אחווה והקרבה עצמית למען הזולת ולמען החברה. אנו מנסים לגשר על הפערים החברתיים הקיימים".

הטרמינולוגיה והשיטה מבוססים על דגמים של הגוש הסובייטי, אולם זוהי גירסה בלעדית לניקרגואה. בכלכלה המעורערת, שולחנות־כתיבה וספרים הם יקרי־מציאות, ומכונת כתיבה היא מוצר

כשהיה חוליו נער, שימש בלדר של המורדים הסנדיניסטים □ היום, בגיל 22, אחרי שבע שנות לימודים ואימונים צבאיים הוא משמש דוגמה ל„אדם החדש" שרוצים הסנדיניסטים ליצור: בעל תודעה מעמדית, הכרה פוליטית ומסירות למשטר □ בחודש הבא הוא יוצא לשש שנים לברית־המועצות – פרס על השגיו וכרטיס כניסה להנהגה □ צעירים התומכים בלהט בסיסמאות הסוציאליסטיות של המשטר הם עדיין מיעוט, אך מספרם גדל והולך

מותרות. סטודנטים ומבוגרים עוזבים את השיעורים בתקופת הקציר או לעבודות ליליות, והמורים, המקבלים משכורות דלות והדרכה כושלת, לעתים קרובות אינם מופיעים כלל לכיתה, הואיל והתעייפו מהעבודה במשרה־מלאה במקום אחר.

מושג „האדם הניקרגואי החדש" גם אינו מתיישב עם השוק השחור, עם הזוגים הרופפים ועם ההברחות, שמחזיקים את כלכלת ניקרגואה מעל פני המים. מסורת קתולית חזקה ותרבות אמריקנית של ג'ינס, קוקה קולה, מוסיקת רוק ובייסבול נוטות אף הן לפגום בהתנזרות הסוציאליסטית. „אם יש לך די כסף, אתה יכול להשיג כאן הכל", אומר צעיר בן 17, המבלה בדיסקוטק יוקרתי.

ובכל זאת, תלמיד כיתה ב' שנתבקש לשיר שיר לכבוד אמריקני שביקר בגראנדה, מרחק כחמישים קילומטר ממנגואה, זימר בשמחה את ההמנון הסנדיניסטי הרשמי, הכולל את השורה „נילחם ביינקים, אוייבי האנושות".

חוליו קאסטילו, בנו של נהג מונית ונכדו של נהג פרטי, נהנה מהמאמץ ליצירת „האדם החדש" — הוא הראשון ממשפחתו שסיים בית ספר תיכון. עוד אלף כמותו יקבלו השנה מילגות לימודים במדינות הגוש הסובייטי.

הוא שמח שהחינוך החדש הוא פוליטי. „לא הבנתי קודם לכן מה רבה חשיבותה של השתתפות בעזרה למדינה", אמר.

תוך שבועיים מאז עלו לשלטון, גייסו הסנדיניסטים 60,000 סטודנטים מתנדבים, בהם חוליו, כדי שילמדו איכרים מניקרגואה לקרוא ולכתוב. בגיל 15 עשה חוליו ששה חודשים במתן שיעורי קריאה, בג'ונגל מבודד במחוז זלאיה. הוא ישן בערסל ואכל בעיקר שעועית.

סטודנטים אחרים, שביקשו להישאר בעילום שם, אמרו כי התנדבו משום שחששו לאבד נקודות־זכות אקדמאיות. „זה היה חסר־תועלת לחלוטין. לא ידענו איך מלמדים והאיכרים היו חשדניים מאוד", אמרה צעירה שלימדה אף היא בזלאיה.

משרד החינוך טוען, כי שיעור האנאלפביתיות ירד מ־53 אחוז לפחות מ־15. אולם פקידים הודו כי איכרים רבים למדו רק מעט ושכחו עוד פחות ממה שלמדו. עם זאת, פקידים אלו טוענים כי הניסוי הוכיח את עצמו כנצחון פוליטי: בפעם הראשונה נוצר קשר חיובי בין האיכרים לממשלתם, והסטודנטים נכחו בתנאי הדלות הקשים ועבדו עבודה אמיתית, בראשונה בחייהם.

אחרים, כמו חוליו, אהבו את התכנית והצטרפו לארגון הנוער הסנדיניסטי שסייע בהקמתה „כדי להשתתף במהפכה באופן מאורגן", לדבריו.

הנוער הסנדיניסטי, בני 14 עד 27, הוא המכשיר העיקרי של המהפכה ומקור־האנרגיה הראשי שלה. במפעלים הם מקיימים פגישות ודנים בבעיות תפוקה, ובבתי הספר הם מארגנים לימודים בצוותא, טיולים לחוף הים והפגנות.

המבקרים טוענים כי הם גם מנהיגי ה„טורבאס דיוינאס" – המונים האלוהיים – שמציקים למנהיגי האופוזיציה. לדבריהם, חברי הנוער הסנדיניסטי מקבלים עדיפות במילגות ללימודים גבוהים ויכולים להתחמק משירות בחזית במסגרת הצבא הסדיר.

מנהל הנוער הסנדיניסטי, קרלוס הורטאדו, טוען כי האשמות אלה אינן אלא „ניסיון לבזות את המהפכה". לדבריו, מספר חברי הארגון ברחבי ניקרגואה מגיע ל־55,000 – וישנם עוד הרבה „ידידים" – מספר הגבוה בשליש מהערכות המבקרים.

ב־23 ביולי הופיעו כמה אלפי צעירים בעיר ליאון, כמאה ק"מ צפונית־מערבית למנגואה, לכבד את זכרם של ארבעה סטודנטים שרצחו חיילי סומוזה ב־1959. לאתר הנאומים הם צעדו לבושים תחפושות הלועגות ל„דוד סם" ולמורדים המופעלים על־ידו כבובות.

בכביש סואן, בעיניים עצומות

הפרס הקטן
חנוך ברטוב

כמין נס בתוך נס הצליח הבג"צ לדחות באורח ברור את הטיעון, ש„בטחון דוחה חוק", בהתייצבו לימין היועץ המשפטי והחקירה המשטרתית, ולמנוע פגיעה מיותרת בנשיאות

הכל עדיין פתוח בחודש חם ומסוכן זה. יודעי חוק ומשפט גם העמידונו על האפשרות, שהחלטה „חשובה, קשה ודו-שנית" זו של בג"צ בעניין תקפות החנינה לראשי השב"כ תידון פעם נוספת בהרכב של חמישה שופטי בית-המשפט העליון. כיוון שבעניין סמכותו של הנשיא לחון מי שלא הורשע בדין היתה החלטת הבג"צ ברוב של שניים מול התנגדותו העקרונית הרועמת של השלישי, עלולים החמישה (שלושת אלה ועוד שניים) ליהפך לרוב שונה. גם שופטים עליונים כבר שינו את דעתם.

אבל גם בימי אוגוסט לוהטים אלה קשה להעלות על הדעת, שצירוף כלשהו היה יוצא טוב יותר משדה-המוקשים, שעליו ישב הבג"צ. גם העיד על כך השופט ברק בדבריו: „כל הסוגיה נתונה במחלוקת ציבורית ומבחינת הדינאמיקה הפוליטית פסק-דיננו עשוי לשמש כלי במאבק הכוחות הפוליטיים". מי שהאזין היטב לתגובות החיוביות מכל הצדדים, החל במפ"ם ורצ וכלה בליכוד והתחייה, הכיר בניסים שעשה הבג"צ הזה. כל אחד טעם בו משהו מטעמיו של גן-העדן המיוחד שלו. זה לבדו אינו מעשה בכל יום בחוצות ירושלים.

הערתו של השופט ברק, שפסק-הדין „עשוי לשמש כלי במאבק הכוחות הפוליטיים", לא באה לתרץ הימנעות מאחיזת השור בקרניו. אדרבה, „על כך אנו מצרים, אך את תפקידנו השיפוטי עלינו לבצע". תפקיד, שטמונה היתה בו הפעם היכולת הפוטנציאלית לזעזע את המדינה עד היסוד.

אין כאן כל הגזמה. נזכר איך בכלל הגיעו הדברים לכך, שהנשיא חנן את ראש השב"כ ושלושה מעוזריו הראשיים. הכל צמח מתוך המחלוקת בין ראש-הממשלה וכמה מבכירי השרים לבין היועץ המשפטי בזמנו חובת החקירה של ההאשמות שהטיח מגן ראש השב"כ כלפי מפקדו. במאה ואחד נימוקים ותרגילים ביקשה הממשלה למנוע הקמתה של ועדת חקירה משפטית, וכן גם מסירת החקירה למשטרה. הקרע בין פרופ' זמיר לממשלה הגיע לכך, שבניגוד להמלצתה הורה למשטרה לפתוח בחקירה. כשלא הצליחו להחזירו למוטב, מימש שר-המשפטים ראז – במירב הגסות האפשרית – את כוונת ההתפטרות של זמיר ובין-לילה מינה במקומו את השופט יוסף חריש. היו כנראה אישים בצמרת, שהאמינו, כי משפטן ותיק ומכובד זה יסכים לסיים את הקאריירה שלו באי-כבוד בצמרת. בתוך זמן קצר ביותר מצאו עצמם כל המתחבלים במקום שעמדו בו כשבא זמיר בפעם הראשונה והציע חקירה. לא, הם נמצאו במצב קשה יותר מזה שנמצאו בו כשבא זמיר והציע התפטרות שקטה כאפשרות יחידה להימנעות מחקירה.

כאן הוכנס נשיא המדינה לתמונה. החנינה באה, כפי ששמענו לא אחת, כדי „לשים קץ למחול השדים", כלומר, לאגוף מצד אחר את היועץ המשפטי החדש, שהגיע גם הוא למסקנה, שחקירה חייבת להיות, ועד „לדרג האלהי".

את החלטות הבג"צ חובה לראות ברקע זה. נפסקת בהן החלטה בשני נושאים: האחד – סמכות הנשיא לחון את מי שמוגדר כעבריין לפני הרשעתו ואף לפני שהוא נתבע לדין; השני – חובת החקירה.

אי-אפשר שלא להסכים עם יודעי דת ודין, שכבר הצביעו על העיקר: פה אחד קבע הבג"צ, כי מוטלת החובה לחקור. הוועדה סמכה את ידיה על הקו שביטא היועץ המשפטי בהודעתו לממשלה ורשמה לפניה את הבטחתו, כי המשטרה תנהל את החקירה. בהחלטותיהם של השופטים פזורות כמה אמירות חריפות בעניין זה. נשיא בית-המשפט העליון, השופט שמגר, דוחה את כל הנסיונות לתאר מצבים, שבהם יש לוותר על החוק למען הבטחון. הוא רואה דרכים שונות לחקירה ולבדיקה „בלי לפגוע בבטחון וכבר היו דברים מעולם. אולם בשלב זה לא אוסיף להביע דעתי מעבר לכך, מתוך הנחה, שיקימו ההליכים עליהם הודיע היועץ המשפטי לממשלה בהודעתו". ואם אין די באמירה זו, מחווה הוא דעתו על הנסיונות למנוע חקירה בזה הלשון:

„יש הבדל תהומי בין קביעתה של בדיקה מבוקרת ומוגנת לבין החלטה של אי-בדיקה. דומה הדבר כאילו אמר פלוני שהיה רוצה לנסוע בכביש סואן בעיניים עצומות".

כלומר, בעניין העיקרי, חובת החקירה, היו שלושת השופטים בדעה אחת. השופטת מרים בן-פורת אף ראתה חובה להעיר לעצם העניין:

„יחד עם זאת ראוי להרגיש את תחושתנו הרבה של העבירות שנגולו בפנינו, אשר לפי טיבן וטבען חייבות להדליק נורה אדומה ולחייב בדיקה יסודית בשירות הבטחון, כדי לקבוע נורמות והנחיות הוגנות עד קצה האפשר".

אכן, לא מקרה הוא שרבים הם המברכים לא רק על החלטת הבג"צ, כי אם את עצמנו. צדק ראש-הממשלה לשעבר, מנחם בגין, באמירתו הפאתטית: יש שופטים בירושלים!

אמת משמחת זו הוכחה פעם נוספת בהחלטה בעניין סמכות החנינה של הנשיא. זו היתה באמת „משימה בלתי-אפשרית", וכיוון שגם מוסד שיפוטי עליון זה יושב בתוך עמו, קשה היה להעלות על הדעת פסיקה שתפגע במידה בלתי-נסבלת בנשיא ובמוסד הנשיאות. ההחלטה, ברוב של שניים נגד אחד והטיעונים העקרוניים המפורטים והמרשימים של כל אחד מן השלושה, צריכים להניח את דעת כולנו, גם את מי שנוטים אחר דעת הרוב וגם מי שסבורים – כמוני – שתפיסתו העקרונית של השופט ברק נכונה ומכל מקום, רצויה יותר למדינת ישראל.

אכן, בבואם להחליט מונחת היתה לפני השופטים „עובדה מוגמרת", והשאלה, שעליהם נתבעו להשיב, לא היתה האם חייב היה הנשיא לחון את אנשי השב"כ, גם לא אם בחר לו את הטובה בדרכים, אלא אם פעל בגדר סמכותו. הרוב פסק, שהנשיא פעל בגדר סמכותו, ומכאן ואילך יוכל לכאורה הנשיא לחון כל אדם, אפילו על עבירות שאינו נושא בהן כלל.

מאוד לכאורה. ולא רק משום שבצד החלטותיהם המנומקות של השניים ניצבים, מעשה חושב, דבריו הנוקבים של השלישי. גם קריאה קפדנית של הנמקות השניים אין בה כדי לעודד את הנשיא הרצוג ואת מי שיבואו אחריו להרבות בחנינות כמו זו. קצת מוקדם מדי לקבוע, שהורחבו סמכויות הנשיא. אדרבה, שוב ושוב חוזרים השופטים שמגר ובן-פורת ומדגישים, ש„אין השימוש בסמכות החנינה לפני הרשעה אלא אמצעי נדיר וקיצוני" (שמגר), „סמכות שהשימוש בה חייב להיות נדיר ביותר" (בן-פורת).

באחת: כמין נס בתוך נס הצליח הבג"צ לדחות באורח ברור את הטיעון, ש„בטחון דוחה חוק" בהתייצבו לימין היועץ המשפטי והחקירה המשטרתית ובכן למנוע פגיעה מיותרת במוסד הנשיאות המכובד על כולנו. עם רוב כזה ועם מיעוט כזה מותר לנו כולנו להרגיש טוב. זהו יום בהיר לשכל הישר.

„אהה! שוב את נפגשת עם המלך חסן!"

פגישה מקרית
יגאל לב

גשר על הירדן

פעמיים התרוממו גשרי הירדן ברעם כשהם מנתקים את הגדה המזרחית מן הגדה המערבית. בראשונה לפני ארבעים שנה, בליל הגשרים המפורסם, ובשניה במלחמת ששת הימים.

יש קשר, ולא רק היסטורי, בין שתי הפרשיות הללו. האחת נתנה ביטוי למרי של הישוב העברי בשלטון הבריטי, מרי שרמז על עצמת „המדינה שבדרך", והשניה ביטאה את שיא עוצמתה של מדינת ישראל, שבמלחמת ששת הימים הרחיבה את גבולותיה מנהר הירדן שבמזרח ועד תעלת סואץ שבמערב ועד הגבול הסורי עם רמת-הגולן בצפון.

כשם שבדיוק לפני ארבעים שנה הציגה המדינה שבדרך את כרטיס הביקור שלה בדמות כוח צבאי סדיר, הרומז על פוטנציאל עצום ופוצצה 11 גשרים בעת ובעונה אחת, היתה אולי מלחמת ששת הימים ההפגנה האחרונה של העוצמה הטריטוריאלית של צה"ל, שהגדיל את שטחה של מדינת ישראל כמעט פי שלושה.

בערב חגיגות ארבעים השנה לפלמ"ח ב„היכל התרבות" לא יכולתי להשתחרר משתי התמונות הללו, שבאחת מהן הייתי עדיין ילד ובשניה לקחתי חלק פעיל ממש. מאז אני זוכר את עצמי היה הפלמ"ח לחלק מעולם ילדותי. בקיבוץ שלנו, גבעת השלושה, בחורשת הזיתים, נטתה המחלקה הערבית של הפלמ"ח את אוהליה. מחלקות אחרות של הפלמ"ח החליפו אותה לאחר-מכן.

הדור שלנו, של אלה שבגרו עם הקמת המדינה, חי בצל הפלמ"ח: בצל מערכת ערכים, שאולי לא תמיד נתנו לה ביטוי מדויק, אבל עד היום אני זוכר דוגמה אחת, שנתן לי מפקד מחלקה בפלמ"ח, בן הקיבוץ שלנו, כאשר דיברנו על דרך, שבוחרים לעצמם מפקדים. הוא סיפר לי את אגדת טרויה האומרת: „כאשר נפל אכילס, מפקד הצבא היווני, מחץ מורעל, שירה לעבר עקבו הנסיך פאריס, התכנסו היוונים כדי להחליט מי יזכה בשריונו של הגיבור המת. היו שני מועמדים, איאקס, האמיץ מכל היוונים, ואודיסאוס, החכם מכולם. היוונים החליטו לתת את השריון, כלומר את הפיקוד, לאודיסאוס ולבכר את התבונה על אומץ הלב. ואכן, אודיסאוס הוא שהגה את רעיון סוס-העץ, שבאמצעותו נכבשה טרויה. אתה רואה, זה גם הקו שלנו – תמיד להעדיף את החכם".

ליל הגשרים היה המבצע המפואר ביותר של הפלמ"ח. אבל הוא לא נתפס רק כפיצוץ גשרים. הוא נתפס גם כבניית גשר אל המדינה שבדרך. כעבור שנים, במלחמת ששת הימים, כאשר ראיתי את גשר אלנבי הגדול צונח למים כגשר פצוע ומרוסק ועמודי האבן שלו מתמוטטים ומותירים על המים רק את הברזלים המעוקמים, הייתי עד לגשר חדש. לא גשר אל המדינה שבדרך, כפי שהקימו אותו בוגרי הפלמ"ח, אלא גשר אחר, שהייתי שותף פעיל בהקמתו.

יחידתנו קיבלה פקודה למתוח על פני גשר אלנבי המנופץ גשר עץ. היה זה מיד עם תום הקרב, כאשר פליטים רבים התחילו לזרום, נאחזים בברזלים המנופצים ופניהם מזרחה. למתוח גשר על פני שתי גדות, שאחת מהן מצויה בתחום ירדן והחיילים ירדניים, טנקים ותותחים מכוונים לעבר הנהר, המפריד בין שתי הממלכות העוינות. זו היתה משימה קשה. ויותר מכל היה קשה להביא את קורות העץ כך שיגיעו אל הגדה השניה.

הגענו אל קו-הסוף, העמסנו את הקורה על כתפינו, שקענו במים עד למותני-ים. קו דמיוני חצה את הירדן, קו שממנו התחילה הממלכה ההאשמית, שרק לפני יומיים סיימנו את הקרבות עימה. גופות עדיין נסחפו במורד הנהר. הקורה היתה שקועה במים וידענו, שלא נוכל לחצות את הגבול בלי להסתבך במלחמה. החיילים הירדנים ישבו לראות כיצד נפתור את הבעייה. קני הטנקים והתותחים כוונו אל הגשר הרופף, העומד להימתח בין שתי מדינות, שרק עתה נדם שאון הקרב ביניהן.

אז נטל אחד הקצינים שלנו רמקול ובערבית צחה ביקש את החיילים הירדנים לעזור לנו לבנות את הגשר. לרגע היתה שתיקה. לרגע היה היסוס. דומה היה, שעוד מעט יתפוצץ הנוף ברעם של פגזים. אבל פתאום ראיתי משהו, שלא ייאמן. הייתי שקוע במים עד מותני וראיתי את החיילים הירדנים קופצים למים, עומסים את קורת העץ ולקצב הקצין בעל היוזמה שלנו, „היי-הופ, היי-הופ", הנחנו את הקורה על הגדה הירדנית ויחד בנינו את הגשר.

בכנס הפלמ"ח שהוקדש לליל פיצוץ הגשרים זכרתי גם את גשר אלנבי המנופץ של ששת הימים ואת הגשר שמתחו עליו חיילים ישראלים וחיילים ירדניים, כאשר הדי המלחמה עוד לא נמוגו. ואז הבנתי, שאם יש משימה לדורנו, שקיבל את המדינה מידיהם של לוחמי הפלמ"ח, אם יש משהו שמסמל יותר מכל את המשימה הזאת, הרי זה הגשר שמתחו לוחמים ישראלים וערבים בין שתי מדינות אויבות, מיד עם תום הקרב.

הסדר אי-לוחמה – לא יותר

יהושע פורת

בעת כתיבת שורות אלה איני יודע עדיין כיצד יסתיים המיקוח בעניין שטר הבוררות על טאבה. לצורך הדיון אני מוכן להניח, שפרשה זו תסתיים בכי-טוב וכי שלב הבוררות אכן ייפתח. האם אז אפשר יהיה לצפות לשיפור היחסים עם מצרים ולייישום ההסכמים שנחתמו עמה בתחומי התיירות, המסחר והתרבות? תשובתי שלילית.

מלכתחילה לא שאף השלטון המצרי, ואפילו לא אנואר אל-סאדאת, ליותר מאשר להסדר אי-לוחמה, שבמסגרתו תקבל מצרים את סיני לידיה תמורת ויתור על השימוש בכוח בעתיד. שלום אמיתי ומקיף, הכולל יחסי מסחר ותיירות וקשרים דיפלומאטיים, מהווה עבור מצרים נטל כבד, באשר הוא מכביד על יחסיה עם שאר חלקי העולם הערבי, או אף עושה אותם לבלתי-אפשריים. הדרישה הישראלית התקיפה, שזכתה בתמיכה אמריקנית, אילצה את מצרים לוותר בנקודה זו.

מאז קיבלה את סיני לידיה מחפשת מצרים דרכים להיפטר מחובת הנורמאליזציה ביחסים עם ישראל, בלי להיתפס ברעת-הקהל האמריקנית כמפרה הסכמים. עניין זה חשוב למצרים. יתרונו העיקרי של הסכם השלום עבורם הוא ביכולתם לקבל סיוע אמריקני נדיב והם חוששים, שאם ייתפסו בעיני האמריקנים כמפירי הסכם השלום עם ישראל, יקטן מאוד הסיוע האמריקני לארצם.

זהו הרקע האמיתי לעמדה המצרית בפרשת טאבה. ישראל סיפקה למצרים עילה מצויינת להשעיית הנורמאליזאציה ביחסים וענתה על כל ציפיותיהם. הסדר 1906 לא קבע גבול בינלאומי בין האימפריה העותמאנית לבין מצרים, שהרי לא היה מדובר אז בשתי מדינות נפרדות, כי אם ב„קו הפרדה מינהלי" בין האימפריה לבין מחוז אוטונומי שלה, שנשלט בדרך אחרת מאשר שאר חלקיה. בין ממשלת ארץ-ישראל המנדאטורית לבין מצרים (בחסות בריטית עד 1936, או העצמאית לאחר-מכן) לא נחתם שום הסכם, הקובע מהו הגבול הבינלאומי המוכר. הבריטים בארץ-ישראל והבריטים במצרים הם שקבעו בראשית שנות העשרים, כי יוסיפו לראות ב„קו ההפרדה המינהלי" את קו הגבול לצורכי מכס וכו'.

אולם בהסכם השלום עם מצרים הכירו נציגי ישראל לראשונה בקו זה כגבול בינלאומי וכוויתור על האפשרות של קביעת מקום הגבול בין שתי המדינות, גם אם עקרון החזרת סיני למצרים היה מנחה מלכתחילה ביסוד המו"מ. לפיכך, נסיון ההשתלטות על טאבה, שהיתה בתחום מצרים עד יוני 1967, היה אווילי ומיותר וסיפק למצרים בדיוק את מה שחשקה בו – עילה להקפאת הקשרים עם ישראל. אם תיפתר שאלה זו – ידאגו המצרים לכך, שתיווצר שאלה אחרת. שתי שאלות כאלה הן עניין הפיצויים למשפחות הנרצחים בראס-בורקה והשליטה על מינזר דיר אל-סולטאן, שליד כנסיית הקבר הקדוש בירושלים העתיקה.

אחרת קשה להבין את התנהגות המצרים בעניין הראשון. לאחר שחייל מצרי רצח בדם קר מטיילים ישראלים, ביניהם ילדים; לאחר שחברי החייל הזה מנעו ברשעות נוראה הגשת עזרה רפואית מצד רופאים ואחיות ישראלים, שהיו בראס-בורקה בשעת מעשה; ולאחר שהציבור המצרי הוסטה להאמין בידי העיתונות המצרית המבוקרת והמודרכת, שהנרצחים הישראלים היו ראויים למנת חלקם – מסרבת ממשלת מצרים לעשות את המינימום האנושי הנתבע ממנה: להודות באחריות ולפצות את הקרובים, מהם יתום שנשאר ללא משפחה. מטרתם, כך נראה לי, ברורה – לאלץ את ישראל להגיב בחומרה כדי שתיווצר עילה נוספת, ושוב באחריות ישראל, כביכול, לאי-התקדמות בדרך לנורמאליזאציה שבקשרים בין שתי המדינות.

ואם פרשת ראס-בורקה לא תתפתח כפי שמצפים המצרים, יעלו המצרים את שאלת מינזר דיר אל-סולטאן. כבר עתה אומרים זאת המצרים בפה מלא. שר-התיירות המצרי, בעת ביקורו האחרון בישראל, הצהיר במפורש, שתיירים מצריים יבואו לישראל רק אם תחזיר ירושלים מינזר זה לכנסיה הקופטית המצרית. גם בפרשה זו נהגה ממשלתנו בפזיזות, כאשר משטרת ירושלים העלימה עין לפני כ־15 שנה מהשתלטות הכנסיה האתיופית על מינזר זה, תוך דחיקת רגלי הנזירים הקופטים המצרים. הסיבות להתנהגות זו ברורות: אתיופיה קיימה עד 1973 קשרים ידידותיים עם ישראל, ואילו מצרים היתה אז אוייבת מוצהרת.

כדאי שנזכור, שהסכסוכים בין העדות הנוצריות השונות על מעמדן היחסי במקומות הקדושים לנצרות בירושלים ובבית-לחם הם עתיקים ומסובכים ביותר. השלטונות השונים, שקדמו לנו בירושלים (העות'מאנים, הבריטים והירדנים), ידעו, כי מדובר בקן צרעות נוראי ושמרו נפשם מכל משמר בעניין זה. עתה הדילמה היא כולה שלנו; מצרים לוחצת ובהיותה צד לחוזה-שלום עם ישראל יש לתביעתה מישנה-משקל; אך גם לאתיופים יש טענות בדבר זכויות היסטוריות במקום וגם עתיד יחסינו עם ארץ זו הוא עניין בעל משקל עבורנו. קיימת סכנה, שאם נפעל להחזרת המנזר לקופטים המצרים נזיק לאפשרות של קיום קשרים בעתיד עם אתיופיה, בלי שנתקדם בקשרים עם מצרים.

הסכם השלום עם מצרים מאפשר לקאהיר להעלות על סדר-היום שאלה מרגיזה באמת: מתן פיצויים (אסטרונומיים, לפי עמדת מצרים) למצרים על שאיבת נפט מצרי מבארות סיני בעת קיום השליטה הישראלית על חצי-האי הזה. תביעה זו לבדה, שאין שום סיכוי שמישהו בישראל יהיה מוכן להיענות לה, מסוגלת לספק למצרים תירוץ נוסף, אם כל האחרים ייעלמו, לאי-קיום הנורמאליזאציה.

עניינים אלה הם בתחום היחסים הדו-צדדיים בין ישראל למצרים ואין ביניהם לבין „הבעייה הפלשתינית" ולא כלום. השאלה הגדולה הזאת היא ביסודו של דבר שאלת-המפתח. האם יש עוד מישהו המאמין, שמצרים חיפשה אך ורק „עלה תאנה" כדי לכסות על רצונה בהחזרת סיני לידיה בלבד?

קיצורו של דבר, קיום אי-הלוחמה בינינו לבין מצרים ופירוז סיני תחת פיקוח אמריקני הם היסודות העיקריים בהסכם השלום. יסודות אלה ניתן לקיים כיוון שגם השלטון המצרי, כמונו, מעוניין בקיומם. הם שאיפשרו למצרים להתחיל בשיקום משקם ההרוס והכושל ולזכות בסיוע אמריקני והם שפרצו עבורנו פירצה חשובה בחזית האיבה הערבית הפעילה. מעבר לכך, יש סיכוי קטן מאוד, שמצרים תתקדם לעבר יחסי שכנות טובה עם ישראל, כמתבקש מחוזה-השלום, כיוון שהדבר כרוך במחיר גבוה למצרים, הן ברמה הממלכתית והן ברמה האישית, עבור בני העילית המצרית, הפרופסורים, האמנים, המהנדסים, המוציאים לאור וכו'.

המצרים רואים בשוק הערבי הגדול את מקור מחייתם, בין בדרך שיווק פרי עבודתם בו או כמקום לתעסוקה לכמה שנים או בתופשות. (לישראלים השוהים בארה"ב יום לאחר תחילת חופשת הקיץ באוניברסיטאות הישראליות אין צורך להסביר במה מדובר) ציבור זה אינו רוצה בנורמאליזאציה בקשרים עם ישראל, ביודעו את הנזק שייגרם לו. כדאי גם, לכן, להתחיל להבין מציאות זו.

הנורמאליזאציה היא, איפוא, מיקסם-שווא, שאינו ניתן להגשמה. עלינו להתרכז בעיקר, והוא: קיום פירוז סיני ומצב אי-הלוחמה. פירוש הדבר, שיש לנהוג בתבונה ולא לספק למצרים עילות, שביחס אליהן יהיו צודקים, אולי (טאבה, מנזר דיר אל-סולטאן), אך מצד שני אין לוותר בשאלות, שצדקתנו בהן גלויה וברורה (ראס-בורקה) רק מתוך תקווה תמימה, שהדבר יועיל לקיום יחסי שכנות טובה עם מצרים.

(הכותב הוא פרופסור למזרחנות, החוג ללימודי האיסלאם והמזרח-התיכון באוניברסיטה העברית בירושלים)

השנה נרשמים לקייטנה שונה

רשום כבר עתה את ילדך לאחת מקייטנות החברה להגנת הטבע

והענק לו חווית קיץ מיוחדת במינה

נותרו מס' מקומות בקייטנות -
1. הר גילה- גילאי ה'-ו' 17-21 אוגוסט
2. עין גדי- גילאי ו'-ח' 17-21 אוגוסט
3. עפרה- גילאי ו'-ז' 17-21 אוגוסט
4. קשת יהונתן- גילאי ו'-ז' 24-28 אוגוסט
5. חרמון- גילאי ח'-ט' 24-28 אוגוסט

★ 5 ימים בתנאי פנימיה מלאים. (כולל 5 ארוחות כשרות ביום)
★ הדרכה צמודה.
★ פעילות חברתית מגוונת בערבים.
★ קבוצות של 15 ילדים בני אותו גיל.
★ רוכב ומלווה + נשק, צמודים.

לפרטים והרשמה (גם באמצעות כרטיסי אשראי) פנה לטלפון - 03-382501
או ישירות למשרדי החברה - רח' השפלה 3 ת"א. (ליד התחנה המרכזית)
בסניפי החברה:
ירושלים: 02-222357 - חיפה: 04-664135-6 כרמיאל: 04-986234 - באר-שבע: 057-32156

- פענוח מסתרי מערות.
- הידעת כי יש חיים בים המוות?
- האזנה לרחשי הלילה במדבר.
- הכרות יצורי הים המוזרים.
- שייט אבובים בנחלי הצפון.
- שייט קיאקים בכנרת.

החברה להגנת הטבע

هكذا من الاصل

هكذا من الاحتل

„ייזהרו נא הקונסולים!"

שלום רוזנפלד

ברומי העתיקה, בתקופת הרפובליקה, כאשר העניק הסינאט סמכויות־חירום מיוחדות לקונסולים, היה מלווה את ההסמכה באזהרה מיוחדת שנפתחה במלים Caveant Consules – ייזהרו־נא הקונסולים! (לבל ייגרם נזק לרפובליקה).

זאת הנוסחה, שלעניות־דעתי מן הראוי, ללוות בה, את שיחות־הלסינקי בין ישראל לברית־המועצות, שעתידות להיפתח באמצע החודש.

אף כי אינני מולול כל עיקר בנימוקים הקאפיטליסטיים המובהקים של ברית־המועצות (בעית הרכוש הרוסי בישראל), אין ספק, שבצעד הסובייטי יש איתות פוליטי לכמה כיוונים בעת ובעונה אחת: לישראל, לארצות־הברית ולערבים.

לגבי ישראל, מבקשת מוסקווה לרמוז, שחידוש היחסים הדיפלומטיים, גם אם אין לצפות לו בקרוב, שוב איננו בגדר הבלתי־אפשרי. היא, כמובן, תרצה לגבות מחיר פוליטי על כך. שיתופה של בריה"מ בתהליך מדיני כולל במזרח־התיכון יהיה בוודאי חלק מן המחיר. סביר לפיכך להניח, שאם „השיחות הקונסולריות" בהלסינקי יסתיימו בהצלחה ויביאו לפתיחת נציגות סובייטית כלשהי בתל־אביב ונציגות של ישראל במוסקווה, יבואו צעדים נוספים בפיתוח הדרגתי של היחסים ההדדיים.

הכיוון השני, שאליו נשלח האיתות, הוא ארה"ב: מוסקווה, בהנהגתו הדינמית של גורבאצ'וב, מעוניינת בפיסגה חדשה עם ארה"ב בנושא החימוש הגרעיני. האסון בצ'רנוביל, שספק אם אפילו הרוסים עצמם מסוגלים בשלב זה להעריך את תוצאותיו לטווח יותר רחוק – לא רק בתחום הבריאותי – אך האיץ את המאמצים הדיפלומטיים של הקרמל. האמונה המיסטית־כמעט של עמים שונים, ובתוכם גם הרוסים, ב„כוח היהודי" הבל־יכול בארה"ב – מוסיפה משקל לטענת אותם מומחים בקרמל, שסבורים, כי הדרך אל דעת־הקהל האמריקנית עוברת במידה כזו או אחרת בירושלים.

יש, כמובן, גם צד שני לאותה מטבע. הרוסים גם מבקשים לאותת לאמריקנים, ששוב אין ברעתם להשלים לאורך ימים עם הבלבדיות שנפלה בחלקה של ארה"ב במהלכים השונים במזרח־התיכון. בלבדיות – שבחלקה נובעת מן העובדה, שאין לבריה"מ יחסים עם ישראל. סוף־סוף הבינו, כנראה, הרוסים, שבלא הסכמת „50 האחוזים לסכסוך", כלומר ישראל, אין לה סיכוי להיות מעורבת במהלך בינלאומי רציני.

ומה מאותתת בריה"מ ל־50 האחוז האחרים, הערבים? היא אומנם מרגיעה אותם חזור והרגע, כפי שעשה גם השבוע השגריר הסובייטי בדמשק, שאין לרוסיה כל כוונה לחדש את היחסים הדיפלומטיים עם ישראל. אבל מוסקווה יודעת, שגם הערבים כבר מתוחכמים דיים לקרוא מפות פוליטיות, אפילו רב בהן הסתום על המפורש. לא מן הנמנע, שלפחות אותן מדינות ערביות, שמאמינות באפשרות של הקמת „מטריה בינלאומית" כלשהי, לסוכך בה על מגעים ישירים עם ישראל, יקדמו בסתר־לבן בברכה את הצעד הסובייטי.

קדאפי ואסד לא יאהבו, כמובן, את „שיחות הלסינקי". אבל מוסקווה מעריכה, ובצדק, שמצבה הכלכלי של סוריה הוא כה נואש, שבמוקדם או במאוחר היא תיאלץ לחמם מעט את יחסיה עם ארה"ב ולהחליש ממילא את תלותה בבריה"מ.

אין להוציא מכלל אפשרות, שצעדה האחרון של מוסקווה כלפי ישראל קשור בתסיסה האידיאולוגית הפוליטית הכללית, שמתרחשת בקרמל מאז עלה גורבאצ'וב לשלטון.

ב־3 באוגוסט פירסם סופר „גארדיאן" הלונדוני במוסקווה, מרטין ווקר, מיסמך מדהים: מינשר בן כ־5500 מלה, החתום בידי קבוצה שמתקראת „תנועה להתחדשות סוציאליסטית". קראתי אותו מתחלה ועד כלה ולא האמנתי למראה עיני.

כמובן, במיסמכים שבאים ממוסקווה יש לנהוג זהירות מירבית. לעולם אינך יודע אם אין כאן תבסיס של דיס־אינפורמציה. מפי מומחים לדבר שמעתי לא פעם כיצד מצליחים אנשי הק.ג.ב – ולא רק הם – להזין כתבים מערביים בקטעי־מידע, שנועדו להטעות את דעת־הקהל במערב, או לקדם אינטרסים פוליטיים אלה או אחרים של פקידים בדרגים שונים בקרמל, או לסכל מדיניות שאינה נראית להם. לפעמים, דווקא גורמים במערב הם שמחברים סוג זה של מיסמכים, מבריחים אותם למוסקווה ומעבירים אותם לידי כתבים מערביים.

על כל פנים, המיסמך, שעליו דיווח מרטין ווקר, הוא מיוחד במינו: יש בו עובדות ומספרים, שרק בעלי גישה למקורות חסויים ביותר עשויים לדעת אותם. גם הניתוח של המצב החברתי, הכלכלי והפוליטי ברוסיה משווה לאותו מינשר אותנטיות רבה.

לענייננו הפעם חשוב אולי, שתנועה זו „להתחדשות סוציאליסטית" קוראת לא רק לרפורמות מרחיקות־לכת כדי לחסל את הפיגור החברתי, הכלכלי והמדעי המסוכן, אלא גם לחדול מרדיפות על רקע פוליטי ודתי ולהנהיג חופש עתונות מלא וחופש להתארגנות פוליטית מחוץ למסגרות הנוקשות הקיימות.

במוקדם או במאוחר יתברר, מן הסתם, מי חיבר את המיסמך ומי היה מעוניין שיגיע למערב ולמה. אבל קרמלינולוגים רבים מאוחדים בדעה, שרוחות חדשות מנשבות במוסקווה וגם בנאומיו האחרונים של גורבאצ'וב בוולאדיווסטוק ובחאבארובסק, על ההקלות לחקלאים בקולחוזים וברמזיו כלפי סין, הם רואים אישור להערכתם. לדעתם, רוסיה של גורבאצ'וב לא תהיה רוסיה של ברז'נייב וצ'רנייקו ואפילו לא של אנדרופוב, גם אם הביורוקרטיה המסורבלת והמיואשת המסורתית של הרוזות מכבידים על ביצוען של רפורמות מעמיקות בקצב, שההנהגה החדשה היתה רוצה בו.

האם תהיה זו גם רוסיה שונה ביחסה לישראל וליהודים? האם „שיחות־הלסינקי" הן צעד ראשון לשינוי?

לא אסתכן בנבואות.

אבל אזהיר, ביתר שאת, על האזהרה שבראשית הדברים: Caveant Consules – „ייזהרו־נא הקונסולים!"

ייזהרו נא השליחים לשיחות הקונסולריות, לבל יאמרו ולבל ייעשו מצידנו דברים, שחלילה נצטער עליהם.

אינני מקבל, שעלינו להתנות תנאים פוליטיים מוקדמים לפתיחת השיחות. עם כל ההערכה שיש לי למעמדנו המיוחד באזור ולכוחנו, אינני סבור, שאנו רשאים לדחות הצעה סובייטית לשיחות בדרג כלשהו, בנושא כלשהו ובלבד שייעשה הדבר בצורה מכובדת ועל יסוד הדדיות מוחלטת.

באשר להמשך – שונה הדבר.

בראש מעיינינו חייבת לעמוד יהדות ברית־המועצות – מצבה, גורלה ועתידה. על נושא זה יקום או יפול עתיד יחסינו עם מוסקווה.

בכל מגע, רשמי או בלתי־רשמי, בכל התפתחות עתידה, חייבים אנו להבהיר לסובייטים בצורה חד־משמעית: בלא חידוש עלייה של יהודים מבריה"מ לישראל, ובעיקר של אותם אלפים, שכבר הוענקה להם אזרחות ישראל, בלא שחרור אסירי־ציון, הנמקים בכלא משום כמיהתם לעליה, או בגלל דבקותם בתרבות ובשפה העברית – לא ייתכנו קשרים תקינים בין ירושלים ומוסקווה.

הבטחת חופש עלייתם של יהודים לארץ־ישראל הוא הצידוק ההיסטורי, הפוליטי והמוסרי של עצם קיומנו כתנועה ציונית וכמדינה.

בנושאים שונים מותר לנו לגלות גמישות ופרגמטיות.

בנושא זה – לא. זהו ה„ייהרג ובל יעבור" שלנו ביחסינו עם ברית־המועצות.

25 הנועזים

עמוס גלבוע

המעשה שעשה ראש־הממשלה השבוע, שעה שזימן אליו לפגישה 25 אישים פלשתינים מהשטחים, שקול בעיני לא פחות מנסיעתו לפני למעלה משבועיים לחסן מלך מארוקו, ואינו נופל לדעתי מהשקלא וטריא העקרה, שקיימנו בחצי השנה האחרונה עם המלך חוסיין באשר לדיקדוקי ניסוח, רקיקים שבדקיקים, של ליווי בינלאומי וייצוג הפלשתינים בוועידה תחת מטריה בינלאומית. משום שהבעיה המרכזית שלנו היא לא מה שאומר מלך מארוקני באתר סקי, המרוחק 6000 ק"מ מהחצר שלנו, או למה בדיוק מתכוון מלך ירדני, שבמשך 19 שנה החזיק את השטחים. הבעייה המרכזית הדוחקת שלנו (לצד סיכוני המלחמה מצד סוריה) היא איך לטפל בשטחים ובתושביהם הפלשתיניים עכשיו, בטווח הקרוב: איך לנטרל את הנפץ של פצצת הזמן. ופצצת הזמן, למיטב הכרתי, אינה מצטמצמת רק למימד הפוליטי – היא גם כלכלית, חברתית, אורבנית, אקולוגית.

אין ספק, שחלק ניכר מתושבי השטחים רוצים בדגל, חפצים במדינה משלהם ועדיין רואים באש"ף את המסגרת האירגונית לשאיפותיהם הלאומיות. אבל, וזה אבל חזק, נראה, שרוב הציבור בשטחים עייף כיום מטרור ומאוכזב מדרכו של אש"ף; הם רוצים יותר ויותר לעשות לביתם ולסביבתם; הם מחפשים יותר ויותר את הפתרונות המעשיים לחיי היום־יום המעיקים. אט־אט חודרת ההכרה, שהחיפוש אחר עוד ועוד מקורות פרנסה ורווחה עדיף (לפחות לשעתו) על פני נהייה אחר סיסמאות־סרק לאומיות.

המיפגש עם 25 האישים הפלשתיניים מהווה, לדעתי, הישג נכבד בשלושה תחומים:

★ עצם העובדה, שהם העזו ובאו למיפגש, חרף החרמות והגידופים, שהם צפויים להם, ולמרות איומי הטרור וזכר גורלו של זאפר אל־מצרי, ראש עיריית שכם, שהעז לשתף פעולה עמנו ונרצח. איני יודע אם לפני חודשים מספר בלבד היו אישים אלה אוזרים עוז ובאים.

★ אלה שבאו מייצגים מיגוון רחב ביותר של הציבור בשטחים ואינם ידועים כמזדהים עם אש"ף. כמובן, אצלנו אי־אפשר בלי ניגוחים והשמצות וקושיות רש"י. טוענים, שהם אינם מייצגים את תושבי השטחים ושהמייצגים האמיתיים של התושבים הם אנשי אש"ף ותומכיו הידועים. אולי זה נכון במשהו, אך למה להתעלם מן העובדה הפשוטה, שהיו כאן 13 ראשי עיריות (רובם נבחרים), שכל אחד מהם מייצג רבבות בני־אדם; שהיו כאן ראשי לשכת מסחר, מנהלי בתי־חולים, תעשיינים גדולים, אישי דת וחינוך. במה הם מייצגים פחות את האוכלוסיה מסטודנטים ממכללת ביר־זית, למשל, או עתונאים ועורכי־דין מסויימים, הידועים כאנשי אש"ף? *בתור התחלה ה־25 מהווים ייצוג הולם.*

★ בפעם הראשונה הומחש לתושבי השטחים, כי מדינת ישראל מתעניינת בהם, וברמה הבכירה ביותר, וכי התעניינות זאת אינה מהשפה ולחוץ, אלא היא ענייניה, תכליתית ומוחשית. ולפי כל הידוע לי זה דבר, שתושבי השטחים מחפשים עתה. בסופו של דבר, כשראש עיריה, או ראש לשכת מסחר, חוזר מהפגישה אל צאן מרעיתו, הוא חפץ להציג בפניהם הישגים מוחשים, קונקרטיים: יהיו לנו יותר היתרי בניה, נוכל לשווק יותר הדרים, נוכל לקבל יותר כספים, נוכל להקל בנטל המיסים, נוכל לגדל יותר גידולים חקלאיים, נוכל לעשות יותר כסף, נוכל לצמצם את האבטלה וכו' וכו'.

אני משלה את עצמי, שיבואו ימות המשיח ושתצמח לנו לפתע מנהיגות מקומית פלשתינית אותנטית בשטחים, אבל הונח הבסיס להמשך, החייב להתבסס על שלושה מרכיבים:

● דיאלוג מתמיד, פתוח וחופשי עם תושבי השטחים, ברמות הגבוהות ביותר, תוך טיפוח „הרוב הדומם".

● מלחמת חרמה באש"ף. מה שנדרש עתה הוא לא לוותר לו כהוא זה. להיפך: אם יש סיכוי כלשהו להידברות עם תושבי השטחים, הוא טמון בכך, שיומחש לכל, כי אש"ף אינו מוביל את תושבי השטחים לשום מקום. קיימת, כמובן, סכנת הטרור אישי אש"ף הוא נביאה. נצטרך לעשות הכל כדי שהטרור האש"פי לא ישתולל. איני חי בעננים, ואני ער לכך שאיננו אקרתנים ושלא נוכל ליצור חומה הרמטית נגד נסיונות רצח. אבל, אנו חייבים להיות מוכנים לכך ולא להתיאש מראש ולהגיד: „טוב, הלא בין כה וכה ירצחו אותם, אז למה להתחיל עם זה?"

● שיתוף־פעולה עם ירדן. רבת־עמון הודיעה בימים אלה על תוכנית חומש לפיתוח השטחים בסכום של 1.3 מיליארד דולר. איני יודע מנין תצליח ירדן לגייס סכום־ענק זה, בימים של הידלדלות מקורות ההון הערביים והקיצוצים בסיוע החוץ האמריקני. ברם, לנו צריך שיהיה אינטרס מובהק, שתוכנית כזאת תתחיל להתגלגל, ולו גם בסכומים צנועים בהרבה מ־260 מיליון דולר לשנה. כל תנופת פיתוח ירדנית בשטחים רק תוכל להשתלב במדיניות הפיתוח והליבראליזאציה שלנו ובקו לחימתנו באש"ף. וצריך לזכור נקודה מרכזית: כלכלת השטחים משולבת בכלכלת ישראל, והיא תוסיף להיות משולבת בה, ללא חציצה של חומה סינית, גם כשיבוא השלום הכולל, או לאחר כל הסדר פוליטי בעתיד. משמע, אנו צריכים לדאוג לכך, שהתוכנית הירדנית, אם תמומש הלכה למעשה, תיעשה בתיאום ושיתוף־פעולה מלאים אתנו, תוך שמירה על האינטרסים הכלכליים שלנו. סבורני, שזה צריך להיות, בתקופה הבאה, תחום שיתוף־הפעולה העיקרי שלנו עם ירדן. *זה עדיף בהרבה על פני החישושים אחר נוסחות־פלא דיפלומטיות,* שאין אולי לנוע, אך אין לראות בהם את העיקר והתכלית.

אם כל זה יצמיח לנו בעתיד הקרוב יותר שקט בשטחים, יותר רגיעה, יותר שיתוף־פעולה ופחות טרור ואלימות – גם זאת לטובה.

לומבאגו 1971 מיניבוס 1986

משה ז"ק

הממשלה נתרדה. דגל אדום, דגלה של ברית־המועצות, הונף על בנין בית־המשפט העליון בירושלים.

זה לא אירע השבוע, אלא ב־6 בנובמבר 1948, בעיצומם של ירחי הדבש ביחסים בין ירושלים למוסקווה. הארכימנדריט הרוסי בירושלים הניף את הדגל הסובייטי על הבנין שבבעלותו לכבוד יום המהפכה הבולשוויקית. שלטונות ישראל ביקשו ממנו להסיר את הדגל מעל הבנין, שבו שוכן בית־המשפט העליון, אך הוא סירב. „הבנין שייך לי ואני יכול לתלות עליו אפילו פרסומת למשחת שיניים", השיב הכומר הסובייטי. הממשלה ביקשה את התערבותו של פאוול יירשוב, הציר הסובייטי, ובהמלצתו הוסר הדגל המביך.

יש להניח, כי בנין זה נכלל בין פריטי הרכוש, שממשלת ישראל קנתה בשנת 1964 מידי ממשלת בריה"מ. לפי ההסכם, שנחתם אז, שילמה ישראל בעד הרכוש הרוסי שליש במזומנים ושני שלישים בסחורות־ייצוא לבריה"מ. לא נכללה בו, משום־מה, הקרקע במרכז ירושלים, שעליה ניטע גן־העצמאות וישראל משלמת על השימוש בה דמי חכירה לסובייטים. לא נרכשה גם חלקת קרקע גדולה באבו־כביר, שעליה היתה אמורה השגרירות הסובייטית להקים את בנייניה וכן בנין מגורים לאנשי השגרירות. כבר בפברואר 1967, ארבעה חודשים לפני ניתוק היחסים עם ישראל, אישרה ועדת בנין ערים בתל־אביב את התוכנית, שהכינו אדריכלים סובייטיים לשני בניני השגרירות.

תוכנית הבניה, שהוקפאה בשנת 1967, לא חזרה להיות אקטואלית עם פתיחת השיחות בהלסינקי בנושאים קונסולאריים. היא לא הופשרה אפילו בשנות השבעים, בעת שהתנהלו שיחות מדיניות בין שליחים סובייטיים ונציגי ישראל: שיחות, שבמקביל להן זרמה העליה הגדולה מבריה"מ לישראל. במקביל להן – מכיוון שגורמים רבים אחרים, בכללם הדטאנט הבינמעצמתי, הרצון הסובייטי להבטיח זכויות של מדינה מועדפת בסחר עם ארה"ב והלחצים הפנימיים בתוך בריה"מ, תרמו יותר לליברליזאציה ביציאת יהודים. יחסים דיפלומטיים אינם בטוחה ליציאת יהודים והיעדרם אינו גורם חסימת העליה. זרם העליה לא פתח את שערי הבנין של שגרירות ישראל ברחוב בולשאיה אורדינקה 56 במוסקווה, שממשלת ישראל מוסיפה לשלם בעדו שכר־דירה וגם את שכרם של שני עובדים מקומיים, השומרים על הבנין. כשם שהשיחות המדיניות, שנציגים סובייטיים קיימו עם ראשי ממשלה בישראל ועם יועציהם לא זירזו את בנייתו של בנין השגרירות הסובייטית באבו־כביר.

באפריל השנה קיבל משרד־החוץ בירושלים הודעה באמצעות שגרירות פינלנד בתל־אביב, כי משלחת סובייטית תבוא לבדוק את פעילותה של הסקציה בשגרירות, המייצגת את האינטרסים של בריה"מ בישראל, כלומר, גם עניינים קונסולאריים וגם ענייני רכוש. הבקשה היתה שיגרתית, אך שני פרטים בה עוררו תשומת־לב מיוחדת: המשלחת תשהה בארץ שלושה חודשים והיא מבקשת לשכור בית ולחכור מיניבוס לסיורים בארץ, למקומות שבהם מפוזר הרכוש השייך לכנסיה הרוסית (הרכוש שהיה שייך לממשלה הרי נמכר בשנת 1964 לממשלת ישראל).

המיניבוס הוביל, איפוא, לשיחות הלסינקי. הוא היה מעין ה„לומבאגו" של העתונאי הסובייטי ויקטור לואיס, שביוני 1971 בא לישראל כדי לרפא את גבו הכואב, והרופא, שאליו פנה, פרופ' אריה הראל, כיהן קודם לכן כשגריר ישראל במוסקווה. ד"ר הראל ידע להפנות אותו לא רק אל רופא־הגב המתאים, אלא גם לכתובת העיקרית, שלמענה הוא בא. לואיס ביקש להיפגש עם גולדה, ובסופו של דבר נפגש עם יועצה המדיני, שמחה דיניץ. בעקבות אותה פגישה נפתח דו־שיח ישראלי־סובייטי חשאי, שנמשך עד ספטמבר 1977.

מה הניע את הסובייטים בשנת 1971 לפתוח בערוץ הסודי של הדו־שיח עם ישראל? האם ניתן להקיש ממנו על יוזמת המגעים הגלויים בשנת 1986?

בשנת 1971 הבחינו הסובייטים בנסיונותיו של סאדאת להשתחרר מן החסות המדינית שלהם. הם גילו, שמאחורי גבם מנסה סאדאת להסתייע באמריקנים להשגת הסדר חלקי עם ישראל. אומנם, אחר שסילק את חסידי בריה"מ ממוקד השלטון חתם סאדאת על הסכם עם מוסקווה לתיאום מדיני ואסטרטגי. אבל הסובייטים הבחינו בחיזורי סאדאת אחר האמריקנים, תוך התעלמות ממעמדה של בריה"מ בסכסוך. מוסקווה לא יכלה להשלים עם מהלך זה ולכן ביקשה להקדים תרופה למכה, וכבר בשיחה הראשונה בווינה עם הנציג הישראלי (קודם שהשיחות הועברו לירושלים – למישור של ראש־הממשלה) העלו השליחים הסובייטיים את רעיון הוועידה הבינלאומית, שיותר משיש בה כדי להבטיח הסדר ישראלי־ערבי, יש בה כדי להבטיח את מעמדה של בריה"מ כמעצמה שוות־זכויות באיזור.

לא היה זה המניע היחיד לשיחות החשאיות של שנות השבעים. הסובייטים נזקקו לערוץ הסודי גם כדי לאותת לישראל, שלא להרחיק לכת בהשתלבותה בתוכניות האסטרטגיות של ארה"ב באיזור, כפי שהדבר בא לידי ביטוי בהצבת הטכנאים האמריקניים בסיני.

לעומת זאת, נועד הדו־שיח בערוץ הגלוי בהלסינקי בעיקרו לאותת לערבים, ואולי ביחוד לאש"ף. לכן, אין הדו־שיח מתנהל בסודיות, ולכן מכריז עליו פומבית דובר משרד־החוץ במוסקווה וממשלת בריה"מ מוסרת מראש על קיום השיחות לממשלות ערב.

הפירסום מכוון להאיץ בפלגי אש"ף למהר ולהתלכד, על מנת שלא להחמיץ הזדמנויות בעת שבריה"מ פותחת במו"מ, ולו גם מצומצם, עם ישראל.

בריה"מ רשמה לזכותה את חסימתם של כל הנסיונות – מאז נחתם הסכם־השלום הישראלי־מצרי – להסדר במזרח־התיכון. היא הצליחה ללכד סביבה את כל מדינות ערב, כדי שיתמכו בתביעתה לוועידה בינלאומית, והיא הכשילה ומכשילה כל תיווך אמריקני להסדר, המיועד לפסוח עליה כמעצמת־על באיזור. מצד שני, אין בריה"מ מסוגלת לפרוץ פריצת־דרך כדי להבטיח את שיתופה במעמד שווה לזה של ארה"ב במזרח־התיכון.

הפילוגים והסכסוכים בין לקוחותיה של בריה"מ באיזור (עיראק מסוכסכת עם סוריה, סוריה עם אש"ף, יאסר ערפאת עם ג'ורג' חבש) מחלישים את כוחה של בריה"מ להנהיג את התנועה הלאומית הערבית, תחת המטריה של אחדות ערבית.

לכן, פעילה עכשיו המחלקה הבינלאומית של המפלגה הקומוניסטית הסובייטית בפישור בין הפלגים היריבים באש"ף. מן הידיעות המקוטעות עולה, כי נסיון הפישור נערך בין הנציגים במוסקווה של הפלגים היריבים ולא מן הנמנע, כי רוסטיסלאב אוליאנובסקי (שהוא יהודי), הממונה על תנועות השחרור בוועד המרכזי, הוא המפשר ביניהם.

ההמולה, שקמה סביב הפגישה בהלסינקי עם נציגים ישראליים, מהווה מוסיקת־רקע לשיחות התיווך הסובייטיות עם פלגי אש"ף. האיום המרומז, כאילו בריה"מ עשויה להגיע להסדר כלשהו עם ישראל, אמור להמריץ את חמשת נציגי הארגונים הטרוריסטיים הפלשתיניים, היושבים דרך קבע במוסקווה, להתגבר על הניגודים שביניהם ולהסכים על דרך פעולה משותפת.

וככל שהדבר יישמע פאראדוכסלי, הקריאות הפומביות הרבות הנשמעות בישראל להתנות בפגישת הלסינקי את ההיתר לביקור המשלחת הסובייטית בהיתר לעליה גדולה מבריה"מ, חרף צדקתן של קריאות אלה, משמשות בעקיפין את צורכי המיקוח של הסובייטים עם הערבים, ביחוד עם אש"ף.

העלאת הנושא בקולי־קולות לפני הפגישה נותן לסובייטים מכשיר למיקוח עם פלגי אש"ף ועם מדינות ערב, כדי לכפות עליהם את תוכנית האחדות הכל־ערבית, שמחזקת את השליטה הסובייטית על המחנה המתיישר לפי הסמן השמאלי, הקיצוני ביותר.

זכותה של בריה"מ כמעצמת־על לשלח קרני־גישוש לקראת ישראל בכל צורה שהיא. היא רשאית לפתוח בשיחות גלויות בנושא קונסולארי, או בשיחות חשאיות בעניינים מדיניים. ואילו ישראל, כבעלת נסיון בניתוק קשרים עם בריה"מ ובחידושם, אינה חייבת להתנות מראש את התנאים לבירורים המוקדמים.

מצד שני, מן הדין שישראל תיזהר ממילכוד: יש לה, למוסקווה, אינטרס לנצל את הצוהר הקטן, שהיא פותחת עתה לישראל, בשתי זירות:

● בזירה הערבית – כדי להגביר את כוח התיווך שלה בין היריבים במחנה הערבי ולרתום את כולם לעגלתה.

● בזירה האמריקנית – כדי להפגין בכך נכונות ל„דטאנט". לא נסיגה מלאה מאפגניסטן אלא הוצאת שישה גדודים בלבד. לא קשירת קשרים מלאים עם ישראל, אלא דיון קונסולארי.

לבד משני נימוקים אלה ניצבת המטרה של השגת המעמד השווה במזרח־התיכון, באמצעות ועידה בינלאומית. אלה הן מטרות סובייטיות ואין להן קשר לשלום המיוחל, שכן הוועידה הבינלאומית, לפי התפיסה הערבית־סובייטית, היא תחליף למו"מ הישיר ולא ליווי למו"מ הישיר. ורק במו"מ הישיר יש ערובה לשלום.

● המיניבוס, שתודות לו יוצאת המשלחת הישראלית להלסינקי, עשוי להביא עימו ביקור של משלחת קונסולארית ישראלית במוסקווה, אך אינו צריך להוביל את ישראל למבוך של הוועידה הבינלאומית.

בוועידת ז'נווה בשנת 1973 לא הושג דבר. אילו נמשכה אותה ועידה, ספק אם היו משיגים את הסכמי ההפרדה עם מצרים וסוריה וודאי לא היינו מגיעים להסכם השלום עם מצרים.

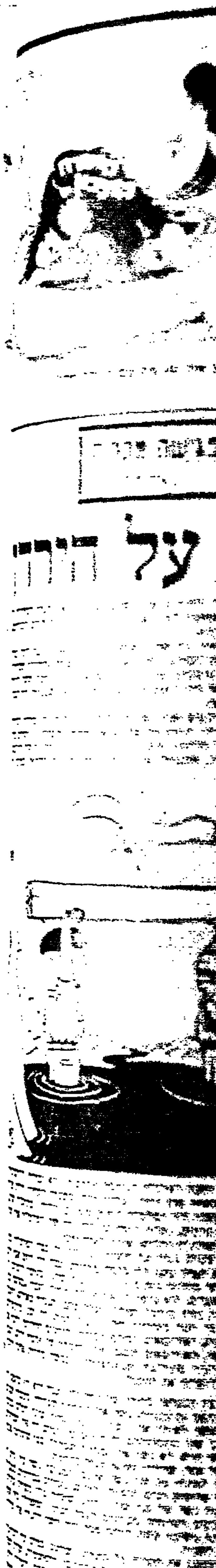

המלחמות המוטעות - מטרויה ועד וייטנאם

גדעון אנגלר

ברברה ו. טוכמן / מצעד האיוולת: מטרויה ועד וייטנאם / מאנגלית: יוסף אשכול / ספרית מעריב, 1986, 477 עמ'.

נושא ספרה של ההיסטוריונית ברברה טוכמן הוא ה„איוולת" ב„הלוכות הגברים". היא מאלצת אותנו לחשוב ברצינות על מעשי השטות של השליטים, שנעשו בהתמדה לאורך כל ההיסטוריה האנושית. טוכמן מדגימה זאת בעיקר ע"י הסיפור המיתולוגי של חורבן טרויה ושלוש התרחשויות היסטוריות: הפרובוקציה של האפיפיורים של הרנסאנס, שהביאה לעליית הפרוטסטנטיות, איבוד המושבות האמריקניות ע"י הבריטים והכשלון של ארה"ב בוייטנאם. אלה נתמכות ע"י דוגמאות קצרות רבות נוספות, מרחבעם המלך שבמעשי שטות הביא להתפלגות הממלכה בישראל ועד להתקפתו של אדמירל יממוטו על פרל הרבור ב־1941. המאורעות שונים מאד זה מזה, אבל הם מוכיחים לדעת טוכמן, כי האיוולת של השליטים היא אוניברסלית ובלתי תלויה בזמן. יתר על כן, היא טוענת בעצם, שאין מיפלט מהאיוולת ההרסנית של שליטים, לא בצורת המשטר, ותהא זאת דמוקרטיה (ארה"ב) או מלוכה (בריטניה) או אוליגרכיה (אפיפיורים) או אפילו לא במה שמונח על כפי המאזניים, ויהיו אלה חיי אדם או טריטוריה או יוקרה.

מהי מדיניות של איוולת? על פי טוכמן, זאת מדיניות המנוגדת לאינטרס שלה עצמה. כדי להחשב ככזאת, עליה למלא שלושה תנאים: המדיניות הזאת נתפסת כהרסנית כבר בתקופת ההתרחשות עצמה, הפעילות היא לא של שליט יחיד, אלא של קבוצה ונמשכת יותר מדור אחד של שליטים, וישנה אפשרות לפעולה חלופית, אבל היא לא ננקטת ע"י השלטון. זוהי בחירה מאד מתוכמת של תנאים, משום שדיון במאורעות שבהם מתקיימים תנאים אלה מאפשרים לטוכמן להביע עמדות שיש להן ערך משמעותי רחב תוך הבנות היסטוריה, כלומר תוך שיפוטם של אירועים מהעבר, לא על פי ערכים של היום. התנאי הראשון מעניק לה בסיס כזה לדיון על איוולת של שלטון מהעבר, משום שהיא יכולה להסתמך על דעות של אנשי התקופה ההיא, שהנזק לאינטרס העצמי היה גלוי לעיניהם כבר באותה עת עצמה. מאנשים כאלה יוצאת גם לרוב הקריאה לנקוט בדרך חלופית לשם מניעת נזק כזה (התנאי השלישי). התנאי השני מבטיח שאין באירועים המתוארים עניין עם שליט מטורף זה או אחר, אלא עם תופעה מתמשכת שיש בה עניין כללי.

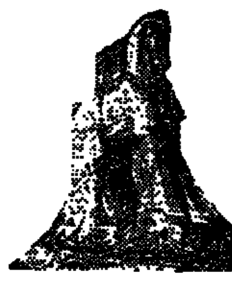

את סיפורה יוצרת טוכמן בדרך מרתקת משלה. היא אינה אולי „היסטוריונית להיסטוריונים", אבל היא בעלת יכולת נדירה לארגן שפע של אינפורמציה היסטורית לכדי סיפור מפורט, דרמאטי ומלא חיים, שתענוג לקרוא אותו ולא פחות מכך היא מעבירה דרכו את המסר שלה, שהוא רלוונטי כאן ועכשיו, כמו שם ואז. משום כך ומשום שטוכמן מנסה להציג מעין תיאוריה כללית של איוולת בהיסטוריה, יש לבחון את גישתה בתשומת לב.

ברברה טוכמן

המיתוס היווני משמש כאב־טיפוס לרבות מהתנסויות האנושיות. כך הוא גם המקרה של טרויה וסוס העץ. „זהו האב־טיפוס לכל הסיפורים על אודות מאבקם של בני אדם" אומרת טוכמן ו„כל חוויות האדם מצויות בסיפורה של טרויה". מה שקרה שם הוא שהטרויאנים עשו בדיוק את מה שהאויב ציפה מהם לעשות. הם הכניסו את הסוס, ובקירבו היוונים, לתוך עירם הבצורה, למרות כל הסימנים המחשידים ועל אף המחאות הנמרצות של אנשים מחשובי העיר כמו קאפיס הבכור, לאוקואון וקסנדרה. על פי הסיפור, נהגו הטרויאנים כפי שנהגו, מפחד האלים, אולם טוכמן אינה מקבלת טענה זאת באומרה כי „האלים (או האל, לצורך זה) הם משהו שנוצר בצלם האדם". „סיוע" לדבריה ניתן ע"י זאוס עצמו, אשר בראשית ה„אודיסאה" התלונן על כי בני־האדם מאשימים את האלים בטעויות הנעשות מתוך עיוורון־לבם שלהם.

מה שטוכמן מציעה לכן בניתוחה הוא, שהכנסת הסוס העירה נעשתה מתוך בחירה חופשית ותליית הקולר באלים או בגורל היא תירוץ בלבד. אם יש „אשמה" במשהו, הרי זה באופי האנושי שהוא הוא ה„גורל" והוא הפטאלי. אולם דווקא לגבי הטרויאנים יש משום מכשלה בהכללה זאת, משום שהם ראו במו עיניהם את כוחו של האל, במותו הנורא שהוא גזר על לאוקואון ושני בניו, שנמחצו באכזריות ע"י נחשים. לפחות חלקית נכשלת כאן טוכמן בנוקטה בשיפוט על פי מערכת תרבותית של ימינו. אולם מלבד בעייתיות זאת, מייצג הסיפור של טרויה היטב את כוונתיה של טוכמן. אלה שקרובים לליבה הם כמובן לאוקואון ושכמותו, שפרצו את מחסום הפחד, פעלו על פי השכל הישר, והזהירו את הטרויאנים מפני האסון הקרב והציגו דרך חלופית — לבדוק קודם כל את תוכו של הסוס. בכך מדגישה טוכמן שתיתכן בחינה מפוכחת של המציאות ואפשרי אומץ מוסרי ונפשי בתוך המערכת עצמה, גם בעתות משבר. בדוגמה של טרויה, כמו גם בדוגמאות ההיסטוריות מצביעה טוכמן על כך, שכדי למנוע אסונות יש להאזין לאזהרות ולדעות מנוגדות, לרכוש ידע רב ככל האפשר, להשתחרר מזילזול ביריב ומהתעלמות ממנו ולהיות עם ראש פתוח משום שאין קל מאשר להיתפס „לקסם הנושא של אטימות־מוחין".

הפרשה ההיסטורית הראשונה שאותה מציגה טוכמן, הוא שלטונם ומעלליהם של ששת האפיפיורים של הרנסאנס, בין 1470 לבין 1530, מסיקסטוס הרביעי ועד לקלמנס השביעי. הם היו לסמל השחיתות, השערוריות ותאוות השלטון והבצע. בהתנהגותם הם המיטו קלון על הכנסיה וגרמו לפיצול בה. במשך זמן שלטונם הם אטמו את עצמם באיוולתם מעשיית רפורמות בכנסיה ולקו בעיוורון באשר למהפכה הפרוטסטנטית הממשמשת לבוא, למרות אזהרות על כך. אולם יש להעיד כי טוכמן מתעלמת מגורמים חוקים אחרים למהפכה. עובדה היא שאפיפיורים בימי הביניים המוקדמים התנהגו לעתים קרובות אף גרוע יותר מאלה של הרנסאנס ואף על פי כן, לא התרחש הקרע. מה שקרה במאה ה־16 הוא שלותר הרפורמטור אמנם הרעיש מהמכירה הצינית של האינדולגנציות ושאר השחיתויות של הכנסיה, אולם מטרתו לא היתה לתקן את הכנסיה, אלא ליצור דוקטרינה חדשה ושינויים בערכי האמונה. מי שאינו שם לב לבסיס הדתי שבו ובתה גישתו, על־רקע השאיפה בצפון אירופה במאה ה־16 לתקוף את המיבנה הסמכותי בכלל, מתעלם מגורמים חשובים לעליית הפרוטסטנטיות.

השלטונות הבריטיים של המאה ה־18 אינם מוצגים באור שלילי כמו האפיפיורים, אבל גם עליהם אין לטוכמן מלה טובה לומר. באיוולתם ובשאננותם הם הביאו לאיבוד המושבות האמריקניות. למרות אזהרות תקיפות מבית ומחוץ, צעד השלטון הבריטי בעקשנות שטותית לקראת מלחמה וכשזאת פרצה, הם לא טיפלו בה טוב יותר. טוכמן בוחנת את הצד הבריטי בלבד, כי הם היו אלה שפעלו שנה אחרי שנה בניגוד לאינטרסים שלהם עצמם. למרות שהבריטים ראו במושבות הללו מקור כלכלי חשוב ביותר לקיומם וערובה למעמדם הבינלאומי, הם הקדישו תשומת לב מעטה בלבד לקביעתה של מדיניות מוגדרת ושיטתית ביחס למושבות ונהגו ברשלנות ובהתנכלות. שוב ושוב הבייזו הבריטים על תוכניות שלא יכלו לבצע. השאלה לא היתה האם הם היו זכאים להטיל מסים על המושבות בלא הסכמה אמריקנית, דבר שהביא בסופו של דבר להתקוממות, אלא האם הם יכלו בכלל לאכוף את הביצוע. מתברר שלא. אולם השרים של המלך ג'ורג' השלישי ותומכיהם לא שעו אל ההגיון ואל הדברים שהזהירו אותם למשמעות מעשיהם, ואין פלא בכך. רוב השרים ותופסי המשרות הבכירות בממשל נבחרו ממיעוט אריסטוקרטי, בזכות „קשרים" וייחוס משפחתי ולא לפי כישורים בניהול מדיניות. בנוסף לכך לקו רבים מהם בפטריוטיות עיוורת ובתחושת עליונות וזלזול באמריקנים. הם

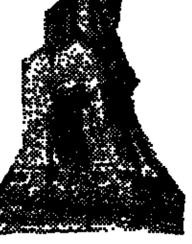

הצטיינו בחוסר מידע משווע על המושבות ובמשך עשר שנות סכסוך לא נשלח מטעם ראש ממשלה כלשהו, אפילו נציג אישי אחד, שלא לדבר על שר, אל מעבר לים, כדי לעמוד על המתרחש שם. בין המתריעים על המדיניות הבריטית היו אדמונד ברק, הנואם המבריק, וויליאם פיט (הרוזן מצ'טהאם), ראש ממשלה לשעבר הנערץ על כל הבריטים. זמן קצר לפני פרוץ המרד, הוא ביטא את מורת רוחו מהמתרחש, בהופיעו בנאום בבית־הלורדים כלפי תומכי הממשלה, כי „כל הרכבם הפוליטית היתה שורה של מעשי חולשה, פזיזות, עריצות, בערות, עקרות, הונאה ואתם ידועים לשמצה בצייתנותכם, באוזלת־ידכם ובשחיתותכם".

את הפרק הגדול ביותר בספר, ובכוח הדברים היה, מקדישה טוכמן למלחמת וייטנאם. זהו ללא ספק סיכום מצוין של מלוא מה אומללה זאת, מראשית המעורבות האמריקנית ב־1945 לצד הצרפתים, ועד לסיומה ב־1973. טוכמן אינה חסה על הנשיאים ומצביעה על ההזדמנויות שהוחמצו לדעתה, ליציאה מהבוץ הוייטנאמי: טרומן — שאיבד הזדמנות לנטרל את הו צ'י מין הצפוני, אילו השיב לו עזרה, בשנות ה־40; אייזנהאואר — שכשל משום שלא התנתק מנגו דין דיים הדרומי, הלא־אמין, בשנות ה־50; קנדי — שהפסיד ההזדמנות לצאת משם בשנות ה־60, שלא לדבר על ג'ונסון, שהעמיק את המעורבות האמריקנית שם. לא פחות מכך בזה טוכמן לדברים מיועצי הנשיאים שהציגו את הנושאים בהתאמה למדיניות ולא על פי העובדות והתנהגו כאילו המלחמה בה רצו לנצח, התנהלה בוושינגטון עצמה. באופן מפתיע דומה מצב זה ללונדון של המאה ה־18 ולרומא של המאה ה־16. בגישתה של טוכמן הנחה בסיסית היא, שכבר מלכתחילה היה ברור שהניצחון יהיה בידי הקומוניסטים. אבל דבר זה אינו מוכח כלל, ועל כל פנים, אחרי הסכם ההפרדה בג'נבה בין הצפון לבין הדרום ב־1954 נראה היה כי יש סיכוי שהסכם יכובד ע"י הצפוניים בשל קיומו של הלחץ האמריקני. רק מאוחר יותר ניתן היה להשתכנע כי בנסיבות הפוליטיות הבינלאומיות אז, המצב הפנימי בארה"ב והעקשנות הצפונית להשתלט על כל וייטנאם, יהיה הכרח לנטוש את וייטנאם. היציאה אמנם נעשתה, אבל מאוחר יותר מאשר היתה צריכה להתרחש.

ברברה טוכמן מתמודדת בתושיה רבה עם משימתה, אם כי לא בלי מעידות, והיא מראה כי מדיניות וחוכמה אינם דרים יחדיו לעתים קרובות (אף כי היא מצביעה גם על מקרים הפוכים). אבל היא עושה יותר מכך: היא מקנה לקורא פרספקטיבה למה אפשר ולמה אי אפשר לצפות מההיסטוריה. למרבה הצער היא מגיעה למסקנה כי „הלימוד מתוך ההיסטוריה יכולת שכמעט אין עושים בה כל שימוש". על כן נדרשת אופטימיות רבה לתקוה, ששלטון ינהג בפחות איוולת בעתיד, וברברה טוכמן אמנם מסיימת את ספרה בקטע הבא „איני יכולה לצפות בהיגיון לשפור רב. כל שביכולתנו לעשות, הוא להמשיך ולהשתרך כפי שעשינו במשך אותן שלושת או ארבעת אלפי השנים הללו, דרך תקופות של זוהר ושל שקיעה, של מפעלים גדולים ושל צללים".

מה קורא

ח"כ חיים רמון

שחולל בימים אלה סערה „ידיעות" במפלגת העבודה

„הקטע הראשון של הספר „עיין ערך אהבה" הוא התיאור הכי נאמן שקראתי אי פעם על ילדים שהם דור שני של ניצולי שואה שגדלו בארץ. יש שם סבים קטנים ותיאור מדויק מאוד של מה שקרה לי בבית הורי, אלא שאני לא יכולתי להגדיר במילים. כשאני קורא תיאור כזה, אני משום מה מעריך את הכישרון של המחבר — במקרה שלפנינו דויד גרוסמן.

„קריאה בכלל היא אחד הבילויים המועדפים שלי. כמו בתחום הפוליטי. אלא שאני מעדיף לקרוא על נושאים שרחוקים ממני בחיי היומיום, למשל מדע בדיוני ורומנים. רק לא ביוגראפיות, אלא אם זו ביוגראפיה של אישיות מאוד מרתקת. אומנם, מטעם לטעם אני מתפרף גם ב„מצעד האיוולת" של ברברה טוכמן, אבל זה בשבילי כבר ממש ספרות מקצועית. לפני חודש, למשל, נהניתי מאוד מהמצוות המרובתי של ... כי נושא האוירודינאמיקה מאוד קרוב לליבי.

„זמן הקריאה הטוב ביותר בשבילי הוא לפני השינה או בשבתות. לא יכול לומר שזה מרגיע אותי, כי אני נהנה מאוד מזה, אני לא מרבה, אבל קריאה בהחלט מפיגה את המתח וגורמת לי הנאה רגשית".

הדדה וולמר

מעת לעת

אמיתות

מאמר חשוב פירסם הסופר סמי מיכאל בגליון החדש של הירחון „מאזנים". מאמר החשוב והכואב וכן, הרושף ללא חת את שורשי ההוויה היהודית־ערבית בארץ. עילה למאמר שימשו הוויכוח בין א.ב. יהושע ואנטון שמאס. אך האמיתות הקיומיות, המיטוריות, שמעלה סמי מיכאל אינן נצרכות לוויכוח הזה – הן עומדות בזכות עצמן.

ועוד נשוב אליהן.

54 אלפיות

תפקידו של דובר הוא, ככל הנראה, לבטא את עמדת מעסיקו. אין זו ברשות, אף כי – במקרים מסויימים – אולי גם לא בכבוד מיוחד. מר ישראל כהן, דוברו של משרד החינוך והתרבות, שירת ומשרת באמונה את ראשי המשרד שלו, אם מהמפד"ל ואם ממפלגת העבודה, ועל כך יאה לו תהילה. התקפתו על יו"ר אגודת הסופרים העבריים, שראתה אור במוזרנו, גם היא, מן הסתם, חלק מן השירות הזה.

תשובתה של הגברת לפיד, שפורסמה אצלנו ביום ששי שעבר, היתה קצרה וממצה. לענייננו נחדש רק לפרט אחד הוא גם הלוז שבתשובה: „הנתח התרבותי" בתקציבו של משרד החינוך והתרבות. אכן, חלקה של התרבות והאמנות בתקציב הזה, במדינת ישראל של המחצית השניה של שנות השמונים, הוא — 1.8% — ומתוך זה מוקדשים לספרות העברית, על כל מסלוליה, כ־3 אחוזים, או 0.054% אחוז מתקציבו הכולל של המשרד.

המיספרים הללו מדברים, או צועקים, בעד עצמם.

המספרים אגב גם מלמדים את הקינה המשוחה הרגילה, כלומר להזכיר לקוראינו – נוכח אותו שיעור מזהים־במבני מתנו – אילו מכתשי־עתק זורמים, למשל, לקופותיהם של „הגורמים הדתיים", בהם יסודות מובהקים של שלילת התרבות והאמנות, המסובים אל שולחן הקואליציה. איזה כוח לחץ יש לתרבות הישראלית בכלל ולספרות העברית בפרט? מי מייצג אותן בכנסת או במסדרונות השלטון? מי שוקד על תקנת האינטרסים שלהן?

שום דובר, ולו גם המוכשר והנמרץ ביותר, לא יוכל לשייח את העיוות הנורא הזה. ושום נאומים, ולו גם שופעי הרצון הטוב והחביב ביותר, כמו אלה המביעים את הזיכרים וההתייצבים לגביהם, לא יכפרו עליו. אם בהתבוננך בראי נשקף אליך פרצוף עקום – אבוי בגורל – אל תאשים את הראי. זה יפה גם לגבי האחריות ההיסטורית לשיבוש מזהותו הזהותית, שמקבלים על עצמם הנאמנים ל־1.8 האחוז „התרבותיים" או להמישים וארבע אלפיות האחוז שנמצא בחלקה של הספרות העברית.

מ.ד.

פיגומים לגשרי תרבות עם מצרים

יוסף צוריאל

אם הפוליטיקה היא נחלת רבים כאן ובמצרים, העשיה התרבותית היא בידי מעטים וכבר בעת היא חורגת מעבר לסרט המצרי המוקרן מדי ליל שבת בישראל ולפעילות המוגבלת של המרכז האקדמי הישראלי בקהיר. אך מה שכבר קיים, עדיין הוא כפיגום לבנין: ארעי. לא מרשים. סמל למה שצריך להיות.

„סעיף התרבות" בהסכם השלום עם מצרים מאופיין בסתמיות שבו, כאילו הכל ברור ומובן מאליו ואין צורך במלים הרבה. כתוב שם: „מוסכם שמן הרצוי לקיים חילופי תרבות, בכל התחומים, שיפתחו בהקדם האפשרי, לשם כריתת הסכם תרבות לתכלית זו".

מיופה הכוח יוסף הדס, והקונסול צבי גבאי, פרשו את הסעיף ברוח „ימי הבראשית" של חתימת הסכם השלום ונטלו אתם לקהיר כשלוש מאות ספרים שעניינם יהדות וישראל, כדי להפיצם בספריות, באוניברסיטאות ובמוסדות ציבור.

הנציגים הישראלים חשבו, שבאמצעות הספרים, ובסיוע הרצון הטוב, יגיעו אחר כבוד לטרקליני הסופרים והמשוררים המצריים, ודרכם – אל אנשי המוסיקה והתיאטרון. תוך זמן קצר נוכחו לדעת שטעו. התברר להם, וגם לישראלים אחרים, שופעי כוונות נאצלות, כי רק לסופר הדגול נגיב מחפוז ישנה גישה חופשית, כי הוא דגל בשלום עם ישראל, מהתחלה, בפומבי ולא בגמגום. הוא גם ידע שיצירותיו תורגמו לעברית, בלא קשר לעימותים המלחמתיים עם מצרים.

הלהיטות הישראלית לשלום עסיסי עם מצרים, המשלב ריקודי בטן עם כנסים ספרותיים, גרפה אנשי דיפלומטיה ואנשי ספר מישראל לאשליה, כי ככל שימהרו ליצור עובדות בשטח, כך יעלה בידם לגבור על מוקדי ההתנגדות בקרב האינטליגנציה המצרית. וגם כאן טעו.

דרך כתבי נגיב מחפוז, יוסף אידריס, מחמוד תיימור ותאופיק אל חכים, ובסיוע מתרגמים ישראלים, ברמתם של ששון סומך, שמעון שמיר, שמואל מורה, מנחם מילסון, נערכו כמה גיחות אל עולם גלוי ונסתר בעת ובעונה אחת. חלפה שנה ועוד שנה, המצרים ניצבים עדיין על סף עולמם התרבותי: מתרחים. מנומסים. מאפשרים להציץ. לא נותנים להיכנס.

נוצר הרושם, דווקא בחוגי הדיפלומטים, שהדיבור המתמיד והאינטנסיבי אצל המשכיל המצרי גובל כבר בהתגוננות עצמית. במתחים דיפלומטיים, נוצרה הקבלה בין מידת ההצלחה בייצוא אפרוחים לקהיר, לבין הסיכוי להביא אמן מצרי לתל־אביב.

פרופ' שמעון שמיר, כמייסד המרכז האקדמי בקהיר, והבא אחריו פרופ' גבי ורבורג, עדיין רואים עצמם הולכים בתלם שזה עתה נחרש, וסומכים בו זרעים בנוסח: כאן – שיחה עם היסטוריון מצרי. שם – מפגש עם תלמידים בחוג למדעי היהדות באוניברסיטת קהיר. היום – סימפוזיון על המשותף והמפריד בשתי הלשונות – עברית וערבית. מחר – הרצאה על הפירושים השונים לעשרת הדברות.

פעילות תרבותית כזו בקרב כאלף מרצים וסטודנטים מצריים, נתקלת עדיין בעוינות. הפוליטיקה היא מקור ההזנה העיקרי, במיוחד של מפלגות האופוזיציה. ותמיד החשבון לא רק עם מדינת ישראל. הוא מתגלגל לפעמים ביציאת מצרים.

פרופ' שמעון שמיר קובע: „הנושא התרבותי טעון רגישות מצרית עצומה. לכן כל תנועה קלה מעוררת ביקורת וחששות ומשמעותה לגביהם: הנה עוד התקפה על ערכי היסוד שלנו, עוד נגיסה במה שנחשב למקדש עבודתנו".

כל ההישגים התרבותיים בחומש השנים האחרונות, מצביע על מידת הקושי בפילוס דרכים אל האינטליגנציה המצרית. הישראלים, שמשקיעים כל כך הרבה במלאכה זו, נראים לעיתים כמגששים באפילה וכל זיק של אור יוצר אצלם הרגשה שזו הדרך, ואסור לסגת, חובה להמשיך.

לכן, ההתבוויות שנלוו להשתתפות ישראל בירידי הספרים בקהיר, עדיין לא שקולות כנגד עצם הנוכחות בהם. גירוש הגיאולוגים הישראלים מכינוס עולמי במצרים, יזכר כאירוע שיש להצטער עליה. לא יותר. הסכמתו של פרופסור מצרי לבקר בישראל, בתנאי שדבר ביקורו יישמר בסוד, תתקבל אצל מארחיו כבורה המציאות. ביטול פסטיבל נוער בהשתתפות מצרים, ישראל וגרמניה המערבית, לא גורם מפח נפש בירושלים. ויהיה מי שיאמר בציניות: זהו מחיר השלום. הימנעות אמנים מצריים מלהופיע בישראל עדיין מובנת מאליה. גם חוסר האפשרות שאמנים ישראלים יופיעו במצרים, נשמעת סבירה, על רקע פרשת טאבה.

אבל אפשר גם להתפאר במעט שישנו. השלטון המצרי נהג כך, כשזה נוח לו. כך למשל, השר לענייני מדינה בוטרוס גאלי, יתפאר בהזדמנויות שונות, שהנה פועל מרכז אקדמי ישראלי בקהיר, המטפח קשרים עם מוסדות להשכלה גבוהה במצרים. וכדי לתת תוקף למה שהוא אומר, יציג את הפרסומים של אותו מרכז. כביכול, כלי פוליטיקה. וכמובן, בלי אבק של חשש, שמדובר למעשה במרכז... ריגול, כפי שטוענים כל הזמן עיתוני האופוזיציה.

לישראלים הקשורים למסכת היחסים התרבותיים עם מצרים, יש די סיבות לא להיות מרוצים. כאנשי מקצוע הם בטוחים כי במקום שהפוליטיקה נכשלת, הם יצליחו. עד שנוכחו לדעת שהפוליטיקה מנחה את אלה שהם רוצים את קרבתם. וככל שחלף הזמן, נוכחו לדעת, כי החדירה לעולמם התרבותי של האינטלקטואלים המצריים, לא יכולה להיות מובנת מאליה. בלשון ד"ר קאסם עבדה: „השלטון המצרי חתם על הסכם שלום עם ישראל. הוא לא חתם על התערטלות רוחנית".

העובדה שישנו ד"ר אחר, עבד רמדאן שמו, הגורס אחרת, מזינה את האופטימיות של הישראלים בשטח. זה סבור שהסכם השלום עם ישראל, משמעו הכרת הישראלים, ואין היכרות ללא חדירה, וההחדירה חייבת להיות הדדית.

אז יש סיבה מדוע לא להתייאש. ויש אלף סיבות נוספות מדוע צריך להמשיך בעשיה התרבותית. פעם בגלוי ופעמיים בהסתר. לעיתים בישראל. ברוב המקרים במצרים. ואין כמו המזרחנים כדי לבחון את השלום בפרספקטיבה של אלפי שנות עויינות והשדבון היסטורי.

את ההישגים שכבר ישנם, בוחן פרופ' שמעון שמיר גם מזווית אישית. שולף ספרון שזה עתה קיבל מסופר מצרי, ועליו הקדשה. גם זה משהו. אחר כך סיפר על שלושה ספרים שכתבו ישראלים, תורגמו לערבית, וכעת מופצים במצרים: „המאהב" של א. ב. יהושע; „יהודי מצרים בימי הביניים" של מרק כהן; „תולדות עם ישראל בימי בית שני" מאת שמואל ספראי.

גם לפרופ' שמואל מורה יש רשימת הישגים, הנובעת ממסכת קשריו עם משכילים מקהיר ואלכסנדריה. הוא ועמיתו פרופ' מנחם מילסון, תרגמו קובץ סיפורים מצריים. תלמידו יואב גבעתי תרגם לעברית את מחזהו של תאופיק אל־חכים „שלמה החכם". הוא עצמו עוד לאחרונה תרגם לערבית של „קיצור תולדות הספרות העברית" שכתב פרופ' יוסף קלוזנר ובשנה הבאה ייכלל הספר הזה ברשימת ספרי החובה בחוג ליהדות ולשפה העברית באוניברסיטת עין־שמס.

ובקהיר, שלושה חוקרים מצריים סיימו לאחרונה עבודות מחקר בתחום הספרות העברית. אחת: על סופרים יהודים, יוצאי ארצות המזרח, הכותבים בעברית ובערבית. שניה: על שירת יהודה עמיחי. ושלישית: על שירת נתן אלתרמן.

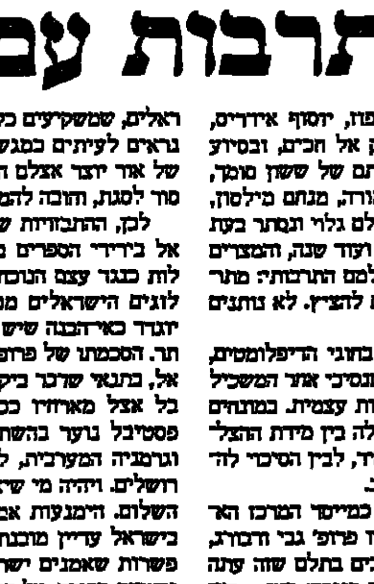
שמעון שמיר

ישנם אנשי־רוח מצרים, הרואים במעט שהושג, הרבה מאד. הם אינם מרפים להדגיש את המונה סבלנות: אל תלחצו עלינו. אל תאיצו בנו. הם מסבירים, בדרך־כלל בחדרים סגורים, בפגישות עם יהודים, כי עולמם הפוליטי, כעולמם הרוחני, עשוי קרעים־קרעים. מכאן הפחד מחיסול, מפלישה, מעידוד היש.

התגוננות זו, מוגזמת ככל שתהיה, כבר מובנת היום היטב באותם חוגים ישראלים, שיש להם עניין מיוחד בקשרי תרבות עם מצרים. לכן אותה מידה של אורך־רוח שיכולה לגלות פרופ' חוה לצרוס־יפה, מסביר פרופ' דב נוי. ומנהל מכון ואן־ליר, אלוף הר־אבן מבין את מה שבהיר לרעיתו הסופרת שולמית: לא להאיץ במצרים...

אלא שהחיכוך המתמיד שבין פוליטיקה ותרבות, יוצר לעיתים מצבים שאולי יש בהם ממש למדינאים, אבל לקשרי התרבות הם גורמים נזק. האם צריך לסגת להתרמה, ואחר כך לנסות לשקם את מה שנפגם. ושוב: בשקט ובדיפלומטיה זה הרע במיעוטו, לעת כזאת.

עורך: משה דור • עריכה: יהודה גור־אריה

هكذا من الأجيال

חתימת חיים

סוד התום – ספרו האחרון של דן פגיס

רפאל יוליוס

דן פגיס היה המורה שלי באוניברסיטה. הוא לימד את שירת החול של משה אבן עזרא ובמשוררים נוספים של תור הזהב הזה, שכמעט את שמם לראשונה מפיו (למשל לוי אבן אל תבאן, שלו הקדיש את ביכורי חקירותיו). במשך השנים שבאו אחר-כך, נצטלבו הדרכים פעמים אחדות בבית-הספר, ששם הידיד מבקשי דרך לכתיבת שירה; במערכת כתב העת „הספרות", שפגיס היה חבר בה; בשכונה שבה גרנו, כעיבורה של ירושלים; בדפי ספרי המחקר והשירה שלו – הוא כמחבר; אני כקורא מתעניין. עכשיו, משנסתלק, נותר איזה „חור" בביוגרפיה שלי, נוצר חלל בנוף המוכר. אבל משהו ממנו נשאר לי – בגלל ספרו החדש, המיותם, שיצא אחר עולם, ממש בשבועות האחרונים של חייו – על סוד התום – לתולדות החידה העברית באיטליה ובהולנד (הוצאת מאגנס, ירושלים, תשמ"ו, 280 עמ').

למה כתבו בני אדם רציניים ואף מלומדים חידות, ואיזה תפקיד מילאו אלה בחיי הרוח של יהודי איטליה והולנד במאות השבע-עשרה, השמונה-עשרה והתשע-עשרה, ומה מקום יש לעסוק כתיבה זו בימינו? אומר פגיס בפתח ספרו (ויסלחו לי הקיצורים): „מימים קדמונים ועד סמוך לימינו תפסה החידה מקום נכבד בין סוגי השירה העברית, וכמותם תבעה מחברה מעוף וכשרון. היא גם מילאה תפקידים חברתיים חשובים... וכתוה ליצירה רצופה משחר האסכולה בספרד במאה העשירית ועד שלהי ספרות ההשכלה במאה התשע-עשרה. משוררים בעלי-שם טיפחו אותה בכובד ראש, וגם חרזנים צנועים ניסו לחבר חידות לפי כללי השירה המקובלים. אולם במאה שעברה נתערער מעמדה... והיא נדחקה אל שולי הספרות הקאנונית, אם אל מחוץ למעגליה. אתגר הפענוח נמצא עתה בצירופי אותיות, בתשבץ ובשעשועים דומים, שמקומם במדורי הבידור בעיתון – עיסוק מהנה כשלעצמו, אבל רחוק מכל מדבנת שירית ומכל כוונה שירית. רק ספרי ילדים עדיין מועידים לפעמים פינה לחידות שיריות קיקומות, בלוויית מהתלות וחידודים. החידה הספרותית עברה מן העולם, והראי מעולם היצירה הזיה" (עמ' 9). בתיאור קצר זה כבר מצוי לנו כל עיקרה של ההיסטוריה של החידה הספרותית, מראשיתה ועד אחריתה.

וכמו שזנח אותה הקהל, כך זנחו אותה החוקרים ולא הקדישו לה מקום מרכזי בעבודתם. פגיס נטל על עצמו, כעיתוו, להעלות מן השכחה, הסיבה אחת מתסיבות השירה העברית – שהוא קורא לה על שם צורתה „חידת-הצורה" או „חידת-הצורה-והלועז", כל עיקרה שני חלקים ויש נוספות אבל לא הן העיקר כיום: צורת-החידה, היא ציור או תמונה ממש, שהודפסה בעמוד העניין או חרתון-עץ, או צויירה או נרשמה על-גבי כתב-היד; וגוף-החידה, שהוא שיר, לפעמים ארוך ביותר, חרוז ושקול, שבו מוצפנת (עדתי משמע) החידה שצריך השומע לפתור.

החידה מבטאת את „רוח תקופת הבארוק, שראתה את העולם כמבוך מסתורי ונטיתה ללמדנות אזוטרית, להתחכמות, לסגנון מסולסל ושפע הידורים" (עמ' 15). לכן הוסיפו לה המחברים היהודים (ודוק באלה אנו מדברים) גימטריות, נוטריקון, צירופי אותיות ושמות, לשון נופל על לשון והשתמשו גם בצורות של דברי חידוד שנטלו משכניהם הנוצרים. כתיבתן, ועוד יותר מזה פתירתן, של החידות הצריכו בקיאות בספרות היהודית המסורתית וגם בתחומי הדעת של הזמן: מוסיקה, היסטוריה, אסטרולוגיה, כימיה ומטאורולוגיה; אבל גם בכל אלה לא היה די, שכן המחבר התכוון לא אחת גם להטעות, כדי שלא יגלו השומעים את הפתרון – שפירושו היה שהם המבובכים. שכן החידות חובר לצורך התרועות היו להן תקנות ומעל לכל, מעבר לכבוד שהיה זוכה לו הפותר, חולקו בהן גם פרסים.

החידות חוברו ברובן הגדול לכבוד חתונות. אבל גם מאורעות אחרים נחשבו ראויים בהולם לבידור כאה זה. למשל, לכבוד הכתרתו של האיש הצעיר בתואר רוקטור לרפואה, או לברית מילה, לשמחת תורה, לפורים ולחג הפסח. בחיבורן השתתפו אחדים מטובי המשוררים והמשכילים של הזמן: רמח"ל, המשוררת רחל מורפורגו, החוקר שד"ל ורבים אחרים. בחיפושיו אחר חידות נשכחות, מצא פגיס כתבי-יד מקושטים בציורים צבעוניים וגם עלונים מודפסים שחולקו למוזמנים לקראת המסיבה. במקרה אחד הצליח למצוא כתובה ועליה חתימתו (בתור עד) של ראש-ראשון לספורי החידות – ר' משה בן מרדכי זכות. אותה חיתום של בני הזמן ההוא, והוקע והמטופל משהו בעינינו, מתבאר מתאום...

ראשיתן של חידות-הצורה היתה באמצע המאה השבע-עשרה. המשורר יום טוב ואלאזון הגיש חידה לחתונה של בני זוג יהודים שנערכה בוונציה בשנת 1647. אבל היוצר הראשון היה אותו ר' משה זכות שהיה מקובל וכיהן כרבנות בוונציה ובמנטובה שבאיטליה (1620 בערך עד 1697). מתקנות שפרסמו נבין מסוכר, שהחידות היו אפילו חלק מן ההוי של בית הכנסת (של קהילת

דן פגיס

הפורטוגזים באמסטרדם). אין זה אומר שהחידה הספרותית היתה יצירה עברית מקורית. פגיס מביא פרטים על חידות שירות שנוצרו בספרד, בידי מחברים נוצרים, לרגל חגיגיות דתיות. המסגנר, שלמרות שלא פורסמו בדפוס, הן השפיעו על המשוררים שלנו ובגללם נתחבבו על קהל היהודים בשתי הארצות שבהן נתפתחה: הולנד ואיטליה. אבל נקודה עברית יש כאן בכל זאת: „הלועז". זו היתה תחבולה לפתרון, רמז שכלל מחבר החידה בתוך חידתו, כדי לעזור בפתירתה. אפשר שר' משה זכות היה גם מי שהמציא אותה כתחבולת הצפנה, משום שבספרות הסביבה, שאהבה מאוד משחקים ודלשניים (רב-לשוניים), היא היתה ידועה. ופגיס מסכם: „חידות-הצורה-והלועז היו פרי השיתוף בין מרכזי השירה העברית בהולנד ובאיטליה, ומשה זכות מילא תפקיד ראשי בגיבושן ובהפצתן" (עמ' 33).

הנה דוגמה ללועז (שגם שמו מרמז על עבריותו – לשון עם זר), שהיה מלה שותי-צליל (הומונים) בשתי לשונות (איטלקית ועברית או ספרדית ועברית): כדי לרמוז שפתרון החידה הוא „שמש" (SOL בספרדית), כתב מחבר החידה: „מגר מורת, מעט לועז, לי סול המסילה" עמ' 10. ודוגמה נוספת, גנה במקצת ויחד עם זה גם חריפה: „אל בית לחמים רדני נמה, / וארא שם את הגלה / יושבת היא על ראש מיטה ולכל עובר תישא רגלה. / שם החתן איש מלחמה, / בית קשה כמטיל ברזל, / חוזני אז כי הוא אוהל (כלומר משתוקק) / לשכב אצלה להיות עמה" (עמ' 171). והפתרון: מגנט (CALA-MITA) באיטלקית. מחברה של חידה זו היה אפרים לוצאטו (1729–1792), רופא ומשורר, ששיריו נדפסו ב„מאספים" ועל כן הוא נחשב בין ראשוני ה„השכלה".

פגיס מנסה לענות על השאלה איזה תפקיד הפתרו מילא סוג ספרותי, שהתקיים במשך מאתיים שנה כמעט והיה חביב על הקהל. הרוק, מדובר בחידה הספרותית ולא בחידה העממית, משום שהסוג הראשון, המצומצם יותר, הפונה אל קהל משכיל ומתוחכם, לא זכה לגה שזכה לו אחיו הבוגר ממנו, שתחום הפולקלור הקיים לעצמו בחיבה וכבוד העניק לו את ברכת המחקר. התכלית בהצגת החידה היא מעשית – להציב אתגר לפני המשתתפים, אתגר אינטלקטואלי מסוף משובח. לא פעם היו גם הפותרים מביאים את תשובתם בצורת שיר שקול ומחורז – מה שהעלה את כבודם בעיני כל מכריהם וידידיהם. שד"ל (שמואל דוד לוצאטו, 1800–1865), שהיה לימים מחוקריה המובהקים של חכמת ישראל ומראשוני ההשכלה, מספר בזכרונותיו שפרסומו הראשון בעידן בא לו בזכות פתרון חידה כזה, שחיבר בהיותו בן שמונה-עשרה, בשלוש לשונות (עמ' 97–98) ושבגללה התעניינו בו שני משוררים.

נושא החידה חייב להיות מובר לשאלים. זה היה אחד מכללי המשחק. לא נחשב הוגן לחבר חידה על מקרה פרטי, הידוע למחבר בלבד. פגיס מעיד, שאפילו חידתו של שמשון, על הארי והדבש, ששימשה דגם לחוקרי השראה לחידות רבות, גם היא עסקה במאורע פרטי, שלא היה יכול להיות ידוע לאיש פרט לשמשון. עבודה – הפלשתים מצאו את פתרונה בדרך עורמה. „החידה חייבת להיות פתירה, לא רק מצד רמזיה, אלא גם מצד עצם הנושא הנרמז בה. הנושא חייב להיות כללי וידוע" (עמ' 51). החידה מבוססת על הסכם בין שניים: המחבר (כלומר מגיד החידה) והנשאל או הנשאלים. וכבר הזמן חובר לצורך זה כללים מפורטים. למשל: רשאי להשתתף רק מי שמלאו לו 13; מותר להעלות רק שתי הצעות פתרון; הפתרון צריך להיות מוגש בכתב.

מקרה לא נעים אירע לאחד המחברים, רפאל יחיאל סגוריגני, שחיבר חידת-צורה לקראת חתונה, אבל אירע מזלו ופתרונה נתגלה בטרם זמן. סגוריגני, שחס על חידתו, עמל הרבה עד שעלה בידו למצוא, ללא שינוי המלים, פתרון אחר לחידתו (ואכן, איש לא מצא את הפתרון „הנכון" של המחבר הוא ניצחו). זהו כמובן דוגמה קיצונית במקצת, משום שהפתרון שמצא היה רחוק וגם היתה בו משום „עבירה" על אחת המוסכמות – שיהיה לחידה רק פתרון אחד. אבל אין כמו סיפור זה, להמחיש עד כמה חשובות בני החידות הזמן את השעשוע הזה.

מה שבולט מאוד בספר מעניין זה, היא דרך כתיבתו של פגיס החוקר והכותב: בהירות רבה, בדרך ההסברה, ורצון עז להסביר לקורא בכלל, ולאו דווקא למומחה או לחוקר עמית, באופן המלא והמדוייק ביותר שמאפשרים הניסוח והשפה, את מה שמצא בחיפושיו, לשתף אותו בהתלהבותו, בלבטיו, בשמחת הגילוי; וכלום לא אלה הן התכונות המציינות את המורה במובן הטוב והעמוק של המלה, מורה שקצת נשתכח מאתנו בימים אלה.

ישראל הר

מים טווים עפר

גלים קשים
מן המים העליונים
באים לי
גלים קשים שנגעו בי
מן המים העליונים שנתנו בי
באים לי
בעצם יסוד הצוואר
יסוד שבחסד ביתך
אבן חול
אבן קשת
פרצות
גלים קשים מן המים העליונים

הוהרים בי לוחצים כותנים
בשר הכואב בעצמות החזה
דשן להדון אף חלון צרפתי לרוח
הקורן אבקים שיקלטו
החסד שבגבורה
בתבורי האומות בגלים
אולטורה קצרים
גלים קשים
מן המים העליונים
מן המים הנכונים;
פלאי פרדס קסמים שלך
צפים בתוך גלולת איש נם
לבדו כנגד וחיו
מים עומדים בעפר נע

(מתוך ספר השירים „קנה החשבה ולחם" שבכתובים)

המלווה הנאמן

במות אריה ליפשיץ

א.ב. יפה

בן 85 היה אריה ליפשיץ במותו. מי שפגש בו רק לפני כמה שבועות לא נטה להאמין כי האיש עבר את גיל הגבורות. לא מצאת בפראו ובתנועותיו מסימני הישישות. הליכתו היתה גמישה, תגובותיו מהירות וצלולות, חוש ההומור והאירוניה לא נטשוהו. כך נזכור את אריה ליפשיץ בפעילותו הערנית בוועד אגודת הסופרים. כך יזכרוהו אלה שבנדמנו בדרכו בירושלים ונתלו אליו בטיולים ארוכים ברחובות הבירה. כי בראש וראשונה היה אריה ליפשיץ איש ירושלים, זו העיר שבה עשה מרבית שנות חייו, אותה אהב ואותה ביקש לחבב על כל ידידיו.

הוא נולד בקראקא ועלה לארץ ישראל ב-1920. אך מעולם לא שמעתי אותו מספר על שנות ילדותו ונעוריו בפולין. כאילו שחייו של-ממש החלו להיות רק בארץ. הוא עבר בכל מסלולי ההתנסויות של אנשי העליה השלישית: עבר בחקלאות, בסלילת כבישים, בבנין – ותחנותיו היו הר כנען, קרית-ענבים, כביש עפולה-נצרת, הר הכרמל, פתח-תקוה, ירושלים, אך גם רמת-עמן ובית-ילחם. הכיר מקרוב את ערביי הארץ והיה מרבה לספר עליהם, על ההוי שלהם ועל מנהגיהם. כמה מסיפוריו הטובים ביותר מעלים פרשיות מחוי הערבים ומפגשם עם היהודים.

אריה ליפשיץ

בכתיבה החל לעסוק די מאוחר. תחילה היה מפרסם רשימות ומאמרים ב„דבר". מאחר יותר החל לכתוב סיפורים ומסות. הציר המוקד בכל כתיבתו – חיי העליה השלישית. ולא על דרך ההתרפקות הסנטימנטלית, לא תוך הבלטת עצמו, אלא רק בהעלאת פרקים ואפיזודות שונות, תיאור דמויותיהם של חלוצים מן השורה ומנהיגי תנועת הפועלים, כמבנן עשיר ומגוון, בדימויים פיוטיים, במגע מרפרף ומעודן.

את סיפוריו קיבץ בהרבה ספרים: „ארון לגודלר" (1964), „רחוק מהיום וקרוב" (1970), „מראות ירושלים" ו„בתמונה גדולה, סיפורים מימי גדוד-העבודה" (1981).

אריה ליפשיץ היה מספר בעל טון מינורי. שלא כדרכם של מספרים אחרים מבני-דורו, הוא לא עסק בעלילות גבורה, לא פרש יריעות אפיות רחבות, לא נתפס להתלהבות בלתי מבוקרת. הוא עסק בעיקר בגורלות אינדיווידואליים של בני אדם שעולמם נתערער או חרב עליהם, בקרע מכאיב בין אבות לבנים, בין יהודים לערבים, בחבלי ההסתגלות של עולים חדשים בארץ, בפלמוסאות פוליטיים שקבעו דרכי-דורים.

כמספר לא הבריא ליפשיץ על כנפי הדמיון, לא הציץ לתוך תהומי הנפש, אך פרשיות שהעלה, אפילו הן נושאות אופי ריאליסטי מובהק, הן יוצאו מתנות עמו בלוויית צביון לירי. לא היה במגמתו כלום מן הריאליזם המתוסכם של מספרים שהתיימרו לתאר הסיבות-חיים כמות שהן. הוא נטה לדקיקות הכתיבה של מספר כמו יצחק שנהר, שסיפוריו עמדו כדוגמה היה לנגד עיניו, אם כי גיבורי ספריו של ליפשיץ, בעיקר בסיפורי גדוד-העבודה שלו, היו אנשים בשר-ודם, בגאים, סתמים וחוצבים, שחלקו היה עמהם.

מקום נכבד ביצירתו קבע לעצמו ספרו הביוגראפי-התיעודי „דרך עקיבה". כאן ויתר ליפשיץ על כל תוספת-נופך של דמיון והסתפק ותיאר דברים כמו. באחד הפרקים הראשונים של הספר צייר את האווירה ששררה בארץ לאחר נפילתו של טרומפלדור (והוא עצמו עדיין טירון), בפרקים אחרים הוא מתאר את התחנות השונות בדרכו כפועל ומקדיש שורות נרגשות לכניסתו הראשונה לירושלים „בהרגשה של יראה ועינו לא שבעה מהמראות נופה ומזיו אותה אווירה שאפפה קברות סנהדרין והמלכים, היכלות ומקדשים". הוא מתאר את ועידת ההסתדרות בחיפה בחורף תרפ"א, כשדמותו של ברנר הרשימה אותו ביותר ונחרתה בזכרונו:

„בחדר המבוון אשר בהדר הכרמל עמד יוסף חיים ברנר שעוקן בגבו אל גדר-אבנים שבקירבת אולם-המכונות והמלאכה ומסביבו צעירים וצעירות שהתחירו בו מבטים של סקרנות ויראת-כבוד. דמותו נראתה עצובה, מיוגעת, אך אור היה בעיניו".

אריה ליפשיץ הירבה לכתוב על סופרים ועל ספרים, וכינס אך מעט מכתיבתו בתחום המסה והביקורת. בשנת תש"ח פירסם ספר קטן על אורי צבי גרינברג, והסתבר שגם זיקתו אליו נוצרה בימי העליה השלישית, כאשר אצ"ג הצעיר שהגיע לארץ ישראל בתרפ"ג, זנח מאחוריו את יצירתו בשירת יידיש האוואנגארדית והבריה „פרולטאריים בישראל קרא לי להיות פייטנם, וכמותם להצב ביטוי מני שיש – להיהפך" אך לימים, כאשר אצ"ג עבר למחנה הרוויזיוניסטי, ובעיקר לאחר פירסום „ספר הקטרוג והאמונה", כשהקרע בינו לבין תנועת הפועלים העמיק והביא לניתוק מוחלט, לעינות נראה, היה אריה ליפשיץ אולי היחיד שהעז לצאת בשנת 1948 בספרון זה, שביקש לאחות קרעים, לחבר חוט שניתק, לפייס. היה זה כמובן נסיון דון-קישוטי, והיו צריכות לעבור עוד שנים רבות עד שהצדדים יצטנגו האפשר היה לרון בשירתו של אצ"ג במידת ההערכה והאובייקטיביות, גם בתחום פירסומי תנועת העבודה.

בספרו „הזיהיה של תקופה, יצירות הייקוצאות בספרות העליה השלישית" (1980), שהופיע במלאת ששים שנה לתחילת העליה השלישית, משרטט ליפשיץ קווים לדמויותיהם של ש. שלום, י. למדן, י. קרני, א. הלפי, א. המאירי, הוז, יהודה יערי, יצחק שנהר, ב. ביסטריצקי, י. אריכא, ש. רייכבשטיין, ברייטו ואחרים, אלה המשוררים והמספרים שיצירתם עיצבה את מעמו, אותם ליווה בכתיבתו, לא כמבקר קפדן אלא כאיש-ביניים שביקש להבב על הקוראים את אשר אהב הוא עצמו.

יד ושם רשות הזכרון לשואה ולגבורה
הפדרציה של יהודי וולין
זה עתה הופיע
שואת יהודי וולין 1941–1944
מאת שמואל ספקטור

מחקר המבוסס על תעודות ועדויות מקוריות. המתאר מודלם של כרבע מיליון יהודים במזרח פולין בתקופה הכיבוש, מסכת הטגוודויות ולחימתם באויב הנאצי.
תשמ"ו, 317 עמ' — המחיר 25 ש"ח

הזמנה – את הספרים ניתן לרכוש ב„יד ושם", ת.ד. 3477, ירושלים, טל. 02/531202
וב„ספרי", רח' ז'בוטינסקי 31 רמת-גן 52511, טל. 735121, 03/728121-2-3.

דרך אומן באמן

עדינה מור-חיים שליט

ו. סומרסט מוהם: „הפרוטה והירח". מאנגלית: אהרון שלם. זמורה, ביתן – מוציאים לאור. תל-אביב 214 עמ'.

הפגישה המחודשת עם מוהם (1874–1965) באמצעות תרגום שני לרומן שהביא לו פרסום עולמי (1919), „הפרוטה והירח", אינה רק פגישה עם תרגום עדכני, קריא ושוטף, אלא גם עם „הביוגראפיה הספרותית" של הקורא העברי, מאז יצא לאור תרגומו הראשון (מאנגלית: מ.ז. ולפובסקי. תל-אביב. מצפה. 240 עמ'): וזאת לא רק משום שחלק נכבד מיצירותיו (כ-200 סיפורים קצרים, 30 רומנים, 25 מחזות) זכה במרתו כמו בחייו להצלחה אינסופית, על-אף שמעולם לא נחשב לסופר גדול, בעל ערכים אמנותיים שהטביעו את חותמם בספרות העולמית; אלא משום הקשר ההדוק בין מהדתו האמנותית לבין אמנותו הבוירה כתחום הסיפור הקצר, שהביאה בסופו של דבר לכך שממשיכים לתרגמו, להסריטו ולהציגו, בשעה שסופרים בני דורו בעלי פרס נובל כהאופטמן ומטרלינק הם נושאים למחקר באקדמיות לספרות, אך איש אינו אץ לקרוא אם.

קשר זה בין אמנות לאומנות, אשר העסיק את מוהם באומן כפייתי, בדוכנים המתות-מרצלחים שלו (ב„בטע זר", בדמותו של גודג' בלאגר, המסכתרן הצעיר המהליס להתאבד, לאחר שמתברר לו סופית שאין בו אותו ניצוץ של גאון), כמו במפורסמים שבהם (ב„עוגיות ושיכר" בדמותם של אדוארד דריפפילד, בדמותו של הסופר תומס הארדי ושל אלדוי קיר, בדמותו של הסופר יו וולפול „הסופר המקצועי"), כפי שכונה מוהם עצמו על-ידי מבקריו, מנסה הוא לפענח שוב ושוב ברומן שלפנינו, הנחשב לטוב מבין ספריו, אחרי ספרו הביוגרפי המצוין „בכבלי אנוש".

נסיון זה מבוטא במישור העלילתי דרך הדמויות הפועלות ובמישור האמירתי, דרך הגיגיו הפילוסופיים על אמנות. במישור העלילתי מייצג הוא באירוניה עצמית אב-טיפוס של סופר בעל מקצוע, הבקיא בדרכי מלאכת הכתיבה. בביטוי האופייני לו כליבך, של מספר-משווח-ותי, חוקר הוא את אישיותו המורכבת של צ'רלס סטריקלנד (בדמותו של הצייר הפוסט-אימפרסיוניסטי פול גוגן), המייצגת אב-טיפוס של אמן-גאון, במגמה להבין תהליך התהוותו של אמן. במישור האמירתי משתמש מוהם בדמותו של סטריקלנד, כמודל לבדיקת מקורות אמנותו-אומנותו בהתדיינות גלויה עם הביקורת, על דור הסופרים הצעיר, על הצלחתו אצל קוראיו, על ערכו כיוצר בזמנו ועל שאלת עמידתו במבחן הזמן.

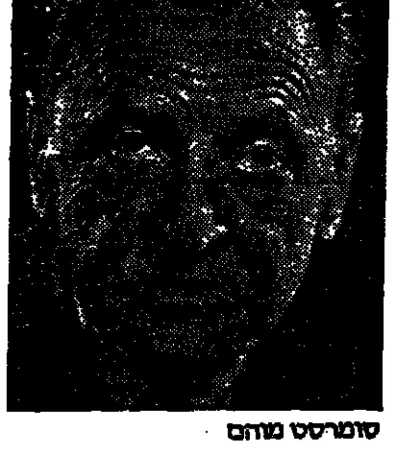

סומרסט מוהם

כפילות זו הופכת את הסופר, כמו ביתר הספרים שלו, לדמות מרכזית, כשדמותו של סטריקלנד-גוגן ויתר הדמויות הולכות ומתרבות לקראת סוף הספר, משמשות קטליזטור להבלטת אישיותו של מוהם ותחושת יחודיותו כסופר, ודרכן נחשפים חולשתו כאמן וסוד הצלחתו כאומן.

במאבק בחזות אמנותיים-אומנותיים אלה שקולות מקריות ומבהבוות, זו כנגד זו. אמנותו של סטריקלנד נבפית עליו, ומרגע שהיא מתגלה לו, הוא מכוון את חייו בחיפוש אחר מקורותיה, דרך מסע נפשי-ממשי מאנגליה לפריז, מרסיי והאיטי. לא כן מוהם, שהכרתו בעצמו כיוצר היא מצב נתון, ונושאי יצירתו מוכתבים על-ידי מקריות האירועים שבסביבתו והיצגנית. מוהם הוא סופר מקצועי, היוצא התוצת כשפנקס רשימות בידו, לתאר את שמוזמנה לו. הזולפיות המנורות שבחיי אנוש, כמו מתנוקות שוב ושוב בקריצת עין הבמרוק מספיק, המאפשר לו לשוב ולהזות מקריות זו בדי להתרכז בתיאורה.

לשם כך זקוק האמן-אומן לשקילה נבונה בין יצריות ויצירותיות. מוהם, במסעותיו המרובים בעולם, מספיק במשך הזמן, כמו בחייו, להפוך מספר מתחיל ובלתי ידוע, לסופר מפורסם ופורה. סטריקלנד לעומתו, מבלה חייו בציפיה ארוכה כדי לממש את יצירתו בתחום היצירה. ככל שיצירתו מלאה, כן מסתנף הוא מהבאות העולם במטרה לנתבם לשפת הסכחול; וככל שהיא גוברת, מתעצמת רוחניותו שתביא ליצירתו האמנית האחרונה, שאותה יצייר ביסורים גדולים.

גם עושר ועוני הם מודדים לאמנות-אומנות. מוהם עובר ברומן, אותו מסלול בדרים שעובר סטריקלנד. אולם, בעוד שסטריקלנד דוחה מכל וכל את הצד החומרני בחייו מוחש לפגום בכשרונו, מעביד מוהם את חייו בנוחות מתפנקת במסורתיו ובחליפתו הגבחיים, שכן אמנותו אינה שואפת להגיע לבלתי מושג, לירח, אלא מתפשר הוא להגיע לפרוטה, במחיר של קיום רוחני בינוני, המבטיח נוחות ובטחון כלכלי.

כשתי כפות מאזני הצדק, של הביקורת והקורא, משחקים המוניטין והשיבוח, תפקיד מרכזי בקביעת גודלה של יצירה. אמנות הנמכרת לסחור, ושאינה משנה את כליה על-פי אמות המידה של הביקורת, היא זו המוכה את בעליה בכבוד וביקר ומביאה לתהילה עוד בחיי היוצר. לא כן סטריקלנד, שאמנותו אינה מביאה לו פרסום אלא רק לאחר מותו.

כאמור, איכויות אלה, הן שיוצרות לדעת מוהם, את היחס השווה בין אמנות לאומנות, ואין מי שישפוט אותן ויגדירן באופן סופי. ואכן, השאלה נשארת פתוחה: מה עדיף על מה, הפרוטה או הירח? נראה כי מוהם בוחר בפרוטה, והוא מימש עצמו כסופר בחיין, כפי שמשתמע מרמותו בספר.

גישה מפוכחת, מעשית ופשטנית זו באה לידי ביטוי אף במבנה הלקוי של הרומן. לעתים נדמה כי מוהם כתב רומנים, לא משום שנשימתו הטבעית התאימה לאורך של רומן, אלא משום שרומן נמכר יותר מקובץ סיפורים קצרים, שאותם היטיב לספר. ספרו הוא הרכב של כחמישה סיפורים קצרים, קלילים ונחמדים, הרבוקים זה בזה בדבק הדמויות המרכזיות מוהם-סטריקלנד. אלה מצליחות להמשיך ולהיות בזמן, בעיקר בשל ההשוואה המתמדת של דמותם הספרותית עם דמותם בחייהם, ונסיון קל לנתקן ממקורן מרגיש את הקשר המאולץ הקיים בין חמש הסיבות הסיפוריות האלה. כן הבוקות הן ברבק הדומה המוצהרת בפתיחת הספר, לתהות על מרכבות אישיותו של אמן, שהסודו תגלה שכל חטיבה מסתיימת בעזיבתו של סטריקלנד מקום התרחשות אחד לעבר מקום אחר. בתוכן עובר הוא בינתיים שינויים כה דרסטיים, עד כי לעתים נדמה שאין מדובר באותה דמות.

נתונים אלה הופכים את הספר לקריא, משעשע, שאפשר להעביר עמו מספר שעות מהנות, כבקריאת ספר בלשי המתאר דמויות מסתוריות, הנעות ללא כל סיבה, מיבשת ליבשת. מי שרוצה להעמיק, יכול ללמוד ממנו כיצד למצות את כל אפשרויותיה של סכביקת ה„אני" המובאת כאן בשלימותה ומשקפת נדבך חשוב בתולדות הספרות.

פינת הלשון

עדו אבינרי

„לנגוע או לטלטל הפך"

„אסור לנגוע או לטלטל הפך השחור" – שלט בנוסח זה תלוי בסניף הדואר של מחנה יהודה בירושלים, ומן הסתם גם בסניפי דואר אחרים. האם כתוב השלט בעברית טובה לכאורה, אין פסול, אבל למעשה, יש כאן שגיאה חמורה: אפשר לטלטל הפך, אך אי-אפשר לנגוע הפך, אלא לנגוע בהפך. גם אם נהפוך את סדר הפעלים לא נועיל: אסור לטלטל או לנגוע בהפך השחור – שוב, אי-אפשר בעברית לומר „לטלטל ב..." כאן עלינו לשנות את מבנה המשפט מיסודו. המשפט הנכון הוא: אסור לנגוע בהפך השחור או לטלטלו. אבל מה נעשה אם יש המשך למשפט? נניח שאנו רוצים לומר (לפי הנוסח המשובש): אסור לנגוע או לטלטל הפך השחור שאינו שייך לאיש – מה נעשה אז? הרי אי-אפשר לומר: ... או לטלטלו, שאינו שייך לאיש. אבל גם כאן אפשר למצוא פתרון. הנוסח הנכון יהיה: אסור לנגוע בהפך השחור או לטלטלו, אם הפך זה אינו שייך לאיש.

תגובות קוראים: יעקב בוקסנבוים מירושלים מתמרמר על מה שכתבתי כי אפשר לומר: נמנה על (כגון: הוא נמנה על ידידי ישראל). ידעתי גם ידעתי את התבונה שכתפים עלינו בין נמנה עם לנמנה על, אבל מה נעשה, וכבר כתבו טובי סופרינו נמנה על, במובן של נמנה עם.

אשר א. ריבלין מנתניה (שהוא מתבן ראשי של תבנית „מדרגות" ללימוד עברית) מתמרמר אף הוא על ההקפדה לרפות את אותיות בג"פ אחרי שוא, כגון: בכדורגל, לבובתי, ובכל זאת. הוא כותב כי מנהג הוא ללמד את הילדים הקטנים לרפות את בג"פ, בשעה שהגדולים אינם מקפידים על כך. לחיזוק דעתו של מר ריבלין אביא אגב דברי הסופר מר מיכאל קריין, שסיפר לי כי משה שרת אמר לו שאין טעם להקפיד על רפיון בג"פ אחרי שוא.

מבי"ל

סיפורת

העולה למעלה
באד שולברג / מה מריץ את סמי / מאנגלית: משה זינגר / עטיפה: יעל ליאור / זמורה ביתן / 1986 / 238 ע'.

גם התרגום החדש, הטוב, לא היטיב עם רומאן זה, שככל שהוא אמריקני, אין הוא כתוב בכשרון ואין הוא בעל־ערך. שולברג כתב מרקחת אמריקנית טיפוסית, שבמרכזה סמי גליק ה"אריביסט". הוא עלה ממשכנות העוני של ניו־יורק אל מסך הכסף ההוליוודי – במשכתב, כבעל טור אישי בעתון, ככותב תסריטים, מפיק. דרכו זרועה גוויות רמוסות, של חברים וידידים כאחת. הרומאן מנסה להתוות על כוח המניע של סמי. לולא היה מדובר בנמלגים כבדים כאלה, היינו מרשים לעצמנו להתוות על המניע של שולברג עצמו.

יד איש באחיו
ניקולאס גייג' / אלני / מאנגלית: ידי־דף אשכול / עטיפה: גבי סמלסון ומיגל לוסהיימר / ספריית מעריב / 1986 / 496 ע'.

אלני גאצויאניס היתה אחת מבין 600,000 יוונים שנהרגו במהלך המלחמה, לרבות מלחמת האזרחים, שהשתוללה ביוון בין השנים 1944 – 1949. רבים מתו, ובתוכם אלני, הוצאו להורג בלא הבטנה, בידי אחיהם היוונים. אלני נורתה למוות בתוצאת השווא, שהיא הותרת תחת הכוחות הפארטיזנים הקומוניסטים שגנו בגבול מולדתה, בעוד שכל כוונתה היתה להגן על חיי ילדיה. בנה של אלני, הוא מחבר הספר, ניצל. כעבור שלושים שנה נקרתה לו ההזדמנות לשוב ליוון כדי לחקור את דבר הירצחה של אימו. את חיפושיו וחקירותיו רשם כעלילת־תעודה. "כאשר התאואים מתנגחים בביצה, הצפרדעים הן המשלמות את המחיר", אומר פתגם יווני, וכל מלחמת אחרים מעלה קרבנות אדם למולך שנאת האחים. סיפורו של גייג', לבד מן העניין האישי, מתאר היטב את גורלם של האזרחים הנקלעים אל הדיכה של התקוממות מהפכנית.

מרבד
דודו טופז / עד העצם / עטיפה: סטו־דיו מוריס ארבל / נוצה וקשת / 1986 / 223 ע'.

הדש האחורי מבטיח הרים וגבעות: "לאלה, המכירים את דודו טופז מהופעותיו, נכונה הפתעה מהממת למדי. ברגישות נדירה, בקצב כתיבה קלה ובכושר סיפורת, שלא יניח להפסיק את קריאתכם לרגע". אין חוק בעד אמת בפרסומת הבכן, לא רגישות ולא בטית. אירווינג ואלאס הוא שקספיר לעומת טופז והרולד רובינס הוא טולסטוי. מר טופז אינו יודע לכתוב ואינו יודע לספר. ודאי שאין זה חטא גדול מדי, לו היתה היומרה בהתאם לכשרונות. במצבנו החברתי והודות לכוח המחץ של המומחים ליחסי־ציבור, עוד עשוי טופז להתפתות להגיש את ספרו להעדת שופטי פרס ברנר. מר טופז, לא כדאי. השכר עבור הלטורה קטנה אמנם, גבוה הרבה מסכום הפרס ועיקר שכחתי, הופעה אחת בכיכר מלכי ישראל היא "גימיק" מוצלח יותר מכתיבתו של ספר עבה.

עדות חקר עיון

תנים ודמונים
אברהם בלבן / בין אל לחיה – עיון ביצירתו של עמוס עוז / עטיפה: ג'ורג' יונס / עם עובד / 1986 / 236 ע'.

מחקרים טובים נוטלים, בדרך כלל, תיזה אחת ומבארים אותה היטב מכל צדדיה. מחקרו של בלבן עומד על המחשבה, שעל סיפורים מוקדמים של עוז – "סוק מטלש לזהר" ו"אחוז מגלי" – שלא נכנסו בספר הסיפורים הראשון "ארצות התן" (1965), מכילים את רוב המוטיבים שהופיעו לאחר־מכן ביצירות מאוחרות, וכי בסיפור "קודם זמני" מצוי המודל הסיפורי שבו ידבק עוז לאורך מרבית דרכו הספרותית. בלבן מבחין בזיקה עמוקה הקיימת בין יצירת עוז, לבין התיאוריה הפסיכולוגית של יונג, וחלק גדול מן המחקר מוקדש לתבונה בסמלים יונגיאניים, המשוקעים ביצירתו של עוז. כדי לאזן את הבדיקה הסמלית, מציב בלבן גם תוויות־יסוד ביוגרפיות של עוז, שבלבן שמע עליהן מקרוב, בהיותו בן־קיבוץ חולדה, שגם עוז נמנה עם חבריו. כך מסוגל בלבן להכיל ניתוח ספרותי בהגללה חברתית ניכרת: "לזיקה שבין עולמו הפנימי של עוז לבין החברה הישראלית פן חשוב נוסף. הליכתו של עוז אל הקיבוץ, נסיונו להפנות עורף לבית אבא, גרמו לכך, שהוויות הראשונות במלחמת התרבות המתנהלת בעשורים האחרונים בישראל, נודו בנפשו שלו. הכוחות הנאבקים בנפשו – רביזיוניזם רומנטי מצד אחד, וסוציאליזם "מאור" ו"שפוי", מצד אחר – הם הכוחות הנאבקים של נפש החברה הישראלית". בלבן, שספר מחקרו הקודם "הכוכבים שנשארו בחוץ" היה טוב, הפתעה הבשיל מחקר. בספר החדש ניכרים העצמאות המחשבתית, התרחבות הידיעה וההתערנות בניסוח.

פרשת ארלוזורוב
האשם השני – מאבקו של צבי רוזנבלט לגילוי האמת / עריכה והקדמה: יוסף נדבה / עטיפה: תחיה בורוכבסקי / מכון ז'בוטינסקי בישראל / 1986 / 132 ע'.

מה עוד לא נכתב ונאמר בפרשה זו? משפטים, ערעורים, עלילות, השמצות, הסתת האשמה, ועדת חקירה ממלכתית, ועתה גם הספר הזה, שאולי אינו אחרון בפרשה. צבי רוזנבלט נפטר לפני כשנה, לפני פרסום מסקנות הועדה שהקים מנחם בגין. הועדה, שבה ישבו דוד בכור, מקס קנת ואליעזר ברקוביץ פירסמה, בין יתר המסקנות, את הדברים הבאים: "לאור חוות הדעת של שלושת חברי הוועדה, אנו קובעים פה אחד שאברהם סטבסקי וצבי רוזנבלט לא היו רוצחי חיים ארלוזורוב ז"ל ולא היה להם יד ברצח". אינני סבור שדו"ח ועדת החקירה, או הספר הזה המוקדש גם הוא לרוזנבלט, יסיר את הפרשה מסדר היום. כפי שאנו אוהבים לחזות את ההיסטוריה שלנו מחדש, גם הפרק הזה עוד עשוי לחזור ולהבל את חיינו מעת לעת.

דיני מקרקעין בשטחים
אברהם סומבולובסקי, אליהו כהן, אבי ארליך / יהודה ושומרון – זכויות במקרקעין והדין בישראל / 351 ע'.

מרבה נכסים – מרבה דאגה. מעת כניסת כוחות צה"ל ליהודה ושומרון בשנת 1967, החלו לצוץ בעיות משפטיות סבוכות בענייני מקרקעין. הפקעת המשפטית נובעת מחמת רבדי משפט רבים מהם מורכבים הדינים, ומקורם בתחיקה העותומאנית, המנדטורית, הירדנית והצבאית־ישראלית. המטענים האמוציונליים של הצדדים המעורבים אינם תורמים להתרת התסבוכת. הספר סוקר בפרוטות מקצועית את הדינים השונים, מביא תרגום של הדינים העיקריים מערבית, מפרט סדרי־דין ומנהגים רווחים ומצטט פסקי־דין נבחרים של ועדות עררים.

אמנות

אמני מסך הכסף
1. פרדי בואש / הקולנוע של לואיס בוניאל / עברית: בני הרמן וגילה קרייסברג / עדכון והשלמות: מנחם שובל / עטיפה: ירום ורדימון / כתר / 1986 / 144 ע'.

2. רני ארמס / הקולנוע של אלין רנה / עברית: בני הרמן / עדכון: חיים כלב / עטיפה: ירום ורדימון / כתר / 1986 / 144 ע'.

"ההופך את הקולנוע לאמנות: הוא יוצר מציאות מתוך צורות: בצורות יש לחפש את תוכנו האמיתי". לפי אמת זו, בוניאל ורנה הם אמני קולנוע מובהקים. לואיס בוניאל יצר את סרטו הראשון "כלב אנדלוסי" בשנת 1928, בעת שהקולנוע היה בחיתוליו, בעוד שאלין רנה יצר את סרטו העלילתי הראשון "הירושימה אהובתי", (תסריט: מארגריט דיראס) בשלב בגרות, בשנת 1959. הקולנוע של בוניאל חותר, בראש וראשונה, לגרום לזעזוע, להינתק לחלוטין מן האתוס המקובל של המשפחה, הדת והפטריוטיזם. כאשר עשו בוניאל ודאלי את "כלב אנדלוסי", הם התכוונו להחריד את שלוות נפשו של הצופה. וכוונה זו לא התרופפה אצל בוניאל עד הסוף. הקאריירה של בוניאל התמשכה כחמישים שנה, ביוצרו סרטים כ"גראן קסינו", "במעלה השמיים", "אל", "אנקת גבהים", "וירידיאנה", "יומנה של חדרנית", "סוד הקסם הבורגני", "תשוקה אפלה" ואחרים. הניגוד בין בוניאל לרנה הוא כמעט סימטרי. בעוד שבוניאל הוא קולנוען של אידיאות, אלין רנה הוא אמנים, אשר בראשית דרכו ביים במשך עשר שנים סרטים תיעודיים על אמנות, וביניהם "ואן גוך" (1948), "גרניקה" ו"גוגן" (שניהם ב־1950) ואחרים. סרטו העלילתי הראשון, "הירושימה אהובתי", אמנם ממשיך את סגנון סרטי התעודה, אך מאמץ לעצמו סגנון אישי משלו, של קצבים חזותיים ושמיעתיים וסדרות של ניגודים ואי־התאמות. דרכו זו נהפכה לסגנון שלים בקולנוע הצרפתי, ולמופת.

פוליטיקה

הממשלה בשליש
אריה נאור / ממשלה במלחמה – תפקוד ממשלת ישראל במלחמת לבנון (1982) / עטיפה: משה יהלום / להב / 1986 / 185 ע'.

אריה נאור היה מזכיר הממשלה חודשיים לפני פרוץ מלחמת לבנון, ועובדות רבות ידועות לו, כמובן, מכלי ראשון. הכבל זאת, הספר מגלה לנו את אשר ידענו מזמן: אריק שרון ורפאל איתן (האחרון, אולי לפי תומו) "טיגנו" את ראש הממשלה ואת הממשלה כולה. צריך לציין שאיש מבין המעורבים במלחמה לא יצא ממנה כפי שנכנס: היא עם שרון הוזה, רפול הלך, באשיר ג'ומייל הוצף ובגין פרש. נאור כתב את ספרו באוריות רבה. בניגוד לספרים אחרים שנכתבו על המלחמה, מאמץ לו נאור, הבצרע, עמדה של היסטוריון. בגלל גישה זו נגול סיפורו לא כאוסף של אפיזודות, אלא כתהליך שיש לו גורמים וסיבות ויש לו תוצאות ומסקנות. אך כל הפרטים כולם אינם יכולים לשנות את ההרגשה הבסיסית, שגם נאור אינו אטום לה. מעולם לא נבנתה ממשלה למלחמה כבה מעט סיבות רציונליות ורק לעתים רחוקות הטעו שרים מעטים כל כך אנשים רבים כל כך. ספרה של ברברה טוכמן, שראה אור בימים האלה, המונה אפיזודות היסטוריות שנודעו לשימצה, פרי איוולתם של הפוליטיקאים, צריך להכין כבר עתה את מהדורתו הבאה: מלחמת לבנון תתפוס בו פרק מרכזי.

בישולים

תבליני החיים המאדיאריים
יוסף לפיד ורות סירקיס / פפריקה (כשר) / עיצוב: עמרם פרת / גרפיקה: איריס תכמון / איורים: גיל אלקבץ / צילומים: כלי שפר / ר. סירקיס / 1986 / 258 ע'.

כבצר למשפחת הונגרים מובהקת, נמסרו לי תפריטים רבים כתורה שבע"פ. עתה שוחו יוסף (טומי) לפיד (הונגרי מוסמך, אם כי מהפרובינציה הסרבית) ורות סירקיס, לרשום את כל המטבחים המאדיאריים כהלכה כתובה, מתובלת ומפולפלת. אך ככל הונגרי טוב, יש בי קשי עורף, לפחות לגבי עובדה אחת. תרבותי הקולינאריים אינם כוללים מטבח הונגרי "כשר". הפתרון ה"כשר" ברוח ההלכה, המחליף שומן חזיר בשומן אווז, היה אולי "בשק המורי של עקרת הבית היהודיה" בזמני מאטמאר, אך ההונגרים כשרים לא ידעוהו. מכל מקום, שומר משקלו ירחק מן הספר. ואילו לרזים או למודדי הריאות, מוצע כאן מכל טוב מפולפל. את האצבעות אפשר ללקק לטעמם של מרק תפוחי אדמה, ברוח צלוי (ברוטב דוברבריניס), פפריקש עוף, גולאש, כוסית שליבוביץ או יין טוקאי וחנ פאלאצ'ינטה (הם הבלינצ'ס הידועים במקומותינו).

נתקבלו במערכת
כתבי עת:
עיונים בציונות – כתב עת בינלאומי להיסטוריה הציונית, מדינת ישראל והאנציקלופדית / כרך 7 מס' 1, אביב 1986 / עורכים: מתתיהו מינץ, רונלד ג. צוויג / אוניברסיטת ת"א / 183 ע' מאנגלית.
האומה – במה למחשבה לאומית / מס' 82, שנה כ"ד, חוב' א. אביב תשמ"ו / המסדר ע"ש ז'בוטינסקי / 109 ע'.
הזינוק המשותף / חוב' 120, יוני 1986 / העורך: יחיאל קדמי / שער: דוד פסח / הקבה"א.
סקירה חודשית – ירחון לקציני צה"ל / מס' 5, יולי 1986 / עורך: שמואל סטמפלר / גרפיקה: גדעון עמיחי / הוצאת מטכ"ל / 50 ע'.

עדות חקר עיון:
רבקה שכטר / אושוויץ בממלכת פאוסט – בנות לקורבנות אדם / עכשיו / 1986 / 207 ע'.
אריה ברנע / גורל אחד – היהודים דוברי הספאניולית ויהודי ארצות האיסלם בתקופת השואה / משרד הבטחון / 1986 / 196 ע'.

ארץ ישראל:
שבתאי לוי (שבו) / בסתר אוהלי סיני – סיפורים מחיי הבידואין של הבדואים בדרום סיני / צילומים המחבר / ספריית פועלים / 1986.

ביוגרפיה:
מיכאל דרוזנין / האורח יון / מאנגלית: נדית פרו / כרים / 1986 / 360 ע'.

היסטוריה:
מקורות – לחקר תולדות השומר הצעיר: קורות, תעיות, השפעות / חוב' 4, אפריל 1986 / עריכה: אלי שדמי / שער: שלומית חפץ / מרכז תיעוד וחקר של השומר הצעיר / 64 ע'.

שירה:
אילן זמיר / לנפץ אשליות / 1986.
שרה טוביה / שירים ותרגומים / הדר / 1986 / 144 ע'.
בילי גולדשטיין / שלך אם תבקש / רישומים: עירית מאבק / סער / 1986 / 63 ע'.
לוי סניה / מגידת מעגלים / סער / 1986.
עדה אהרוני / שבוע ירוק / איורים: נגה איגנלפלד / אל"ף / 1986 / 64 ע'.
גאולה כהן / דברים שהלך אמר לי / איורים: אירים כין / סער / 1986 / 48 ע'.
מתילדה דוה־און / שירים לעת מצוא / סער / 1986 / 94 ע'.

סיפורת:
ליאוני אוטובסקי / כוכב בלי שמים / עטיפה: יעל ליאור / עם עובד / 1986 / 139 ע'.
מגי סוינרלס / קציר מאוחר / מאנגלית: חיים פרץ / עטיפה רבקה בריסק / כרם / 1986.

ליקוטים מספרות העולם

רות שפירא

בלש מחפש זהות
כאשר הסופר האמריקני ג'ון גארדנר מת בתאונת אופנוע בשנת 1982, הוא השאיר אחריו שני רומאנים בלתי גמורים, "ממה" ו"צללים", שהתפרסמו בימים אלה בכרך אחד, בעריכתו של הסופר ניקולס דלבלאנקו, שהיה ידיד קרוב של גארדנר. לדברי דלבלאנקו, מסר לו גרדנר ב־1975 את כתב היד של "ממה", בכוונה לגנוז אותו, כנראה מפני שהסיפור היה אישי מדי, חושפני מדי. זהו סיפורו של מארטין אוריק, סופר ידוע ופרופסור לספרות ימי הביניים ועל נישואיו הסוערים לבת דודתו הג'ינג'ית, ג'ואן. בדומה לגארדנר, אוריק הוא קטן קומה, נוטה להשמין, שערו הבלונדי מכסיף ומידלדל. על פי עדות אשתו הוא "מטורף", זועם על העולם, הורס את עצמו ומיום ליום נהיה קשה יותר. "צללים" הוא סיפורו של בלש אלכוהוליסט ופאראנואיד בשם ג'ראלד קריין, המתאושש מסירטן המעי הגס. קריין מנסה להתחקות אחרי רוצח־המונים שזהותו אינה ברורה, וגם לא ברור אם הבלש עצמו נתון במעקב. הנושאים המרכזיים ברומאן – החיפוש אחר זהות, מידת יכולתו של האדם לדעת דברים, אופייניים לגרדנר, כמו גם יכולתו המפליאה להפוך גיבורים מעוררים סלידה, לטיפוסים סימפאטיים, בסופו של דבר.

אדונים ועבדים

לואיס נקוסי

הרומאן "ציפורים מודהגות" מאת העיתונאי והסופר הדרום־אפריקני לואיס נקוסי, החי כיום בזמביה, מעורר עניין רב בבריטניה ובארה"ב. עלילת הרומאן מוגשת בצורת זכרונות שמעלה בכתב גרי סיביה, שהורשע ברציחת נאטאל בשל פעילות פוליטית, והוא מספר על תשוקתו האובססיבית לוורוניקה, בה נתקל במקרה על חוף ימה של דרבן, כשהיא משתופת לה מעבר לגדר, בצד של הלבנים. השניים נפגשים כמעט מדי יום ביומו, מבלי להחליף ביניהם מלה, ועל־פי עדותו, מתפתח ביניהם מעין פולחן דמוי חלום, של חיזורים ורמזים. לבסוף הוא עוקב אחריה עד ביתה, והם מממשים את תשוקתם ובעקבות המעשה נתפס סיביה, מוכה, נעצר, מואשם באונס ונשפט למוות. תוך כדי הציפיה להוצאה להורג, הוא חוזר מחדש את המשפט, את האובססיה שלו עם הבחורה ואת האלגוריה על יחסי אדונים ועבדים, שבה התחלפו לרגע התפקידים.

אופנה חדשה: קסטות־ספרות
השבועון "טיים" מדווח על אופנה חדשה במו"לות האמריקנית, ההופכת לעסק כלכלי משגשג: יצירות ספרות מוקלטות על גבי קסטות. בחנויות הספרים בארה"ב מונחים באחרונה, בנוסף לספרים בכריכה קשה ורכה, ספרים המגולגלים בקופסאות פלסטיק קטנות, תמורת פחות משמונה דולאר. רשימת הכותרים המו־קלטים מגיעה כיום לכ־12,000, החל מקלאסיקה ועד לספרי התעמלות ודיאטות. חלקם מוקלטים על קסטה בודדת של 90 דקות ואילו אחרים דורשים האזנה של ימים אחדים, דוגמת "דייוויד קופרפילד" של דיקנס, המוקלט על 22 קלטות. היצירות מוקראות על־ידי שחקנים ידועים כמו מייקל יורק ("אנה קרנינה") או על־ידי הסופרים עצמם (ג'ון אפדייק, לי אייקוקה, יהודה ולמאר ואחרים). ישנן גם יצירות שעלילתן מלווה בצלילי רקע, דוגמת "הנבחר" של חיים פוטוק, מפי השחקן אלי וולך, השזור שידורי תפילות משנות הארבעים ומוסיקה של התקופה. בתי־ההוצאה הגדולים גורפים הון מן השגעון החדש, הסופרים נהנים מתוספת תמלוגים שמנה והשחקנים רואים בגילום הדמויות ביצירה ספרותית, אתגר אמנותי יחודי מסוגו.

באמנות

רחל אנגל

פס־ציור
רן חדרי, בגלריה הקיבוץ (רב הוז, ת"א). על כרטיס ההזמנה לא צוין אלא "אביקים", שם הקיבוץ הדבר לא נאמר על אופי המוצגים. גם התערוכה עצמה אינה מסבירה את עצמה. אתה נכנס אל האולם ומוצא אותו כמו מתחל במעין פס מצויר, המתמשך מקצה האולם ועד סופו, לאורך כל הקירות. פס המורכב, לאמיתו של דבר, מגליונות נייר חום, מתוספס, שעל פניו צוייר בצבעים תעשייתיים: כתום ושחור, אפור וירוק וכחול. ציורים אבסטרקטיים שאינם נראים לי רבי־משמעות.

הדפסים מעולים
מוזיאון תל אביב: שניים מתוך שלו־שת האולמות, שעוצבו מחדש, והם נקר־אים עכשיו בשם "אולמות צ'ארלס ואדי־לין קרמר", (קומת הקפטריה) מארחים את תערוכת "הדפס מתוך הדפס", זהו מבחר הדפסים מעולים, מעשה ידיהם של ששה אמנים ישראלים מן השורה הרא־שונה.

דפים צבעוניים של מנשה קדישמן פותחים את התצוגה: חמש וריאציות על הכבשים, חביבות האמן. חלקם מכונים כאן "העדר", וחלקם "כבשים בנוף". כב־שים בנוף הם, בעצם, כל חמשת הדפים כולם, אלא שהראשונים משלבים בהדפס הרשת, גם תחריט מצולם (כבשים מצול־מות) – הבדל של טכניקה, בעיקר.

ציים שמירש מוצגת בשלוש מן הי־צירות המעודנות, הרגישות שלה. נייר מיוחד במינו – שגם אותו עצמו יצרה האמנית – ועל פניו מעין־גופים בצבעים בעלי רכות מופלאה.

אורי ליפשיץ, בסדרת ה"מלמר" שלו, העשויה בטכניקת התחריט והצילום הצבעוני־המסכני; משה גרשוני, בדפי התחריט־האקווטינטה מסדרת "קריש" שיצר ב־1984; שבעת הדפים של לארי אברמסון (הדפסי רשת צבעוניים) הנקר־אים "השתקפות"; ולבסוף סדרת היצירות של יגאל תומרקין (תחריטים בשחור־לבן ובתוספת צבע ספיה) – המהווים כולם שותפים טובים לשני האמנים הראשונים, הממלאים בתצוגה זאת, תפקיד של מב־ינות.

שלום יפני
בית אריאלה מציג באגף ספריית הילדים שלו, תערוכה של ציורי ילדים מיפן, "ילדים יפנים מציירים את השלום". תערוכה בשיתוף אגודת הסורופ־טימיסט.

מהו שלום בעיניהם של ילדי יפן? – בעיני הילדה מיקי קטאוקא: בני המשפ־חה היושבים סביב השולחן ל"ארוחת ערב משפחתית", הכלבלב הלבן, היפה־פה מצפה בסבלנות מנומסת לחלקו מן הסעודה. בעיניהם של ילדים יפנים אחרים, בני שש או שמונה, השלום הוא, למשל: להקת "יונים" עשויות קיפולי נייר בגוונים רכים של תכלת, אפרפר, ירקרק, עפות, על פני רקע שמיים בהי־רים, לקראת השמש האדומה־כתומה. שלום הוא, למשל גם: אמא המיניקה "תינוקת", האחות כבת 8 מתבוננת בה. מתחת לציורו של אחד הילדים היפ־נים – ציור של כתת בית־ספר, התלמי־דות במדיהן הכחולים שופעות שמחה ועליצות. הטקסט מסביר: "המלה 'שלום' מזכירה לי תמיד סרט בשם 'נמשת הילדים' שראיתי לפני שנתיים". (התלמי־דות, בהלך רוח מרומם – נראה שלעולם לא נבטשו). שלום בעיניהם, הוא גם נגי־נה בפסנתר, בארבע ידיים; שלושה דגים דקורטיביים מאוד, מתגברים אל מוט, מתחת לדגל אדום־כחול־צהוב־ירוק: שם הציור: "הקרפיון המעופף". ואילו ילדה אחת, בת שש, מציירת קהל ילדים מגוון מתחת לשמש כתומה וקשת בשמיים כחולים ומביעה משאלת לב בטקסט: "אני מקווה שורים ויפנים יהיו ידידים".
התערוכה פתוחה עד ספטמבר.

לכותבי שירה ופרוזה
המעוניינים שפרי עטם יופיע בקובץ או בספר פרטי, ישלחו החומר להוצאת ספרים "תגא", רח' הנגב 8, תל־אביב. כל פניה תענה.

דבורה גילולה

המלך בחופשה
יוסי אלפי, **המלך הלך לישון**, צייר: אבנר כץ (ספרית פועלים 1986), 23 עמ'.

בלשון נעימה ובחרוזים קלילים מספר יוסי אלפי סיפור על מלך שמאס בחיי מלכות והחליט לצאת לחופשת שינה קצרה. הוא הגיף את התריסים, נכנס למיטה עם כל עיתוני השבת ו... אנו עוברים אל עולם האגדה שבו הכל אפשרי: חופשת השינה התארכה למעלה מן המתוכנן (חודשים ויותר). העם, שבתחילת העלמותו של המלך היה עצוב, התרגל למצב החדש. החיים החלו להתנהל כסדי־רם, שמחת החיים שבה לעיר והמלך נשכח. ואז... סיים המלך את חופשת השינה ורצה לראות מה מעשיו של העם וכיצד החיים מתנהלים בלעדיו. הסיום שונה מן המצופה ומן הרגיל באגדות מלכים ונסיכים: השומרים אינם מניחים למלך לצאת את הארמון, מתוך חשש "פן דוקא עכשיו כשהעם התגבר / על המלך יקפוץ שגעון אחר" (עמ' 20).

הסיפור מסתיים בעצה לילד שרוצה להיות מלך, עצה שהיא בבחינת מוסר השכל של הסיפור כולו: "אם מלך טוב רצית להיות / זכור: עם העם עליך לחיות. / כי מלך ישן מרוחק ומסוגר / סופו שיהיה מיותר... ומפוטר" (עמ' 22).

קשה לומר שהסיפור מחנך לנימוסים טובים. כשיועצי המלך תופסים בקצה חלוקו כדי למנוע בעדו מלצאת את הארמון, צועק המלך: "תעזבו, נבלות! / בועט ומקלל במיטב הקללות". לא זו בלבד שאין זו לשון והתנהגות ראויים למלך, ספק אם זו לשון והתנהגות ראויים לילדי נתיניו. אין זו הפעם הראשונה שאני מוצאת בספר ילדים תיאור של תגובה כזאת שמוסר ההשכל שלה ברור: "במצבי לחץ ואי־נעימות / צריך להגיב באלימות" סליחה על ההיזה של שור בחמור.

אבנר כץ אייר את הספר בכשרון רב, בחן ובהומור.

שירים לא פשטניים
דליה וינשטיין, **צועקים בשקט**, ציורים: דודו גרשטיין (ספריית מעריב 1986).

מרבית השירים שכונסו בספר זה יפים מאוד ולזכותם יש לומר שאינם מתוקים ולא פשטניים. ד. וינשטיין מנסה לעצב את העולם כפי שהוא עשוי להיראות, לדעתה, בעיניו של ילד ולשאול שאלות שילד עשוי לשאול. התוצאה מורכבת: המחברת אינה נרתעת מלתת ביטוי למציאות, שלא תמיד אפשר לכנותה נחמדה או נוחה, ואי כניעתה למוסכמות השולטות בדרך כלל בספרות ילדים מרעננת. הילד השמן שסובל מהתעללות מתמדת של חבריו מוצא לפתע ישועה והפוגה משהצטרף לכיתתו ילד שמן ממנו. האם הסבל שהיה מנת חלקו לימד אותו להשתתף בצערו של הזולת? חס וחלילה: כשהילדים מניחים לו ומעבירים את חיצי הלעג אל המטרה החדשה, טועם הילד השמן – לפחות בפעם הראשונה, את טעמה של ההתעללות בזולת: "הילדים קראו לו בשמות מרחוק / ובמקום להעיר ולהגיד להם לשתוק – / עשיתי את עצמי שאני בצד של הרים, / עשיתי את עצמי שאני כמו כל הילדים". (לצערי, לא אוכל לציין מראה מקום מדויק, כי העמודים לא מוספרו).

הספר מביא מצבים מציאותיים, שנתפסו בעין חדה ועוצבו בחן ולעתים בתיחכום רב, עד כי ניתן לומר שלא כל השירים הם שירי ילדים – חלקם אינם אלא שירים למבוגרים בלבוש של שירי ילדים, ואפשר שישאו חן בעיני ההורים ויזכו על ידם טוב יותר משיזכו על ידי צאצאיהם.

הספר היה נשכר, לו השיר "ילד הכבד" לא היה נכלל בו. אבל, לו לא נכלל בספר שיר זה, לא היינו זוכים לאיור היפה המלווה אותו והיינו מפסידים. וזה מביא אותי אל המאייר. דליה וינשטיין, שניחנה בחוש הומור ובראיית עולם אירונית, לא יכלה לאחל לעצמה מאייר טוב יותר מדודו גרשטיין, שקלט היטב את רוח שיריה והמחיש אותו ברישום טוב, צבעוניות בהדרת והומור נפלא. האיורים משתלבים בטקסט והטקסט באיורים לשלמות אחת מהנה ומקסימה.

ביצה בקליפה
מריק שניר, **הלצה עם ביצה**, ציורים אבנר כץ (שבא 1986) 39 עמ'.

מקום התרחשותו של הסיפור: גן ילדים בקיבוץ. כל יום, לארוחת הבוקר מטגנים לילדים ביצה, אבל בבוקרו של יום אחד החליטה המטפלת רחל – מן הסתם בעקבות השתלמות חדשנית בענייני דייאטה והרגלי אכילה נכונים – לשלוק את הביצים, במקום לטגן אותן. כיוון שראו הילדים את הביצים בקליפות־הן (לא בצורת "עין" או חביתה), התעוררה השאלה, כיצד מגיעות הביצים לגן. וכאן מתחילה "הלצה עם הביצה", שחלקה הראשון "הלצה" (די נחמד) וחלקה השני תיאור עובדתי של סדרי עבודה של הלול בקיבוץ.

אבנר כץ, צייר ומאייר מוכשר, ניסה להעמיד פנים שהאיורים נעשו בידי הילדים. התוצאה: קווים מקושקשים, צבעים מלוכלכים, מסגרות עקומות, הרעיון אולי היה טוב, אך הוצאתו לפועל לא עלתה יפה.

חינוך על־יסודי · בי"ס לאכסטרנים · בגרות • • • **לימודים** • • • רדיו אלקטרוניקה · פקידות · חשבונאות • • •

משרד הבריאות   אגף הסיעוד

החלה ההרשמה לשנת הלימודים תשמ"ז לבתי־הספר לסיעוד לקבלת תואר אח/אחות מוסמך/ת

אם הנך מעוניין/ת במקצוע המכוון באדם ובבריאותו, אשר מבטיח תחומי עיסוק רב־גוניים מותאמים לנטיותיך האישיות ובידך תעודת בגרות – בחר/י במקצוע הסיעוד – מגמת אחיות ואחים מוסמכים.
במגמה זו נלמדים מדעי הסיעוד ובהם משולבים לימודים במדעי החברה וההתנהגות (כגון: סוציולוגיה, פסיכולוגיה, אנתרופולוגיה, תקשורת, מינהל, סטטיסטיקה, אספקטים ברפואה וטכנולוגיה מתוחכמת).

תנאי הקבלה: תעודת בגרות, מבדקי קבלה בהתאם לנהלי בתי־הספר, ראיון אישי. מועמדות התייבות בשרות בצה"ל תוכלנה ללמוד במסגרת עתודת אחיות.

ההרשמה לבתי־ספר לסיעוד של האוניברסיטה העברית בירושלים:
- ביה"ס לסיעוד ע"ש הנרייטה סאלד, ירושלים, טל' 02-447151
- ביה"ס לסיעוד אסף הרופא, צריפין, טל' 08-225111
- ביה"ס לסיעוד ע"י ביה"ח קפלן, רחובות (קופ"ח), 08-441242

תתקיים במשרד לקבלת תלמידים באוניברסיטה העברית.
בתי"ס אלה מקנים תעודת אחות מוסמכת ותואר אקדמי ראשון.

- ההרשמה למגמת הסיעוד בביה"ס למקצועות בריאות קהילתיים ע"ש רקאטי, באוניברסיטת בן־גוריון, בנגב מתקיימת במדור הרישום של אוניברסיטת בן־גוריון.
ביה"ס מקנה תעודת אח/ות מוסמך/ת ותואר אקדמי ראשון.
- ביה"ס לסיעוד ע"ש אדית ולפסון, ביה"ח תל־גבורים, חולון*, טל' 03-881783
- ביה"ס לסיעוד המרכז הרפואי ע"ש שיבא, תל־השומר*, טל' 03-349474
- ביה"ס לסיעוד "שייבוחן", מרכז רפואי (בי"ח איכילוב) ת"א*, טל' 03-219870
- ביה"ס לסיעוד ע"ש "דינה", ליד מרכז רפואי בילינסון*, טל' 03-9220028

* ההרשמה לבתי"ס אלה המצויים בשלב מעבר לקראת לימודים לתואר אקדמי ראשון, מתקיימת במזכירויות בתי־הספר לסיעוד.

סדרי ההרשמה לבתי־הספר לסיעוד הבאים
(המועמדים יפנו ישירות בכתב, או בטלפון למזכירויות בתי־הספר לסיעוד):
- ביה"ס לסיעוד ע"י המרכז הרפואי ע"ש ברזילי, אשקלון, טל' 051-45447/8
- ביה"ס לסיעוד ע"ש ע. ילין, המרכז הרפואי רמב"ם, חיפה, טל' 04-510003
- ביה"ס לסיעוד ע"ש זיידה, ביה"ח רוטשילד, חיפה, טל' 04-80333
- ביה"ס לסיעוד ע"ש שרמן, המרכז הרפואי בעמק, עפולה (קופ"ח), טל' 065-94321
- ביה"ס לסיעוד הכרמל, רח' מיכל פינס 7, חיפה, טל' 04-250211
- ביה"ס לסיעוד, בי"ח מאיר, כפר־סבא, טל' 052-443111
- ביה"ס לסיעוד ע"ש גולדה, בי"ח השרון פתח־תקוה, טל' 03-9228110
- ביה"ס לסיעוד ע"ש מוזס, ביה"ח הלל יפה, חדרה, טל' 063-39804
- ביה"ס לסיעוד, קרית צאנז, ע"י ביה"ח ע"ש לניאדו, נתניה, טל' 053-36135
- ביה"ס לסיעוד, ביה"ח שערי צדק, ירושלים, טל' 02-555494

לקבלת פרטים נוספים ניתן לפנות לאגף הסיעוד במשרד הבריאות בירושלים, טל' 02-638212

מכון
מעתכים ישראל
חיפה בע"מ
חיפה, בית העירייה, רח' חסן שוקרי 14 טל' 640775 666207

חברת תערוכות ישראל
חיפה בע"מ
היכל הספורט חיפה
רמות בן גוריון (רוממה)
טל' 256290 241012

עונת 1986–87

החלה ההרשמה לפעילות בחוגים:

התעמלות נשים – בוקר
התעמלות נשים – ערב
חדר כושר – כושר גופני – גברים
כושר גופני – תלמידים

התחלת הפעילויות 1.9.1986
ההרשמה תחל 10.8.1986
פרטים והרשמה במשרד

"היכל הספורט" רמות בן גוריון
רוממה טל' 04-241012, 04-256290

תיכון ברקאי
כפיקוח משרד החינוך

נמשכת ההרשמה לכיתות ט' י' י"א י"ב

בגרות

לימודי מחשבים
שעורים נוספים באנגלית ובמתמטיקה
פעילות חברתית: טיולים, ימי ספורט, סרטים, מסיבות
הרשמה: מיום ראשון עד חמישי 13.00–9.00
אוטובוסים: 9, 11, 22, 23, 29, 40, 42, 50, 51, 54, 59, 60, 63, 68, 69, 71, 73, 74, 75, 86, 89. וכל קווי אגד העוברים בדרך פתח־תקוה. מול הקריה.
תל־אביב, שדרות יהודית 30 (בנין רביעי מהפינה) שכונת מונטיפיורי טלפון 339017

אוניברסיטת תל־אביב

הפקולטה למדעי הרוח
ביה"ס לחינוך
בשיתוף עם הפקולטה למדעי החיים

המרכז למירשם
ענף רישום וקבלה

ע"ש ג'ורג' ס' וייז

המשך הרישום לתכנית הלימודים החדשה שתפתח לקראת שנה"ל תשמ"ז

בהוראת מדעי החיים לקראת התואר השני

הרישום יסתיים ביום 31.8.86.

חוברות מידע למועמדים וטופסי רישום ניתן לרכוש בחנות "דיונון" במרתף בנין האקדמיה למוסיקה בקרית האוניברסיטה.

כתיבה במכונה תלמדו ב־12 שעות
בשיטה עיוורת
בי"ס למסחר "ג'ונון" ת"א, דיזנגוף 85, ☎ 281985

מכללת בית ברל

נותרו מספר מקומות

בחוג ללימודי ארץ ישראל

מסלול תלת שנתי לקבלת המלצה לרשיון למורה דרך מטעם משרד התיירות

ניתן לשילוב עם לימודים לתואר ראשון B.Ed (4 שנים) בחינוך בלתי פורמלי או עם תעודת הוראה בכיתות ז'–י' בביולוגיה, גיאוגרפיה או היסטוריה.
נותרו מקומות בודדים במסלולי הוראה בביה"ס היסודי, הגיל הרך (גננות וכיתות א'–ב') וחינוך מיוחד.

– קיימת פנימיה –

לפרטים נוספים: מכללת בית ברל, דואר בית ברל 44905, טל.: 052-448727, 052-454104, 052-25155.
המעונינים מוזמנים לייעוץ אישי. אוטובוס 17 מכפר־סבא.

מכללת בית ברל

נמשכת ההרשמה

לחינוך בלתי פורמלי / קידום נוער

הנוער במצוקה זקוק לך!

בוא(י) להכשיר עצמך לעבודה מקצועית־חינוכית בשיקום נוער במצוקה ושילובו במסגרות חברתיות רגילות.
נוער זה זקוק לעובדים מסורים היודעים להתמודד עם בעיותיו.
אנו מציעים לך מסלול בהכשרה מתמחה המעניק גם תואר אקדמי ראשון B.Ed משך הלימודים – 4 שנים.

– קיימת פנימיה –

לפרטים נוספים: מכללת בית ברל, דואר בית ברל 44905, טל.: 052-448727, 052-454104, 052-25155.
המעונינים מוזמנים לייעוץ אישי. אוטובוס 17 מכפר־סבא.

משרד הבריאות
אגף הסיעוד – לימודי המשך

מודיע על

פתיחת קורסים על־בסיסיים לשנת הלימודים תשמ"ז–1987 לאחים ולאחיות

המועמדים מתבקשים לפנות לביה"ס לשם רישום וקבלת מידע

לאחיות מוסמכות

שם ביה"ס	שם הקורס	מועד משוער	כתובת
תל־השומר	סיעוד בט.נ. כללי סיעוד נפרולוגי	נובמבר 1986 נובמבר 1986	ע"י מרכז רפואי ע"ש שיבא 03-342900
שייבוחן	מינהל בסיעוד סיעוד בחדר ניתוח	נובמבר 1986 נובמבר 1986	הנרייטה סאלד 17 ת"א 03-258417
ילין רמב"ם	סיעוד בט.נ. כללי מיילדות סיעוד בבריאות הצבור	נובמבר 1986 נובמבר 1986 נובמבר 1986	ע"י ביה"ח רמב"ם חיפה 04-510003
וולפסון תל־גבורים	סיעוד בבריאות הנפש סיעוד בבריאות הצבור	נובמבר 1986 נובמבר 1986	תל־גבורים, חולון 03-891784
צפת	מינהל בסיעוד	נובמבר 1986	ביה"ס לסיעוד, ביה"ח צפת 069-78031

לאחיות מעשיות

שם ביה"ס	שם הקורס	מועד משוער	כתובת
תל־השומר	סיעוד בחדר ניתוח	נובמבר 1986	ע"י מרכז רפואי ע"ש שיבא 03-342900

המרכז ללימודי הפלסטיקה

קורס טכנאי פלסטיקה 86/87

תאריך פתיחת הקורס: 2/11/86
משך הקורס: 14 חודשים.
(4 ימים בשבוע — אפשרות לפנימיה)
תנאי קבלה לקורס: מתקבלים מועמדים בעלי בגרות חלקית לפחות במקצועות ריאליים.

פרטים והרשמה בטלפונים: 053-85131,88997

המרכז ללימודי הפלסטיקה – הצעד שלך אל הטכנולוגיה המתקדמת.

מיסודם של: איגוד יצרני הפלסטיקה בישראל, משרד העבודה והרווחה, מדרשת רופין.
מדרשת רופין, עמק חפר 60960.

השנים

האוניברסיטה העברית בירושלים

הפקולטה לחקלאות

המשרד לקבלת תלמידים

המשך הרשמה מאוחרת לתואר ראשון לשנת הלימודים תשמ"ז בפקולטה לחקלאות

(למעט ביה"ס לרפואה וטרינרית)

חוברות הדרכה וטופסי הרשמה ניתן לרכוש:
- ★ באוניברסיטה העברית: בחנויות "אקדמון" בגבעת־רם, בהר־הצופים, בעין־כרם וברחובות.
- ★ בדואר: באמצעות מכתב בקשה בצירוף המחאת דואר ע"ס 11 ש"ח לפקודת "אקדמון", ת.ד. 41 ירושלים, 91904.

ההרשמה במשרד לקבלת תלמידים (אישית או באמצעות הדואר) בבנין פרנק סינטרה, קומה ב', הר־הצופים ירושלים, בימים א'–ה', בשעות 13.00–11.00, טל. 02-882882/9.

ההרשמה תסתיים ב־29.8.86.

250,000 עברו כאן!

רבע מיליון תלמידים למדו לקראת בחינות הבגרות אצלנו,
37 שנות ניסיון, עם צוות מורים מעולה,
מעניקים גם לך את ההזדמנות לתעודת בגרות.

מישלב, רשת בתי ספר למבוגרים כתות בוקר וערב.
רחוב ויצמן 53, תל־אביב טל. 263185-9
ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ־ישראל

פתיחת כיתות בוקר: 24, 26, 27 לאוגוסט
פתיחת כיתות ערב: 20, 24, 25, 27, 31 לאוגוסט

מישלב
בגרות עם תעודות

האוניברסיטה הפתוחה

לקראת סמסטר סתיו המתחיל בספטמבר 1986

דרושים **מנחים** בקורסים הבאים:

★ **יהודים בעידן של תמורות** באזור הדרום ובאזור הצפון.
הכישורים הדרושים: תואר שני (או לקראת סיומו) בהיסטוריה של עם ישראל או היסטוריה כללית של ראשית העת החדשה. וכן נסיון בהוראה.
נא לפנות לאלה טל. 03-422677.

★ **מבוא לסוציולוגיה**
בירוחם, פעם ביום ד' בשעות הצהרים.
בבאר-שבע, 6 מפגשים בימי ד' אחה"צ.
ברמלה, 12 מפגשים בימי ה' אחה"צ.
הכישורים הדרושים: תואר שני (או לקראת סיומו) בסוציולוגיה. רצוי נסיון בהוראה.
נא לפנות לציפי טל. 03-422679, או לפנחס טל. 03-410370.

★ **שפת פסקל**
באזור עמק הירדן וערד.
הכישורים הדרושים: תואר ראשון במדעי המחשב. רצוי נסיון בהוראה ונסיון ב-IBM P.C.
נא לפנות לאביבה טל. 03-422672.

★ **חשיבה היסטורית**
בבאר-שבע ובדימונה.
הכישורים הדרושים: תואר שני בפילוסופיה או בהיסטוריה (או לקראת סיומו).
נא לפנות ללילה 03-422672.
תיאור התפקיד: ניהול מפגשי הנחיה עם סטודנטים במרכזי הלימוד בשעות אחה"צ והערב, בדיקת עבודות והנחיה אישית.

LSI LOGIC ISRAEL LTD.

חברת LSI LOGIC היא החברה המובילה בעולם בתחום פיתוח, תכנון וייצור CMOS SEMI CUSTOM.

לרגל הרחבת הפעילות בארץ דרוש לנו:

חשב / מנהל אדמיניסטרציה

המועמד יהיה אחראי על:
★ מערכת הנה"ח של החברה.
★ מאזנים ותקציבים תקופתיים.
★ טפול אדמיניסטרטיבי.
★ מו"מ עם גורמי חוץ.

כישורים נדרשים:
★ רו"ח מוסמך.
★ ידיעת השפה האנגלית על בוריה.
★ נסיון לאחר הסמכה של 5 שנים לפחות.
(רצוי בחברות שהוקמו בענף האלקטרוניקה).

למועמד מתאים תנאי עבודה טובים מהטובים במשק.

את הפניות בכתב יד, בצרוף קורות חיים בשפה האנגלית, יש לשלוח אל חברת LSI LOGIC, רח' סוקולוב 40, רמת השרון 47235 לידי: הרצל.

Liz claiborne

(ISRAEL) LTD.

SEEKING

QUALIFIED & EXPERIENCED GARMENT MERCHANDISER

PREFERABLY WITH KNOWLEDGE OF KNITWEAR

Please call Ofra 03-663437 from Monday

דחוף

1 תקציבאי
עם נסיון
בטיפול בלקוחות
בינוניים וגדולים

2 עוזר תקציבאי
עם נסיון
והרבה מוטיבציה

לטל. 03-622647 - רקי, לראיון נא לפנות

Zenith data systems

דרוש

טכנאי שירות

למיקרו מחשבים —
לעבודה במעבדה

— נסיון של שנתיים לפחות
— בעל רכב

נא לפנות לטל':
262934, 256978

ישראדאטה בע"מ ISRADATA R.I.K. LTD.

ב"ה

כפר הנוער הדתי כפר חסידים 20949

דרושים
(ספטמבר 1986 עד ינואר 1987)
דוברי ספרדית
לקבוצה מקסיקנית דתית בכפר הנוער הדתי — כפר חסידים ע"י חיפה

1. **מדריך חינוכי**
בעל נסיון, דתי, רווק, מגורים במקום חובה.

2. **מורים/מורות**, בעלי נסיון חינוכי במתימטיקה, מדעים, מחשבים, ביולוגיה (העבודה למשרות 1, 2, הנה מספטמבר 1986 עד ינואר 1987).

3. **מורה אקדמאי לאנגלית** חטיבת הביניים.

4. **מרכז ענף הרפת**
בעל נסיון בעבודה עם תלמידים והוראת גידולי בקר.

מעמדים(ות) מתאימים(ות) המעוניינים(ות) מתבקשים(ות) לפנות לכפר הנוער הדתי, דואר כפר חסידים 20494 בצרוף תעודות, תולדות חיים והמלצות.

לחברה מסחרית במרכז ת"א
דרושה לחצי משרה

קורספונדנטית
עצמאית
עברית אנגלית

נא לפנות בכתב יד עם תולדות חיים, ולציין היד הכתובת, וטלפון לתקשורת לת.ד. 1334 ת"א עבור ד/26829.

לפנימיות ילדים באזור חדרה-נתניה
דרוש
פסיכולוג
למשרה מלאה/חלקית, לפי שעות.
לפנות 063-99349 או ת.ד. 78 זכרון יעקב

דרושים
1. **מהנדס בניין** עם נסיון בתכנון וביצוע
2. **שרטט בניין** עם נסיון
טל. 053-32011

דרושים
לחברה תעשייתית

מהנדסים/הנדסאים
טכנאי חשמל

בעלי נסיון בפיקוד ובקרה
רצוי בתחום המעליות

נא לפנות בכתב יד לת.ד. 33263 ת"א עבור מס' 82.
— סודיות מובטחת —

אלקו בע"מ
למחלקת הייצוא
דרושה

מזכירה

1. ידיעת השפות: אנגלית, ספרדית בולל הדפסה + טלקס
2. דינמית וחרוצה בעלת יכולת לנהל משרד ייצוא.

5 ימי עבודה בשבוע. משכורת לפי כישורים. לראיונות טל. 03-484146 לבקש את המנהל.

לפרוייקט הנוכי חדשני לבני נוער דרושים
★ זוג (ללא ילדים)
★ מדריכים חינוכיים
02-424859

למרפאת שיניים לב דיזנגוף
דרושים
רופאים מנוסים
03-294869, 03-285822
03-287403

דרושה
קלינאית תקשורת
לילדים לקויי שמיעה בגיל הרך, בטבריה
לחצי משרה
04-253115, 069-37149

לצורך בית-הבראה למרצפות
דרוש
איש אחזקה
טלפונים
עבודה — 03-804898
בית — 03-894607

לחברת שפע בע"מ
דרושים
שרברבים
בעלי נסיון וידע מקצועי
למתאימים תנאים טובים
08-246312

למוסד דתי בירושלים
דרוש
מנהל עבודה לבנין
טלפון 02/285224

משאויר
טעינה אוירית בע"מ

דרושים:

מפטים

(מחמשאים יוצאי חיל האויר)

לעבודה באזור לוד

תנאים טובים

להתקשר לטלפון 03-9711696

הדסה-נעורים
המרכז הכפרי לחינוך מקצועי הדסה-עליית הנוער

דרושים/ות:

★ **מורה למתמטיקה**
(אפשרות למגורים במקום)

★ **מהנדס/הנדסאי אלקטרוניקה**
— להוראה
(אפשרות למגורים במקום)

★ **מדריך חברתי בפנימיה**
(חובת מגורים במקום)

נא לפנות למחלקת כוח-אדם „הדסה-נעורים", דואר נעורים, מיקוד 40298 טל. 053-96831.
● המודעה מתייחסת לגברים ונשים כאחד.

לקבוצת מפעלי „גלי"

דרושים
מנהלי חנויות

לרשת חנויות „גלי"
באיזור המרכז

הכישורים הנדרשים:
★ נסיון קודם בניהול צוות עובדים
★ רקע באופנה
★ גיל עד 35
★ מגורים באיזור המרכז

המועמד יידרש לשעות עבודה ארוכות.
תנאים הולמים למועמדים המתאימים.

☆

נא לפנות בכתב-יד בלבד בצירוף: קורות חיים ופירוט נסיון קודם ל-ת.ד. 4429 רמת אליהו 75143.

הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל

מרכז ללמודים קדם אקדמיים

דרושים
למכינות הקדם אקדמיות של הטכניון

מורים לפיסיקה

בעלי נסיון בהכנה לבחינות הבגרות
ב-4—5 יח"ל.

הלימודים במכינה מתקיימים בשעות 8.00 עד 16.00, בהיקף של 12 שעות פרונטליות בשבוע.
למועמדים מתאימים תוצע התקשרות קבועה בתום שנת הלימודים.

המעוניינים העונים על הדרישות מתבקשים להתקשר טלפונית 04-292614 או 04-233628, לשם קביעת מועד לראיון.

הטכניון
מכון טכנולוגי לישראל

דרושה

מהנדס מעבדה

תאור התפקיד:
עזרה לראש המעבדה בארגון וניהול התיפקוד הטכני של המעבדה.
תכנון ופיקוח על הרכבת מערכות וציוד לניסויים.
השתתפות ויוזמה בתכנון ניסויים חדשים ושיפור ניסויים קיימים.
סיוע למורים ומדריכים בהכנסים השונים הקשורים בניסויים קיימים.
טיפול בפרויקטים מיוחדים בשיתוף או באישור ראש המעבדה.

הכישורים הנדרשים:
בעל תואר בהנדסה או בפיסיקה שימושית.
נסיון בעבודה ניסויית מעבדתית.
נסיון בתכנון מכני.
ידע בסיסי באלקטרוניקה.
ידע במיקרו מחשבים — תוכנה וחומרה.

מספר המשרה: מ/169.

מועמדים/ות מתאימים/ות העונים/ות לדרישות יפנו בכתב בצירוף קורות חיים ונסיון קודם, שמות ממליצים ומספר המשרה עד יום 18.8.86, אל אגף כוח אדם, קרית הטכניון, חיפה 32000.

לחברת בניה ארצית
דרוש

מנהל עבודה מוסמך
לעבודות גמר
באזור יהודה ושומרון
נסיון של 10 שנים לפחות

טל. 03-739115

"לוח מעריב" הלוח הגדול במדינה,
מצטרף לעתונים הגדולים בעולם:

חידוש נוסף במודעות-לוח!

"מודעת דגש"

הדגש החזק של מודעות לוח.

"מודעת דגש" – מודעת לוח המופיעה במסגרת מודגשת ומושכת תשומת לב מיידית – חידוש בלעדי נוסף של "לוח מעריב".
לך על בטוח – פרסם "מודעת דגש" בלוח הגדול ביותר המתפרסם כל יום – "לוח מעריב".

פרטים בסוכנויות הפרסום וב"לוח מעריב", טל' 03-251333.

مكان الاصل

صكذا من الأجل

לך על בטוח לוח מעריב

רשת עמל

ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ-ישראל

לקראת שנה"ל תשמ"ז

דרושים/ות **מורים/ות** במקצועות:

פתח-תקוה

בית-ספר עיוני לטכנאים והנדסאים "עמל" ב' ע"ש לוידי דיוויס

רח' אוסקי, שכון סלע פתח-תקוה — 49453 טל' 9223875, 9232548

- ★ **מתמטיקה** - משרה חלקית
- ★ **פיסיקה** - משרה מלאה
- ★ **אלקטרוניקה** - 2 משרות
- ★ **חשמל** - משרה מלאה
- ★ **לבורנט/ית לכימיה ופיסיקה** - משרה חלקית
- ★ **ספרות ולשון**

רמלה

בית-ספר תיכון מקצועי עיוני "עמל" ומכללה לטכנאים והנדסאים

שכון ויצמן רמלה — 72229, טל' 08-225205

- ★ **מדריך אלקטרוניקה** - משרה
- ★ **מזכירות ומינהל** - משרה חלקית

נצר-סירני

בית"ס התעשייתי "עמל" נצר-סירני

קיבוץ נצר-סירני — 70395, טל' 054-26262, 054-242268

- ★ **מורה/מדריך מקצועי למגמת תחזוקה מכונות**
  הכשורים הדרושים: מדריך מוסמך למקצועות המתכת/מכונאות - משרה מלאה
- ★ **מורה למתמטיקה** - חצי משרה

מועמדים/ות בעלי הכשרה ונסיון מתבקשים/ות לפנות להנהלת בית"ס.

"עמל" רשת מכללות לטכנאים והנדסאים, בתי-ספר תיכוניים טכנולוגיים ומקיפים, בתי-ספר לחניכים ובתי-ספר תעשייתיים, מוסדות טכנולוגיים בהתיישבות ומרכזי הכשרה למבוגרים.

לחברה בינלאומית ליבוא מכוניות

דרושות

פקידה/מזכירה

- ★ הדפסה טובה ושוטפת בעברית ואנגלית
- ★ ידיעת השפה האנגלית
- ★ משרה מלאה ומעניינת

קלדנית

- ★ שעות עבודה גמישות
- ★ עדיפות לקלדניות עם נסיון המסוגלות לסייע גם בעבודות משרד

מועמדות מתאימות תפנינה לבתיה טל' 03-330971

למוסד ציבורי דינמי ומתפתח בירושלים

דרושים/ות

1. אדריכל/ית

תאור התפקיד: עוזר בכיר לאדריכל הראשי.
תאור התפקיד: בכפוף להנחיות תכנון, הפעלת צוותי תכנון והשתתפות בתהליך התכנון ופיקוח עליו.
הכישורים:
- ★ בעל/ת 5 שנות נסיון בתכנון ובפיקוח על צוות תכנון.
- ★ מוכן/ה להשקיע מעבר לשעות העבודה הרגילות.

2. מנהל/ת ארכיון

תאור התפקיד: כשר לארגן מחדש ארכיון ולהפעיל בעזרה שוטפת.
הכישורים:
- ★ נסיון של 5 שנים בניהול ארכיב.
- ★ השכלה תיכונית מושלמת.
- ★ בוגר קורס למנהלי ארכיב (רצויה השכלה אקדמית בתחום ספרנות — ארכיונות).
- ★ שליטה בשפה העברית וידיעה טובה באנגלית.

שכר יקבע בהתאם לכישורי המועמד/ת.

מועמדים/ות מתאימים מתבקשים לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון מקצועי אל: יחידת המנגנון, ת.ד. 1312 ירושלים, 91012.

לחברה תעשייתית גדולה ללשכת המנכ"ל

דרושה

מזכירה

הכישורים הדרושים:
- ★ שפת אם אנגלית
- ★ הדפסה שוטפת באנגלית ועברית
- ★ ידע בהנהלת חשבונות

תנאים טובים למועמדת המתאימה

נא לפנות לת.ד. 20521 ת"א, עבור "מזכירה"

לחברה מסחרית

פקידה רצינית

עם נסיון

ידע בהנה"ח

הדפסה אנגלית עברית במחשב — יתרון

03-290921

לעבודה במפעל עתיר ידע במסגרת צוות צעיר ודינמי המייצג טכנולוגיות חדשות

דרוש/ה

משרה מס' 300 —

מהנדס/ת אלקטרוניקה בכיר

לפיתוח מערכות משובצות מחשב בזמן אמיתי, מערכות טלמטריה וצב"ד ממוחשב.

נדרשת יכולת ניהול מקצועי וארגוני של צוות מהנדסים וטכנאים העוסקים בפיתוח מערכות אלקטרוניות מוסטות. נדרש ידע בפיתוח מעגלים ספרתיים ואנלוגיים.

מועמדים מתאימים מתבקשים לכתוב לת.ד. 32365 תל-אביב, מיקוד: 61031.

נא לציין המשרה המבוקשת ומספר העודת זהות.

ארשת מערכות בע"מ ARESHET SYSTEMS LTD

דרושים

1. מתכנתים/מתכננים

עם נסיון ב-CICS, COBOL. בתחום מערכות פיננסיות, לעבודה מיידית. ידע ב-ASSEMBLER יתרון

2. איש שיווק

עם נסיון מוכח בשטח בתחום מערכות פיננסיות על מחשבים גדולים.

רק מועמדים מתאימים מתבקשים להתקשר מיד לחברת "ארשת" מערכות דרך פ"ת 80, טל' 03-330293, 03-335495 ולבקש את רינה.

לחברה מסחרית בתל-אביב

דרוש

בוגר תיכון

לאחר שירות צבאי

להכנת נתונים למחשב, הפקת חשבוניות ודו"חות.

לא נדרש נסיון קודם.

נא לפנות בכתב לת.ד. 2705 רמת-גן 52126 ולציין מספר טלפון להתקשרות מהירה.

לחברה מסחרית גדולה

דרוש

איש מכירות מנוסה

בנושא מלגזות

לאזור המרכז והדרום

☆

לפנות לת.ד. 33181 תל-אביב, טל' 03-250269, לחיה.

FIAT

סוכנות מכוניות לים התיכון

דרושים

מכונאי רכב

מועמדים מתאימים יפנו לבתיה, טל. 03-330971.

למרכז רפואי גולדה (בי"ח השרון)

דרוש/ה

מנהל/ת חשבונות ראשי/ת

דרישות התפקיד:
- ★ השכלה תיכונית, רצויה השכלה גבוהה בתחום הכלכלה או ראיית חשבון
- ★ הכשרה מקצועית מושלמת או מוסמכת בהנהלת חשבונות
- ★ נסיון של 5 שנים בתחום הנהלת חשבונות
- ★ ידע בסיסי בתחום המחשב ויישומו בהנהלת חשבונות
- ★ מגורים באזור גוש דן

לפנות בכתב יד עם ציון תולדות חיים ומס' טלפון לת"ד 16250 ת"א, לא יאוחר מיום 16.8.86.

למושב באזור עפולה

דרוש/ה

מנהל/ת חשבונות ראשי

הכרחי נסיון קודם במערכת ממוחשבת בתחום המושבים.

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות 03-660136

אלישבע רשת מוסדות חינוך

לבי"ס "אלישבע" תיכון מקיף דתי לבנות בהדסה

ד ר ו ש י ם

מורים/ות

- ★ **הסטוריה - אזרחות -** כולל הכנה לבגרות
- ★ **טבע חטיבה ביניים** ניתן לשלב הנ"ל בחינוך כיתה

נא לפנות לטל' 063-65182

לסוכנות גדולה לתיירות ונסיעות

דרוש

צוות בדרג ניהולי

עבור כניפים בירושלים ובתל-אביב

- ● בעלי תעודת "מומחה" ● נסיון
- ● ידיעת שפות ● כושר ניהול צוות עובדים ומו"מ עם לקוחות.

רק העונים על הדרישות הנ"ל יפנו בכתב-יד לת.ד. 582 תל-אביב 61004 עבור מס' 1011.

מועצה מקומית באר-יעקב

מכרז פומבי מס' 10/66

המועצה המקומית באר-יעקב מכריזה בזאת על כשרות פנויות בקבלת עובדים סוציאליים במשרות מלאות.

1. דרישות המשרה:
   - ★ לעבודה כללית ופרוייקטים מיוחדים.
   - ★ יתקבלו רק עובדים בעלי השכלה בעבודה סוציאלית.
2. המועצה מבטיחה לעובדים:
   - ★ הדרכה מקצועית אינדיוידואלית וקבוצתית.
   - ★ תנאי עבודה טובים
   - ★ החזקת רכב
   - ★ הדרכה תיקבע בהתאם לכישורי המועמד.

המעוניינים יפנו למועצה טל' 08-245015 (למזכיר המועצה או למנהל שרותי הרווחה).

מועד אחרון להגשת המועמדות הוא עד יום ששי י"ז באב תשמ"ו 22.8.86.

נחום איצקוביץ, ראש המועצה

דלק

חברת הדלק הישראלית בע"מ

דרוש/ה

מהנדס/ת מכונות/כימיה

הכישורים הדרושים:
- – נסיון של 3 שנים (רצוי בנושאי אחזקה)
- – ידיעה מושלמת בעברית ואנגלית שפה נוספת יתרון
- – כושר הבעה בכתב ובע"פ
- – נסיון במו"מ ושיווק – יתרון

המעוניינים יפנו בכתב למח' המנגנון חב' "דלק" ת.ד. 50250 ת"א 61500

אלרן מחשבים בע"מ elran computers ltd.

דרושים לנו:

1) **אנשי מכירות** מנוסים לחומרה ותכנה
2) **טכנאי שרות** ל-IBM-pc ותואמים, בעלי נסיון מוכח.

תכנת "אלרן +" התכנה המובילה בישראל. למעלה מ-400 התקנות

אלרן מחשבים טל' 03-7517828, 03-7517819, 03-7511893 ליהודית

למפעל תעשייתי באזור התעשיה בפתח-תקוה דרוש/ה

חשב/ת שכר

למשרה מלאה

הכישורים: נסיון של 3 שנים במפעל תעשייתי
★ נסיון בעבודות מיכון חובה.

★ **5 ימי עבודה בשבוע** ★

נא לפנות בכתב-יד בצירוף קורות-חיים ונסיון קודם אל ת.ד. 4104, תל-אביב 61040 עבור "חשב/ת שכר".

– סודיות מובטחת –

לחברת נסיעות בתל אביב

דרוש/ה

קופאי/ת

הכישורים הדרושים:
- ● ידיעת השפות עברית ואנגלית
- ● נסיון קודם וידע בהנה"ח בסיסית, או כקופאי
- 4 ימי עבודה בשבוע בשעות 15.00 – 18.00

נא להתקשר לכות-ארם 03-650862 מיום א'

דרוש **שותף פעיל**

לניהול חברה משגשגת בתחום השירותים

מתאים לקצין עם חוש ורצון לעסקים

השקעה דרושה: 125,000 דולר

לפרטים: ת.ד. 28005, תל-אביב

דרושה

מזכירה מנוסה

למשרד עו"ד

נסיון בהפעלת תמלילן. עברית ואנגלית יתרון. 5 ימים בשבוע, שעות עבודה גמישות.

לפנות לת.ד. 39436 ת"א מיקוד 61393 בכתב יד ולפרט נסיון, תולדות חיים ומשכורת מבוקשת.

דרוש/ה

רוקח/ת

לבית מרקחת גדול במרכז ירושלים.

ת.ד. 2045 ירושלים עבור רוקח.

למשרד אדריכלים בתל-אביב

דרוש/ה

אדריכל/ית

עם נסיון

03-227065

קונטל CONTEL

דרושים

1. **מהנדס חשמל – בקרה** לניהול פרויקטים
   נדרש נסיון מוכח בבקרים מתוכנתים רצוי במחשבים.
2. **הנדסאי מיכשור ובקרה** לסייע בהקמת פרויקטים ועבודות אחזקה בעבודה.
   נסיון מוכח במכשירנות.

לטלפן 03-256554 מיום א' לחיה. סודיות מובטחת

לכפר-ויתקין דרוש/ה

מנהל/ת חשבונות עצמאי/ת

במשרה מלאה

בעלי נסיון בתחום התאמת חשבונות יפנו בכתב להנהלת חשבונות, כפר-ויתקין מיקוד 40200.

לחברה ישראלית לשילוח בינלאומי

דרוש/ה בנתב"ג

פקיד/ת יבוא

בעל/ת נסיון ובעל/ת רשיון של פקיד/ת רשוי (מכס).

לפנות לטל' 03-430376

אלקטיביטי

משאבי אנוש מאגר מידע

לאחד מלקוחותינו, קונצרן תעשייתי גדול במרכז הארץ

דרוש

מהנדס/ת אנליזות

- ■ תאור התפקיד:
  ביצוע אנליזות חום וחוזק בשיטות F.D. — F.E.
- ■ כישורים נדרשים:
  תואר שני בהנדסת מכונות.
  2 שנות נסיון בתכנון הנדסי וביצוע אנליזות ממוחשבות.
  נסיון בציוד אלקטרוני — יתרון

מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון מקצועי. לציין על המעטפה משרה 600.

אלקטיביטי

הפתרון האנושי לטכנולוגיות מתקדמות

רח' בנימין 2, ת.ד. 1710 רמת גן, מיקוד 52512

לחברת צ.מ.ל.

דרוש

מנהל שרות

למפעלנו באזור תעשיה חולון

- ★ נסיון רב ומוכח של לפחות 15 שנה בניהול צוות עובדים
- ★ ידע טכני לניהול בנושאי יצור, מנועי דיזל חשמלאות ומסגרות
- ★ ידע כללי בבנית עלויות ביצוע
- ★ ידיעת השפה האנגלית ורשיון הרכב.
- ★ שעות עבודה ארוכות עד 19.00 לערך

תנאי שכר מעולים למועמד המתאים.

רק העונים על כל הכישורים מתבקשים להתקשר החל מיום א' 03-5560456.

לכפר מונש

דרוש **מרכז פרדס**

בעל נסיון למשרה מלאה

טל. 053-88089 בשעות היום, בערב 053-86287

הטלוויזיה המסחרית בכבלים 1986 (בייסוד)

מודיעה על מכרז 001

לקראת הקמת תשתית מקצועית אנושית

דרושים:

מועמדים/ות מכל רחבי הארץ למשרות הבאות:

- קריינות רצף
- הגשת חדשות למהדורות מידע
- הנחייה כללית

למועמדים אשר ימצאו מתאימים, תנתן האפשרות לעבור תקופת הכשרה בת 20 שבועות, בשעות הערב, באזור ת"א.

מועמדים אשר יסיימו בהצלחה את תקופת ההכשרה, ימלצו לעשרות משרות בחברות ההפקה ב-15 אזורי פעולת הטלויזיה בכבלים, המאושרת על פי החלטת הכנסת מיום 29/7/86.

תאריך משוער לתחילת ההעסקה 1/7/1987

על המועמדים לעמוד בכישורים הבאים:
1. השכלה תיכונית מלאה
2. גיל 23-35 שנה
3. ידיעת השפה העברית על בוריה
4. חזות נאה ומסודרת

לקבלת טפסי מועמדות נא לשלוח לת.ד. 26293 ת"א, מיקוד 61262 את הפריטים הבאים:
1. 2 תמונות צבעוניות, ברורות ועדכניות (התמונות לא תוחזרנה)
2. קורות חיים מפורטים כתובים בכתב יד
3. כתובת מלאה ומדויקת, מס' טלפון
4. 10 שקלים חדשים (אשר לא יוחזרו)

מספר מקומות מוגבל

הטלויזיה המסחרית אינה מתחייבת לקבל אדם כלשהו להכשרה ו/או לתקופת ההכשרה ואינה מתחייבת להמליץ על מועמד/ת כלשהו למשרה.

סודיות מובטחת

אינטל

חברת אינטל ביצעה את פריצת הדרך בתחום תכנון מעגלים משולבים VLSI וממשיכה בפיתוח הפעילות בארץ. אינטל ישראל מרחיבה את פעילויותיה בפיתוח דור העתיד של המיקרו מחשבים, תכנת מערכות ותכנת תיב"ם מתקדמת.

*

לקבוצת ה- CAD דרוש/ה

מהנדס/ת תוכנה

משרה 3862

בעל(ת) נסיון בתחום ה־CAD ל VLSI או בוגר(ת) מצטיין(ת) ־ הנדסת חשמל/הנדסת מחשבים/מדעי המחשב, לפיתוח תכניות תיב"ם מתקדמות לתכנון VLSI.

התפקיד כולל:
- הכרת מתודולוגיות התכנון של VLSI
- חקירה של מערכי CAD מקבילים בעולם
- יזום ופיתוח של סביבת התיב"ם של הדור הבא.

*

אם הנך בעל(ת) יוזמה ומעונין(ת) באתגר מקצועי, הצטרף(י) לצוות מעולה צעיר ודינמי במפעל מתפתח בעל שיטות וניהול מתקדמות המיישם טכנולוגיות עתירות מדע. פנה(י) בכתב בצרוף קורות חיים, ת.ז., גליון ציונים ומספר טלפון, למחלקת גיוס עובדים.

אינטל ישראל (74) בע"מ
ת.ד.1659 חיפה 31015
-סודיות מובטחת-

תפוס מקומך ברים!!!

חברה יציבה מבוססת ודינמית.
"רים" מייצאת לשווקי השיווק היוקרתיים בארה"ב.
שבוע עבודה בן 5 ימים.
תנאים סוציאליים משופרים.
סידורי רווחה מפותחים.

למפעלנו בבת־ים
דרושים/ות

עובד אחזקה בכיר
בוגר בי"ס מקצועי מוכר במסגרות מכניות
3 שנים ניסיון באחזקת מכונות בתעשייה

מנהל עבודה – למחלקת בד
ניסיון בתעשיית הטקסטיל בנושאי גזירה תפירה

תופרות
לעבודה בייצור אפשרות למשרה חלקית

נא לפנות לטל' 03-5514450 ריקי

רים תעשיות מזרונים

עץ לבוד בע"מ ETZ-LAVUD LTD

דרושים

1. מנהל מחסן תוצרת גמורה
★ נסיון מעשי של 5 שנים לפחות בניהול מחסן תוצרת גמורה.
★ נסיון בניהול צוות עובדים.
★ יחסי עובדים משופרים עם עובדים ולקוחות.
★ ידיעת השפה האנגלית על בוריה.
★ נסיון בעבודת מחסן ממוחשבת – רצוי.

2. מחסנאי
★ נסיון מעשי בעבודת מחסן תוצרת גמורה.
★ נסיון בניהול צוות עובדים
★ ידיעת השפה האנגלית.
★ נסיון בעבודת מחסן ממוחשבת – רצוי.

למועמדים המתאימים אנו מציעים עבודה מעניינת ורבת אתגר, קידום אישי ומקצועי ומעורבות בעבודה.
המתאימים מתבקשים לפנות בכתב, בציון השכלה ונסיון, לאגף משאבי אנוש, עץ־לבוד בע"מ, ת.ד. 38, פתח־תקוה 49100.

אוניברסיטת תל־אביב

דרושים/ות

★ **מפעיל בית מכונות — אגף המשק והבינוי**
מכונאי/חשמלאי בעל נסיון באחזקת מתקנים אלקטרומכניים מרכזיים, מדחסי אויר, מדחסי קירור, דודי קיטור ומשאבות מרכזיות. העבודה במשמרות.

★ **דפס מולטילית**
נסיון של 5 שנים לפחות – רצוי במכונת A.B.DICK

★ **עובד/ת מעבדה — המחלקה לזואולוגיה — הפקולטה למדעי החיים**
M.Sc. בביולוגיה, נסיון בעבודת מעבדה ועבודה עם חיות מעבדה, ידיעת השפה האנגלית, ידע ונסיון בשימוש במחשבים. • היקף המשרה 50%

• על המעוניינים לפנות בכתב בצירוף קורות חיים, פרטים על נסיון בעבודה ושמות ממליצים למדור תעסוקה, יחידת המנגנון אוניברסיטת ת"א.

למפעל מזון באזור ראשל"צ
דרוש
מסגר אחזקה מעולה
לפנות לטלפון 945371, 948497 לברוך

לרמטקס
מפעל לאריגה בבני־ברק
דרושה
עוזרת למנהלת חשבונות
סוג 2
לחצי משרה
להתקשר לטלפון 03-705151

למוסד ציבורי דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
סוג 3–2
לעבודות גזברות, התאמת בנקים וידע בהנה"ח ממוחשבת
• נסיון 3 שנים •
נא לפנות בכתב־יד לת.ד. 20234 (מיקוד 61200) "מנהל חשבונות"
סודיות מובטחת

אשד רובוטק (1982) בע"מ
דרושה
מנהלת חשבונות
למשרה של 30 שעות בשבוע (6 ימי עבודה)
הכישורים: סוג 2; נסיון של שנתיים לפחות; רצוי ידע בעבודה עם מחשב.
נא לפנות לפנחס, טל' 03-340860.

מעבדות שדר כימיקלים
(ייצור ושיווק כימיקלים לתעשייה)
דרושים: **אנשי מכירות**
בעלי נסיון מוכח (רצוי בעלי רכב) למכירת חומרי ניקוי תעשייתיים
למתאימים תנאים טובים (שכר בסיסי + עמלה, אפשרות לרכב)
לקביעת ראיון טלפן 053-54174 בימי א'–ה' משעה 8.00–17.00.

לחברה בתל־אביב
דרוש
מנהל חשבונות
סוג ד'
(מטעם משרד העבודה)
3 שנות נסיון
נא לפנות בשעות העבודה לטל: 218452, 03-219889

אוניברסיטת בר־אילן

מודיעה על
משרות פנויות במחלקת המנגנון

1. מרכזת המנגנון
– משרה מלאה
הכישורים הדרושים
★ ידע ונסיון בנושאים הקשורים בכ"א (תהליכי קליטה, סיווג ומיון של עובדים), דיווחים והכנת הוראות ביצוע למשכורת, הכרת הסכמים קיבוציים וכיוצ"ב).
★ כושר הבעה
★ שליטה מעולה בשפה העברית כולל נסוח והבעה
★ אחריות, חריצות ומסירות
★ יחסי אנוש מעולים
★ רצויה השכלה אקדמית

2. מזכירה — כתבנית
הכישורים הדרושים
★ נסיון של 3 שנים לפחות בעבודה משרדית
★ שליטה מעולה בשפה העברית, רצויה ידיעת השפה האנגלית
★ יחסי אנוש מעולים ויכולת השתלבות בעבודת צוות
★ מסירות ואחריות
★ ידיעת הדפסה במעבד תמלילים

הערה: ההעסקה בשלב ראשון בחוזה מיוחד.
נא תשובתכם בכתב בצרוף קורות חיים אל: מחלקת המנגנון, אוניברסיטת בר־אילן ר"ג 52100.

לחיל האויר דרושים לגיוס קבע

1. **קציני חי"ר**
בעלי נסיון פקודי ומבצעי בנושאי סיור וכלי רכב
2. **מהנדסי תעשיה וניהול**
3. **נגדי אפסנאות**
4. **טבחים**
5. **מכונאי רכב**
6. **מחסנאי פקיד טכני**
(של חלקי חילוף)
7. **נגדי משמעת**

הכישורים הדרושים:
● יוצאי צבא (עבר צבאי תקין)
● גיל מקסימלי – 30

המעונינים יפנו לטלפונים: 03-693800 או 03-234735 בין השעות 08.00–17.00, או לרח' אבן גבירול 12 ת"א.

החברה למרכזי תרבות וספורט (לנוער ולמבוגרים) בע"מ

למעוניין בשליחות עם אתגר, לרוצה ומוכן לתרום בתחום הקהילתי — חברתי

מוצע תפקיד של

מנהלי/ות מתנ"סים

בשכונות בית הכרם, מקור ברוך וגונים בירושלים ובשכונת נוה ישראל בהרצליה

דרישות התפקיד:
★ השכלה אקדמית (ב.א. לפחות). יועדפו בעלי השכלה בתחום החינוך, מדעי ההתנהגות ובוגרי תכנית שורק.
★ נסיון בניהול בהיקף נרחב: ניהול עצמאי של תקציב וצוות.
★ נסיון קודם בחינוך ו/או מנהל חינוכי; רצוי בתחום החינוך הלא־פורמלי והעבודה הקהילתית.
★ נכונות לעבודה בשעות לא שיגרתיות.

מגורים במקום תנאי הכרחי

יש לפנות בצרוף קורות חיים המתייחסים לדרישות התפקיד, שמות הממליצים ופרוט מקומות עבודה קודמים, מוסדות ותחומי לימוד.
המעוניינים יפנו בכתב עד 22.8.86 אל אסתי מריאן החברה למתנ"סים, גבעת ג'ויינט ירושלים 91034 — בציון המקום המבוקש. ייענו מועמדים מתאימים בלבד.

לחברה מסחרית בענף המתכת במרכז תל־אביב — דרושות

1. **עובדת** במשרה מלאה, עם נסיון **בהנהלת חשבונות** לטיפול בלקוחות, ספקים וכו'.
2. **קלדנית על מחשב N.C.R.** עצמאית ובעלת נסיון רב.

נא לפנות בכתב יד לת.ד. 20461 תל־אביב, מיקוד 61204.
— סודיות מובטחת —

פולגת

לחנות פולגת בדיזנגוף סנטר
דרושות
★ **קופאית מנוסה**
★ **מוכרת מנוסה**
למחלקת נשים
ידיעת שפות והופעה נאה – יתרון
נא לפנות לחנות בשעות העבודה או לטל' 03-281525 למוטי

קופת חולים מאוחדת

לסניפנו בנתניה דרושים
★ **רופא/ת שיניים**
★ **רופא/ת שיניים לילדים**
תנאים טובים מובטחים למתאימים
המעוניינים מתבקשים לפנות למנהל סניף נתניה, רח' הרב קוק 13, טלפון 053-44655.
– סודיות מובטחת –

דרושים
רפדים
בעלי מקצוע
בתנאים מצוינים
טל' 03-294686

למוסד ציבורי גדול
דרוש
עובד אחראי
לשיטות הדרכה ניתוח מערכות
הדרגה המוצעת: 6–8 מהנדסים/מח"ר.
נסיון: 5 שנים לפחות.
רשיון נהיגה.
נא לפנות בכתב בציון השכלה ונסיון לת.ד. 7054 תל־אביב 61070.

אוניברסיטת תל־אביב

דרושים/ות

1. מהנדס אלקטרוניקה — ביה"ס לכימיה
נסיון של מספר שנים בפיתוח של מעגלים אנאלוגיים ו/או מעגלים דיגיטליים ובמחשבים.
ידע בטכניקות של עיבוד אותות.
ניתן לשלב עבודה עם לימודים לתואר מתקדם.
לקבלת פרטים לגבי משרה מס' 1 ניתן לפנות טלפונית ליהושע ברוש, טל' 03-420328.

2. מנה"ח — אגף כח־אדם
סוג 2 או 3 בהנה"ח, נסיון של מספר שנים בעבודה.
היקף המשרה 50%

על המעוניינים לפנות בכתב בצירוף קורות חיים, פרטים על נסיון בעבודה ושמות ממליצים למדור תעסוקה, יחידת המנגנון אוניברסיטת ת"א, רמת אביב.

המוסד להכשרה ולייעול הבניה
דרוש
אחראי לשירותי אפסנאות ומשק

● תאור התפקידים (בתמצית)
1. טיפול בנושאי האפסניה והמצאי של המרכז.
2. ביצוע אישי של שירותי אפסנאות והחסנאות.
3. טיפול בהצעות לאספקת טובין ושירותים.
4. טיפול בשירותים המשקיים הדרושים למוסד ולמתקניו השונים.

● השכלה ונסיון
השכלה על־תיכונית.
עדיפות לבעלי השכלה אקדמאית ו/או בוגרי קורסים בתחום הרלוונטי.
נסיון של 5 שנים בתחומים רלוונטיים.
שליטה מלאה בעברית.
בעל רכב ורשיון נהיגה.

● תנאי שכר
ייקבעו לפי כישורי המועמד.

המעוניינים יפנו לטלפון (03)804208 — למזכירות המוסד.

רשות ניירות ערך

מתפרסם בזאת מכרז פנימי לתפקיד

מזכיר/ת רשות ניירות ערך

● תיאור המשרה
בכפיפות ליושב ראש הרשות ותוך אחריות לנושאים הבאים:
1. ריכוז וזימון ישיבות הרשות וועדותיה, סגל הרשות, הכנת חומר לישיבות ורישום פרוטוקולים, מעקב אחרי ביצוע החלטות הרשות וועדותיה.
2. הכנת תקציב הרשות ומעקב אחר ביצועו.
3. הכנת תכנית עבודה שנתית ומעקב אחר ביצועה.
4. אחריות למנגנון וכוח אדם, טיפול בדואר, ארכיב, ציוד, דיור, משק וכל נושא מינהלי אחר.
5. אחריות לנהלי עבודה ושירותי המיכון.
6. אחריות לניהול מערכת החשבונות ברשות, לרבות: הכנת משכורות, ביצוע התשלומים, מערך רישומים, גביית אגרות.
7. ניהול תיק ההשקעות של הרשות.
8. פרסומי הרשות ויחסי ציבור, לרבות דו"ח שנתי, ידיעוני הרשות.

● דרישות המשרה
כושר ארגוני, נסיון מינהלי ויכולת ניהול צוות עובדים. השכלה אקדמית (רצוי בכלכלה או במינהל עסקים) או נסיון מינהלי של לפחות 10 שנים. רצויה הכרת תחומי פעילות רשות ניירות ערך והתמצאות בחוק ניירות ערך, תשכ"ח–1968 ובתקנות שהותקנו על פיו וכן התמצאות במשק הישראלי ובשוק ההון.

● הדירוג והדרגה
דרגות 10–11 בדירוג עובדי הביקורת.
הערה: עובדי הרשות המעוניינים בהגשת מועמדות מתבקשים להגיש טופס מועמדות במזכירות הרשות עד ליום 20.8.86
23.12.85

"פרי תנובה"
דרוש
מכונאי תעשיה
● רצוי בוגר בי"ס מקצועי ● גיל 35 ומעלה נסיון תעשייתי, או יוצא יחידה טכנית בצה"ל.
לפנות בכתב־יד לת.ד. 161 רחובות 76101.

לאולפנת בני עקיבא צפירה מושב צפריה
דרושים לשנה"ל תשמ"ז מורים במקצועות הבאים:
1. אנגלית לחטיבת הביניים
2. מתמטיקה לחטיבת הביניים ולחטיבה העליונה
3. מדעי הטבע לחטיבה העליונה
4. מחשבת ישראל ותושבע"פ לחטיבה העליונה, הגשה לבגרות
כמו כן דרושות מדריכות בוגרות אולפנות או מכללות.
המעוניינים יפנו לטלפון 03-984686 או 03-985085-7-8

בית ספר יסודי בקבוץ אפיקים מחפש
מורה למתמטיקה
למשרה מלאה
להתקשר בערב 067-54795, בבוקר 067-54507.

למפעל פלסטיקה בנצרת עלית
דרוש
מפעיל אקסטרודר
בכיר
להפעלת ציוד חדיש העומד להגיע ארצה.
תנאים מצויינים למועמד המתאים, כולל השתלמות בארץ ובחו"ל.
נא לפנות בכתב יד עם קורות חיים מלאים ובציון מס' טלפון, לת.ד. 702 נצרת עלית, מיקוד 17106, טלפון: 065-56167.

לחברת הובלה בחיפה דרוש למחלקת הובלה
מנהל תפעול / סידור עבודה
הכישורים הדרושים:
★ נסיון קודם בתפעול מערכת הובלה.
★ נסיון בביצוע סידור עבודה, טיפול במעקב הזמנות ומשלוחים.
★ אחריות על כח אדם במחלקת הובלה.
★ רקע טכני ברכב הובלה.
לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 4568 חיפה – עבור מספר 2202 (מיקוד 31040).
– סודיות מובטחת –

מכון ויצמן למדע
דרוש/ה
פקיד/ת רכש
• הכישורים הדרושים: בעל/ת השכלה על־תיכונית; שליטה מלאה בשפה האנגלית (רצוי שפת אם); ידיעה טובה בשפה העברית; ידיעת שפה אירופית נוספת – יתרון; נסיון בניהול התכתבות מסחרית עם גורמים בחו"ל; נסיון בעבודה עם מחשב.
נא לפנות בכתב, בצרוף קורות חיים ונסיון קודם אל מחלקת כח אדם, ת.ד. 26, רחובות 76100 – בציון מספר המשרה 13/86.

מכון ויצמן למדע
דרוש/ה
לבורנט/ית
בעל/ת תואר M.Sc. או B.Sc. בהנדסה גנטית ונסיון בעבודה מולקולרית
נא לפנות בכתב, בצרוף קורות חיים ונסיון קודם, אל מחלקת כח אדם, ת.ד. 26 רחובות 76100 – בציון מספר המשרה 14/86.

מהנדס
למפעל בענף המתכת
לניהול, פיתוח וקידום מוצרים.
נסיון בנושאי הידראוליקה ופנאומטיקה.
לפנות בכתב יד ל"מטר" גבעת ברנר 60948, טל. 08-443931.

مكان من الاجل

هكذا من الاصل

שירות התעסוקה לשירותך

מחפש/ת עבודה?

אנו נעזור לך בעבודה, ייעוץ תעסוקתי, והכוונה לקורסים מקצועיים. גם אתה תוכל למצוא עבודה מתאימה לך, במגוון ההצעות שבידינו.

איזור ירושלים

ברזלן מקצועי מעולה 6486/34
חשמלאי רכב, לתפקיד מורה, בעל נסיון רב וגישה להדרכה, 6487/34
חשמלאי רכב, נסיון, 6488/34
חשמלאים מוסמכים, נסיון, 6489/34
תפסנים מעולים, חברת בניין, 6490/34
סורי תפסנים, חברת בנייה, 6491/34
ברזלנים, חברת בניה, 6492/34
פועל בניין, לבניית קיר אבן יבשה, 6493/34
מסגר, רשיון נהיגה מעל 15 טון, נסיון, 6494/34
מסגר, סוג מקצועי ברמה בינונית, 6495/34

איזור תל־אביב

נגר, לנגריה, חולון, 6496/34
נהגי ג', נסיון 3 שנים, השכלה 10 שנות לימוד, עבודה במשמרות, לשירותי כבאים, ת"א, 6497/34
רפד, לנגריה, חולון, 6498/34
עובד דפוס, רקע בדפוס, 6499/34
שליח + רשיון לקטנוע ורכב, 6500/34
סוכן מכירות, נסיון, ת"א, 6501/34
עובדים למחסן אלומיניום, מפעל אלומיניום, ת"א, 6502/34
שליח + אופניים או קטנוע, חברת פרסום, ת"א, 6503/34
עובד + רשיון נהיגה, לעבודה פיזית, מפעל אופנה, ת"א, 6504/34
עובד לסבלות, 6505/34
חשמלאי, חברה, ת"א, 6506/34
רפד מקצועי, מרפדיה, ת"א, 6507/34
בחורה בוגרת תיכון, ידע בהנהח"ש, הוצאת ספרים, ת"א, 6508/34
מוכרות נעליים, לחנות, ת"א, 6509/34
פועלי ייצור, לחברה, ת"א, 6510/34
עובד כללי + רשיון נהיגה, מפעל נעליים, ת"א, 6511/34
פקידה כללית, חברה למיכון משרדי, ת"א, 6512/34
חשמלאי רכב, מכונאי רכב, מסגרים, למוסך, ת"א, 6513/34
חנות לרהיטים, עובד + רשיון נהיגה, 6514/34
דוורים ודוורות, עובדי אשנב, לדואר ת"א, 6515/34
אינסטלטור, גנן מקצועי, נגר, לחברה קבלנית, 6516/34
רתכים, מסגרים, מלחימות, לתעשיות לייזר, 6517/34
הנדסאים למכונות, מפעל, ת"א, 6518/34
שרטטת גרפיקאית, סטודיו צילום, ת"א, 6519/34
תופרות מקצועיות לעבודת יד, ללא הגבלה, 6520/34

איזור הגליל העליון

■ חצור:
מהנדסי מכונות וכלים מקצועיים, מפעל, תחום שיפוט חצור, 6521/34
הנדסאי מכונות, מפעלים, תחום שיפוט חצור, 6522/34
מבלטן למפעל, תחום שיפוט חצור, 6523/34
לבורנט, לבי"ס, איזור שיפוט חצור, 6524/34
עובדים מקצועיים, עיבוד שבבי, מפעל איזור שיפוט חצור, 6525/34
חרטים/כרסמים מקצועיים, מפעל, תחום שיפוט חצור 6526/34
חותכים ולטשים, מפעל יהלומים, תחום שיפוט חצור, 6527/34
מודליסט, מפעל תחום שיפוט חצור, 6528/34
עובדי אחזקה מקצועיים, במפעל, תחום שיפוט חצור, 6529/34
מתכנת C.N.C מפעל, תחום שיפוט חצור, 6530/34
עוזר חשמלאי, נסיון, מפעל, תחום שיפוט חצור, 6531/34
שרטט מקצועי, נסיון, מפעל, תחום שיפוט חצור, 6532/34

מרכזנית/פקידה דוברת אנגלית, הפעלת טלקס, מפעל, 6533/34
חשמלאי מוסמך, נסיון, מפעל בטחוני, איזור שיפוט קרית שמונה, 6534/34.
מהנדס מכונות, נסיון 5 שנים בעיבוד שבבי, מפעל בטחוני איזור שיפוט קרית שמונה, 6535/34
מלגזנים עם רשיון, מפעלים, באיזור שיפוט קרית שמונה, 6536/34
טכנאי קירור מקצועי, מפעל, שיפוט קרית שמונה, 6537/34
הנדסאי חשמל, מפעל, איזור קצרין, 6538/34
הנדסאי בניין לעבודות פיקוח, למוסד ציבורי איזור קצרין, 6539/34
טכנולוג מזון, מפעל מזון, איזור קצרין, 6540/34
טכנאי חלב או לבורנט, מפעל מזון, קצרין, 6541/34
עובדי מכניקה עדינה וריתוך ארגון, מפעל, קצרין, 6542/34
חשמלאי רכב סוג 3, מוסך, איזור קצרין, 6543/34

איזור השרון הדרומי

מכונאי רכב מסוג 1 ומעלה, רצוי נסיון 6544/34
פקידת קלט פלט, קלדנות במחשב י.ב.מ. P.C רצוי נסיון ועבודה על לוטוס 123, מפעל למעגלים מודפסים, פ"ת, 5 ימי עבודה בשבוע, 6545/23
חשמלאים מוסמכים, נסיון, חברה ממשלתית, עבודה במרכז הארץ, 6546/34
מכונאי דיזל מנוסה, חברה ממשלתית, עבודה במרכז הארץ, 6547/34
חרטים/ כרסמים/ מסגרים/ רתכים/ מנופים, למפעלים, פ"ת והאיזור, 6548/34
נגרים למפעלי תעשיה, רעננה ויהוד, 6549/34
קופאיות לרשתות שיווק, רעננה, העבודה בבקר ובערב לסירוגין, 6550/34
מחסנאי טכני, מחסן חלקי חילוף לרכב, 6551/34
גברים ונשים לבת עזר בבתי אבות, רעננה, עבודות במשמרות, 6552/34
מלחימות מתוודות, נסיון שנתיים, מפעלי אלקטרוניקה, פ"ת, 6553/34
מחסנאים כלליים, נסיון, ידע בניהול מחסן ממוחשב, 6554/34
מפעילי קו ייצור, רצוי בוגרי בתי ספר מקצועיים, למפעל לבידיוטופוניקה פ"ת, 6555/34
תופרות רצוי נסיון, למתפרות, רעננה, 6556/34
עובדות ייצור למפעל קוסמטיקה, רעננה, 6557/34
מנהל עבודה, נסיון בדפוס, ובמכונות חיתוך נייר, מפעל, פ"ת, 6558
מפעיל מחשב, מפעל מזון, נסיון, פ"ת, 6559/34

איזור דימונה

■ מצפה רמון:
מהנדסי מכונות, 6560/34
נהגים, 6561/34
מחסנאי טכני, רקע בצה"ל, 6562/34
חשמלאי מוסמך, 6563/34
פקיד קבלה, 6564/34
עוזר מבקר איכות, 6565/34
מפעילים לחדר בקרה, 6566/34
נגר רהיטים, 6567/34
שרברב, 6568/34
מסגרים/רתכים, 6569/34
כרסם, 6570/34
חרט, 6571/34
עובדת סוציאלית בשירה, 6572/34
גנן ראשי, 6573/34

איזור דן

■ לוד:
מפעיל מחשב, מפעל, לוד, 6574/34
טכנאי אלקטרוניקה, מחשב, 6575/34
כותבים טכניים, 6576/34
■ אור יהודה:
כרסם, 6577/34
נגרים, 6578/34
טורג, 6579/34
גוזרים, 6580/34
פרייזריסט, 6581/34
רתך ארגון, 6582/34
חרטים, 6583/34
מכונאים, 6584/34
משחיז, 6585/34
עובד דפוס, 6586/34

איזור השרון הצפוני

תפסנים, 6587/34
צבעים, 6588/34
ברזלן, 6589/34
מתקן לעבודות בניין, נתניה, 6590/34
מטפלות בית אבות, נתניה, 6591/34
תופרות, מתפרות, נתניה, 6592/34
חשמלאי תעשייה מוסמך, מפעל, נתניה, 6593/34
מכונאי אחזקה, מפעל, נתניה, 6594/34
לבורנט תעשייה, מפעל, 6595/34
תופרות, לאופנה, מפעל, קדימה, 6596/34

איזור חיפה

תופרות, למתפרות, 6597/34
גוזרים, מתפרות, מפעלים, חיפה, 6598/34
רתכים, נסיון, 6599/34
כרסמים, נסיון 6600/34
חרטים, נסיון 6601/34
פקידה אנגלית/ עברית, לחברה ציבורית, חיפה, 6602/34

איזור עמק יזרעאל

■ מגדל העמק:
מרכזנית, ידע באנגלית, 3 שנים נסיון, מגדל העמק, 6603/34
טכנאי קירור, 6604/34
הנדסאי מכונות, 6605/34
הנדסאי ייצור, 6606/34
טכנולוג טכסטיל, 6607/34
מתכנן צורות, 6608/34
צבעי וריצוף, 6609/34
מחסנאי, אנגלית + אלקטרוניקה, 6610/34
■ נצרת עילית:
מכונאי מכונות תפירה, 6611/34
הדוגמנית, 6612/34
כתבנית מעולה, 6613/34
מזכירה אנגלית/עברית, כתבנית, 6614/34
■ עפולה:
טבחים, 6615/34
מנהלי עבודה 6616/34

בל מודעה המנוסחת בלשון זכר מתכוונת גם ללשון נקבה, ולהיפך.

מבצע "יש עבודה – עובדה"
מס. המשרה: ____
שם: ____ טל. ____
כתובת: ____
____
סדרה מס' 13

הזדמנות שווה לכל

מעסיק אני לשירותך
באיתור ובמיון כוח אדם מתאים ובהכשרתו. התקשר ללשכת התעסוקה הקרובה והודע נא על כל משרה פנויה.
תוכל לקבל סיוע ממלכתי משמעותי לקליטת עובדים חדשים ובהכשרה בנים: מפעלית באזורי פיתוח במוקדי אבטלה ולעולים.

לפ.ת.

ב עם מ שחם סוכנות הביטוח הגדולה בישראל
עם הרחבת תחומי פעילות החברה
דרוש
מפקח רכישה
בביטוח חיים
הכישורים הדרושים:
* נסיון בהדרכה ובהפעלת סוכני ביטוח
* גיל 28-45
* חרוץ ובעל יוזמה

תנאים מצויינים: רכב צמוד, משכורת בסיסית • עמלות רכישה, שירותי משרד מלאים ועוד...
עבודה באוירה משפחתית מיוחדת
לתאום ראיון אישי
לפנות החל מיום א' ל: **אמנון הירשפלד**, טל. 03-258321 (14 קווים אוטומטיים)
- סודיות מובטחת -

המשטרה אתגר
★ מעוניין/ת בתפקיד לא שגרתי?
★ מעוניין/ת בתפקיד עם אתגר?
★ מעוניין/ת במקום עבודה קבוע עם שכר ותנאי שרות הוגנים?

אם הנך בעל 11 שנות לימוד לפחות, לאחר שרות צבאי, בריאותך תקינה, וגילך עד 35

משטרת ישראל מעוניינת בך!

מועמדים/ות שיימצאו כמתאימים יוכשרו לתפקידי סיור, חקירות, בילוש ומודיעין.
קציני צה"ל בעלי השכלה תיכונית מלאה ואקדמאים שהכשרתם תקבע בישיבה לתפקידים במשטרה, ניתן לגייסם בדרגת קצונה.

לקבלת פרטים נוספים – הינך מוזמן לפנות בצירוף תעודות השכלה ופנקס מילואים לאחת מלשכות הגיוס המפורטות להלן:
תל־אביב – רח' הרכבת 14, טלפון: 03-628290-3 (ניתן להתקשר טלפונית במשך כל שעות היממה).
ירושלים – רח' המלך ג'ורג' 8, טלפון: 02-244433.
חיפה – דרך חטיבת גולני 21, טלפון: 04-661067.
באר־שבע – רח' העצמאות 55, טלפון: 057-32521.
רחובות – רח' הרצל 206, טלפון: 08-487488.
– סודיות מובטחת –

למוסד ממלכתי בתל־אביב
דרושים בחורים
לעבודות מחקר ושטח

כישורים נדרשים:
★ גילאי 23–30
★ השכלה תיכונית מלאה. עדיפות לבעלי השכלה אקדמאית.
★ כושר ביטוי טוב בכתב ובע"פ.
★ נכונות לעבודה קשה ומאומצת גם מעבר לשעות העבודה הרגילות.
★ תושבי מרכז הארץ.
★ לאחר שרות מלא בצה"ל.

העבודה מתאימה גם לסטודנטים במדעי הרוח והחברה.

המעוניינים העומדים בכל הדרישות לעיל, יפנו בכתב לת.ד. 33171 ת"א (מיקוד 61331) עבור ע.ש. ויציינו קורות חיים ופרטים אישיים מלאים כולל מס' ת"ז וטלפון.
– פונים מתאימים ייענו –

לחיל האויר דרושים לגיוס קבע
★ קציני חי"ר בעלי נסיון פקודי ומבצעי בנושאי סיור וכלי רכב
★ מהנדס תעשיה וניהול
★ נגדי אפסנאות
★ מכונאי רכב
★ מחסנאי פקיד טכני
★ נגדי משמעת
★ טבחים
הכשורים הדרושים:
יוצאי צבא (עבר צבאי תקין), גיל מקסימלי – 30.
המעוניינים יפנו לטלפונים: 03-693800 או 03-234735 בין השעות 8.00–17.00 או בכתב לד.צ. ה/02348.

לחברת אלקטרוניקה בחיפה בתחום מערכות מחשבים דרושים
1. מנהל תפעול
התפקיד כולל:
★ אחריות על ייצור, לוגיסטיקה, ומערך שרות.
★ רצוי מהנדס תעשיה וניהול.
★ הכרחי נסיון קודם, רצוי בענף האלקטרוניקה.
2. ראש צוות פיתוח חומרה–תוכנה
התפקיד כולל:
★ הפעלת צוות פיתוח חומרה-תוכנה.
★ ידע מעמיק בתוכנה, רצוי ידע בחומרה.
★ ידע במערכות הפעלה.
★ הכרת שפות קובול, פסקל ואסמבלר.
★ נסיון קודם הכרחי.
נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים, ת.ד. 2324 חיפה (31022).
– סודיות מובטחת –

למפעל מתכת
באיזור התעשיה החדש בראשל"צ
דרושים
עובדי ייצור למשמרת שניה
בין השעות 17.00–24.00
נסיון בעיבוד שבבי יתרון!
5 ימי עבודה!
מועמדים מאיזור בת־ים, חולון וראשל"צ יתקשרו ביום ראשון לטל: 03-9611022 בין השעות 8.30–12.30.

דרוש סוכן / מפיץ לחנויות לחיות בית
להפצת מזון מוכר לכלבים וחתולים
עדיף עם רכב מסחרי
053-54070

דרושות באשקלון
עובדות סוציאליות
בעלות ענין בעבודה עם אתגר
לפנות טלפונית: 051-26182 או 051-22402

לכרוכגן בתל־אביב
דרושה
פקידת מכירות
ליום עבודה רצוף
טלפונים: 281760, 287963

לחנות ביגוד ביחובות(?)
דרוש
מוכר
נא לפנות בשעות העבודה לריקי 051-29171

למפעל בצפון הארץ
דרוש
מהנדס אחזקה ציוד מחשבים
תאור המשרה:
אחראי על הפעלת שרותי מיחשוב בתכנון וביצוע של בדיקות קבלה ותיקוני ציוד מיחשוב. זיהוי צרכי האחזקה בנושא ייזום השתלמויות והצטיידות בהתאם.
כישורים דרושים:
מהנדס מחשבים או מהנדס אלקטרוניקה עם התמחות מחשבים
ידע רחב בנושאי ציוד מיחשוב.
יכולת למידה ההתמודשות במסגרת העבודה.
נסיון של 3 שנים לפחות
מנהיגות וסמכותיות.
כושר לנהל מו"מ טכני וכלכלי.
מועמדים יפנו לת.ד. 672 ק. ביאליק, בצרוף קורות חיים ומספר טלפון להתקשרות.

דרושה **הסעה לעובדת מאזור להרצליה פיתוח וחזרה**
בימים א'–ה' בוקר ואחה"צ
בערב 052-78934, ביום 03-7512203

חייל משוחרר בקבוצת הניקוד הנמוך 800 עד 1399
זו ההזדמנות שלך לרכוש דירה

סיוע מוגדל לזוגות צעירים

מבצע מיוחד של משרד הבינוי והשיכון באוגוסט ובספטמבר '86

החל מה-1 באוגוסט ועד ה-30 בספטמבר אתם - ששירותם בצה"ל וצברתם 800 עד 1399 נקודות - תיהנו ממשכנתא מוגדלת בשיעור ניכר.
אם תבחרו להתגורר באחד מכ-20 אתרים מועדפים, בהם בונה משרד הבינוי והשיכון, תזכו בסיוע נוסף.

רשימת האתרים המועדפים:

ירושלים פסגת זאב	בני ברק קרית הרצוג	ירושלים הר נוף (חברת רסקו)
חיפה רמות נשר	קרני שומרון גינות שומרון	רמלה נוה ים
נתניה שכון ותיקים ונווה פולג	בית שמש גני שמש	אריאל
מגדל העמק נוף העמק	טבריה נוף כנרת	אור עקיבא
ראשון לציון קרית ראשון לציון	אשדוד רובע י"א	נתיבות
באר שבע שכונה ד	נס ציונה שכון האסבסט	כפר סבא יוספטל
		אשקלון נאות אשקלון

בשכונות הבאות בתל-אביב יפו יקבלו הזכאים סיוע לדירות יד שניה: כפיר, לבנה, נוה צה"ל, נוה עופר.

סכומי הסיוע:	סכום ההלואה בשקלים	
	במרכז הארץ	בירושלים
סך כל הסיוע	41,300.- ש"ח	43,300.- ש"ח
סוג ההלואה		
הלואה לזוגות צעירים (ב-6% ריבית)	23,300.- ש"ח	25,300.- ש"ח
הלואה משלימה לזכאים (ב-6.2% ריבית)	11,000.- ש"ח	11,000.- ש"ח
הלואה מיוחדת לאתרים מועדפים (ב-6% ריבית)	7,000.- ש"ח	7,000.- ש"ח

תנאי המבצע יחולו גם על אלה שהחוזה לרכישת דירתם נערך ונחתם מ-20.7.86.
לזוגות צעירים, שלא שירתו בצה"ל, אשר צברו 800 עד 1399 נקודות, ינתן סיוע מיוחד. פרטים בבנקים למשכנתאות.

משרד הבינוי והשיכון

هكذا من الاصل